

Mag.

09.339505 Me

Ex. 1.

Til Børghesleren

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

may 509.6905
me 18

1944-47
Aarg. 5-8.

16371

Omslagsbilledet viser Kirkebjerg Skolen i Vanløse, opført for Københavns Kommune i Aarene 1940—1943 af Arkitekt Viggo Jacobsen. Bebyggelsen bestaar af en Hovedbygning i 3 Etager indeholdende Aula, 29 Klasser, Skolebad, Skolebespisning m.m., en Smaabørnsskole i 2 Etager med 10 Klasser, 3 Gymnastiksalsbygninger med Omklædning m.m., Inspektørbolig i 2 Etager samt Skolebetjentbolig i 1 Etage. Der findes 3 Legepladser, Sportsplads og Skolehaver.

Murgennembrydninger.

Ved Indenrigsministeriets Bekendtgørelse af 12. Februar 1944 er det paalagt Ejerne af en vis nærmere betegnet Klasse af Bygninger ufortøvet at tilvejebringe fri Passage fra Tilflugtsrummet i Kælderen til Naboejendommens Kælder ved Gennembrydning af Brandmure og indvendige Kældermure.

Dispensation fra Bekendtgørelsens Bestemmelser kan meddeles af Luftværnschefen (Politidirektøren), hvor Omstændighederne taler derfor, navnlig hvis en Pengeinstitution har til Huse i Ejendommen, eller der i denne opbevares særlige Værdier.

Dispensionsansøgninger stiles til Luftværnschefen og indsendes (i 2 Eksemplarer) til Bygningsinspektøren i det Distrikt, hvor Ejendommen er beliggende. Sammesteds anbefales det at henvende sig, saafremt Tvivlsspørgsmaal maatte opstaa angaaende Bekendtgørelsens Forstaaelse eller dens Anvendelse paa den enkelte Ejendom.

Naar Arbejdet er færdigt, udfyldes (i 3 Eksemplarer) et Anmeldesskema desangaaende. Disse Anmeldelser sendes til Magistratens 4. Afdeling, 2. Sekretariat, Raadhuset.

Hensigtsmæssig Placering af Brændselsrum.

Opmærksomheden henledes paa, at man ved Placeringen af Rum til Brændsel for Centralvarmeanlæg i saavel Nybygninger som ældre Ejendomme ikke kan regne med, at der, naar Rummene indrettes mod Gaden, vil blive givet Tilladelse til at lade Brændselsvogne køre ind paa Fortovet, saaledes at Brændslet kan aflæsses direkte i Kælderen. Man kan heller ikke regne med at opnaa Tilladelse til at anbringe Slik over Fortovet fra Brændselsvognen til Kældervindue eller Lyskasse for paa denne Maade at undgaa Brændselsafbæring.

Det maa derfor tilraades ved Projekteringen at overveje, om det ikke vil være det økonomisk mest fordelagtige at anbringe Brændselsrummene mod Ejendommens Gaardside.

Forskellige Tillæg til Sundhedsvedtægten.

Opmærksomheden henledes paa, at der til Sundhedsvedtægten for Københavns Kommune af 4. November 1918 er fremkommet forskellige Tillæg, som har Betydning for Byggeriet.

Tillæggene omfatter følgende Paragraffer i Sundhedsvedtægten:

- § 12 Vand- og Afløbsledninger, Vandklosetter m. m. i Frostperioder,
- § 30 Gødningsgruber,
- § 32 Husdyrbrug og Stalde,
- § 45 Lokaler, bestemt til Udsalg for Brød og Bagerier,
- § 63 Drikkevandsbrønde,
- § 66a (ny Paragraf) Udryddelse af Skadedyr,
- § 73 Logihuse, samt

Sundhedsvedtægtstillæg af 26. August 1933 § 7, om Udsalg af Vildt, Fjerkræ m. m.

Regulativer.

Der foreligger fra det forløbne Aar nye reviderede Udgaver af følgende Regulativer:

- Regulativ vedrørende Indretning af Nødtørftsrum.
- » » Udførelse af Centralvarmeanlæg, visse Skorstene samt Varmluftkanaler.
- » » Opsamling og Bortførsel af Husaffald.

En lille Reform.

Der har fra forskellige Sider været fremsat Ønske om, at Magistraten, naar Bygningsattest for et Byggearbejde er udstedt, tilsender *ogsaa Andrageren* en Meddelelse herom, selv om Attesten skal indløses af Ejeren eller Bygherren.

I Forstaaelse af, at en saadan Meddelelse kan have Betydning for den Andrager, der ønsker samvittighedsfuldt at følge og afslutte sine Byggesager, har Magistraten besluttet at imødekomme dette Ønske.

Fra Nytaar har Magistraten saaledes i de Tilfælde, hvor Ejeren eller Bygherren tilskrives om at indløse Bygningsattesten, samtidig tilsendt Andrageren et Brevkort med Underretning herom.

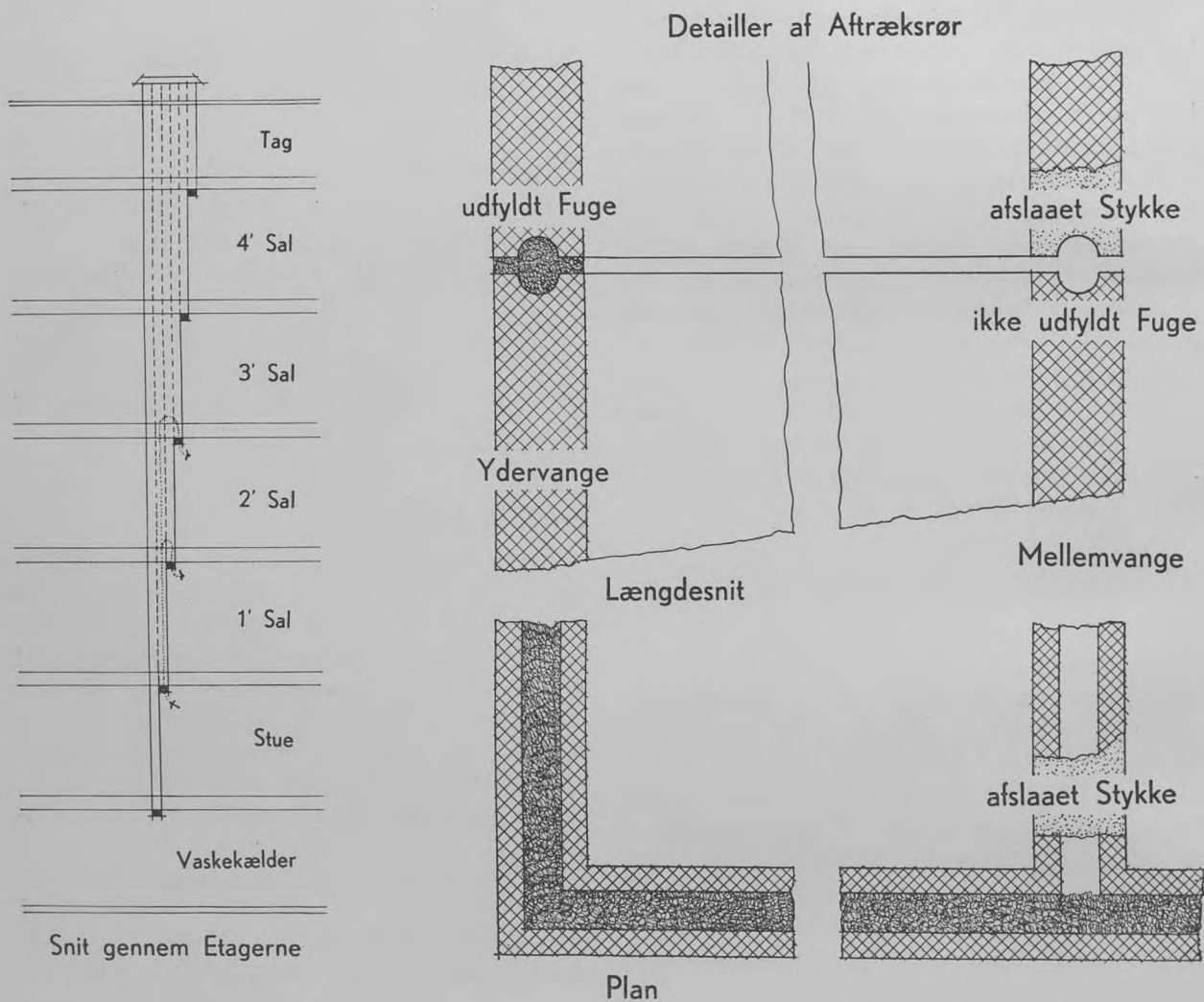
Træbeklædning i Trapperum.

Da det i flere Tilfælde er bemærket, at der ved Reparation af ældre Trapperum er opsat Træbeklædning i større eller mindre Omfang paa Vægge og Lofter eller paa Trappeløbenes Underside, skal man under Henvisning til Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 51, Stk.erne 9, 11, 14 og 21, henlede Opmærksomheden paa, at der ikke i de i Bestemmelserne omhandlede Trapperum med brandfri Trapper eller de i ældre Bygninger tilstedeværende Enetrapper af Træ maa anbringes nogen som helst Beklædning af brændbart Materiale.

Uforsvarlig Udførelse af betonstøbte Aftræksrør.

Paa Foranledning af en Gasulykke i en 5 Etages Beboelsesbygning, hvor en aabentstaaende Gashane i et Køkken i Stueetagen foruden et Dødsfald i selve Lejligheden bevirkede, at Personer i den oven-

imellem Aftræksrørene indbyrdes. Aftræksrørene blev derefter i hele deres Udstrækning nedtaget under Direktoratets Kontrol. Det viste sig herved, at Anbringelse af Mørtel i Aftræksrørens Fuger i Mellemvangerne mellem de enkelte Rør overalt var undladt, saaledes at der for hver Samling blev en 2—4 mm bred Aabning, hvorigennem Gassen kun-

over beliggende Beboelseslejlighed blev gasforgiftede, foretog man en Undersøgelse for at finde Aarsagerne til Ulykken og derigennem skabe Mulighed for at træffe de nødvendige Sikkerhedsforanstaltninger i Fremtiden.

For at komme til Klarhed over, hvorledes det var muligt for Gassen at bane sig Vej til de øvrige Etager i Ejendommen, blev der baade i denne Ejendom og i andre Ejendomme foretaget sammenlignende Røgrøver, hvoraf det fremgik, at der paa Ulykkesstedet foruden andre mindre Utætheder ved Gennemføringen af de tekniske Installationer maatte findes betydelige Utætheder i Rørkolonnen

de forplante sig fra den ene Lejlighed til den anden, ligesom der flere Steder yderligere var slaet Stykker af Mellemvangen, uden at de saaledes opstaaede Huller var repareret.

Den uforsvarlige Udførelse af de betonstøbte Aftræksrør var saaledes ikke alene Aarsag til selve Ulykken, men fik ogsaa et betydeligt økonomisk Omfang paa Grund af Nedbrydningen af de eksisterende Aftræksrør og Opsætningen af et nyt System af Aftræksrør og de i den Anledning udførte forskellige Bygningsreparationer.

Idet der henvises til Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Udførelsen af Aftrækskanaler og Ven-

tilationsanlæg, jfr. Bestemmelserne i Byggelovens § 55, Stk. 3, skal det indskræpes, at der udvises den største Omhu med Opstillingen af Aftrækskanaler af Beton, saaledes at Samlingerne bliver fuldstændig tætte.

Fortætningsfugt i Beboelseslejligheder.

Supplerende Bemærkninger til Boligtilsynets Vejledninger.

I sidst udkomne Nummer af »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« (Nr. 4 — Aargang 1943) findes aftrykt den af Boligtilsynet udarbejdede »Vejledning til Fjernelse af Fugt« kombineret med en »Vejledning til Undgaaelse af Fugt«. Vejledningerne er udarbejdet i Anledning af Modtagelsen af et overvældende stort Antal Klager over Fugt, som ved Eftersynet konstateredes udelukkende at stamme fra Fortætningsvand.

Vejledningerne udleveres paa Stedet til Klagerne, naar det af Undersøgelsen fremgaar, at der ikke er Mulighed for, at Fugten kan skyldes andre Aarsager end Fortætningsvand.

Efterhaanden som Vejledningerne har fundet Udbredelse, har ogsaa mange Grundejere, som fra deres Lejere har modtaget Klage over Fugt, henvendt sig i Boligtilsynet for at faa Eksemplarer af Vejledningerne til videre Uddeling til Lejerne, og Boligtilsynet har derfor ved en senere Tilføjelse maattet sikre sig mod, at de blev brugt til at afvise Klager, selv om der i det enkelte Tilfælde kunde være Mulighed for andre Aarsager til Fugtigheden end Fortætningsvand. Denne Tilføjelse lyder saaledes:

»Hvis Fugtigheden ikke forsvinder, efter at de ovenfor givne Anvisninger i nogen Tid nøje er fulgt, maa der rettes Henvendelse til Boligtilsynet (Farvergade 27, Opg. 6, 1. Sal, Telf. 16.600 — Lokal 103)«.

Hvor der i Vejledningerne er Tale om at »lune« et ikke opvarmet Rum gennem Aabninger til et opvarmet, nemlig gennem de Luftriste, der mange Steder findes foroven og forneden i Vægge mellem to saadanne Rum, gør ganske særlige Forhold sig gældende, som nødvendiggør, at Opmærksomheden henledes herpaa. Heldigvis har Anvendelsen af Luftriste i en Aarrække ikke været saa hyppig, men de nuværende Brændelsvanskeligheder, der medfører, at ofte kun det ene Rum af en 2- eller 3-Værelses Lejlighed indrettes med Radiator eller Kakkellovn, synes igen at forøge deres Anvendelse. Hensigten med disse Riste er aabenbar. Spørgsmaalet er kun, om de altid virker efter Hensigten,

eller om de under visse Forhold kan gøre Skade. I ældre, fuldstændig udtørrede Huse, mellem to Værelser, af hvilket det uopvarmede ikke har megen Ydermur og ikke er omgivet af meget kolde Rum (uopvarmede Kældere eller Lofter, Trapperum eller lignende), vil man uden Skade kunne anbringe disse Luftriste og derved bringe Temperaturen i det uopvarmede Rum op til en Højde, der gør Rummet anvendeligt til Ophold. Findes der derimod megen Ydermur (Hjørneværelser, Gavlværelser), eller ligger Rummet i Kælder, i Stue over ubeboet Kælder, paa Kvist eller 4. Sal under ubeboet Loftsetage, vil Temperaturforskellen mellem det opvarmede Rum og det uopvarmede som Regel være saa stor, at den Fugtmængde, der afgives ved den varme Lufts Indtrængen gennem Ristene i det kolde Rum, medfører en synlig Afsætning af Fortætningsvand paa Vægge, i Senge, Skabe m. m. Der foregaar faktisk en fortsat Transport af Fugt fra det varme Rum til det kolde, idet den kolde, paa Fugt fattige Luft, forneden trænger ind i det opvarmede Rum, hvor den opvarmes og optager Fugt, som saa afsættes, naar den atter trænger ind i det kolde Rum, og denne Proces vil fortsætte, indtil begge Rum er lige varme.

Særlig grelt bliver Forholdet i helt nye Huse, hvor Udtørringen af selve Murværket endnu ikke er endt. Her vil i det opvarmede Rum den kemiske Proces i Mørtelen fremmes, ved hvilken der dannes Vand. Opvarmningen bringer dette Vand til at fordampe, og gennem Luftristene gaar nu al denne Vanddamp ind i det kolde Rum, hvor Murværket i Forvejen er vaadt. Resultatet er, at Vandet ligefrem løber ned ad Væggene, og at Fugten sætter sig i Senge og andet Bohave. Det ovenfor anførte tager fortrinsvis Sigte paa smaa Lejligheder (2 Værelser), hvoraf det ene udelukkende benyttes til Ophold, det andet til Søvn. Det er særligt ved Beboelseslejligheder af denne Type, at det tilraades dels at vise Tilbageholdenhed ved Anbringelsen af Luftriste, dels at holde Ventilene lukket, og det er naturligvis ogsaa paa dem, »Boligtilsynets Vejledninger« hovedsagelig er beregnet.

Staaltraadsbindere.

Bygningsvedtægtens § 32, Stk. 3.

Da det af Bygningstilsynet i visse Tilfælde er konstateret, at der paa Grund af Materialevanskelighederne ved Byggearbejder anvendes Staaltraadsbindere af for ringe Tykkelse og Kvalitet, skal man paany indskræpe Overholdelsen af de herom fast-

satte Bestemmelser, idet det er nødvendigt, at saavel Beskyttelseslaget som Bindertraadens Tværnsnit har tilstrækkelig Modstandsevne mod Ødelæggelse ved Tæring.

I Bygningsvedtægtens § 32, Stk. 3, er det betinget, at Staaltraadsbindere skal udføres af mindst 5 mm tyk, galvaniseret Hegnstraad. Imidlertid er Bygningsmyndighederne under Hensyn til de forhaandenværende, vanskelige Forhold gaaet med til en midlertidig Lempelse af disse Krav, saaledes at man ved 1 Etages Beboelseshuse uden Beboelse i Tagetagen og med tilstrækkelig god Tværafstivning ved murede Skillerum kan forvente at opnaa Tilladelse til at anvende Staaltraadsbindere snoet af 2 Stkr. 4 mm Traad, naar Binderne galvaniseres efter Snoningen. Magistratens Tilladelse skal dog i hvert enkelt Tilfælde forud indhentes.

Der er desuden indtil videre givet Tilladelse til at anvende 5 mm tyk, forkobret Jertraad paa Betingelse af, at der ikke ved Tildannelsen forekommer Afskalninger eller paa anden Maade sker Beskadigelse af Beskyttelseslaget.

Saafernt ingen af de ovennævnte Staaltraadsbindere kan fremskaffes eller anvendes, er der ligeledes indtil videre givet Tilladelse til at udføre 30 cm tykke, hule Mure med Stenbindere efter de for 35 cm hule Mure med Stenbindere gældende Regler.

Der henvises iøvrigt til tidligere Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen.

Aargang 1941 Nr. 3, Side 16.

» 1942 » 1, » 1.

» 1943 » 3, » 19.

Nye Adresser og Telefoner.

Stadslægens Kontor:

Vestre Boulevard 29.

Dr. med. Ahrend Larsen Central 16870

Sundhedskommissionen:

Ny Kongensgade 6.

Sekretariat Central 16448

Bogholderi Palæ 4294

Kassererkontor Central 16448

Kontrol med Skadedyrs Bekæmpelse:

Vestre Boulevard 29 Palæ 7503

Overdyrlæge:

Vestre Boulevard 29 Central 16847

Dyrlæger:

Vestre Boulevard 29 Central 16857

Boligkommissionen:

»Vartov«, Farvergade 27 Central 16600

Boligtilsynet:

»Vartov«, Farvergade 27 Central 16600

Lokal 104

Overingeniør Holger Schmidt Lokal 106

Ingeniør Søren Larsen Lokal 105

Gerres Indkastningslaage til Affaldsskakter.

Regulativ vedrørende Affald i Bygninger § 10, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 5. Oktober 1943 og 15. Januar 1944 tilskrevet Firmaet Gerres Handel og Industri som følger:

»I Andragende af 13. September 1943 har De ansøgt om Godkendelse af en Indkastningslaage til Affaldsskakter.

Saaledes foranlediget skal man udtale, at Laagen vil kunne godkendes i den foreliggende Udførelse paa Vilkaar, at den forsynes med splittede Fladjernsankre.«

»I Fortsættelse af Magistratens Skrivelse af 5. Oktober 1943 og efter at have modtaget en Prøve af en Indkastningslaage til Affaldsskakter forsynet med splittede Fladjernsankre skal man udtale, at Laagen kan godkendes, naar Ankrene ændres saaledes, at de, hvor Laagerne anbringes i Murværk, føres mindst 12 cm ind i dette. Ved Indsætning i støbte Skakter kan Ankrene udføres som paa den tilstillede Prøve.«

Troldex Skorstensindsats.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 8. Oktober 1943 tilskrevet Civilingeniør, Direktør Gust. Andersen som følger:

»I Skrivelse af 19. Juni 1943 med supplerende Oplysninger af 6. Juli s. A. har De ansøgt om en generel Tilladelse til Anvendelse af Skorstensindsatsen »Troldex« i Københavns Kommune.

Saaledes foranlediget skal Magistraten, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale følgende:

Tilladelse til Anvendelse af »Troldex« i den ansøgte Udførelse kan kun meddeles, for saa vidt angaar fritliggende Beboelseshuse med højst 2 Beboelseslag og højst 4 Lejligheder, og hvor Tagnedløbene er ført direkte til Afløbsbrønd.

I andre Bygninger vil Tilladelse til Anvendelse af »Troldex« blive betinget af, at Afløbsrøret fra

denne føres et Stykke ned gennem Skorstenen og gennem dennes Vange til en i Loftsetagen anbragt Beholder. Saafrømt Ejeren af Ejendommen maatte ønske det, kan der forsøgsvis gives Tilladelse til at forsyne Beholderen med Overløb og føre Afløbet gennem Vandlukke til et Faldrør. Gennemføringen gennem Skorstensvangen maa være fuldstændig tæt i hele Vangens Tykkelse.

Tilladelse maa indhentes i hvert enkelt Tilfælde og vil kun blive meddelt forsøgsvis, saaledes at Magistraten i Tilfælde af konstaterede Ulemper kan stille Krav om Anordningens Ændring eller Fjernelse.«

X-B Skillerum og Huse.

Bygningsvedtægtens § 30, Stk. 1.

— § 31, Stk. 1.

— § 64.

Magistratens 4. Afdeling har under 25. November 1943 meddelt følgende:

»I Andragende af 24. Juni 1943 med supplerende Oplysninger af 21. August 1943 har Professor, Civilingeniør E. K. Henriksen for A/S X-Beton i Haslev ansøgt om Godkendelse af en Trækonstruktion, X-B-Metoden, til

- 1) en 5 cm tyk Skillerumskonstruktion anvendt som ikke-bærende Skillerum,
- 2) en 10 cm tyk Skillerumskonstruktion anvendt som bærende Skillerum i 1-Etages Bygninger, og
- 3) en Byggemaade til Anvendelse i 1-Etages Bygninger, særlig til Eenfamiliehuse.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale følgende:

ad 1. *X-B 5 cm ikke-bærende Skillerum.*

Tilladelse meddeles som ansøgt, dog med Forskalling under Rør og Puds og paa Betingelse af, at Skillerummenes Udstrækning ikke overstiger 5,5 m i Længden og 3,5 m i Højden. Skillerummene kan *ikke* — som angivet paa den fremsendte Tegning — til-lades ved Bade- og Nødtørftsrum.

ad 2. *X-B 10 cm bærende Skillerum.*

Tilladelse kan forventes meddelt *efter An-søgning* i hvert enkelt Tilfælde.

ad 3. *X-B Huse.*

Tilladelse vil under Hensyn til de for Ti-den herskende Forhold *rent forsøgsvis kunne forventes* meddelt paa Vilkaar,

at Tilladelsen kun omfatter mindre 1-Etages Bygninger uden Kælder og udnyttet Tagetage og til Bolig for een Familie,

at Tilladelsen kun gælder for et Tidsrum af 25 Aar, dog saaledes at den forinden kan inddrages, saafrømt Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse af Bygningen maatte finde Anledning hertil (Meddelelse til Tinglysningskontoret),

at Konstruktionen i Enkeltheder i hvert enkelt Tilfælde godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat,

at Ydervæggene udvendig beklædes med et til dette Brug godkendt Materiale, saaledes at der, saafrømt Træbeton maatte ønskes benyttet, maa fremsendes særskilt Ansøgning herom med alle fornødne Oplysninger om Materialets Anvendelse til udvendig Brug,

at Afstanden mellem Bjælker eller Gulvunderligere ikke overstiger 55 cm fra Kant til Kant,

at der med 1 m Afstand anbringes Understøtning for Gulvunderligere, samt

at Loftet yderligere isoleres ved Anbringelse af en 12 mm Isoleringsmaatte efter nærmere Godkendelse.«

Zenith Skorstensoverdækning.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 29. November 1943 tilskrevet Muremester Carlo H. Jensen som følger:

»I Andragende af 23. September 1943 har De ansøgt om Tilladelse til paa Skorstenspiber at opsætte en Zenith Overdækningsanordning til Beskyttelse af Skorstene mod Regnvand og Sne.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 23. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Magistraten *rent forsøgsvis* meddeler den ansøgte Tilladelse paa Betingelse af,

at der i hver enkelt Tilfælde til Stadsbygmesterens Direktorat (vedkommende Bygningsinspektorat) fremsendes skriftlig Anmeldelse om Bygningsarbejdet,

at Skorstenspiben underkastes et grundigt Eftersyn forinden Overdækningens Anbringelse,

at Skorstenen forsynes med en mindst 5 cm tyk, støbt Afdækning med Fald udefter og med Vandnæse, idet dog tilsvarende, eksisterende Afdækning kan tillades bibeholdt, naar den findes at være forsvarlig,

at Skorstensoverdækningens Ben faststøbes i mindst 2 cm dybe Udspæringer i Skorstensafdækningen,
 at Overdækningen gives et Fremspring af 5 cm ud over Skorstenens Ydersider, samt
 at den fri Aabning fra Skorstensafdækning til Skorstensoverdækning bliver mindst 23 cm ved Skorstene med Lysning indtil 35×35 cm og mindst 35 cm ved større Skorstene.
 Overdækningen kan dog ikke tillades anvendt paa Skorstene med kunstigt Træk.«

Isolermørtel.

Bygningsvedtægtens § 44, Stk. 1.
 — § 45, Stk. 5.
 — § 55, Stk. 2.

Regulativ vedr. Udførelse af Centralvarmeanlæg m. m., § 22.

Magistratens 4. Afdeling har under 24. December 1943 tilskrevet Fa. Dansk Isolermørtel som følger:

»I Skrivelse af 18. September d. A. har Firmaet ansøgt om Tilladelse til at anvende Isolermørtel som:

- 1) Puds paa Lofter i Kedelrum,
- 2) Isolation af Skorstene,
- 3) Rørisolation af Koldtvandsrør,
- 4) Rørisolation af Varme- og Damp-rør samt Isolation af Dampkedler og Varmtvandsbeholdere med et Damptryk indtil 7 Atm. svarende til ca. 160° C.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 14. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

- ad 1. Hvor Etageadskillelsen er udført i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 17, kan Tilladelse til at anvende Isolermørtel som den i § 45, Stk. 5 c, omhandlede Varmeisolering af Etageadskillelsen over saadanne Rum forventes meddelt, naar nærmere detailleret Forslag fremsendes.
- Ifølge Regulativ vedrørende Udførelse af Centralvarmeanlæg m. m. § 3 kræves ikke brandfri Etageadskillelse over Kedelrum med Kedelanlæg, hvis samlede Hedeflade ikke overstiger 5 m², eller Kedelrum i Beboelsesbygninger med højst 4 Lejligheder. Der vides intet at indvende mod, at Isolermørtel anvendes til Loftpuds i saadanne Rum i Stedet for Kalkmørtel, idet det dog

er en Forudsætning, at der anvendes galvaniseret Traadnet.

- ad 2. Der meddeles rent forsøgsvis Tilladelse til at forsyne Skorstene med et Pudslag af Isolermørtel paa Betingelse af,
 at Fugerne i Murværket udkradses, samt at Skorstenen forinden Isoleringen underkastes et grundigt Eftersyn,
 at Isolermørtelen fastholdes til Underlaget med galvaniseret Traadnet med højst 3 cm Maskevidde,
 at der ved Isolering i Rum, der ikke anvendes til Opholds- eller Arbejdsrum, i hvert enkelt Tilfælde til vedkommende Bygningsinspektorat fremsendes skriftlig Anmeldelse om Byggearbejdet,
 at der ved Isolering af Skorstene, der passerer Opholds- eller Arbejdsrum, og paa Steder, hvor der ikke er truffet særlige Foranstaltninger, i hvert enkelt Tilfælde fremsendes Ansøgning paa sædvanlig Maade til Godkendelse med Redegørelse for Isolationslagets Tykkelse med Hensyn-tagen til de stedlige Forhold.
- ad 3. Tilladelse til at anvende Isolermørtel til Isolering af Koldtvandsrør meddeles forsøgsvis paa Betingelse af, at der i fugtige Rum og lignende Steder foretages en udvendig Bevikling med Asfaltpapir.
- ad 4. Tilladelse meddeles rent forsøgsvis til at anvende Isolermørtel som Rørisolation af Varmerør og Damp-rør samt Isolation af Dampkedler og Varmtvandsbeholdere med et Damptryk indtil 7 Atm. svarende til ca. 160° C.«

Sotex Fluat til Imprægnering mod Fugtighed.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 27. December 1943 tilskrevet A/S Jydsk Lak- og Farvefabrik som følger:

»I Skrivelse af 6. Juli d. A. har De ansøgt om Godkendelse af Sotex Fluat F til Imprægnering mod Fugtighed af Overfladen paa Cement- og Kalkpuds samt porøse Sten, idet en Paastrykning af Materialet gør Overfladen vandskyende.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 14. December 1943 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Tilladelse til den ansøgte Anvendelse herved meddeles.«

Betongulve i Bade- og W.C.-Rum.

Regulativ vedrørende Indretning af Baderum § 4, Stk. 2, og

Regulativ vedrørende Indretning af Nødtørftsrum § 4, Stk. 2.

Magistratens 4. Afdeling har under 28. December 1943 tilskrevet A/S Bygningsteknik som følger:

»I Andragende af 28. September d. A. med supplerende Oplysninger af 5. og 14. Oktober d. A. har Selskabet ansøgt om Tilladelse til i Badeværelser og W. C. Rum at anvende en ny Etageadskillelseskonstruktion bestaaende af Beton paa en forskriftsmæssig Træetageadskillelse.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 14. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Konstruktionen *ikke* kan tillades anvendt i Nybygninger, idet der i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Indretning af Baderum kun tillades støbte Gulve i Baderum i Nybygninger. I ældre Bygninger kan Tilladelse ventes meddelt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde, foreløbig dog kun forsøgsvis, idet der navnlig maa indhøstes Erfaring med Hensyn til fornøden Varme- og Lydisolation samt Stabilitet over for Revnedannelser.«

Plasoleum, Planolin og Gummiterrazzo Gulvbelægning.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 4, og

» § 51, Stk. 9.

Magistratens 4. Afdeling har under 3. Januar 1944 tilskrevet Firmaet Brdr. Waagepetersen som følger:

»I Andragende af 21. Oktober 1943 har Firmaet ansøgt om Tilladelse til at anvende Materialerne Plasoleum, Planolin og Gummiterrazzo Gulvbelægning til

- 1) Belægning paa flade Tage, Terrasser, Altaner og lignende,
- 2) Belægning paa Trapper og Reposer og
- 3) Gulvbelægning i Lokaler for Tilvirkning af Levnedsmidler.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 14. f. M. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

ad 1. Efter den paa Statsprøveanstalten foretagne Prøvning for Frostfæstethed kan Gummiterrazzo ikke godkendes til udvendigt Brug. For saa vidt angaar Materialernes Anvendelse i

Berøring med Jern, kan der ikke træffes nogen Afgørelse, forinden der har været afholdt Forsøg med nye Prøvestykker.

ad 2. Tilladelse meddeles til den ansøgte Anvendelse.

ad 3. Den ansøgte Tilladelse kan *ikke* meddeles, for saa vidt angaar Planolin og Gummiterrazzo, hvorimod man efter Sundhedskommissionens Skrivelse af 20. December 1943 forsøgsvis kan tillade Plasoleum til den ansøgte Anvendelse i den Form, i hvilken det er godkendt af Sundhedskommissionen.«

Isolering af Skorstenspiber.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 3.

Magistratens 4. Afdeling har under 12. Januar 1944 tilskrevet Aktieselskabet Rockwool som følger:

»I Skrivelse af 18. Oktober f. A. har De ansøgt om Godkendelse af Rockwool Isolering af Skorstenspiber med Halvstens Vange.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 4. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at en tidsbegrænset Tilladelse for Tidsrummet indtil Udgangen af Maj 1945 herved meddeles i Overensstemmelse med den fremsendte Detailtegning og rettede Arbejdsanvisning, hvoraf et Eksemplar tilbagesendes, dog paa Betingelse af,

at der til vedkommende Bygningsinspektorat i hvert enkelt Tilfælde fremsendes skriftlig Anmeldelse om Bygningsarbejdet,

at Isoleringen alene udføres af uforbrændeligt Materiale,

at den øverste Del af Skorstenen — Skorstenspiben — underkastes et grundigt Eftersyn, inden Isolationen opsættes, og

at Murværket ikke beskadiges ved Indhugningen af de til Opsætningen af Maatterne nødvendige Kroge eller lignende.

Saa fremt Skorstenspibens Højde med 24 cm Lysning og 1/2 Stens Vange overstiger 1,3 m Højde, maa der fremsendes Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde, eventuelt bilagt Beregning til nærmere Paavisning af Stabiliteten.«

Anvendelse af Elektroder ved Lysbuesvejsning.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Januar 1944 tilskrevet A/S C. G. Thorborg som følger:

»I Skrivelse af 10. December f. A. har De ansøgt om Tilladelse til ved Lysbuesvejsning at anvende Elektroder — Esab O. K. 52, Böhler Type EVZ, Böhler Type V. D. M. og Philips Nr. 50 — der ikke er godkendt i Henhold til Dansk Standard D. L. 317, jfr. Magistratens Bekendtgørelse af 5. April 1943.

Saaledes foranlediget skal man udtale følgende:

Den ansøgte Tilladelse kan principielt ikke meddeles, men under de foreliggende ekstraordinære Forhold kan Anvendelse af de paagældende Elektroder dog forventes tilladt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde, indtil godkendte Elektroder igen foreligger paa Markedet.«

Armerede Gasbetonkonstruktioner.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 9. Februar 1944 tilskrevet A/S Dansk Gasbeton som følger:

»I Skrivelse af 29. Oktober 1943 har Selskabet ansøgt om Tilladelse til ved armerede Gasbetonkonstruktioner at forhøje den i Magistratens Skrivelse af 27. Oktober 1941 tilladte Bøjningstrykspænding, 15 kg/cm², til 20 kg/cm² under Forudsætning af, at Gasbetonens Bøjningstrykstyrke er 80 kg/cm², forhøje den i Magistratens Skrivelse af 26. Maj 1941 tilladte Jerntrækspænding, 1200 kg/cm², til 1400 kg/cm², samt ændre de i samme Skrivelse tilladte største Værdier af Forskydningsspændingen, henholdsvis 1 kg/cm² og 3 kg/cm², eftersom Betonen eller Jernet optager Forskydningen til henholdsvis $0,1 \cdot r_b$ og $0,3 \cdot r_b$, eftersom Betonen eller Jernet optager Forskydningen, idet r_b er den tilladte Bøjningstrykspænding.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 1. Februar d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Under Hensyn til, at Bestemmelserne i de nye Normer for Jernbetonkonstruktioner tillader en højere Spænding for almindelig Beton end tidligere, kan den tilladelige Bøjningstrykspænding tillades bestemt ud fra Bøjningsbrudstyrken paa samme Maade som ved Jernbeton, saaledes at den tilladelige Bøjningstrykspænding som ansøgt kan ansættes til 20 kg/cm² paa Betingelse af, at Gasbetonens Bøjningsbrudstyrke mindst er 80 kg/cm², bestemt ved Prøvejælker, samt at Armeringsjernene forsynes med Kroge.

En ubetinget Tilladelse til at forøge den tilladelige Jerntrækspænding for almindeligt Rundjern fra 1200 kg/cm² til 1400 kg/cm² kan principielt ikke

gives; derimod kan en Jernspænding paa 1300 kg/cm² tillades, og under de forhaandenværende Omstændigheder kan indtil videre denne Spænding forøges med 8 % (jfr. Normer for Jernbetonkonstruktioner § 47, Fodnoten).

De vedrørende Forskydningsspændinger foreliggende Forsøg (jfr. Rapport fra Laboratoriet for Byggeteknik) har ikke givet Resultater, der kan begrunde en Forhøjelse af den tilladelige Forskydningsspænding, der derfor ikke kan tillades.

Armerede Gasbetonkonstruktioner maa iøvrigt udføres i Henhold til de i Magistratens Skrivelse af 26. Maj 1941 indeholdte Betingelser.

Selskabets Andragender af 16. Juli og 8. September 1943 anser man for bortfaldet.«

Isoleringsanordning i Skorstenspiber.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 9. Februar 1944 tilskrevet Murermester Carlo H. Jensen som følger:

»I Skrivelse af 25. November 1943 har De og Skorstensfejermester Reinh. Christensen ansøgt om Tilladelse til i Almindelighed — efter forud indsendt Anmeldelse til vedkommende Bygningsinspektorat — at indmontere en i Deres Skrivelse nærmere beskrevet Isoleringsanordning i Skorstenspiber som vist paa den medfulgte Tegning.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 1. Februar 1944 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Tilladelse til Anvendelse og Opsætning af den beskrevne Isoleringsanordning meddeles herved forsøgsvis efter Andragende i hvert enkelt Tilfælde paa Betingelse af,

at Skorstenen forsynes med en mindst 5 cm tyk, støbt Afdækning med Fald udefter og med Vandnæse,

at Skorstenspibens underkastes et grundigt Eftersyn forinden Isoleringskassens Anbringelse,

at der fremsendes nærmere Redegørelse for, hvorledes Kassen foroven ved Holdere gives Hvil paa Skorstensvangerne,

og saaledes, at meddelte Tilladelser bortfalder med Udgangen af Maj 1945.«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

Til Raadhusbiblioteket.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

2

Omslagsbilledet viser en Materialgaard for Stadsgartneren, opført i Utterslev Mose 1942. Da Mosen blev omdannet til Parkanlæg, opførtes fire Materialgaarde, som alle tækkedes med Rør, skaaret i Mosen, men iøvrigt udformedes forskelligt. Husene er tegnet af Stadsarkitekt Poul Holsøe (Medarbejder Johan Pedersen).

Flytning af Kontorer med Tilknytning til Bygningsvæsenet.

Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat er flyttet fra 1. Sal til 2. Sal paa Raadhuset i Fløjen mod Brandstationen.

Samtlige Kontorers Telefonnummer er uforandret Central 3800.

Stadsingeniøren med Sekretariat samt Størstedelen af Stadsingeniørens Direktorat's Byplanafdeling er flyttet til andre Lokaler paa Raadhuset.

Telefonen er uforandret Central 3800.

Stadsingeniøren med Sekretariat har fremtidig Lokaler paa 3. Sal i Fløjen mod Brandstationen og Tivoli. Almindelige Henvendelser sker til Lokale 35, 3. Sal, Central 3800, Lokal 56.

Almindelige Henvendelser til Byplanafdelingens Hovedafdeling sker, da endelig Indflytning endnu ikke er foretaget, foreløbig til Lokale Nr. 40, 3. Sal, og fra ca. 1. Juli til Lokale 43, 3. Sal, Fløjen mod Brandstationen. Telefonnummeret er uforandret Lokal 145.

Byplanafdeling B er flyttet til 1. Sal, Fløjen mod Brandstationen, i en Del af Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariats hidtidige Lokaler. Telefonnummeret er uforandret Lokal 178.

Stadsarkitektens Direktorat er flyttet fra Raadhuset til Tværhuset og Sct. Annæ Palæ.

Stadsarkitektens Direktorat's Postadresse er herfter: Dr. Tværgade 30, 3. Sal tv. Telefon Central 16301.

Stadsarkitekten træffes Dr. Tværgade 30, 3. Sal tv.

De enkelte Afdelingers Adresse er følgende:

Arkitektafdeling A: Dr. Tværgade 21, 5. Sal,
» B: » » 30, 3. » th.,
» C-D: Borgergade 18, 6. Sal, og
Ekspeditions- og Bogholderkontor: Borgergade 16,
3. Sal.

Stadslægen og Sundhedskommissionens Læger er flyttet til Vartov, Farvergade 27, Opgang II, 1. Sal. Telefon er uforandret Central 16870.

Ændret Ekspeditionstid paa Københavns Kommunes Kontorer i Sommeren 1944.

I Anledning af Indførelse af Weekend paa Kommunens Kontorer ændres Ekspeditionstiden

bl. a. for nedennævnte Kontorer med Tilknytning til Bygningsvæsenet i Tiden 1. Juni—30. September 1944 om Lørdagen til Kl. 9—12.

Kontorerne i Raadhuset,

Kontorerne i Vartov,

Brandvæsenets Kontor (Hovedbrandstationen),

Stadsbygmesterens Direktorat's Bygningsinspektorer:

1. Bygningsinspektorat, Trommesalen 7,
2. — Overgaden o. V. 40,
3. — Sortedamsdosseringen 57,
4. — Brønshøjvej 8,

Stadsarkitektens Direktorat, Dr. Tværgade 21 og 30 og Borgergade 16—18,

Københavns Kommunes raadgivende Ingeniørkontor, Borgergade 18,

Stadsingeniørens Direktorat's Spildevandsafdeling og

Stadsgartnerens Afdeling, Vester Voldgade 83,

Belysningsvæsenets Kontorer, Vognmagergade 8.

Magistratens 4. Afdelings Kassererkontor nedlagt.

Fra 1. April 1944 at regne er Magistratens 4. Afdelings Kasse nedlagt, og Indløsning af Bygningsattester og andre Kasseekspeditioner — med Undtagelse af Indbetalinger og Afgifter for Raaden over Gadeareal, der kun kan ske over Postgiro-konto 259.10 — foregaar fremtidig over Staden Københavns Hovedkasse, aabent Lørdag Kl. 9—12 og Ugens øvrige Hverdage fra Kl. 10—14.

Gennemsyn af Bygningsvæsenets Arkivsager.

Fra 1. April 1944 udlaanes Arkivsager til Gennemsyn kun til den paagældende Ejendoms Ejer eller til dennes Stedfortræder mod Forevisning af Fuldmagt fra Ejeren.

Genopførelse af Bygninger.

Byggelovens § 2, Stk. 1.

Indenrigsministeriet har under 5. April 1944 tilskrevet Magistraten saaledes:

»I Skrivelse af 7. Januar 1944 har Magistraten under Henvisning til, at der under Bygningskommissionens Behandling af forskellige Sager angaaende Genopførelse af Bygninger, der i større eller mindre Grad er blevet ødelagt ved Sabotagehandlinger, er opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt og i bekræftende Fald i hvilket Omfang Bestemmelserne i den gældende Bygge Lov for København af 29. Marts 1939 kommer til Anvendelse ved saadan Genopførelse, udbedt sig en Udtalelse fra Indenrigsministeriet om Spørgsmaalet.

I denne Anledning skal man udtale:

Naar de Bygningsarbejder, der er nødvendige for at udbedre Skader af den omhandlede Art, maa anses for Reparation eller Istandsættelse, vil Bygge-loven sædvanligvis ikke finde Anvendelse.

Derimod maa egentlig Genopførelse af sabotage-ramte Bygninger efter Indenrigsministeriets Formening falde ind under Bygge-loven, og dette maa gælde, selv om Bygningen agtes genopført i ganske samme Skikkelse som før den skadevoldende Begivenhed. Er Ødelæggelsen af Bygningen fuldstændig eller af et saadant Omfang, at de Dele af Bygningen, der staar tilbage, maa nedbrydes og Bygningen genopføres fra Grunden, maa Bygningen betragtes som ny Bebyggelse. Bygge-loven maa følgelig finde Anvendelse i sin Helhed, medmindre der opnaas Dispensation. Er Ødelæggelsen delvis, saaledes at Genopførelsen sker med Bibeholdelse af væsentlige Dele af Bygningen, maa Arbejdet alt efter sit Omfang i det enkelte Tilfælde sidestilles med Ombygning eller Tilbygning, og det maa afgøres ved et konkret Skøn i Henhold til Lovens § 2, i hvilket Omfang Lovens Bestemmelser finder Anvendelse paa Arbejdet.

Anvendelse af $\frac{3}{4}$ " Indskudsbrædder.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.

Magistratens 4. Afdeling har under 1. Maj 1944 tilskrevet Stadsbygmesterens Direktorat som følger:

»Under Henvisning til Direktoratets Skrivelse af 21. April d. A. vedrørende Anvendelse af $\frac{3}{4}$ " Indskudsbrædder i Stedet for 1" Indskudsbrædder som foreskrevet i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9, skal man meddele, at Bygningskommissionen paa sit Møde den 25. April 1944 har meddelt Magistraten Bemyndigelse til — saalænge den nuværende vanskelige Materialesituation efter Magistratens Skøn gør det paakrævet, foreløbig dog ikke ud over 2 Aar fra Dato — at tillade $\frac{3}{4}$ " Indskudsbrædder i Stedet for 1" saadanne paa Betingelse af,

at der paa Midten af Undersiden af Indskudsbrædderne anbringes et $\frac{3}{4}$ " \times 4" Bræt, der sømmes til hvertandet Indskudsbræt med et mindst 6 cm Søm,

at alle Søm vegnes umiddelbart efter Paasømningen, og

at der anvendes særlig Paapasselighed ved Forstærkningsbrættets Paasømning, hvor Indskudsbrædderne ikke ligger i Not.

Om Aftræk fra Vaskekedler m. m.

Af Civilingeniør E. Elverdam,
Gasværkernes Ingeniørkontor.

Ved en Række forskellige Typer gasfyrede Ovne og Apparater kræves, at de forsynes med Aftræksrør, gennem hvilket Forbrændingsprodukterne føres til Aftrækskanal eller Skorsten og derfra ud i det fri. Det siger sig selv, at denne Side af Installationen er af stor Vigtighed, thi svigtende Aftræk medfører, at Forbrændingsprodukterne i Stedet for at føres bort trænger ud i Rummet, hvilket set ud fra et hygiejnisk Synspunkt er forkasteligt og i Tilfælde af, at Forbrændingen ikke er fuldstændig, tillige kan medføre alvorlige Forgiftninger af Kulilte.

Til Trods herfor er det imidlertid ikke sjældent, at mange Arkitekter og Gasmestre ikke ofrer dette Forhold den nødvendige Omhu, hvilket har medført, at Gasværkerne paa sin Side har været nødsaget til at skærpe Eftersynet paa dette Punkt.

Selvom de forskellige Forhold, der berører Aftrækkets Udførelse, er indgaaende behandlet saavel i Regulativet for Udførelsen af Gasinstallationer som i Gasmesterbogen, har der i flere Henseender været Tvivl om, hvilke Krav der stilles, for at saadanne Arbejder kan godkendes, hvorfor de Punkter, der hyppigst har givet Anledning til Paatale, kort skal opfriskes i det følgende.

Aftræksrøret skal udføres af mindst 0,7 mm forblyet Jernplade, Støbejern, Asbestcement eller andet af Gasværkerne godkendt Materiale. Fra disse Krav kan der dog for Tiden paa Grund af Materiale-mangelen opnaas Dispensationer. Dimensionerne af Aftræksrørene skal fastsættes efter Tabellen i Regulativets § 63.

De enkelte Rørender skal samles tæt, og det øvre Rør anbringes inden i det nedre, saaledes at eventuelt Kondensvand ikke kan trænge ud. Røret skal altid have Stigning mod Aftrækskanalen, og Forbindelsen til denne skal ske ved et Overgangsstykke fra det runde til det firkantede Tværsnit eller gennem en indmuret Bøsning. Hvor der er Mulighed

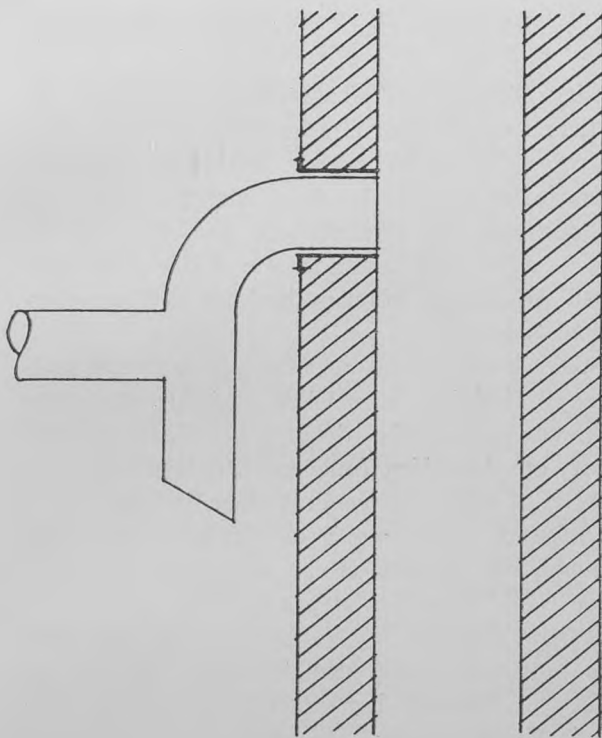

Fig. 1

for, at Aftræksrøret kan glide for langt ind i Aftrækskanalen og herved hæmme Aftrækket, skal Røret, for at undgaa dette, forsynes med en Vulst e. l. Der maa kun anvendes bløde Bøjninger og jævne Overgange.

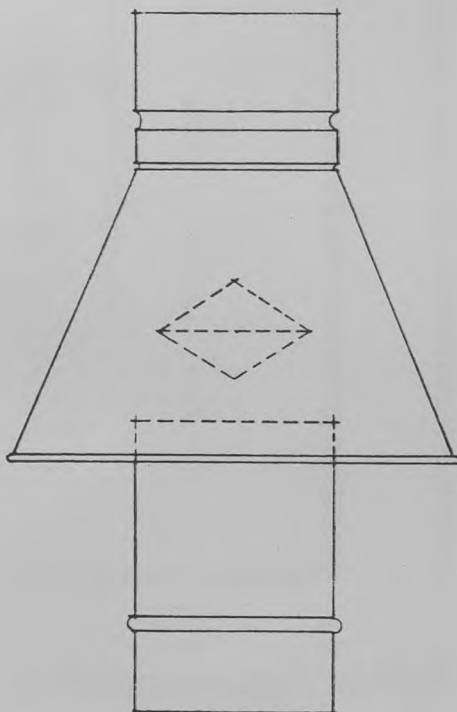

Fig. 2

Rørene skal være forsvarligt fastholdt af Rørholdere, og hvor der sker Gennemføring i Mur, skal der anbringes Bøsning. En Forudsætning for, at Rørene kan fastholdes paa forsvarlig Maade, er selvfølgelig ogsaa, at det paagældende Apparat er opstillet tilstrækkeligt solidt. Det er ikke sjældent at finde Vaskekedler o. l., der, fordi Gulvet skraaner, er understøttede af Murstensstykker, anbragte under Benene; i saadanne Tilfælde er det imidlertid nødvendigt at støbe under Benene, saa Kedlen staar solidt paa Underlaget.

Hvor flere Aftræk samles i et fælles Aftræksrør, skal dette dimensioneres ud fra det samlede Gasforbrug af de Ovne, hvis Forbrændingsprodukter bortledes gennem paagældende Rørstrækning. To Aftræksrør maa ikke samles vinkelret paa hinanden, men skal forbindes gennem et Strøm-T. To modgaaende, skraat liggende Rør skal forenes i en lodret opadgaaende Ledning ved Hjælp af et »Bukserør«. Hvor to gasforbrugende Apparater, f. Eks. en Gasvaskekedel og en Gasvaskemaskine, har fælles Aftræksrør, anbringes der ikke Trækafbryder ved Apparaterne, men i Stedet anbringes en saakaldt T-Trækafbryder af en særlig Konstruktion (Fig. 1) paa det Sted, hvor Aftræksrøret føres ind i Skorstenen. Denne Udførelsesmaade af Aftræksarrange-

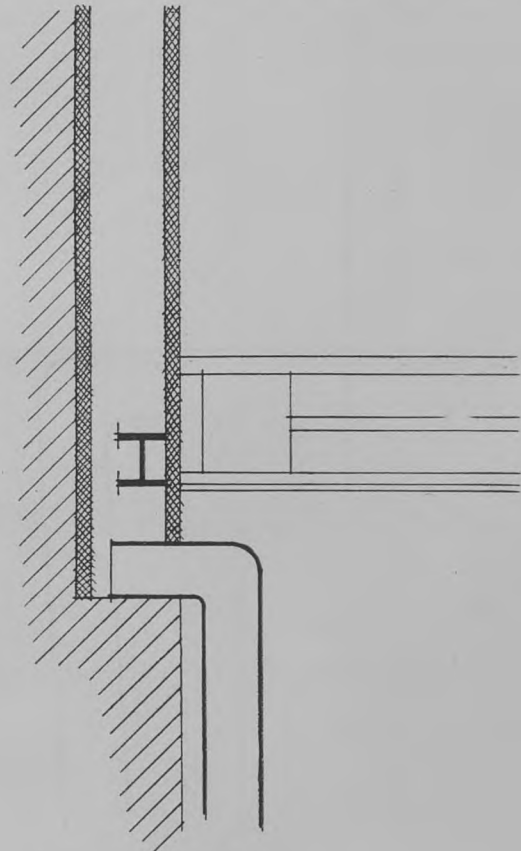

Fig. 3

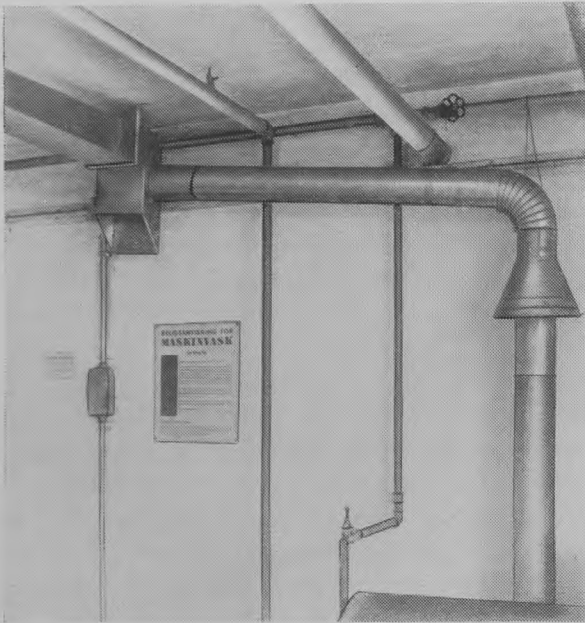

Fig. 4

mentet er den eneste, der under alle Forhold kan yde tilfredsstillende Aftræk, hvilket nyligt blev fastslaaet ved en Række Forsøg, afholdt af Køben-

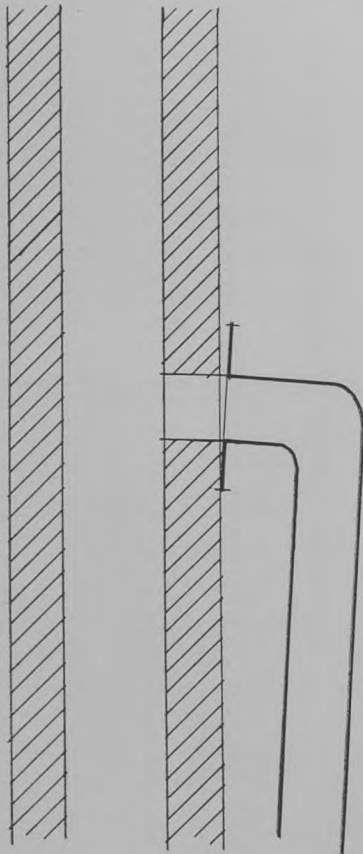

Fig. 5

havns Belysningsvæsen (Periodiske Meddelelser 1943, Side 72).

Med Hensyn til Trækafbryder er Forholdet det, at flere Apparattyper efterhaanden har en saadan indbygget (saaledes mange Badeovne, Centralvarmekedler m. m.). Er dette ikke Tilfældet, skal der anbringes en Trækafbryder paa Aftræksrøret. Fig. 2 viser den almindeligste Udførelsesmaade heraf. Angaaende Maalene henvises til Gasmesterbogens Side 148.

Som allerede omtalt har Gasværkerne været nødsaget til at skærpe Kontrollen med Aftræksrørenes Udførelse og samtidig i hvert enkelt Tilfælde efterprøve, om Aftrækket fungerer tilfredsstillende. For at vise, at dette har været nødvendigt, skal der i det følgende fremdrages nogle tilfældige Eksempler paa uheldige Aftræksforhold, som man i det sidste halve Aars Tid er truffet paa her i Byen.

I flere Tilfælde har Aarsagen til, at Aftrækket ikke fungerede, været den, at Røret ikke ved en Vulst eller lignende har været sikret mod at glide ind i Aftrækskanalen, men tværtimod har været skubbet helt ind og saaledes har spærret for Passagen (Fig. 3).

Ualmindelig er heller ikke den paa Fig. 4 viste

Fig. 6

Udførelse, hvor der foruden den foreskrevne Trækafbryder er anbragt endnu een. I dette Tilfælde vil Resultatet som Regel være, at Forbrændingsprodukterne trænger ud i Rummet gennem den overflødige Trækafbryder. Heraf indses det klart, at der kun maa anbringes een Trækafbryder, og det er iøvrigt værd at bemærke, ligesom i de andre omtalte Tilfælde, at den regulativmæssige Udførelsesmaade som Regel er den mest materialebesparende.

I mange Tilfælde træffer man paa, at Aftræksrøret med Haanden er trykket lidt fladt og derefter stukket ind i den firkantede Aabning i Aftrækskanalen, hvilket selvfølgelig er helt forkasteligt. I andre Tilfælde afsluttes Aftræksrøret med en Plade med et Hul svarende til Aftræksrørets Diameter (Fig. 5). Ogsaa denne Fremgangsmaade er forkert, da Pladen som Regel hurtigt gaar løs, hvorefter der suges falsk Luft ind, saa Aftrækket hæmmes.

Langt den hyppigste Aarsag til, at Aftrækkene ikke fungerer, er imidlertid Forstoppelser i Betonkanalerne. Dette kan undertiden skyldes, at Fugle har bygget Rede heri. En Forstoppelse i et enkelt Aftræksrør kan være ret omfattende. I et Tilfælde fandtes engang bl. a. otte døde Graaspurve, hvilket store Antal kan henføres til, at de er dræbt efter

hinanden af den Kulilte, som undveg fra en daarligt brændende Kedel i Vaskerummet. Som Regel er Forstoppelserne dog af mere massiv Art, og da de især er almindelige ved helt nye Bygninger, maa Grunden tilskrives en sjuksket Udførelse og muligvis ogsaa, at Bygningshaandværkerne under Arbejdet her har et meget bekvemt Sted til Henkastning af forskelligt Affald. Særlig slemt bliver det selvfølgelig, hvis Kanalen har een eller flere vandrette Strækninger. At man har al Grund til at være paa Vagt over for disse Tilfælde, fremgaar bedst af, at man i en Nybygning paa 23 Opgange fandt samtlige Betonkanaler fra Vaskekældrene forstoppede.

Som Regel ligger Forstoppelsen i Rørets vandrette Stykke (Fig. 6). Der er ogsaa truffet ikke saa faa Tilfælde, hvor Jerndragere og lign. har været saa uheldigt anbragt (Fig. 7), at der dels er blevet god Lejringsplads for Forstoppelse, og dels at det tillige har været svært at faa anbragt Aftrækket paa en betryggende Maade.

Meget overskuelige bliver Forholdene som nævnt, naar Kanalerne har flere vandrette Strækninger, idet Forstoppelserne da er svære at lokalisere (Fig. 8). I disse Tilfælde er der ofte intet andet at gøre end at hugge ind i Muren de forskellige Steder, hvor Kanalen springer; dette er imidlertid baade dyrt og besværligt, hvilket fremgaar af Fig. 9, der viser, hvorledes man har hugget ind til en saadan forstoppet Kanal; paa Fig. 10 ses Forstoppelsen i den blottede Kanal.

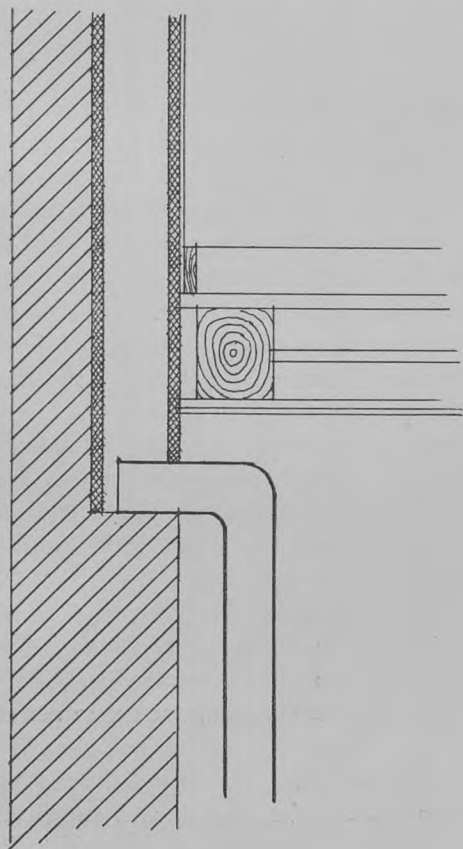

Fig. 7

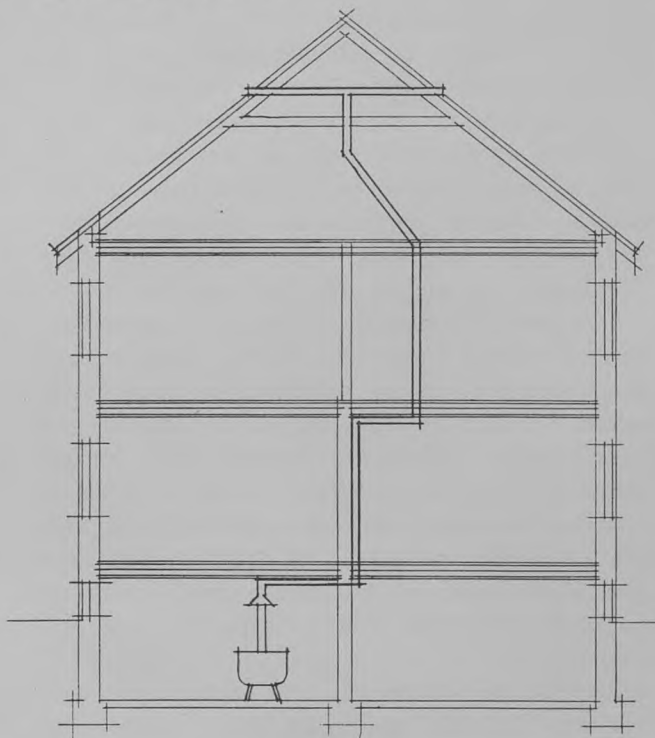

Fig. 8

Fig. 9

En daarlig Samling af Betonkanalerne var for nogen Tid siden medvirkende til en alvorlig Gasulykke. Kanalerne var samlede saaledes, at de var noget forsæt for hinanden som angivet paa Fig. 11. I Stueetagen havde en Gashane staaet aaben i længere Tid, og Gassen banede sig Vej gennem Aftrækket, men i Stedet for at trække bort, gik den over i en anden Aftrækskolonne og trængte ind i den ovenfor beliggende Lejlighed, hvorved flere Mennesker, der sov her, blev gasforgiftede.

I et andet Tilfælde forefandt en Vaskekælder, hvorfra Aftræk fungerede daarligt. Grunden var simpelthen den, at man i den øverste Etage havde udført et Knæk paa Kanalen paa den paa Fig. 12 viste Maade. Vaskekælderatfrækskanalen, der laa yderst til højre, fik paa denne Maade sit Tværsnit reduceret til omtrent Halvdelen paa dette Sted, hvilket selvfølgelig forklarede det daarlige Træk. Det skal tillige nævnes, at Aftrækkene fra de forskellige Lejligheder samtidig stod i Forbindelse med hinanden.

Det skal ogsaa nævnes, at man har været ude for det Tilfælde, at Kedlen tilsyneladende var upaaklageligt opstillet, men ved nærmere Eftersyn

Fig 10

viste det sig, at Aftrækket kun førte ud i Kældergangen, idet Gasmesteren helt havde glemt Rørstykket herfra til Kanalen paa Gangens modsatte Side (Fig. 13). Dette er ganske vist et isoleret Tilfælde, men det er fremdraget, fordi det ved Reparation af bestaaende Installationer ofte hænder, at Gasmesteren omhyggeligt reparerer Aftræksrøret i selve Vaskekælderen, men glemmer den Strækning, som i mange Tilfælde ligger uden for Kælderen, og som oftest er den, der er mest fortæret.

Endelig skal nævnes, at man i et Par Tilfælde, hvor Aftrækket ikke fungerede, hurtigt fandt, at dette ikke var mærkeligt, da Røret ikke var ført til en Aftrækskanal, men ind i Hulrummet i en Dobbeltmur (Fig. 14).

Af det foregaaende fremgaar med al ønskelig Tydelighed, at man maa ofre denne Del af Bygningsarbejdet den største Opmærksomhed.

For Gasmesterens Vedkommende er det en Nødvendighed, at han ved den Afprøvning af Apparaterne, der skal foretages, forinden Færdigmelding af Gasmesterarbejdet kan indsendes til Gasværkerne, overbeviser sig om, at Aftrækket fungerer rigtigt ved at prøve Installationen med det opstil-

lede Apparat tændt. Efter et Par Minutters Forløb prøves med et Spejl eller en Tændstik, om der er Sugning ved Trækafbryderen. Er dette ikke Tilfældet, maa man sænke et Lod igennem Kanalen for paa denne Maade at lokalisere og eventuelt fjerne Forstoppelsen. I Tilfælde af, at Kanalen har flere vandrette Strækninger, saa man ikke kan sænke Loddet igennem, kan man foretage en Prøve med Røgpulver. Man tager Aftræksrøret ud og anbringer derefter lidt Røgpulver paa en Blikplade, som, efter at Pulveret er tændt, hurtigt holdes op mod Aftrækskanalens Aabning, saaledes at

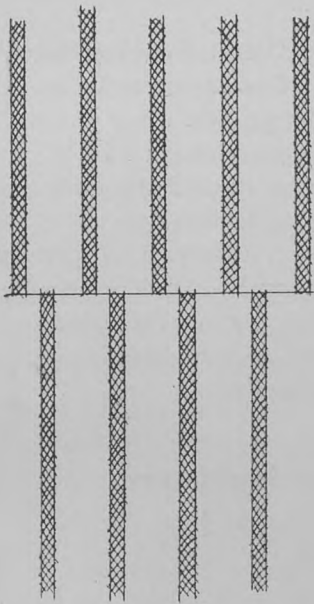

Fig. 11

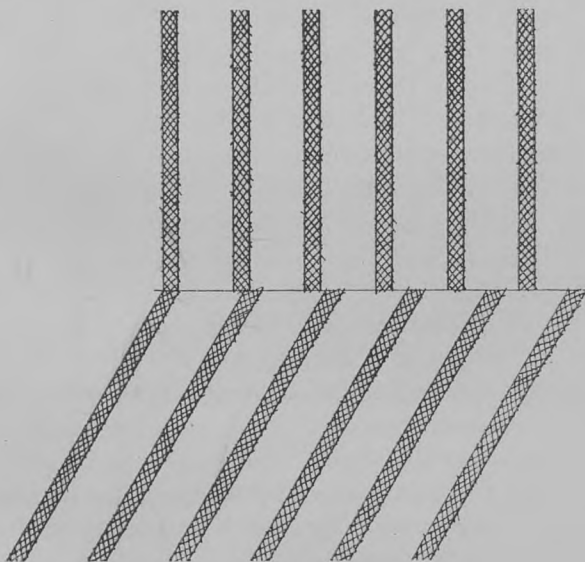

Fig. 12

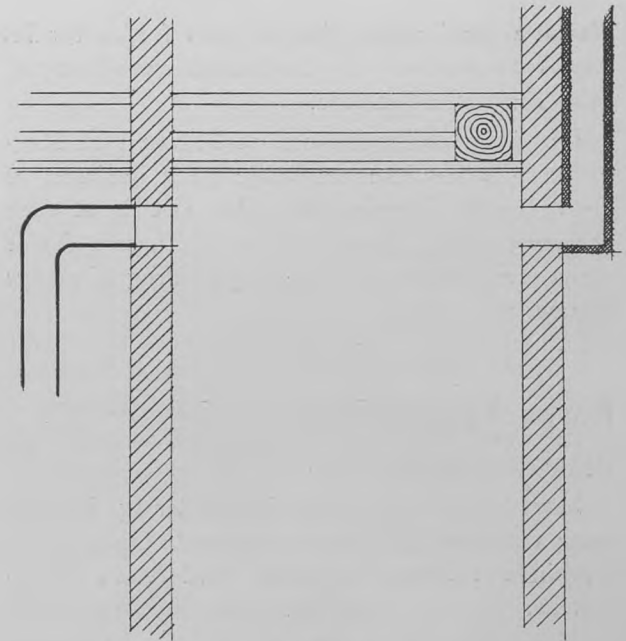

Fig. 13

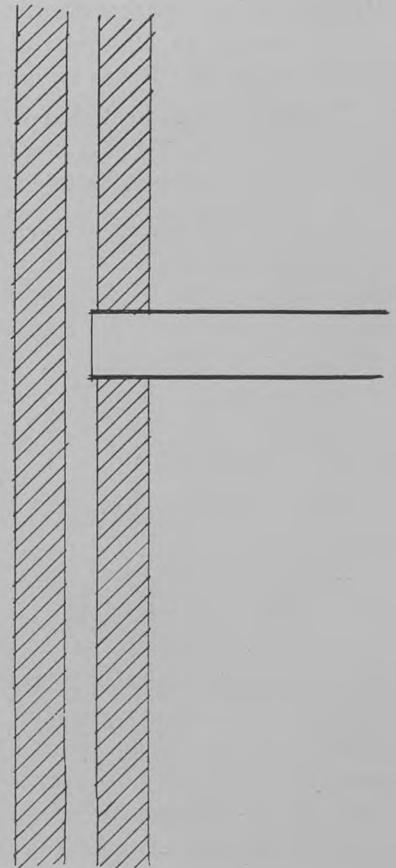

Fig. 14

denne lukkes til. Viser det sig herefter, at der ikke vælder Røg ud af Kanalens Aabning over Taget, foreligger altsaa en Forstoppelse, i modsat Fald maa

Fejlen søges i andre Forhold som f. Eks. for lav Afgangstemperatur af Forbrændingsprodukterne, falsk Træk eller lignende.

Det skal sluttelig nævnes, at Prøven med Røgpulver, der for ikke saa længe siden indførtes af Gasværkernes Ingeniørkontor, har vist sig at være et overordentlig nyttigt Hjælpemiddel, som derfor ogsaa efterhaanden er blevet taget i Brug af mange Gasmestre.

Rosco Byggesystem.

Bygningsvedtægtens § 64.

Magistratens 4. Afdeling har under 14. Februar 1944 tilskrevet A/S Rosco angaaende Opførelse af Bygninger i Overensstemmelse med Rosco Byggesystem:

»I Skrivelse af 15. Oktober 1943 med supplerende Oplysninger i Skrivelse af 3. November s. A. har Aktieselskabet forespurgt Magistraten, hvorvidt Byggetilladelse i paakommende Tilfælde kan forventes meddelt til Opførelse af Bygninger i Overensstemmelse med Rosco Byggesystem.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen den 1. Februar 1944 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Rosco Byggeplader kan ikke paa det foreliggende Grundlag godkendes til udvendig Beklædning af Ydervægge. Saafremt dette Materiale derfor maatte ønskes benyttet, maa der fremsendes nærmere Oplysninger om Materialets Anvendelighed og Egenskaber, eventuelt bilagt Prøveattester fra Statsprøveanstalten med Hensyn til Materialets Forhold over for Fugtighed, Ild m. v.

Rosco Skorstene kan ikke godkendes som ansøgt.

Rosco Fundament kan heller ikke godkendes paa det foreliggende Grundlag.

Under Forudsætning af, at eventuelle Oplysninger om Rosco Byggeplader maatte føre til, at dette Materiale vil kunne godkendes til det omhandlede Formaal, at Skorstenen udføres i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 55, samt at der fremsendes nærmere Forslag til Ordning af Fundamenterne, kan Byggetilladelse forventes meddelt til mindre 1 Etages Bygninger uden Kælder og udnyttet Tagetage og indrettet til Bolig for højst een Familie. Tilladelsen vil dog blive begrænset for et Tidsrum af 25 Aar og saaledes, at den forinden kan inddrages, saafremt Magistraten, navnlig paa Grund af mangelfuld Vedlige-

holdelse af Bygningen, maatte finde Anledning dertil.

Tilladelsen vil yderligere blive betinget af, at Ydervæggene udføres af en Bindingsværkskonstruktion, som i Enkeltheder godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat,

at Ydervæggene beklædes med et til dette Brug godkendt Materiale, jfr. ovenfor angaaende Godkendelse af Rosco Byggeplader,

at Beklædningspladerne ikke anbringes i Not i Stolperne,

at Ydervæggene indvendig forskalles og pudses, eller — saafremt Kivronplader agtes benyttet — at Magistratens Bestemmelser vedrørende disse iagttages,

at der under Gulvet anbringes Betonbelægning og Indskud i Overensstemmelse med Bygningsvedtægtens §§ 32, Stk. 6, og 38, Stk. 9,

at der anbringes Isolation mod Fugtighed i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 32, Stk. 5, og

at Loftet enten udføres i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d, eller at der yderligere isoleres ved Anbringelse af en 12 mm Isoleringsmaatte efter nærmere Godkendelse.«

Knabstrup Molersten.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 1. Marts 1944 tilskrevet A/S Knabstrup Teglværk som følger:

»I Forbindelse med en almindelig Revision af de fra ældre Tid i Københavns Kommune meddelte Tilladelser til Anvendelse af Molersten til Bygningsbrug har Spørgsmaalet om Anvendelse af Molersten af Deres Fabrikat været underkastet en Undersøgelse. Undersøgelsen har omfattet Molersten i Normalmurstensformat og med en Trykstyrke af 80—120 kg/cm² anvendt i

A. 1, 2 og 3 Etages Bygninger samt i de 3 øverste Etager i Bygninger med 3—6 Etager til

1. Bagmuring i Facademure, Gavlmure, udvendige Brandmure og andre Ydermure, dog ikke til Kældermure,

2. fælles Brandmure og indvendige Brandmure,

3. Hovedskillerum,

4. Trappeskillerum, dog ikke ved Trapper med indspændte Trin af Natursten, Jernbeton og lignende,

5. ikke bærende Skillerum samt

B. i alle Etager i Bygninger i indtil 6 Etager til 6. Bagmuring i *Vinduesbrystninger* udført af 2 halve Sten med Staaltraadsbindere og som $1\frac{1}{2}$ Stens Mur, dog saaledes at Molerstenene ikke indgaar i bærende Murpiller i Etager, hvor Anvendelsen af Molersten ikke kan godkendes til Bagmuring.

Magistraten kan — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale,

at Tilladelse til at anvende Molersten forsøgsvis og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kan forventes meddelt, idet der for de enkelte Anvendelsesomraader fastsættes følgende Bestemmelser:

ad 1, 5 og 6. Kan tillades som ansøgt. Molersten kan dog ikke tillades anvendt til Skillerum, der danner Støttemur for Jordfyld, til Skorstene, Aftrækskanaler eller i Rum med stor Fugtighedsgrad, f. Eks. i Fiskebutikker, Salterum og lignende.

ad 3. Kan forventes tilladt som ansøgt, men Paavirkningerne i Hovedskillerummet maa altid eftervises ved Beregning.

Til de under 2 og 4 angivne Anvendelser kan der ikke tages Stilling, forinden der foreligger Prøveattest for Brandforsøg udført paa Statsprøveanstalten.

Det er iøvrigt en Forudsætning, at Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens §§ 21—23 samt Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbyggningskonstruktioner nøje iagttages, samt

at Trykstyrken af de anvendte Molersten mindst er 70 kg/cm^2 , og at Prøver, som maatte blive for langt, hvad Omfang og Prøvemaade angaar foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelser og paa vedkommende Bygherres Bekostning,

at Murværk udført helt eller delvis af Molersten med ovennævnte Trykstyrke ikke udsættes for større Paavirkning end henholdsvis 5 kg/cm^2 , $6,5 \text{ kg/cm}^2$ og 8 kg/cm^2 , saafremt Murværket er opmuret med henholdsvis Kalkmørtel, Bastardmørtel og ren Cementmørtel,

at Trykket i Murværket altid eftervises i den underste Etage, saafremt Molersten anvendes i 3 Etager og iøvrigt, hvor Belastningernes Størrelse og Fordeling er af en saadan Art, at en Under søgelse skønnes nødvendig,

at Murværket udføres med normalt Forbandt (f. Eks. Kryds- eller Blokforbandt) med henholds-

vis en halv Stens Tykkelse og 1 Stens Tykkelse i hvertandet Skifte,

at Murværket ud for Bjælkelagene og 2 Skifter under disse udføres af almindelige, fuldbrændte Mursten, samt

at der ikke uden forud i hvert enkelt Tilfælde indhentet Tilladelse udføres Nicher eller andre Udsparinger i Murværket.

Det tilføjes, at Originalerne af eventuelle Prøveattester maa opbevares i Magistratens Arkiv.

Samtidig med denne Tilladelse bortfalder den af Københavns Bygningskommission ved Skrivelse af 14. Marts 1933 (Jr. Nr. B 43) meddelte Tilladelse.

Skarrehage Molersten.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 1. Marts 1944 tilskrevet A/S Skarrehage Molerværk ved Hr. Arkitekt Dan Fink som følger:

»I Andragende af 16. November f. A. har De ansøgt om generel Godkendelse af Molersten i dansk Normalformat til Anvendelse i

A. 1, 2 og 3 Etages Bygninger samt i de 3 øverste Etager i Bygninger med 3—6 Etager til

1. Bagmuring i *Facademure*, *Gavlmure*, *udvendige Brandmure* og *andre Ydermure*, dog ikke til *Kældermure*,

2. *fælles Brandmure* og *indvendige Brandmure*,

3. *Hovedskillerum*,

4. *Trappeskillerum*, dog ikke ved Trapper med indspændte Trin af Natursten, Jernbeton og lignende,

5. *ikke bærende Skillerum* samt

B. i alle Etager i Bygninger i indtil 6 Etager til

6. Bagmuring i *Vinduesbrystninger* udført af 2 halve Sten med Staaltraadsbindere og som $1\frac{1}{2}$ Stens Mur, dog saaledes at Molerstenene ikke indgaar i bærende Murpiller i Etager, hvor Anvendelsen af Molersten ikke kan godkendes til Bagmuring.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale,

at Tilladelse til at anvende Molersten forsøgsvis og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kan forventes meddelt, idet der for de enkelte Anvendelsesomraader fastsættes følgende Bestemmelser:

ad 1, 5 og 6. Kan tillades som ansøgt. Molersten kan dog ikke tillades anvendt til Skillerum, der danner Støttemur for Jordfyld, til Skorstene, Aftrækskanaler eller i Rum med stor Fugtighedsgrad, f. Eks. i Fiskebutikker, Salterum og lignende.

ad 3. Kan forventes tilladt som ansøgt, men Paavirkningerne i Hovedskillerummet maa altid eftervises ved Beregning.

Til de under 2 og 4 angivne Anvendelser kan der ikke tages Stilling, forinden der foreligger Prøveattest for Brandforsøg udført paa Statsprøvestalten.

Det er iøvrigt en Forudsætning, at Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens §§ 21—23 samt Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningskonstruktioner nøje iagttages, samt

at Trykstyrken af de anvendte Molersten mindst er 70 kg/cm², og at Prøver, som maatte blive forlangt, hvad Omfang og Prøvemaaede angaar, foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelser og paa vedkommende Bygherres Bekostning,

at Murværk udført helt eller delvis af Molersten med ovennævnte Trykstyrke ikke udsættes for større Paavirkning end henholdsvis 5 kg/cm², 6,5 kg/cm² og 8 kg/cm², saafremt Murværket er opmuret med henholdsvis Kalkmørtel, Bastarmørtel og ren Cementmørtel,

at Trykket i Murværket altid eftervises i den underste Etage, saafremt Molersten anvendes i 3 Etager og iøvrigt, hvor Belastningernes Størrelse og Fordeling er af en saadan Art, at en Undersøgelse skønnes nødvendig,

at Murværket udføres med normalt Forbandt (f. Eks. Kryds- eller Blokforbandt) med henholdsvis en halv Stens Tykkelse og 1 Stens Tykkelse i hvertandet Skifte,

at Murværket ud for Bjælkelagene og 2 Skifter under disse udføres af almindelige, fuldbrændte Mursten, samt

at der ikke uden forud i hvert enkelt Tilfælde indhentet Tilfælde udføres Nicher eller andre Udsparinger i Murværket.

Det tilføjes, at Originalerne af eventuelle Prøveattester maa opbevares i Magistratens Arkiv.

Samtidig med denne Tilladelse bortfalder den af Københavns Bygningskommission ved Skrivelse af 18. Januar 1930 (Jr. Nr. B 20/1930) meddelte Tilladelse.

Armerede Klinkerbetonkonstruktioner.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 7. Marts 1944 tilskrevet A/S Lemvig-Müller & Munck som følger:

»I Andragende af 18. Februar 1944 har Firmaet under Henvisning til Bestemmelserne i § 35 i »Foreløbige Normer for Beton- og Jernbetonkonstruktioner« (af Marts 1943) ansøgt om Tilladelse til at forhøje de ved Magistratens Skrivelse af 23. November 1940 tilladte tilladelige Bøjningstrykspændinger for armerede Klinkerbetonkonstruktioner saaledes, at den tilladelige Bøjningstrykspænding r_b bestemmes ved 0,25 Gange Bjælkebrudstyrken, bestemt ved Prøvebjælker, naar Konstruktionens Spændvidde ikke overstiger 5,5 m, og ved 0,21 Gange Bjælkebrudstyrken, naar Konstruktionens Spændvidde er større end 5,5 m.

Saaledes foranlediget skal meddeles, at det ansøgte kan indrømmes, idet bemærkes, at Bjælkebrudstyrken ikke maa paaregnes at overstige 300 kg/cm².

Bestemmelserne i Magistratens Skrivelse af 23. November 1940 vedrørende Klinkerbeton til armerede Konstruktioner bliver iøvrigt at iagttage.

Etageadskillelser med Jernbetonbjælker.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 13.

Magistratens 4. Afdeling har under 10. Marts 1944 tilskrevet Stadsarkitektens Direktorat, Overingeniørens Kontor, som følger:

»I Skrivelse af 5. Januar d. A. med supplerende Oplysninger i Skrivelse af 26. s. M. har Direktoratet fremsendt Forslag til Udførelse af Etageadskillelser som Jernbetonbjælker og udbedt sig en Udtalelse herom, idet forskellige Fordele menes indvundet ved den foreslaaede Konstruktion, der iøvrigt er motiveret med den herskende Mangel paa Bygningstømmer.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen den 29. Februar d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende.

Efter Arbejdets Udførelse kan Svind i Træet i Forbindelse med Unøjagtigheder i Udførelsen antages i højere Grad end sædvanligt at give Anledning til knirkende Gulve, eventuelt til, at Gulvbrædderne kommer til at hvile direkte paa Bjælkerne, hvorved den bedre Lydisolation, der hævdes at være en af Konstruktionens Fordele, gaar tabt, og under Hensyn hertil kan Konstruktionen kun

tillades forsøgsvis som ansøgt, idet Bygherren ved de Byggeforetagender, hvor den maatte blive anvendt, dog skriftligt maa tilkendegive over for Magistraten, at han er bekendt med ovennævnte Forhold, saaledes at han ikke senere, hvis Afhjælpning af Géner skulde vise sig nødvendig, over for Magistraten kan besvære sig over de hermed forbundne Ulemper og Udgifter«.

Arkolit, fugefri Gulvbelægning.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 4.

Regulativ vedrørende Indretning af Baderum § 4, Stk. 3.

Regulativ vedrørende Indretning af Nødtøftsrum § 4, Stk. 2 c.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Marts 1944 tilskrevet Firma Kristiansen & Poulsen som følger:

»I Andragende af 11. Januar 1944 med supplerende Oplysninger i Skrivelse af 29. s. M. har De ansøgt om Tilladelse til at anvende Materialet Arkolit som Gulvbelægning i:

- 1) Baderum,
- 2) Toiletrum,
- 3) Køkkener,
- 4) Lagerrum,
- 5) Butikker, herunder Levnedsmiddelbutikker, samt
- 6) Trapper, herunder Trapper i Eentrappehuse paa Underlag af Træ eller Beton.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Tilladelse til at anvende Materialet som Gulvbelægning i Badeværelser og W.C.-Rum, Køkkener, Lagerrum og Butikker, der ikke benyttes til Handel med Levnedsmidler, paa Træ eller Beton meddeles herved forsøgsvis som ansøgt.

For saa vidt angaar Materialets Anvendelse til Trapperum som Belægning paa Trin og Reposer, kan Spørgsmaalet *ikke* afgøres, forinden Materialet er prøvet for Ildpaavirkning, hvorom Henvendelse maa ske til Brandvæsenets Laboratorium; derimod kan Materialet ikke tillades anvendt i Rum, der benyttes til Handel med Levnedsmidler, herunder Kød, Flæsk, Fisk o. lign., eller Bagerier, i hvilken Forbindelse Opmærksomheden henledes paa, at Materialets Anvendelse i saadanne Rum desuden vil kræve Sundhedskommissionens Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde«.

Klinkerbetonsten med Trykstyrke 70 kg/cm².

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Marts 1944 tilskrevet A/S Lemvig Müller & Munck som følger:

»I Skrivelse af 8. December f. A. har Selskabet ansøgt om, at den ved Magistratens Skrivelse af 19. Juni 1941 meddelte Tilladelse til Anvendelse af Klinkerbetonsten med Trykstyrke 70 kg/cm² i dansk Normal-Murstensmaal (Format 23 cm×11 cm×5,5 cm og 15 cm×23 cm×5,5 cm) udvides til ogsaa at gælde Trappeskillerum i samtlige Etager i Bygninger med 3—6 Etager, som indrettes til almindelig Beboelse eller til andet hermed i statisk Henseende ligestillet Formaal, naar der anvendes

- 1) Trætrapper,
- 2) fabrikstøbte Jernbetontrappeløb og Jernbetonreposer,
- 3) Jernbetontrapper støbt paa Stedet,

under Forudsætning af, at disse Skillerum opføres med Bastardmørtel — eventuelt i nederste Etage Cementmørtel —, og at det tilladelige Tryk for Muren i Henhold til gældende Normer og Vedtægter ikke overskrides.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 29. Februar d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Den ansøgte Tilladelse meddeles herved forsøgsvis efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde og paa Betingelse af,

at Murtykkelserne ikke bliver mindre end de i Bygningsvedtægtens § 30, Stk.erne 4 og 5, angivne,

at der til Trappeskillerum af Klinkerbetonsten kun anvendes Bastardmørtel (2 Dele Kalkmørtel og 1 Del Cementmørtel) eller Cementmørtel (1 Del Cement og 3 Dele Grus),

at Trykket i Murværket (med Undtagelse af de to øverste Etager) eftervises, idet Normerne for Beregning af Husbygningkonstruktioner maa iagttages og de tilladelige Paavirkninger, 6,5 kg/cm² og 8 kg/cm², for Murværk i henholdsvis Bastardmørtel og Cementmørtel ikke overskrides,

at Klinkerbetonsten ikke anvendes, hvor der er Tale om indspændte Jernbetontrin, samt

at der ved Arbejdets Udførelse i fugtige Vejrperioder tages det nødvendige Hensyn, idet Bygningstilsynet maa forbeholde sig at stille ethvert Krav til Ændring af allerede udført Arbejde i Til-

fælde, hvor Klinkerbetonsten er anvendt uden Hensyntagen til Materialets særlige Karakter«.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Marts 1944 tilskrevet Stadsbygmesterens Direktorat som følger:

»Under Henvisning til Magistratens Indstilling af 26. Februar d. A. til Bygningskommissionen vedrørende Anvendelse af Klinkerbetonsten til Trappeskillerum skal man — efter at Sagen har været behandlet i Bygningskommissionens Møde den 29. Februar d. A. — herved bemyndige Direktoratet til i de enkelte Tilfælde at forlange andre Skillerum af Klinkerbeton end Trappeskillerum opmuret i Bastardmørtel, hvor dette skønnes paakrævet«.

Ovenlyssprossen Omega.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 16. Marts 1944 tilskrevet Firmaet Edvard Storr som følger:

»I Andragende af 15. Februar d. A. har De ansøgt om Godkendelse af en Ovenlyssprosse »Omega« med Profil som angivet paa den Deres Skrivelse vedlagte Tegning og om Tilladelse til ved Dimensionering at regne med en tilladelig Træk- og Bøjningsspænding paa 1725 kg/cm².

Saaledes foranlediget skal man udtale, at den ansøgte tilladelige Paavirkning, 1725 kg/cm², ikke kan godkendes, idet den i Normer for Staalkonstruktioner omtalte mindste nedre Trækflydegrænse for et Materiale ikke kan siges at være fastlagt ved kun 3 Prøver.

Som Sagen for Tiden foreligger oplyst, vil Profilets Materiale derfor kun kunne ligestilles med Staal 37, saaledes at den tilladelige Træk- og Bøjningsspænding ikke maa overstige 1300 kg/cm²«.

Cellesten.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 5. April 1944 og 4. Maj 1944 tilskrevet Firma Hüls & Christianesen, ved Hr. Arkitekt Dan Fink, som følger:

»I Skrivelse af 29. December 1943 har De ansøgt om generel Godkendelse af saakaldte Cellesten i dansk Normalformat med en Middeltrykstyrke paa 246 kg/cm² til Anvendelse paa samme Maade og i samme Udstrækning som normale fuldbrændte Mursten, dog saaledes at den tilladelige Trykspænding for Murværk af Cellesten i Bastardmørtel un-

der Henvisning til, at Stenenes Middeltrykstyrke overstiger 225 kg/cm² sættes til 12 kg/cm².

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 28. Marts d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Tilladelse herved meddeles paa Betingelse af,

at Cellestenenes Trykstyrke mindst er 225 kg/cm², bestemt ud fra Stenenes fulde Areal uden Fra- drag af de deri værende Huller,

at Cellestenene udføres med 65 Kanaler, hver med et Tværsnit paa 8×8 mm og ikke 10×10 mm, samt

at Bygningsvæsenet uden egen Bekostning til enhver Tid kan lade foretage Brudbelastningsforsøg med Cellesten for at konstatere, om de stillede Betingelser overholdes«.

Samson Samlejern.

Bygningsvedtægtens § 39, Stk. 7.

Magistratens 4. Afdeling har under 19. Maj 1944 tilskrevet Firma Brødrene Henze som følger:

»I Skrivelse af 19. April 1944 med vedlagt Forsøgsrapport fra Laboratoriet for Byggeteknik har De anholdt om Godkendelse af det af Dem til Samling af Trækonstruktioner fremstillede 7½ cm runde Samlejern, benævnt »Samson«.

Saaledes foranlediget skal man meddele, at efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kan den omhandlede Samleplade med tilhørende Underlagsplader og Bolte forventes godkendt som Samlingsmiddel for Trækonstruktioner for følgende Belastninger:

Med Boltediameter henholdsvis ¾", ½" og ⅝" er den maximale tilladelige Belastning henholdsvis 0,5, 0,7 og 0,8 Ton.

De til Samlejernet svarende Underlagsplader skal normalt være 75×75×7,5 mm, men under de foreliggende ekstraordinære Omstændigheder tillades det indtil videre, at Underlagspladernes Størrelse nedsættes til 58×58×6 mm under Forudsætning af, at Tilspændingen foretages ved Hjælp af Plader af mindst samme Størrelse som den ovenfor nævnte normale Plade.

For at undgaa Misforstaaelser henstilles det, at De i Deres Brochurer angiver Underlagspladernes Størrelser«.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

Raadhusbiblioteket

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

3

Omslagsbilledet viser en mindre Afstivning i den indre By. Naar Jokkerne ikke normalt er anbragt i Vinduernes Overkant, skyldes dette, at Vinduespartierne sammen med Etageadskillelsen skulde sænkes og de underliggende Murpiller, grundet paa Brøstfældighed, ommures.

Afstivningsforhold.

Af Bygningsinspektør, Arkitekt P. A. Rosenkilde Gram.

For Afstivningsarbejder er der i Byggeloven med tilhørende Vedtægter og Regulativer givet forskellige almindelige Forskrifter, hvorimod der ikke i Enkeltheder findes angivet Regler for Afstivningers Udførelse og Dimensionering. I Byggelovens § 58, Stk. 3, udtales, at det, hvis Nedrivning af en Bygning nødvendiggør Afstivning af tilstødende Bygning paa Nabogrund, paahviler dennes Ejer at foretage det i saa Henseende fornødne. Derimod er det ifølge Stk. 1 den bygges Sag ved Fundering, Udgravning eller Terrænændring at træffe Foranstaltning til Sikring af Andenmands Grund eller Bygning, dog at Udgifter ved denne Sikring efter Magistratens Afgørelse delvis maa godtgøres af Naboejeren i det Omfang, Sikringen nødvendiggøres ved uforsvarligt Forhold paa dennes Ejendom, jfr. Stk. 2. Den, hvem Udførelsen af Sikringsforanstaltninger paahviler, kan, jfr. Stk. 4, hvis det skønnes fornødent, kræve Adgang til den tilstødende Ejendom for der at udføre det paakrævede Sikringsarbejde, dog at der derved voldes mindst mulig Ulempe, hvorhos Forholdene snarest gørligt maa bringes i samme Stand som forud. Der skal i alle Tilfælde gives Naboejeren Underretning om Arbejdets Art og Omfang og om Tidspunktet for dets Paabegyndelse mindst 14 Dage forud, jfr. Stk. 5.

Med Hensyn til Arbejdernes Udførelse kræves jfr. Bygningsvedtægtens § 5, at alle Arter af Afstivninger m. v. skal udføres af fuldt tjenligt Materiale og iøvrigt i Overensstemmelse med Regulativ vedrørende Udførelse af Stilladser, Ophejsningstaarne samt Afstivninger, Overdækninger, Afdækninger o. lign., ligesom der til Afstivningens Udførelse skal benyttes kyndige og paalidelige Folk.

Et Eksemplar af dette Regulativ skal være opslaaet paa enhver Byggeplads, hvor Bestemmelserne finder Anvendelse.

Medens der i Regulativet gives ret detaljerede Bestemmelser om Stilladers Udførelse, er dette ikke Tilfældet for Afstivningers Vedkommende, idet disse kun er nævnt i Regulativets § 18, hvorefter Afstivningsarbejder ved Grundudgravning, Ombygning og Nedrivning af Bygninger skal udføres paa forsvarelig Maade efter et af Bygningstilsynet godkendt Forslag og iøvrigt efter Bygningstilsynets Anvisning. Aarsagen til, at en nærmere Fastlæggelse af Detaljer ikke har fundet Sted, er ikke alene den, at Afstivningsarbejder omfatter et meget stort Felt, men ogsaa, at de saavel i Helhed som i Enkeltheder kan udføres paa forskellig Maade, og altid maa afpasses

efter givne Forhold. I nogen Grad kan der dog gives en Vejledning, hvorfor der i det følgende skal omtales nogle af de oftest forekommende Afstivninger og gives visse Retningslinier for disses Udførelse paa Grundlag af de af Bygningstilsynet gennem Aarene indhøstede Erfaringer.

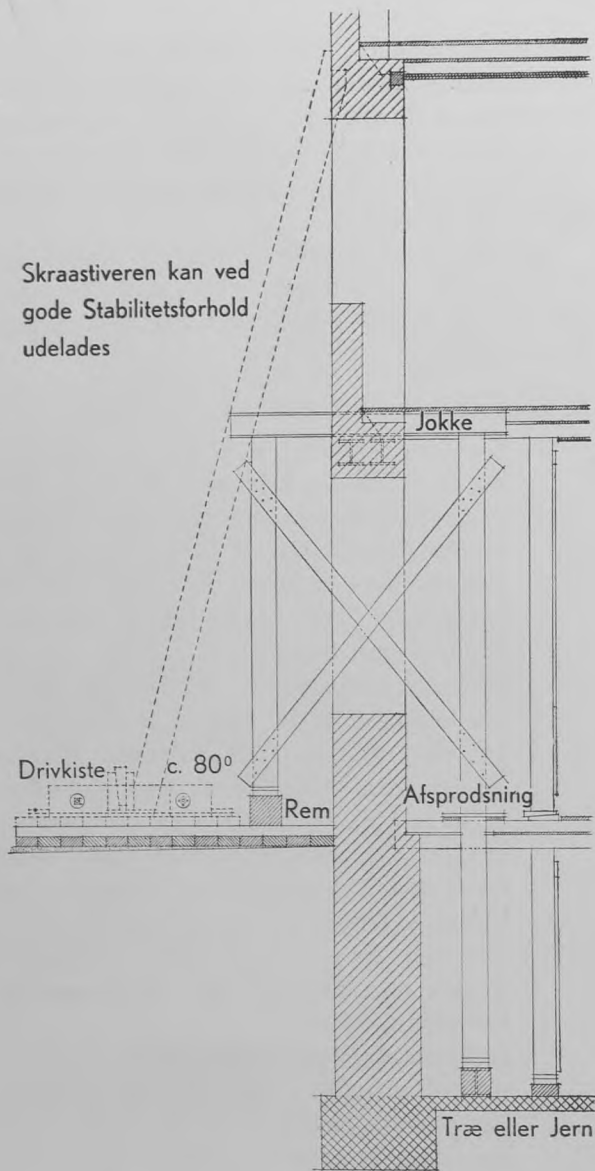
Forinden man omtaler forskellige almindeligt forekommende Afstivningsarbejder, skal der redogøres for en Række Enkeltheder ved Afstivningers Konstruktion.

A. Underlag, hvorpaa Afstivning anbringes:

- 1) *Gade- og Gaardterræn.* Under Forudsætning af, at der findes Belægning af Beton, Brosten, Fliser el. lign., og det ved en Undersøgelse har vist sig, at Belægningen ligger paa fast Bund, udlignes Terrænet i paakrævet Omfang forsvarligt med skarpt Grus eller Sand, mager Betonblanding el. lign., hvorefter der almindeligvis vinkelret paa Facaden henlægges et tæt Dæk af 3" × 8" Planker eller 3½" × 7" Halvtømmer. Herpaa og paa tværs af dette Dæk anbringes yderligere et Dæk af Planker eller Halvtømmer af samme Dimensioner som det første. Hvor Grus- eller Sandunderlagets Udvanding kan befrygtes, henlægges Tagpap imellem de to Plankelag. Bredden og Længden af Plankedækket maa afpasses efter Underlaget og Belastningsforholdene.

Bemærkning: Som angivet i Fig. 1 er det nederste Plankedæk, modsat ovennævnte Regel, lagt parallelt med Ydermuren af Hensyn til den bedste Trykfordeling fra Remmen under den lodrette Stiver, og af samme Grund bliver det nødvendigt, som vist, at anbringe et ekstra, mindre Plankedæk under Skraastivren. Udføres det sædvanlige, dobbelte Plankedæk med det nederse Lag vinkelret paa Muren, maa der under den lodrette Stivers Rem anbringes et ekstra Dæk, der saaledes kommer til at ligge vinkelret paa Muren. Begge nævnte Konstruktioner kan anvendes, naar der bruges baade lodrette Stivere og Skraastivere.

- 2) *Jordbund.* Der afgraves til fast Lerbund, og Udgravningens Bund planeres. Herpaa anbringes dobbelt Plankedæk med Tagpappemellelag, som nævnt under Pkt. 1. Mindre god Jordbund kan dog anvendes, naar Plankedækket gives en saadan Udstrækning, at Belastningen paa Grunden ikke overstiger det efter Forholdene tilladelige, og naar Be-

Skraastiveren kan ved gode Stabilitetsforhold udelades

Drivkiste c. 80°

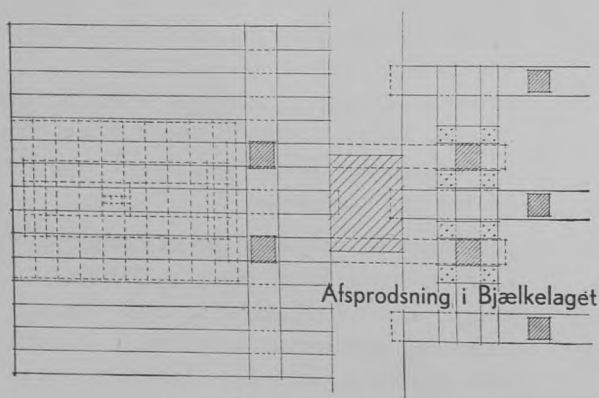
Rem

Afsprodsning

Jokke

Træ eller Jern

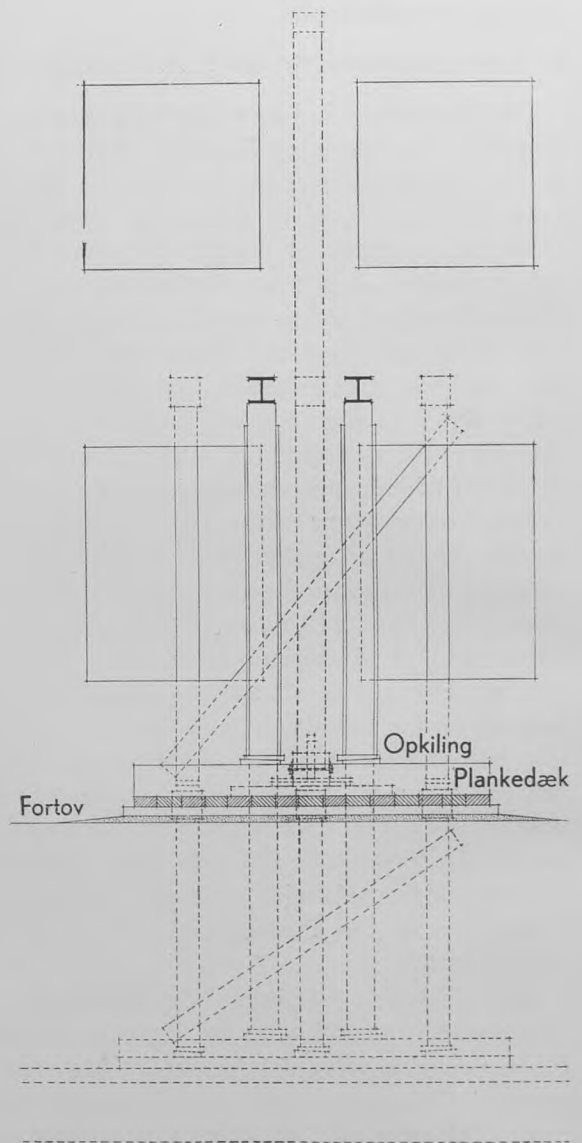
Snit

Afsprodsning i Bjælkelaget

Plan

Fig. 1

Fortov

Opkiling

Plankedæk

Forside

Afsværtning udføres i forsvarligt Omfang

Almindelig Afstivning i Tilfælde, hvor Fortovet kan taale Belastningen. Der anbringes et enkelt Sæt Jokker og efter Omstændighederne Skraaafstivning. Saafremt det nederste Plankedæk lægges vinkelret paa Facaden, udelades det 3. Plankedæk under Skraastiveren og anbringes under den udvendige, vandrette Rem, jfr. Teksten Side 21, Afsnit A 1.

lastningen paa virksom Maade fordeles over hele Plankedækket.

- 3) *Kældergulv.* Under Forudsætning af, at en Undersøgelse har vist, at Kældergulvet ligger paa fast Bund, og at Gulvet er forsvarligt udført, henlægges et gennemgaende Fodstykke af mindst samme Dimension som de lodrette Stivere (Afstivningsstolperne) eller et bredflanget Jern af passende Størrelse. Er Gulvet mindre forsvarligt, henlægges under Fodstykket efter Forholdene enten

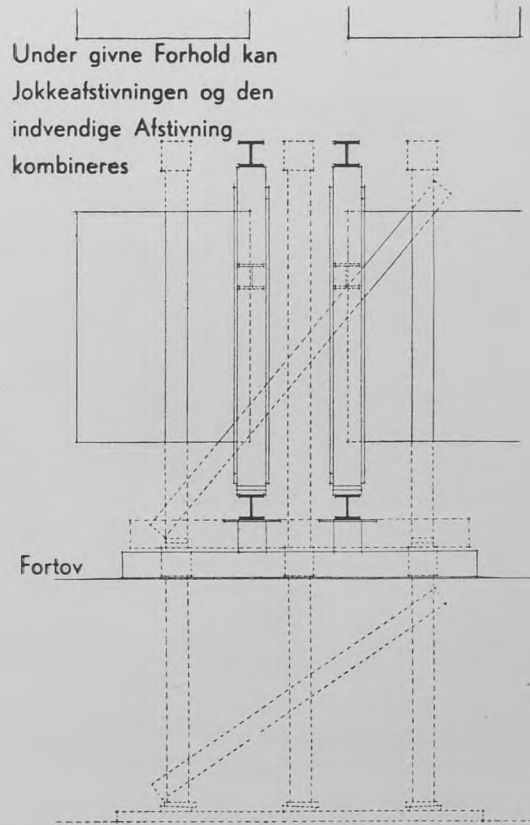
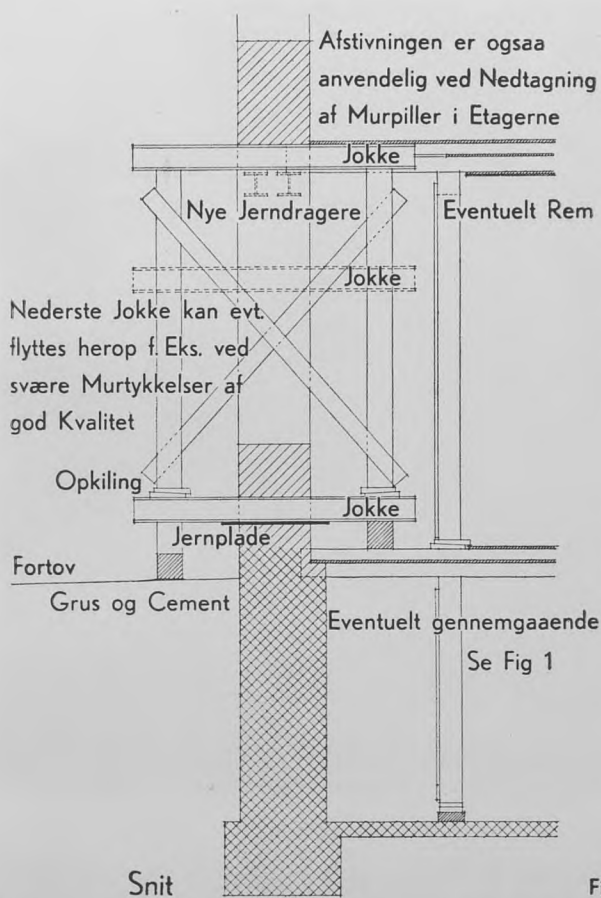

Fig. 2 Forside

En Afstivning, der ofte kommer til Anvendelse. Der anbringes 2 Sæt Jokker, hvoraf det øverste som Regel indlægges i Etageadskillelsen, saaledes at Dragerne over Aabningen kan anbringes lige under Bjælkelaget, hvorved størst mulig Vindueshøjde opnaas.

3" Planker i Længderetningen med 3" × 8" Plankestykker paa tværs under hver Stiver eller Plankedæk som nævnt under Pkt. 1 og 2. Eventuelt kan Stiverne gives Hvil paa Jern, virksomt understøttet i hver Ende af en Bygnings Mure eller Fundamenter, eller paa anden hensigtsmæssig Maade.

4) *Murværk.* Eksisterende Murværk eller Fundamenter kan i mange Tilfælde med Fordel benyttes som Underlag for Afstivninger, hvorved disse forenkles; i visse Tilfælde kan Murpiller eller Fundamenter tænkes udført til Brug ved Afstivningen. Saa-dant Murværk bør udføres af Klinker i Cementmørtel, og hvor Afstivning finder Sted paa Murværk eller Fundamenter, maa Underlagsplader af fornøden Størrelse anbringes, hvor den bærende Konstruktion ikke giver tilstrækkelig Trykflade.

5) *Anden Understøtning.* Hvor det efter Forholdene findes forsvarligt, kan anden Understøtning for Afstivninger anvendes.

B. *Stivere (Træstolper), eventuelt i Forbindelse med Jokker, til Understøtning af Bjælkelag m. v.*

1) *Stivere til Understøtning af Bjælkelag.* Lodrette Stivere, som Regel af mindst 7" × 7" Tømmer, anbringes direkte under hver Bjælke almindeligvis staaende paa den tilsvarende Bjælke i den underliggende Etageadskillelse. Stiverne maa ikke anbringes mod Puds og Forskalling eller med Bræddegulv som Mellem-lag. Hvis der foroven og eventuelt forneden anbringes Rem, hvilken Foranstaltning ofte er nødvendig, maa Forskalling, Puds og Bræddegulv ligeledes fjernes. Naar Bjælkeinddelingen i Etageadskillelserne er forskellig, saaledes at Stiverne ikke kan anbringes direkte paa en tilsvarende underliggende Bjælke, maa de anbringes paa et Fodstykke af tilsvarende Dimension. Naar særlige Forhold ikke er til Stede, føres Afstivningen ned i Kælderen med Stivere af mindst samme Dimension som i den overliggende Etage og udført paa samme Maade. Vandret Af-

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 3 viser en Afstivning, hvor i første Etape de ældre Hjørnepiller skal fjernes og erstattes med nye. Paa Fig. 4 ses, hvorledes der i samme Afstivning er indlagt vandret Tømmer mellem Jokkerne til sekundær Afstivning af Murværket, idet de nederste Skifter under Arbejdets Gang ellers kan løsne sig og derved være til Fare for Haandværkerne. — Som fast Regel kan anføres, at Jokker bør anbringes umiddelbart efter, at den nødvendige Udhugning i Murværket er foretaget, idet der i modsat Fald kan forårsages uforvarlig Svækkelse. En Udhugning paa 3 Steder ved Siden af hinanden som vist paa Fig. 3 bør derfor ikke finde Sted.

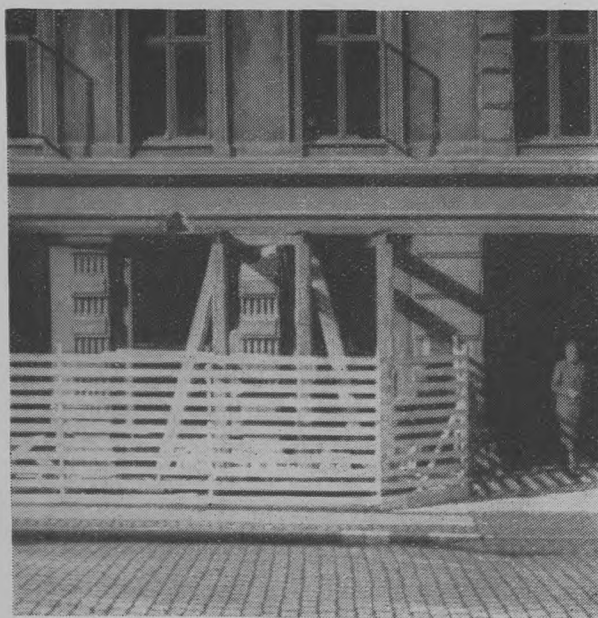

Fig. 5

Til Fordeling af Trykket ud til Siderne har det, som angivet, været nødvendigt at anbringe skraa Stivere fra Jokker til Underkant Vinduer, hvor der afsprodes forsvarligt.

sprodsning i Etageadskillelsen foretages med $1\frac{1}{4}$ " Brædder.

Stiverne skal, naar ikke særlige Forhold gør sig gældende, staa lodret og lige over hinanden og skal i hver Etage i begge Retninger afsvæertes med paa skraa fastsømmede $1\frac{1}{4}$ " Brædder til Sidesty, ligesom de skal staa i tilstrækkeligt Spænd.

2) *Stivere til Understøtning af Jokker i Ydermure m. m.*

Saadanne Stivere udføres af mindst $8'' \times 8''$ Tømmer, der under almindelige Forhold anbringes under hver Ende af Jokkerne og i lige stor Afstand fra den understøttede Murs Tyngdepunkt, saaledes som angivet paa Fig. 1 og 2, der viser Afstivninger ved Nedtagning af Piller i Stueetagen i en 5-Etages Beboelsesbygning.

I det første Tilfælde, Fig. 1, hvor Fortovet forudsættes at have tilstrækkelig Bæreevne, føres den ene Stiver ned paa det paa Fortovet henlagte Plankedæk (se Bemærkn. un-

Fig. 6

Afstivning under Ommuring i ca. 10 m Højde af Gavlparti i beskadiget Fabrikbygning. Der anbringes det fornødne Antal Dobbelt-Jokker med 12" × 12" Stivere og fornødne Afsværtninger. Overliggende Gavlparter fastholdes til Bygningens Indre ved Barduner og Forankringsjern.

der Skraastivere), hvorpaa er henlagt et Stykke 10" × 10" Fordelingstømmer, og den anden Stiver føres i een Længde gennem Stueetagen til Kælderen, hvilende paa gennemgaaende Fodrem og afsprodes med Brædder i Kælderbjælkelaget som angivet. Mellem Stiverne og Jokkerne anbringes en Rem af samme Dimension som Stiverne, nemlig mindst 8" × 8" Tømmer. I det andet Tilfælde, Fig. 2, anbringes Stiverne som angivet mellem de to Sæt Jokker, ligeledes i lige stor Afstand fra den understøttede Murs Tyngdepunkt. Af praktiske Grunde anbringes der under de nederste Jokker paa Etageadskillelsen en tværgaaende Fodrem af mindst 8" × 8" Tømmer, og under den anden Stiver anbringes mellem Jokker og Fortov en Stiver af samme Dimension som Støtte til Terræn. Eventuelt anbringes en Skraastiver som vist. De lodrette Stivere skal forsynes med Krydsafsværtning af 5/4" Brædder baade paa langs og paa tværs, skal være plant afskaaret, skal opkiles forsvarligt, nem-

lig hverken for lidt eller for meget, og skal staa nøjagtigt i Lod. Stiverne bør anbringes i ikke for stor Afstand fra Muren, i hvilken Anledning bemærkes, at det er hensigtsmæssigt forinden Afstivningens Opstilling at anbringe de Jerndragere, der skal oplægges, inden for Stiverne, da det ofte er vanskeligt, undertiden ugørligt, senere at faa dem bragt inden for Afstivningen. Stivernes Afstand fra Mur bør for den i Fig. 2 viste Afstivnings Vedkommende ikke overstige ca. 60 cm.

Fig. 3—6 viser Eksempler paa Jokkeafstivninger.

- 3) *Skraastivere til Imødegaelse af Udskridning.* Dis ses Vinkel med det vandrette Plan maa som Regel ikke være under 80°, se Fig. 1 og 11. Skraastivere af Dimension ikke under 9" × 9" anbringes forneden i Drivkiste af 10" × 10" Tømmer sammenholdt med mindst 2 Stkr. 3/4" Bolte med Plader hvilende paa et dobbelt Plankedæk, som nævnt under Afsnit 1. Drivkisten fastholdes mod Udskridning, f. Eks. ved Nedramning af en mindst 30 cm lang Staalmejsel for Enden af Drivkisten, eller fastholdes til Underlaget med 2 Brædder fastsømmet paa hver Side af Drivkisten og med et Bræt for Enden af denne fastsømmet paa de to førstnævnte Sidebrædder. Se Fig. 1. En Drivkiste kan ogsaa udføres til Anbringelse af to Skraastivere, i hvilken Anledning den sammenholdes af 3 Stkr. 3/4" Bolte med Plader, se Fig. 11. Den ene Stiver, der strækker sig gennem f. Eks. 2 Etager, skal udføres af mindst 9" × 9" Tømmer, medens den mindre Stiver kan udføres af mindst 8" × 8" Tømmer, se Fig. 7.

Skraastivere skal anbringes saaledes, at de danner en virksom Understøtning og hindrer Udskridning.

Ved Etageadskillelser skal Skraastiverens vandrette Snitflade anbringes i Underkanten af Bjælkelaget, og denne vandrette Snitflade maa ikke overstige 10 à 12 cm, alt efter Tømmerets Dimension.

Fig. 8—10 viser Eksempler paa Jokkeafstivning i Forbindelse med Skraaafstivning.

C. *Opkilinger.*

Kiler skal være af haardt Træ, f. Eks. Eg eller haard Bøg.

Ved særligt store Belastninger kan kræves anvendt Jernkiler. Al Opkiling maa udføres saaledes, at forsvarligt Spænd tilvejebringes, hvilket

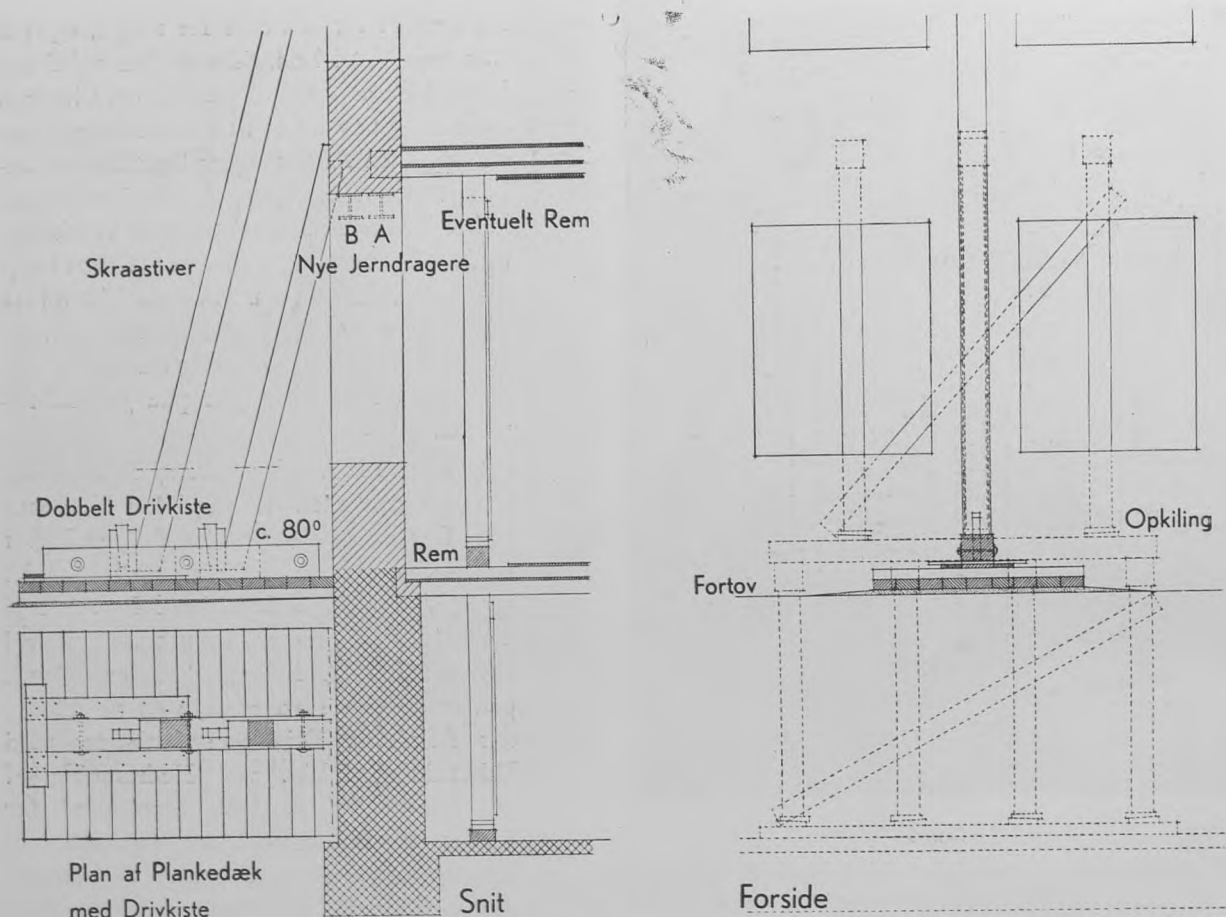

Fig. 7

Den viste Afstivning er kun anvendelig ved Udførelse af Aabninger, der ikke er for store, og kun hvor der er Tale om forholdsvis smaa Belastninger i lavere Bygninger (indtil 2 Etager). Der maa opkiles over Bjælkerne, og kun en Drager ad Gangen maa oplægges, saaledes at det overliggende Murværk kan opkiles paa denne, førend den anden Drager indhugges og lægges paa Plads. Den angivne Afstivning kan kun anvendes, hvor Brystningsmuren er ført igennem i fuld Murtykkelse, og hvor det i Forvejen er konstateret, at Bjælkerne er friske og sunde, og at de er ført tilstrækkelig langt ind i Murværket.

kan iagttages efter den Klang, der fremkommer i Tømmeret ved et let Slag med en Hammer.

D) Jøkker.

Som Jøkker vil det i Almindelighed være nødvendigt at anvende Dipex-Staal eller andre bredflangede Profiler. Jøkkerne, hvis tilstrækkelige Størrelse maa eftervises ved Beregning, skal henlægges vandret paa fuldstændig plant og fast Underlag, eventuelt Underlagsplade af Jern. Jøkkerne skal indhugges een ad Gangen og virksomt understøtte plane Flader af forsvarligt Materiale. Under givne Forhold kan Jøkeafstivning og Understøtning af Etageadskillelse kombineres. En vandret Tømmerafsprodsning fra Flange og videre til fast Understøtning er paa krævet, hvor en Udskridning skal hindres.

Udover de i Fig. 1 og 2 nævnte Tilfælde kan an-

den Anbringelse af Jøkker finde Sted, f. Eks. hvor der skal udføres Fundamenter for nye Piller, eller hvor Undermuring af saadanne skal finde Sted. Til Understøtning af Murpiller anbringes mindst 2 Jøkker indhugget med godt Halvdelen af Jernets Bredde i hver Side af Pillen. Indhugges flere Jøkker, skal der mellem disse henstaa en mindst 1 Sten bred Pille af usvækket Mur. Under visse Forhold kan een Jøkke være tilstrækkelig, men der maa i saa Fald være usvækket Mur af mindst 1 Stens Bredde til hver Side. Det er en Forudsætning, at Murværket er af tilstrækkelig god Kvalitet.

Som oftest forekommer Afstivningsarbejder ved Ombygninger, Nedrivning af Bygninger evt. i Forbindelse med Undermuring samt ved Grundudgravninger, og de skal her omtales i nævnte Rækkefølge.

Fig. 8

Sammensat Afstivning med Understøtning af Karnapkonstruktionen under Ommuring af dennes ene Støttestøtte i Stueetagen.

Fig. 9

Nærbillede af samme Afstivning.

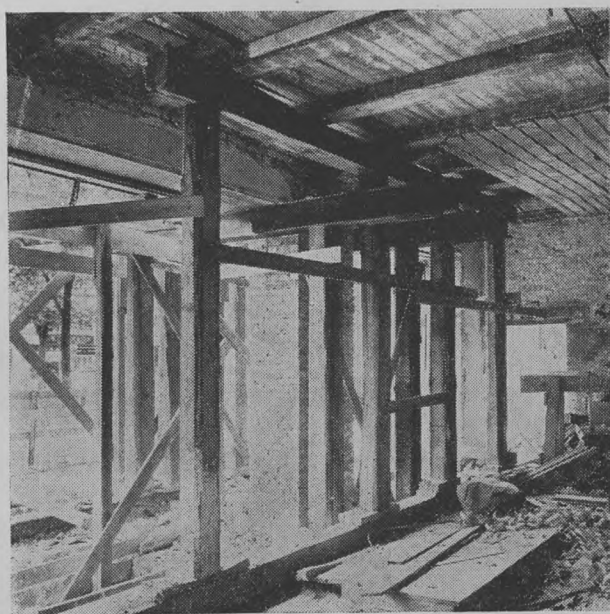

Fig. 10

Samme Afstivning set indvendig fra. Billedet viser desuden Opstillingen af den indvendige, selvstændige Afstivning til Understøtning af Bjælkelaget. Afstivningen støtter direkte paa Gulv- og Loftsbjælker, idet Gulvbelægning, Puds og Forskalling er fjernet.

E. Forskellige Arter Afstivninger.

1) Ydermure.

I Fig. 1 og 2 er vist Eksempler paa Afstivninger ved Ombygning af Piller i Stueetagen i en høj Bygning. Afstivningerne kan ogsaa anvendes, hvor Kældermure samtidig skal fjernes og Fundament støbes for nye Piller, men i saadanne Tilfælde maa Stiverne gives Hvil paa tværgaaende Jern, der fører Trykket ud til Siden i passende Afstand fra Udgravningen. Under visse Forhold maa Udgravningen sikres med Spunsvæg af 3" Planker afsprodset med en Tømmerkonstruktion eller paa anden hensigtsmæssig Maade. Eventuelle nye Fundamenter bør være udført, forinden Nedbrydningsarbejdet paabegyndes.

I Fig. 11—23 er vist nogle Eksempler paa Afstivninger udført under forskellige Forhold.

Med Hensyn til den i Fig. 2 viste Afstivning bemærkes, at denne ogsaa er anvendt i en Bygnings Etager, naar tilstrækkeligt

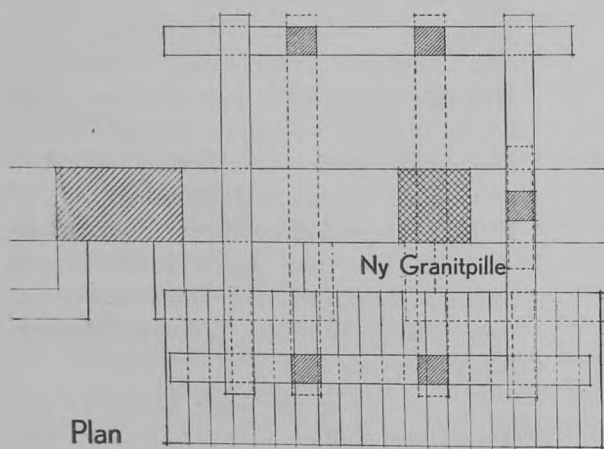
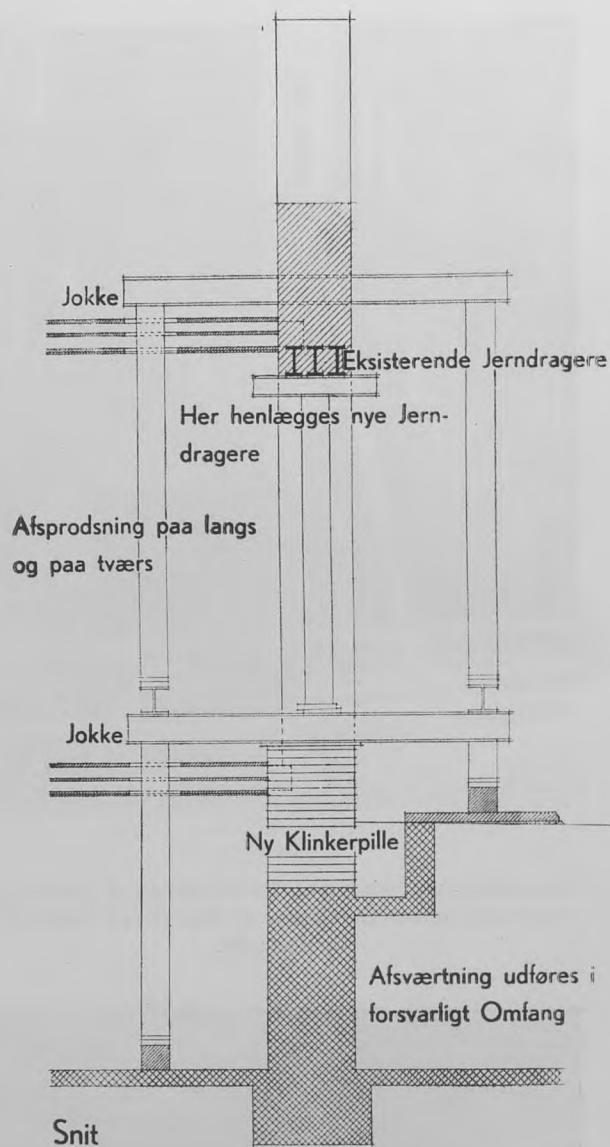
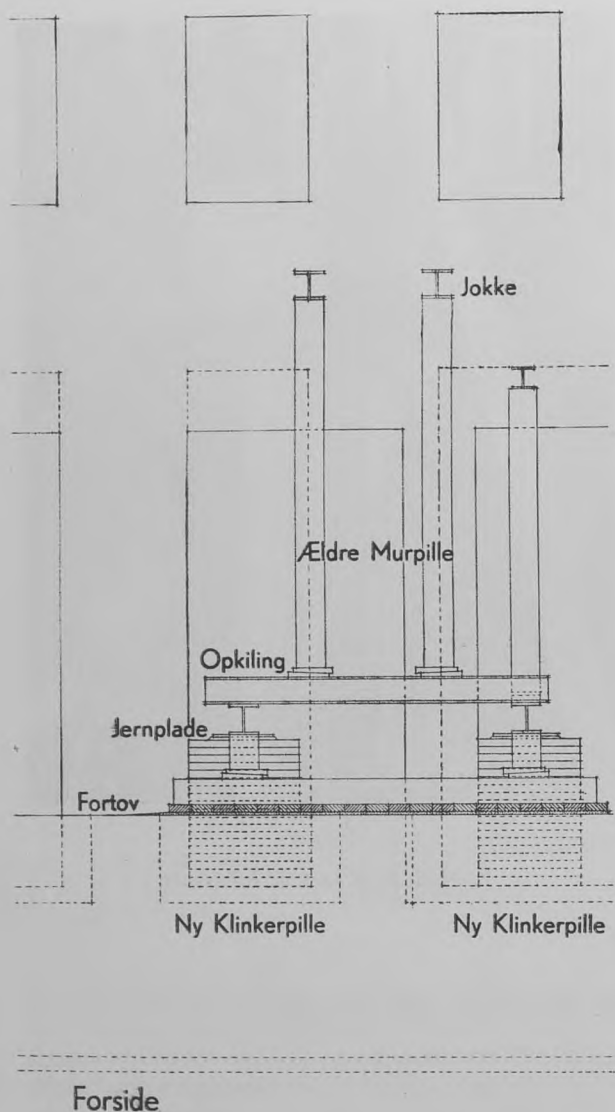

Fig. 11

Afstivning, hvor der ved Opmuring af midlertidige Klinkerpiller er tilvejebragt Underlag for de underste Jokker. Afstivning af Etageadskillelserne er ikke angivet.

Pilleareal forefindes, og naar passende Afsværtning foretages. Hvor Forholdene taler derfor, f. Eks. ved svære Piller af god Murkvalitet, kan Afstanden mellem øverste og nederste Jokke gøres mindre, jfr. Punkteringen i Fig. 2, hvorved Afstivningen i nogen Grad forenkles.

I Fig. 7 er vist et Eksempel med dobbelt Skraaafstivning med Udeladelse af Jokker. En saadan Udhugning i en Murpille for Henlægning og Understøtning først af Dragere paa den indvendige Side af Pillen og derefter paa den udvendige Side er ikke meget anvendelig og kan kun benyttes ved Udvidelse af mindre Aabninger, og hvor Forholdene iøvrigt taler derfor, f. Eks. ved mindre Belastninger. Ved Udførelsen af flere Aabninger i Ydermure maa disse saa vidt

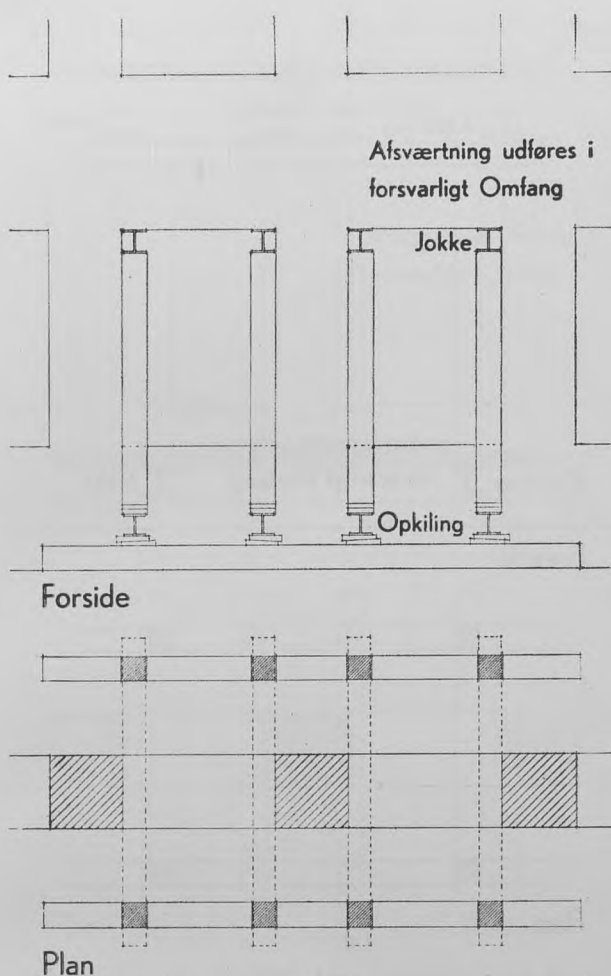

Fig. 12

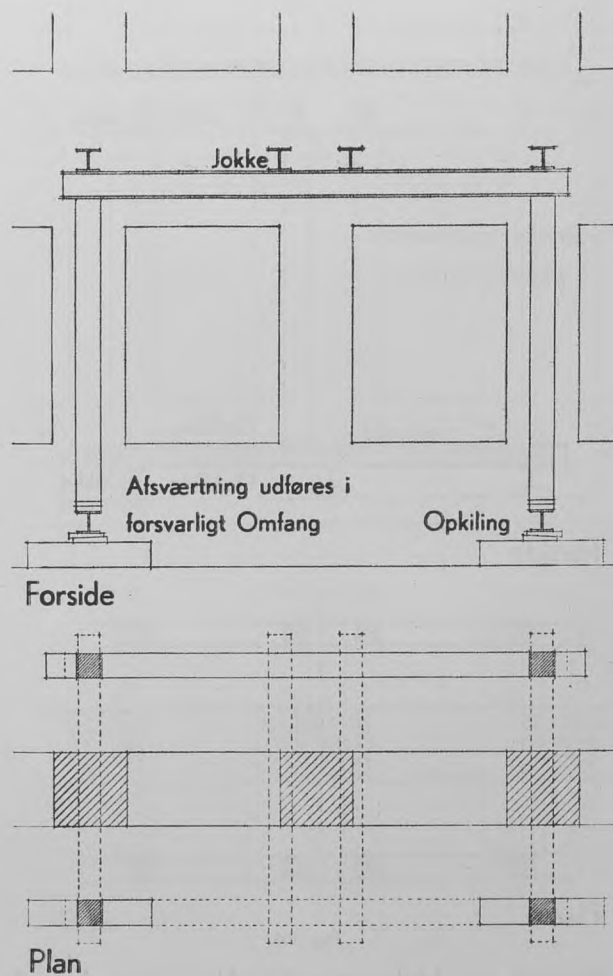

Fig. 13

De øverste Jokker kan ved moderate Belastninger anbringes under de ældre Stik, dersom Henlægning af Jerndragerne kan finde Sted under Jokkerne. Saafremt det drejer sig om større Belastninger, eller dersom Brystningsmurene ikke er ført igennem i fuld Murtykkelse, maa Jokkerne hugges ind i Murpillerne med godt Halvdelen af deres Bredde.

Eksempel, der viser, hvorledes Trykket fra de midterste Jokker kan fordeles ud til Siderne paa Steder, hvor Forholdene ikke tillader, at der anbringes Stivere direkte under Jokkerne. De yderste Jokker er anbragt til Aflastning af de paagældende Piller, idet der i Stueetagen skal indhugges Sidejern.

muligt ikke udføres samtidigt eventuelt heller ikke i Forbindelse med større Aabninger i Hoved- og Tværskillerum, med mindre særlige Foranstaltninger træffes, og Forholdene iøvrigt tillader det.

2) *Hovedskillerum.*

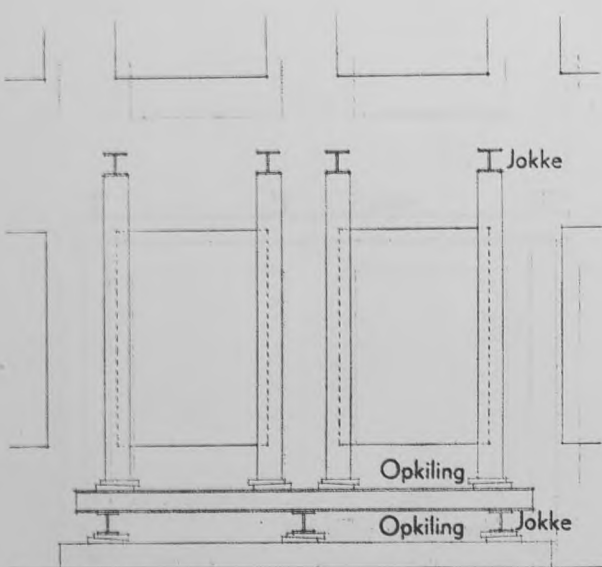
Eventuelle Fundamenter til Jern-Lisener eller til anden Understøtning udføres, forinden Hovedskillerummet nedtages.

Ved Udførelsen af flere store Aabninger i Hovedskillerum gælder det, at disse ikke udføres samtidig, med mindre Forholdene tillader det og efter Bygningstilsynets nærmere Meddelelse.

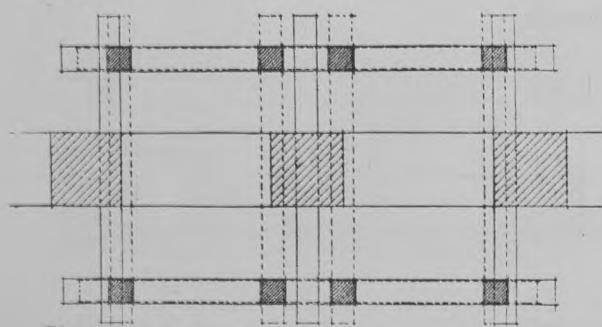
2a) Hvis Bjælkerne er gennemgaaende og friske, og Murværket hviler kompakt paa Bjælkerne

og er i forsvarlig Stand, kan disse benyttes som Jokker. Bjælkerne understøttes da hver for sig med en lodret Tømmerafstivning, se Fig. 24, paa hver Side saa nær som muligt ved og højst 25 cm fra Skillerummet. Afstivningen føres ned til Kældergulvet og anbringes paa en efter Forholdene forsvarlig Understøtning. Til denne Afstivning anvendes Stivere af mindst 7" x 7" Tømmer med forsvarlig Afsværtning i begge Retninger.

2b) Hvis Bjælkerne ikke er gennemgaaende eller paa forsvarlig Maade danner Understøtning for det overliggende Murværk, maa der anvendes Jokkekonstruktion. Se Fig. 25 samt det tidligere om saadanne Konstruktioner anførte.

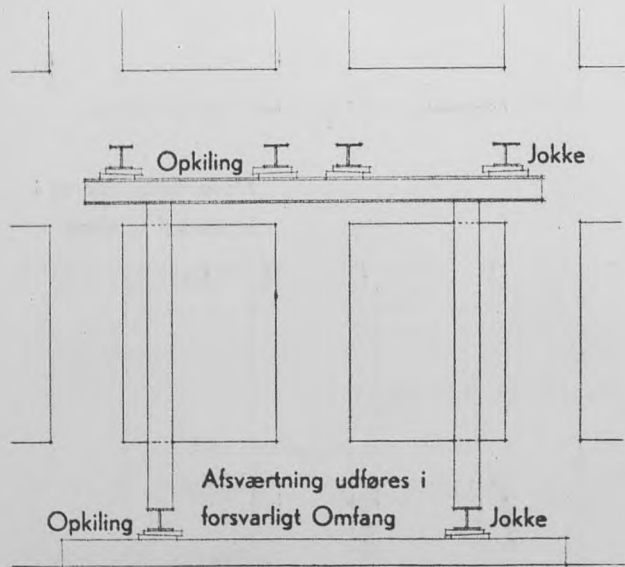
Forside

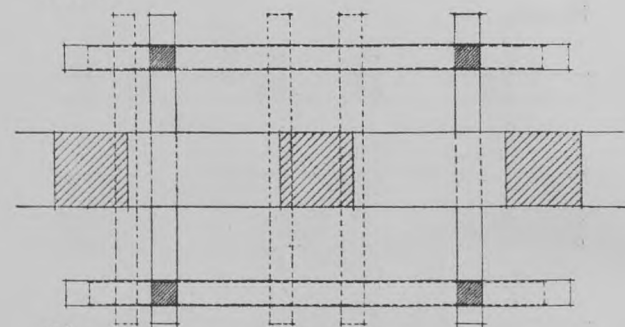
Plan

Fig. 14

Eksempel paa Afstivning med Dobbelt-Jokker, hvor de nederste Jokker ikke har kunnet anbringes i samme Antal eller lodret under de øverste. Der er her over de nederste Jokker anbragt en Jernbjælke, hvorpaa Stiverne kan opkiles.

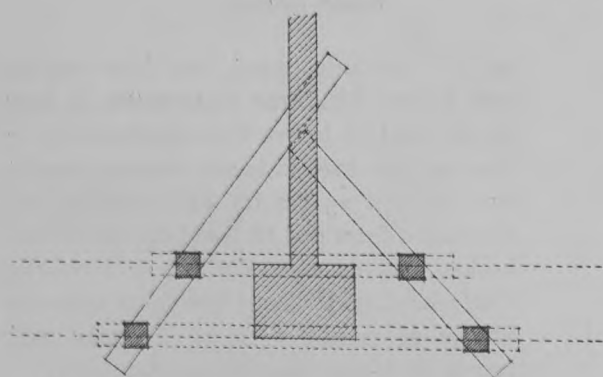
Forside

Plan

Fig. 15

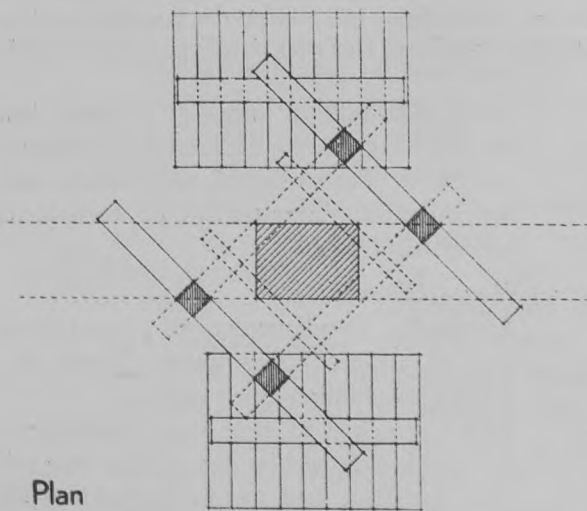
Eksempel paa Afstivning med Dobbelt-Jokker, hvor de nederste Jokker ikke har kunnet anbringes i samme Antal eller lodret under de øverste. Der er her anbragt en Jernbjælke under samtlige øverste Jokker, sasaledes at disse kan opkiles paa denne.

Plan

Fig. 16

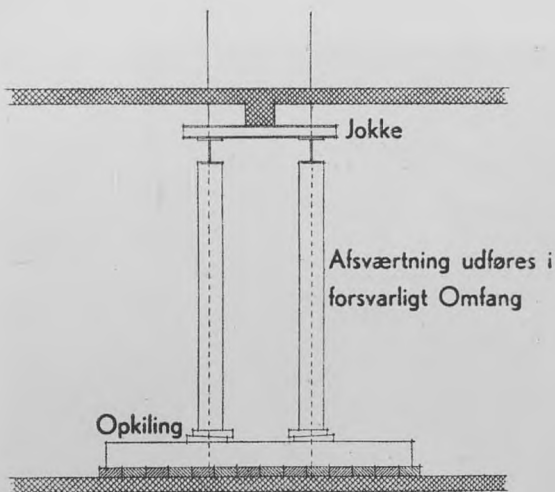
Skraa Afstivning, hvor eksisterende Murværk og Fundament benyttes som Underlag.

Plan

Fig. 17

Diagonal Afstivning med Understøtning dels paa eksisterende Fundament, dels paa Plankedæk paa Kældergulv. Anvendes f. Eks. ved indvendige Murpiller, Skorstene m. v.

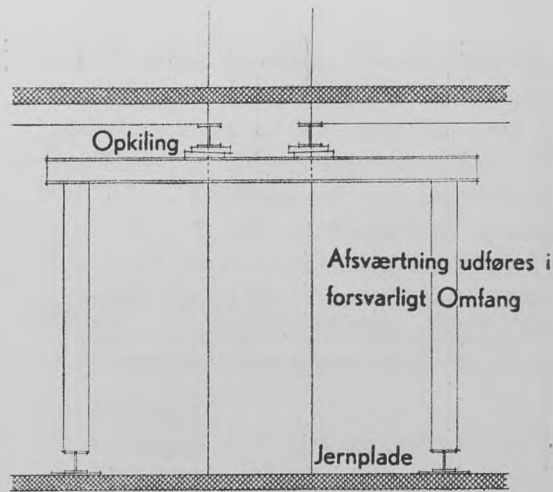
Forside

Plan

Plankedæk

Fig. 18

Eksempel paa Afstivning ved Understøtning af indvendig Murpille. Jokkerne maa hugges ind i Murværket med godt Halvdelen af deres Bredde. Plankedækkene maa gives en Udstrækning svarende til den Belastning, Betongulvet efter Bundforholdene kan optage.

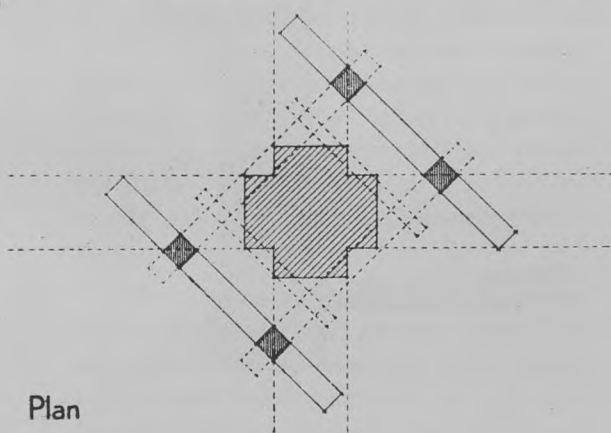

Forside

Plan

Fig. 19

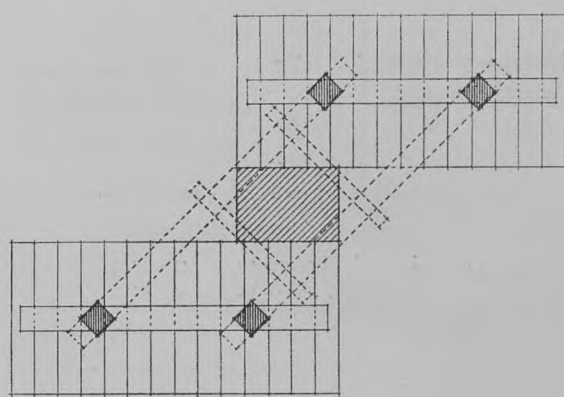
Eksempel paa Afstivning af indvendig Murpille. De nederste Jokker lægges i Cementmørtel over de eksisterende Fundamenter, der i Forvejen er undersøgt og fundet forsvarlige. Ved større Belastninger maa der anbringes Underlagsplader af fornødne Dimensioner under Jokkerne.

Plan

Fig. 20

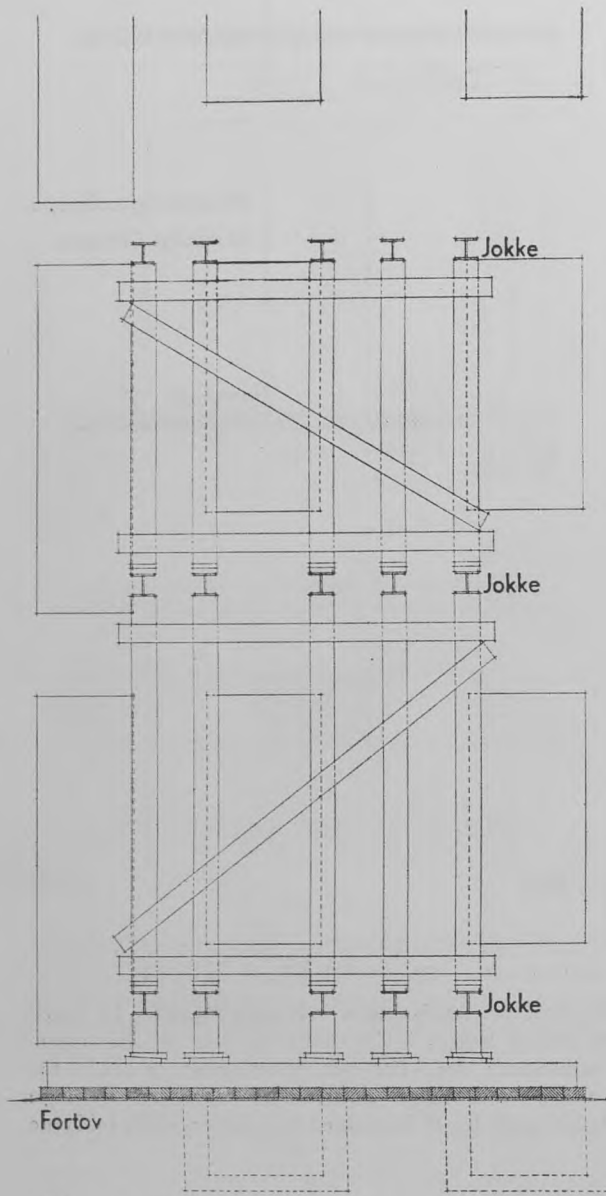
Eksempel paa Diagonal-Afstivning ved Understøtning af indvendig Murpille hvilende paa eksisterende Fundamenter, der i Forvejen er undersøgt og fundet forsvarlige.

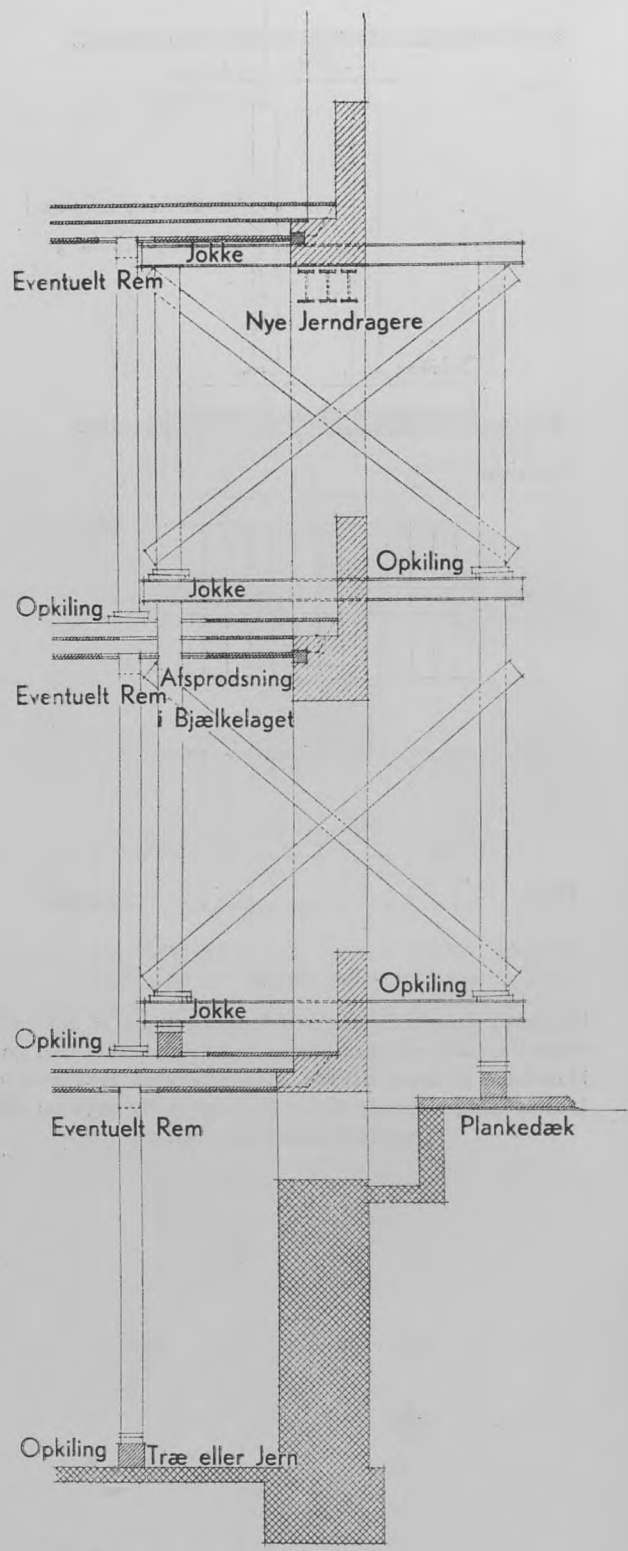
Plan

Fig. 21

Skraaafstivning til Understøtning af indvendig Murpille. Stolperne anbringes paa Stråktømmer over Plankedæk, der er henlagt paa Kældergulvet, efter at dette er undersøgt og fundet hvilende paa fast Bund.

Forside

Snit

Fig. 22

Eksempel paa sammensat Afsværtning, ført gennem 2 Etager. Under vanskelige Forhold kan det være nødvendigt at anbringe særlig Skraaafsværtning til Sikring af det mellemste Sæt Jokker.

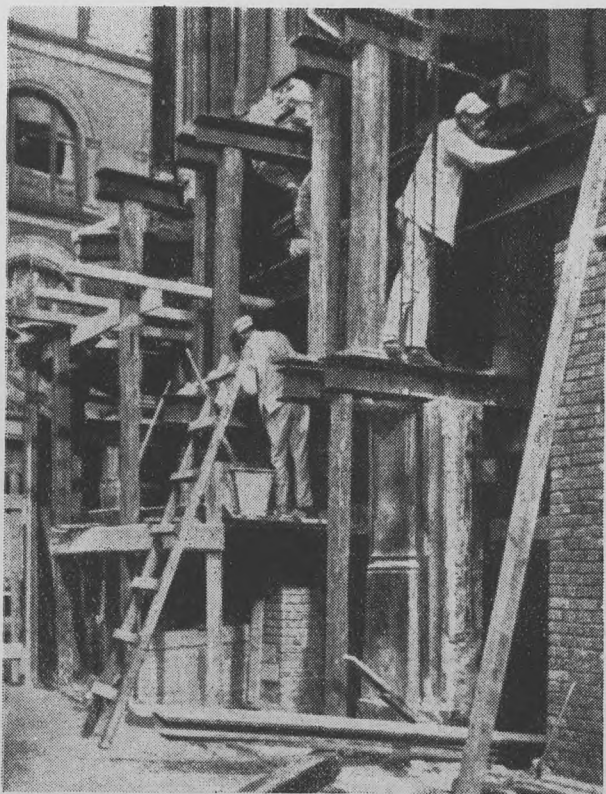

Fig. 23

Sammensat Afstivning, hvor nederste Jockey-Sæt er hævet. Anbringelsen af det nederste Jockey-Sæt som vist er kun anvendelig ved svære Murpiller af god Kvalitet, jfr. Fig. 2.

Stivere skal udføres af mindst 8" × 8" Tømmer med forsvarlig Afsværtning i begge Retninger. Saafremt Kældergulvet ikke er forsvarligt som Underlag, anbringes Jockeykonstruktion under Stiverne paa tværs af Betonfundamentterne, en Foranstaltning, der ofte er paakrævet. Under særlige Forhold kan en Afstivning indskrænkes til kun at omfatte f. Eks. 1 Etage, naar Skillerummet har en passende Murtykkelse og er i forsvarlig Stand. Der maa i saadanne Tilfælde anbringes Jockey baade ved Gulv og Loft med forsvarlig Afsværtning og Understøtning for at hindre en Væltning.

- 2c) Ved Bindingsværksvægge kan begge foranvænte Konstruktioner, alt efter Forholdene, anvendes. Ved Anvendelse af Jockey udskæres for disses Anbringelse halvt ind i de overliggende lodrette Stolper, eller Jockey anbringes under Fødrem, hvor saadan findes umiddelbart under Stolper. Det vil ofte være hensigtsmæssigt at fjerne Murpartierne mellem Stolperne i det Skillerum, der skal nedtages, forinden den understøttende Konstruk-

tion anbringes. En saadan Konstruktion kan ofte anbringes med ringe Afstivning eller Udeladelse af en saadan, naar der, efter at Jern-Lisener er anbragt foroven og paa hver Side af Skillerummet, som Dragere anvendes U-Jern, der sammenboltes, og over disse, med passende Afstand, indskydes 13 mm tykke Jernplader. Disse bibeholdes efter Arbejdets Udførelse som Fordelingsplader til Overførelse af Belastningen til Dragerne.

3) Tværskillerum.

Til Afstivning af Tværskillerum kan enten anvendes Jockey eller den i Fig. 26 angivne Konstruktion, hvorefter der med højst 1 m Afstand fra Midte til Midte indskydes en 13 mm Jernplade understøttet af Skraasti-

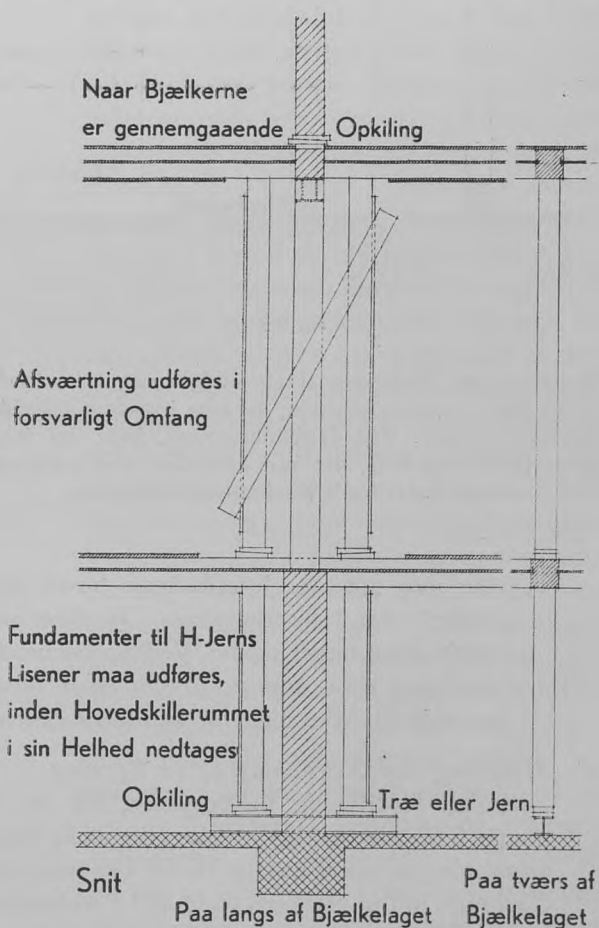

Fig. 24

Afstivning af Hovedskillerum uden Anvendelse af Jockey. Afstivningen er kun anvendelig ved mindre Aabninger med moderate Belastninger og efter, at det ved Undersøgelse er konstateret, at Bjælkerne er gennemgaaende og friske og sunde. Der maa opkiles forsvarligt over de enkelte Bjælker. Saafremt der ikke findes Bjælker umiddelbart ved Døraabninger i den overliggende Etage, maa Dørkarmene fjernes og Afsprodsning udføres i Aabningerne.

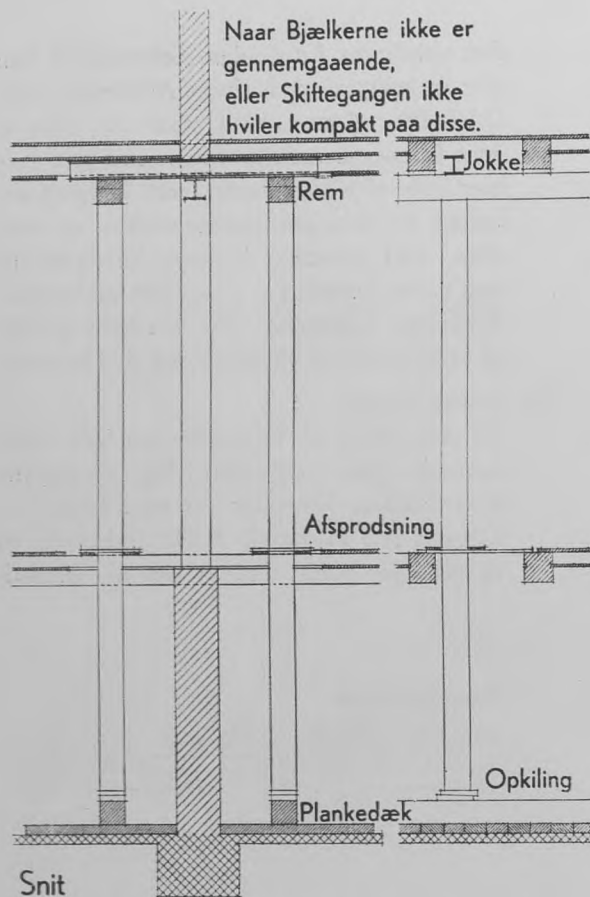

Fig. 25

Eksempel paa Afstivning af Hovedskillerum, hvor Bjælkerne ikke er gennemgaaende; der maa i saadant Tilfælde anvendes Jokker. Ved Træbindingsværk, hvor der ikke findes forsvarlig Rem, der kan anvendes, maa Jokkerne skæres halvt ind i Bindingsværksstolperne.

vere som angivet. Jernpladerne bliver liggende efter Jerndragernes Henlægning umiddelbart under denne. Ved Skorstensudvekslinger maa mindst 30 cm Mur blive staaende til Aflastning for Skorstensvekslen.

F. Afstivning ved Nedrivning af en Bygning.

Forinden Nedrivning paabegyndes, vil det i mange Tilfælde vise sig at være en gavnlige Foranstaltning at hugge enkelte Huller i Bygningens Gavlmure ind til Naboens Gavl og i Forbindelse hermed i Kælderen evt. udgrave til Underkant af Naboens Fundament for derigennem at undersøge Kvaliteten af Naboens Gavl samt Funderingen af denne. En Undersøgelse af Naboet sammen med dettes Ejer vil under alle Omstændigheder være tilraadelig, idet det ved et Nedrivningsarbejde som Regel gælder om og er af den største Betydning saa snart som muligt at faa Overblik over de tilstedeværende Forhold,

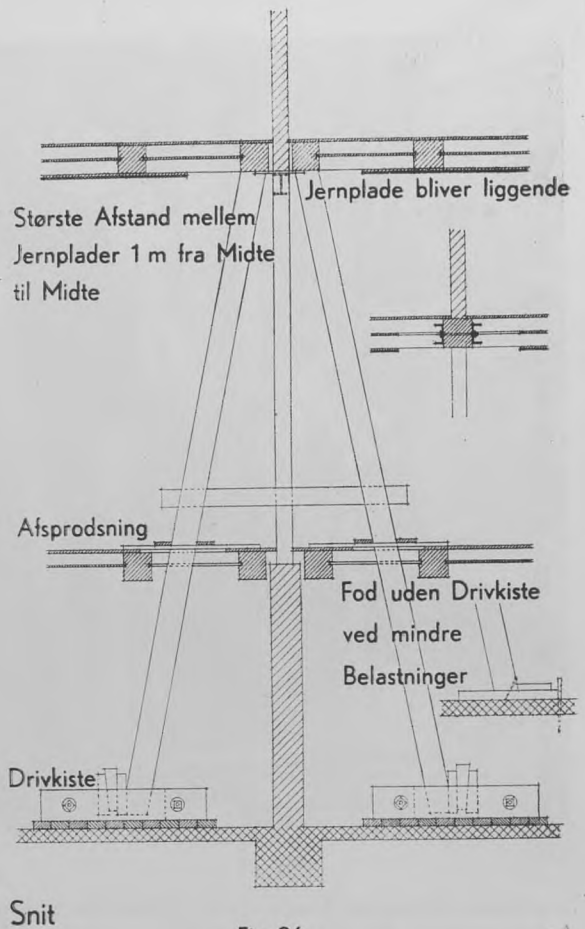

Fig. 26

Eksempel paa Afstivning af ikke bærende Skillerum uden Anvendelse af Jokker. Der indhugges Jernplader i Muren med højst 1 m Afstand, forinden de skraa Stivere opsættes. Saafremt der findes Bjælke under Skillerummet, kan Afstivning udelades, naar der paaboltes U-Jern paa begge Sider af Bjælken, forinden Aabningen udføres.

saaledes at der i Tide og paa den for Tilfældet bedste og letteste Maade kan gribes ind. Efterhaanden som Nedrivningen skrider frem, maa der foretages Lodninger af Gavlen, og en Tegning, der udviser Forholdene, tilstilles Bygningstilsynet (Bygningsinspektøren).

1) Luftafstivninger.

Saadanne vil meget ofte være den bedste Foranstaltning og kan lettest anbringes imellem Nabobygningernes Gavle, efterhaanden som en Bygning etagevis nedbrydes. Luftafstivning anbringes først og fremmest i Højde med Tagbjælkelag og nedefter iøvrigt, som Forholdene maatte kræve det.

Luftafstivninger anbringes saaledes, at en Understøtning foregaar i Bjælkelagshøjde ud for Ydermure og Hovedskillerum (se Fig. 27). De vandrette Stivere udføres af 6" × 6" Tømmer i eet Stykke, naar Af-

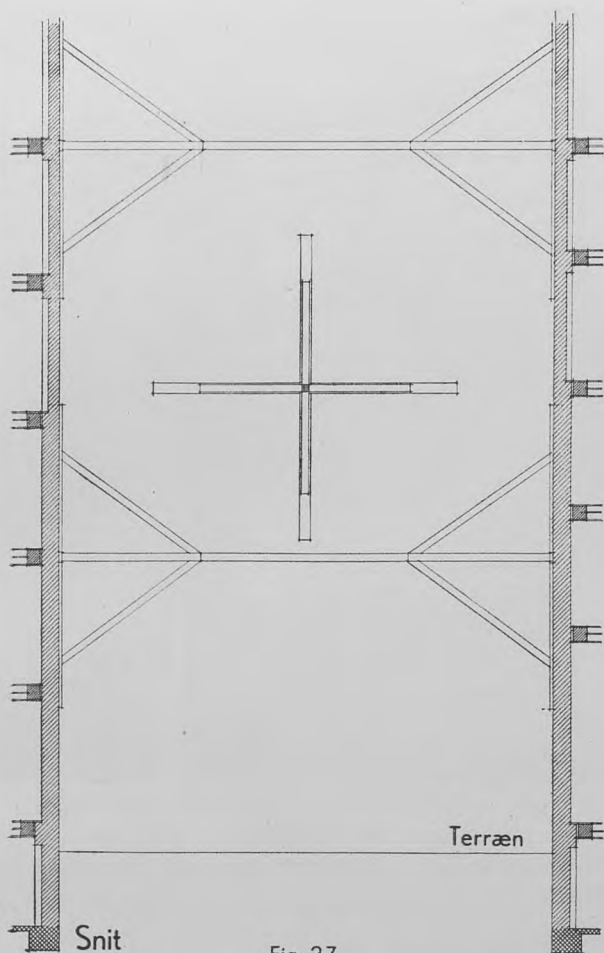

Fig. 27

Almindelig Luftafstivning mellem 2 Gavle. Anbringelse og eventuelt Istandsættelse af Gavlene udføres, efterhaanden som den mellemliggende Bygning nedbrydes.

standen mellem Gavlene ikke overstiger 10 m, og Foden udføres som et Kryds af 4" × 8" Tømmer med Skraastivere af 6" × 6" Tømmer. Ved Ydermure skal Stiverne anbringes ud for disse, saaledes at den vandrette Fod paa den ene Side bortfalder.

Ved større Afstande end 10 m forstærkes Stiverne med Spræng, eventuelt udføres en Træopbygning eller anden Understøtning for Stiverne, alt efter et af Bygningstilsynet (Bygningsinspektøren) nærmere godkendt Forslag. Fig. 28 og 29 viser en Luftafstivning udført af Jern- og Trækonstruktion til Afstivning ved delvis Nedbrydning af et Baghus, hvorved der fremkommer en fritstaaende Mur.

2) Anden Afstivning.

Naar Luftafstivningen ikke kan anvendes, f. Eks. hvor Bygningers Beliggenhed hindrer

dette, maa der opsættes Skraastivere, ligesom det kan være nødvendigt at foretage en særlig Forankring til Sikring af de fritlagte Gavle. I saadanne ofte stærkt varierende Tilfælde fastgøres Gavlen til Etageadskillelserne med svære Forankringsjern, der fastboltes til udvendige Kryds eller anden Belægning af Planker, Jern eller Tømmer. I Etageadskillelsen maa Forankringen fastholdes og føres saa langt ind i Bygningen, at der opnaas en forsvarlig Befæstelse. En midlertidig Fjernelse af Belastninger paa Etageadskillelser, der berører Gavlen, samt af de murede Tavle i Bindingsværksgavle kan under særlige Forhold blive nødvendig.

Nedrives en Bygning eller udgraves under Terræn eventuelt til større Dybde end Underkant af vedliggende Nabogavl, kan man, naar det drejer sig om Gavle, der er i forsvarlig Stand, i visse Tilfælde undlade at anbringe Jockekonstruktion og nøjes med at anvende almindelig Skraaafstivning. Se Fig. 30, 31 og 32. Ved Ydermurene anbringes ved en almindelig Gavle en Dobbelt-Afstivning i Vinkel og ved Hovedskillerummet en Enkelt-Afstivning. Begge Afstivninger udføres, som tidligere nærmere beskrevet for Skraastivere, med en Stiver for hvert af de 2 nederste Bjælkelag. Drivkisten anbringes paa et Plankeunderlag hvilende paa fast Bund, og den forsynes mod Udglidning med en i Jorden nedrammet Pæl. De anvendte Materiale-dimensioner skal være som tidligere omtalt. Ved Afstivning af Bagmure og under andre Forhold maa et passende Antal Skraastivere anbringes samt yderligere Foranstaltninger træffes efter et i hvert enkelt Tilfælde nærmere af Bygningstilsynet godkendt Forslag. Ved Anbringelse af Skraastivere for Undermursarbejder maa der ikke udføres Udgravninger i større Udstrækning end paakrævet for Arbejdernes Udførelse og Stivernes Anbringelse. En Jordbanke af forsvarlig Bredde, ca. 1½—2 m, maa i den Anledning ved Grundens Udgravning bibeholdes op ad den Mur, der skal undermures, og den øvrige Grund ikke gives større Dybde end forsvarligt efter de gældende Regler, med mindre der efter Bygningstilsynets (Bygningsinspektørens) Anvisninger træffes særlige Foranstaltninger. Hvor der udgraves til Underkant af bestaaende Bygningers Fundamenter, maa der drages Omsorg for, at Un-

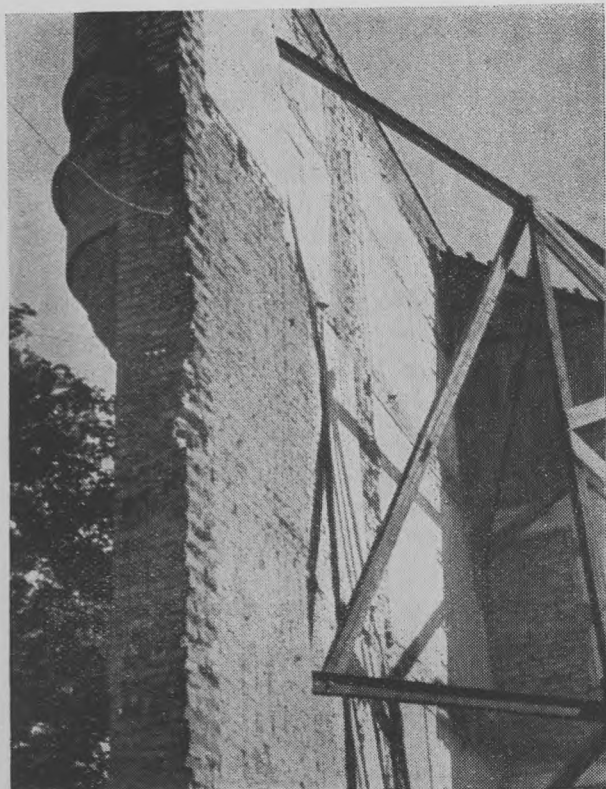

Fig. 28

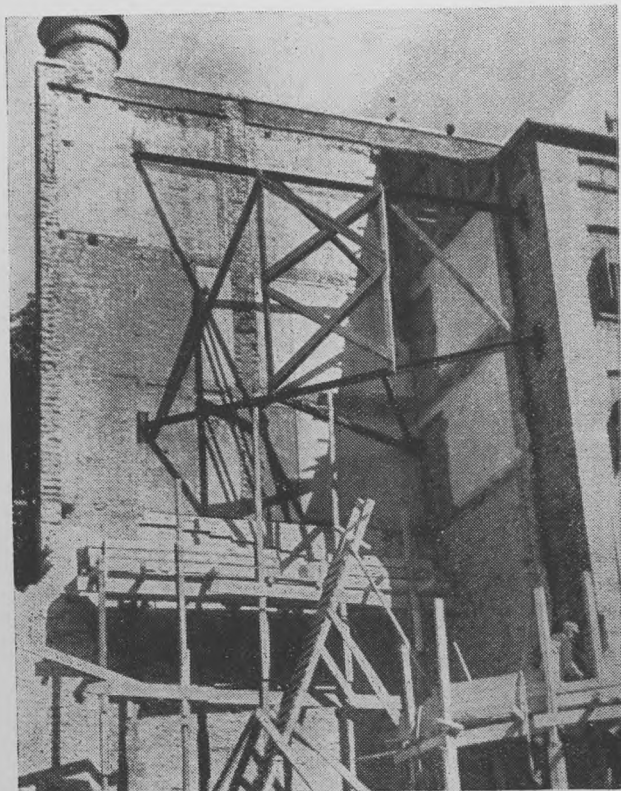

Fig. 29

Sammensat Luftafstivning af Jern og Træ til Fastholdelse af fritstaaende Gavl. Udført med forsvarlig Forankring og Understøtning.

derlaget for disse ikke beskadiges, f. Eks. af Fugtighed, Frost eller ved uforsvarlige Indgreb.

Udover fornævnte Tilfælde af Afstivninger, der kan varieres og udbygges paa forskellig Maade, kan i særlige Tilfælde udføres andre Afstivningsforanstaltninger, saasom Anbringelse af Bandager f. Eks. ved brøstfældige Murpiller, Skorstene m. v., samt anvendes udkragede Tømmer- og Jernkonstruktioner, Staalwirer m. v., men paa dette Felt kan vanskeligt gives nærmere Retningslinier, idet ganske særlige Forhold er bestemmende paa disse Omraader.

G. Afstivning af Jord.

Ved Nedbrydning af Bygninger bør Kælderydermure, saalænge Forholdene tillader det, benyttes som Afstivning. Dette gælder især mod Gade-terræn. Eksisterende Fundamenter kan ofte anvendes som Anlæg for Skraastivere, hvis Vinkel med det vandrette Plan ikke bør overstige ca. 30° . I andre Tilfælde kan anvendes en i Jorden nedrammet Pæl. Skraastivere udføres af mindst $7'' \times 7''$ Tømmer anbragt dobbelt paa hvert Sted. De spændes mod en paa de lodrette Jord-

partier anbragt lodret Væg af mindst $3''$ Plan-ker forsynet med vandretliggende Afstivnings-tømmer. Hvor Forholdene tillader det, kan der som Stivere anvendes Spræng af Trækonstruktion, eller anden Foranstaltning træffes.

Ved Udgravning i større Dybde, f. Eks. for Fundamenter, kan det ofte ved Byggeforetagender være nødvendigt at udføre Jordafstivninger som Spunsvægge med nedrammede Træplanker eller Profiljern evt. med tætte Samlinger til Hindring af Vands Indtrængen. Saadanne Foranstaltninger maa udføres af forsvarlige Materialer og paa fuldtud betryggende Maade efter Bygningstilsynets (Bygningsinspektørens) nærmere Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde.

Ved Afstivning af Jord viser Erfaringen, at den byggende ofte er tilbøjelig til at undervurdere de Kræfter, der gør sig gældende. Det gælder her ligesom ved andre Afstivninger, at fuld Sikkerhed maa være til Stede.

H. Særlige Bemærkninger.

Ved Udførelsen af et Afstivningsarbejde er det nødvendigt at have nøje Kendskab til de Faktorer, der gør sig gældende, at gribe ind paa de rette Steder og paa den rette Maade. En Under-

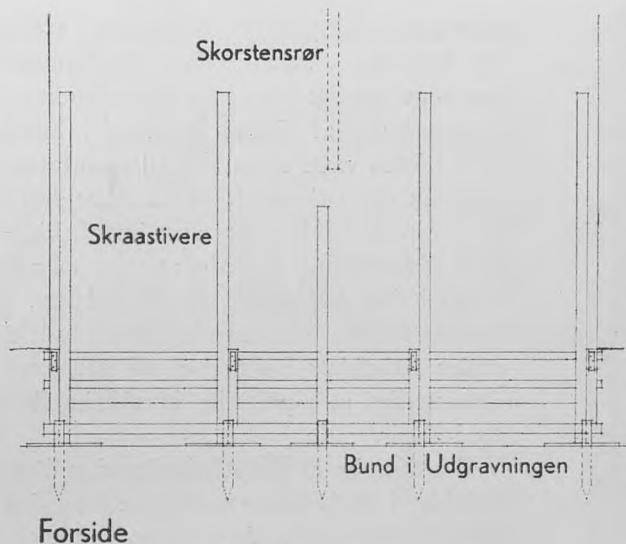

Fig. 30

Almindelig Skraaafstivning ved Gavle hvilende paa forsvarligt Underlag.

søgelse paa Stedet maa saaledes skaffe Klarhed over Stabilitetsforholdene og Bygningens Tilstand. Det maa ligeledes tilstræbes, at Afstivningerne ikke bliver mere omfattende end paakrævet, og at de i saa ringe Grad som muligt er til Gene for Bygningsarbejdernes Udførelse samt for Passage paa Gade, Gaardsplads, Gennemgange m. v. Yderligere maa de sikres mod Beskadigelser f. Eks. ved Paakørsel, Anbringelse af Bygningsmaterialer m. v. samt ved Rystelser hidrørende f. Eks. fra Gadetrafik eller Maskiner. Det kan i visse Tilfælde være nødvendigt at foretage Aflastninger eventuelt Rømninger af Bygninger, og hvor uopholdelig Anbringelse af en Afstivning er paakrævet, at foretage Arbejdet ogsaa uden for almindelig Arbejdstid. Ligeledes kan det efter nærmere Bestemmelse være nødvendigt at paabyde langsom Kørsel paa Gaden og i særlig alvorlige Tilfælde at forbyde tung Kørsel, indtil Sikringsarbejderne er tilendebragt, og at etablere Tilsyn med, at denne Bestemmelse overholdes.

Forinden et Afstivningsarbejde udføres, maa der tilstilles Bygningstilsynet (Bygningsinspektøren) et Forslag, eventuelt bilagt en Beregning, med Oplysning om, hvorledes Arbejdet agtes udført. Det er en Selvfølge, at bærende Bygningsdele ikke maa svækkes eller fjernes, forinden Bygningstilsynets Godkendelse paa Stedet er erhvervet. Ligeledes maa Afstivninger ikke ændres eller fjernes, forinden Bygningstilsynets Tilladelse hertil er erhvervet.

I Forbindelse hermed bemærkes,

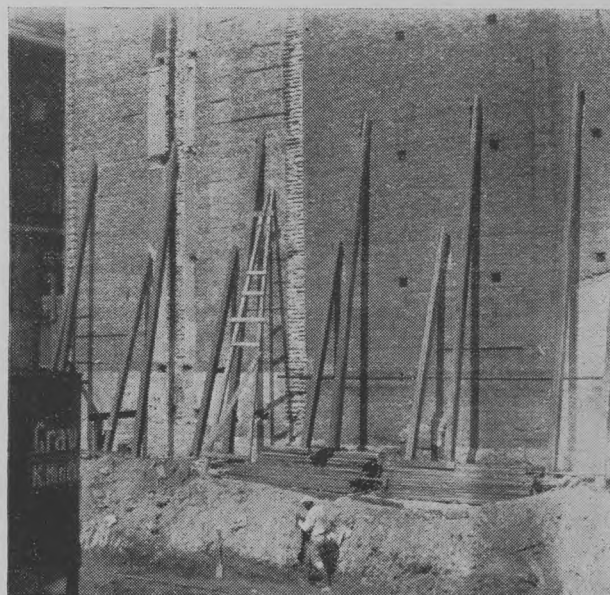
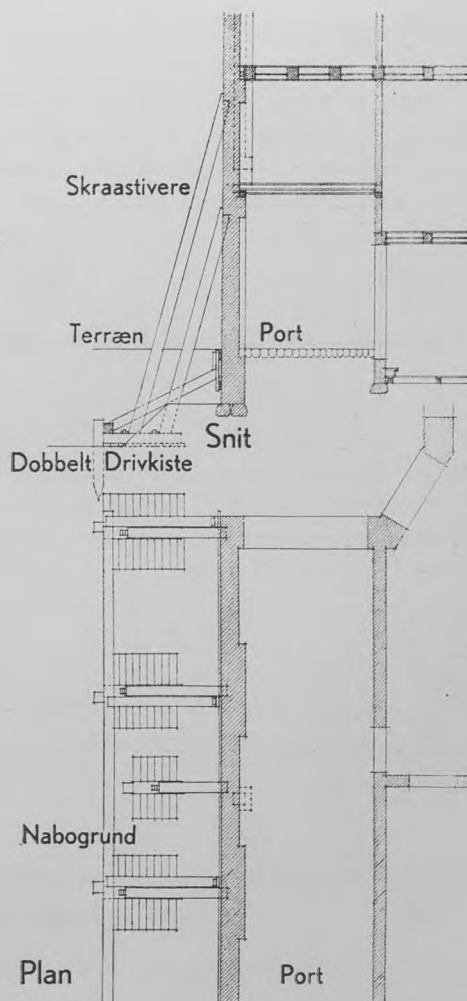

Fig. 31

Eksempel paa Skraaafstivning ved Gavle.

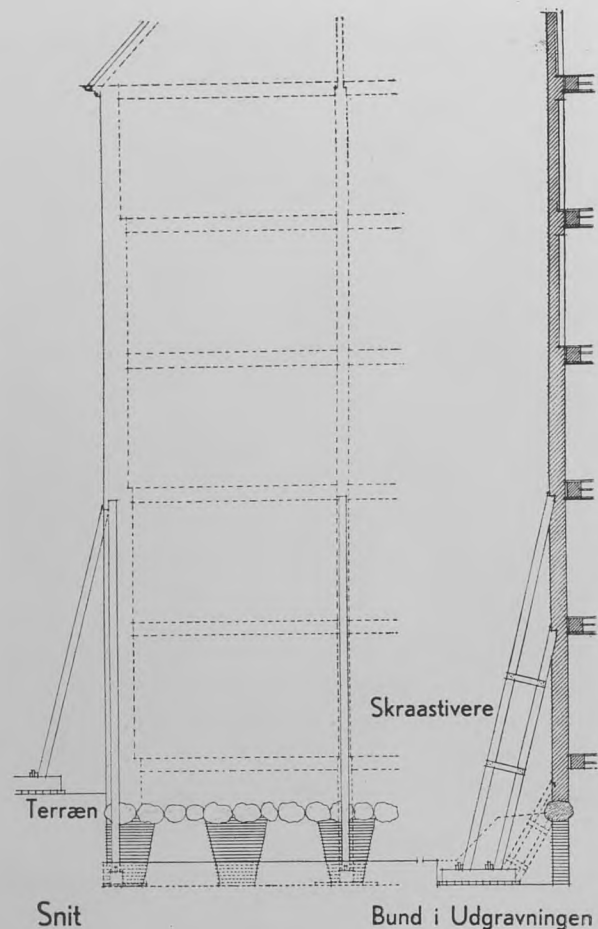

Fig. 32

Sammensat Skraaafstivning af Gavl og dennes Hjørnepiller. Udermuringen sker i Partier. Foruden Skraaafstivning af Gavlen maa Hjørnepillerne yderligere afstives vinkelret paa Facaderne. Der bør yderligere ved Hjørnerne i Terrænhøjde indhugges en Jocke paa skraa hvilende paa forsvarligt Underlag.

- at Piller af Klinker og Cement skal henstaa mindst 3 Døgn, inden Afstivningen fjernes, idet Hærdningen af Fugerne skal være tilstrækkelig fremskreden,
- at almindelig Jernbeton skal henstaa mindst 21 Dage eller 4 Døgn + 3 Døgn × Spændvidden, inden Forskalling og Afstivning fjernes,
- at Jernbeton af Velo-Cement skal henstaa mindst 4 Døgn, inden Forskalling og Afstivning fjernes, samt
- at Jernbeton af fransk Cement skal henstaa mindst 24 Timer, inden Forskalling og Afstivning fjernes.

Hvor det er paakrævet, maa Indhegning eventuelt Skærmafdækning foretages mod Færdelsesarealer som f. Eks. Gade, Gaard, Passage o. s. v. Selv om Afstivninger ofte maa udføres under meget vanskelige Forhold, maa Revner og Sæt-

ninger ved Arbejdernes Udførelse i videst muligt Omfang undgaas. Hvor Bygningsarbejdet kan komme til at berøre en Naboejendom, vil en Undersøgelse af denne Bygning i Forstaaelse med Ejeren være tilraadelig til Konstatering af, hvorvidt der i denne forinden Arbejdets Udførelse forefindes Revner eller brøstfældige Forhold af Betydning, saaledes at eventuelle Stridigheder i den Anledning senere undgaas. For at konstatere, om eksisterende Revner udvider sig under Arbejdets Udførelse, vil det være hensigtsmæssigt at gipse eller overklæbe Revnerne med Papir.

Ved Udførelse af alle Afstivninger og Bygningsarbejder i Forbindelse med disse maa den nærmere Fremgangsmaade være godkendt og aftalt med Bygningstilsynet (Bygningsinspektøren), ligesom Arbejdet ligeledes maa foretages i Forstaaelse med Naboejeren, hvor dennes Ejendom berøres af Forholdene.

Regulativer.

Magistraten har udsendt følgende nye Regulativer:

Regulativ vedrørende Anbringelse af Afløbsledninger og andre Ledninger i Forhold til Fundamenter.

Regulativet er traadt i Kraft den 1. Juni 1944, og samtidig er Københavns Bygningskommissions Bestemmelser af 1. November 1932 ophævet.

Regulativ vedrørende Indretning af Garager.

Regulativet er traadt i Kraft den 15. August 1944.

Regulativerne udleveres gratis ved Henvendelse til Magistratens 4. Afdeling, 2. Sekretariat, og Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Den 1. Juni 1944 har Magistraten udsendt en revideret Udgave af *Regulativ vedrørende Indretning og Benyttelse af Afløb fra Ejendomme med dertil knyttede Afløbsinstallationer.*

Ændringerne omfatter:

- § 3, Stk. 3: Dimensionering af Faldrør m. m. i Bebyggelse højere end 7 Etager,
- § 7, Stk. 4: Kontrolering af Tætheden af Samlebrønde med tilhørende Ledninger,
- § 9, Stk. 1: Afløbsplaner vedrørende mindre Garager og udendørs Vaskepladser,

- § 18, Stk. 3: Afpropning af eksisterende Gade-
stik,
- § 19, Stk. 1: Fælles Afløbsledninger for flere
Bygninger eller flere Matrikuls-
numre,
- § 21, Stk. 3: Materialet til Render for Tagvand
over Fortov,
- § 23 : Dræning under Dagopholdsrum og
- § 24 : Foranstaltninger til Forebyggelse af
Frostulemper ved Afløbsinstallatio-
ner og Faldrør.

Regulativet udleveres gratis ved Henvendelse til
Magistratens 4. Afdeling, 2. Sekretariat, Raadhuset,
og Stadsingeniørens Direktorat, Spildevandsafdelin-
gen, »Ankerborg«, Vester Voldgade 83, Mezz.

Murgennembrydninger.

Ved Indenrigsministeriets Bekendtgørelse af 12.
Februar 1944 angaaende Gennembrydning af
Brandmure m. v. blev Luftværnscheferne i de for-
skellige Luftbeskyttelsesomraader bemyndiget til at
fastsætte en Frist for Arbejdets Udførelse, bl. a.
med den Virkning, at Ejerne ikke kunde erholde
Statstilskud til Gennembrydningsarbejder udført
efter Fristens Udløb.

For Storkøbenhavns Vedkommende fastsatte
Luftværnschefen Datoen 15. August 1944 som
sidste Frist ikke alene for Arbejdets Udførelse, men
ogsaa for Indsendelse af Anmeldelse desangaaende
til Magistraten, saaledes at der til Arbejder, hvor-
om Anmeldelse fremsendes efter nævnte Dato, ikke
kunde forventes Statstilskud, med mindre særlige
Omstændigheder talte derfor.

Ved Fristens Udløb var fremkommet Anmeldel-
ser vedrørende ca. 6000 Ejendomme og Ejendoms-
komplekser m. m., idet Ejendomskomplekser, Ræk-
ker af Byggeföreningshuse o. l. ofte blev anmeldt
samlet. Arbejdet med Eftersyn af de anmeldte Ar-
bejder og Kontrol af de fremkomne Anmeldelser,
der har været overdraget Stadsbygmesterens Di-
rektorat, har været fremskyndet saa stærkt, som
Forholdene har tilladt (udover Direktoratets faste
Personale, der til en vis Grad har deltaget i Ar-
bejdet, har et større Antal Arkitekter været enga-
geret udelukkende med dette Arbejde for Øje), og
er nu i Hovedsagen afsluttet.

Det resterende Arbejde vil i første Række komme
til at bestaa i en Konstatering af, i hvilke Ejen-
domme de paabudte Gennembrydninger ikke er
foretaget, og eventuelt dernæst i at føre Tilsyn med

Arbejdets Udførelse i disse Ejendomme efter Luft-
værnschefens nærmere Bestemmelse.

Paa Grundlag af de indtil nu foretagne Under-
søgelser kan det skønnes, at i hvert Fald ca. 90 %
af de gennembrudspligtige Ejendommers Ejere har
opfyldt deres Forpligtelse i Henhold til Ministeriets
Bekendtgørelse.

Midlertidige Skodder foran Butiks- vinduer.

Byggelovens § 2, Stk. 2.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Juni 1944
tilskrevet Stadsbygmesterens Direktorat som følger:

Paa given Foranledning skal Magistraten herved,
efter at Sagen har været forelagt Bygningskommis-
sionen, udtale, at man efter Omstændighederne ikke
ønsker videre foretaget i Anledning af uden Til-
ladelse opsatte Dækninger af Butiksvinduer med
Trækonstruktioner, ligesom man ikke fremtidigt vil
kræve Ansøgning eller Anmeldelse, forinden saa-
danne Dækninger opsættes.

Højden af Rækværker om større flade Tage, Terrasser o. lign.

Bygningsvedtægtens § 40, Stk. 6.

Magistratens 4. Afdeling har under 17. Juni 1944
tilskrevet Stadsbygmesterens Direktorat som følger:

I Anledning af det af Direktoratet rejste Spørgs-
maal om Højden af Rækværker om større Tage,
Terrasser o. lign. skal man — efter at Sagen har
været forelagt Bygningskommissionen — meddele,
at der almindeligvis bør kræves en Højde paa 1,20
m for saadanne Rækværker, jfr. Bygningsvedtæg-
tens § 40, Stk. 6.

Tjæretagpap.

Bygningsvedtægtens § 40.

Magistraten har under 15. September 1944 til-
skrevet A/S Jens Villadsens Fabriker og Aktiesel-
skabet for kemisk Industri angaaende Tjæretagpap
som følger:

»Under 13. Maj 1942 har Magistraten forlænget
den ved Skrivelse af 2. Maj 1941 meddelte Til-
ladelser til at anvende Tjæretagpap som Tagdækning
paa de i Bygningsvedtægtens § 40, Stk. 2, omhand-
lede Bygninger med 1 Aar.

Da denne Tilladelse er udløbet, skal man —

efter at Sagen den 29. August d. A. paany har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at Magistraten under Hensyn til de stadig herskende ekstraordinære Forhold kan tillade, at den omhandlede Anvendelse fortsat finder Sted indtil den 1. September 1946 paa de i ovennævnte Skrivelse af 2. Maj 1941 anførte Betingelser.

Danatex Træfiberplade.

Bygningsvedtægtens § 30.

Magistratens 4. Afdeling har under 2. Juni 1944 tilskrevet A/S Axel Prior som følger:

I Andragende af 15. Februar 1944 med supplerende Oplysninger af 21. og telefoniske Oplysninger af 26. s. M. har Selskabet ansøgt om Tilladelse til at anvende den af A/S Troldhede Pladeindustri fabrikerede Træfiberplade — blød »Danatex« i 12 mm Tykkelse — til forskellige Formaal, nemlig:

- 1) yderligere Isolering af Ydervægge af lovmæssig Tykkelse og foreskrevne Varmeisoleringssevne,
- 2) Isolering af Vinduesbrystninger med ikke-lovmæssige Murtykkelser,
- 3) Beklædning af lovmæssige, murede eller støbte Skillerum,
- 4) Beklædning paa lovmæssige, dobbelte Bræddeskillerum, idet Pladerne forsynes med et 1,5 cm Pudslag,
- 5) Beklædning paa Lægteskillerum, idet der anvendes 2" Lægter, og Pladerne forsynes med et 1,5 cm Pudslag,
- 6) yderligere varme- og lydisolerende Beklædning paa lovmæssige Etageadskillelser, idet Pladerne dels anvendes som Underlag for Gulvbelægninger og dels fastgøres til Etageadskillelsens Underside, hvorefter denne røres og pudses,
- 7) Beklædning paa Lofter i Stedet for ¾" Forskalling og Rør, idet Pladerne forsynes med et 1,5 cm Pudslag,
- 8) Beklædning paa pudsede Lofter,
- 9) Beklædning paa Undersiden af Tagflader eller flade Tagkonstruktioner som Erstatning for 1 Lag ¾" Forskalling,
- 10) Beklædning paa Undersiden af Trappeløb som Erstatning for Forskalling, Rør og Kalkpuds,
- 11) indvendig Beklædning uden Kalkpuds i Garager, Udhuse og lign., samt
- 12) udvendig Anvendelse i Garager, Udhuse og lign., idet Pladerne forsynes med Cementpuds.

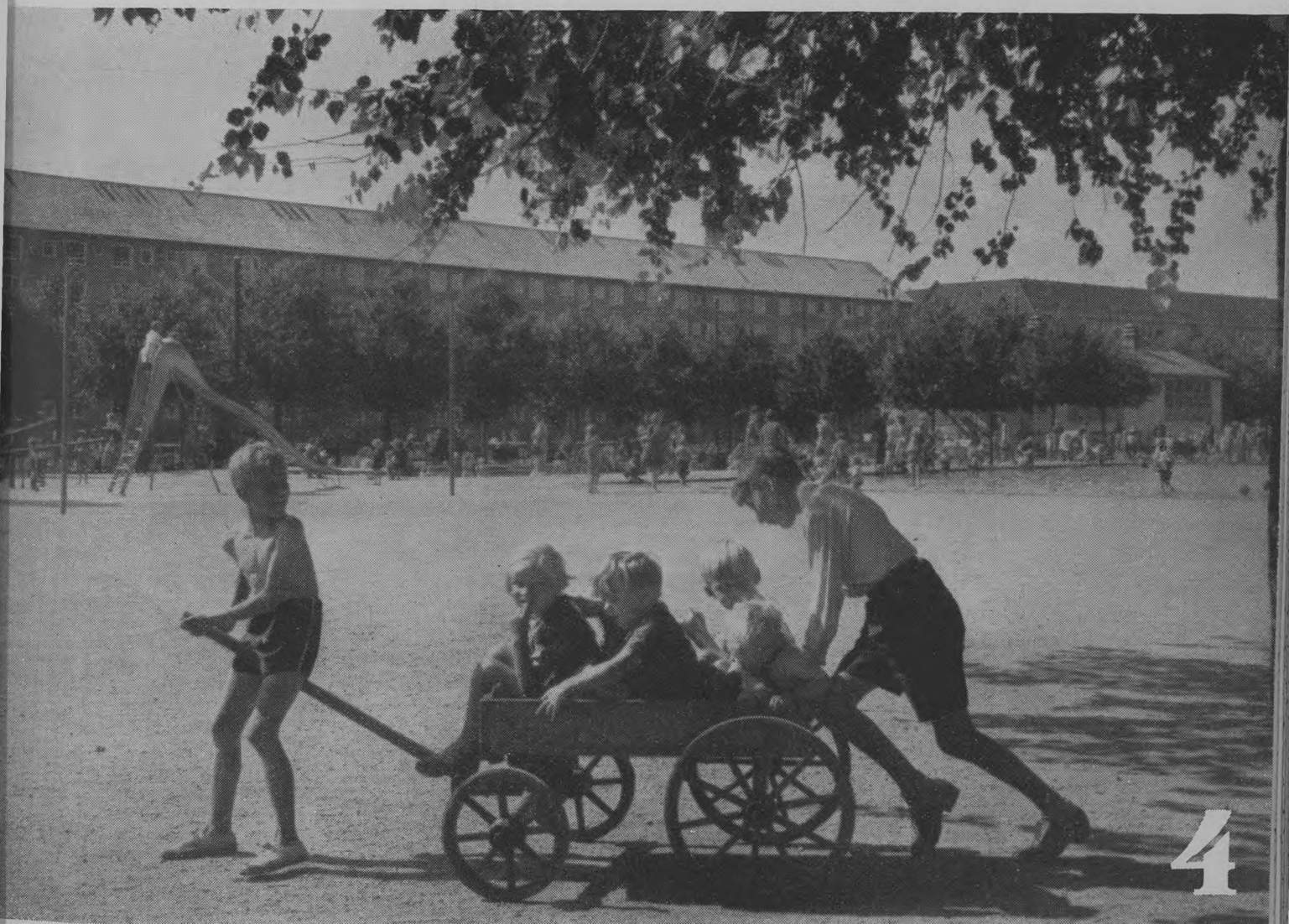
Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, udtale følgende:

- ad 1, 3, 6 og 8. Tilladelse til Anvendelse af Dana-tex Isoleringsplade i 12 mm Tykkelse meddeles herved som ansøgt.
- ad 2. Tilladelse meddeles, hvor det drejer sig om Ydervægge af mindst 1 Stens Mur. Med Hensyn til mindre Murtykkelser eller Ydervægge af Jernbeton m. m. kan intet afgøres, forinden der foreligger nærmere Redegørelse for de forskellige Konstruktioners Varmeisolationsevne.
- ad 4, 5, 10. Spørgsmaalets Afgørelse vil afhænge af Pudsens Vedhængningsevne under Brand og vil kun kunne afgøres paa Basis af sammenlignende Brandforsøg med Plader forsynede med Rør og Puds.
- ad 7. Pladerne kan ikke tillades til det ansøgte Øjemed paa det foreliggende Grundlag, men der maa, forinden endelig Stilling til Sagen tages, foretages et Brandforsøg ved Statsprøveanstalten til Sammenligning med en normalt udført Etageadskillelse.
- ad 9. Tilladelse kan stilles i Udsigt paa Betingelse af, at der højst bliver en Afstand af 0,5 m fra Midte til Midte af Bjælker, Spær eller lign. Underlag, samt at Pladerne pudses paa den ru Side, efter at der først er foretaget en Udkastning, dog at der, inden endelig Tilladelse meddeles, maa foretages fornødne Prøver med Hensyn til Pudsens Vedhængen paa Pladen, eventuelt forevises et Antal udførte Arbejder af den omhandlede Art.
- ad 11. Maa nægtes som stridende mod Justitsministeriets Bekendtgørelse af 15. November 1941, § 5.
- ad 12. Kan ikke tillades paa det foreliggende Grundlag.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

Raadhusbiblioteket

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

4

Omslagsbilledet viser Legeplads i Nørrebroparken. Paa de største af de kommunale Legepladser har der siden Maj 1939 været ansat Legepladslærerinder til at overvaage Forholdene paa Legepladserne, iværksætte Lege og udlaane forskelligt Legetøj saasom Sjippetove, Stykker, Byggeklodser, Bolde, Kæpheste og Legevogne. Billedet viser Børnenes Leg med en af Legevognene. Ved Ansættelse af kvalificeret Personale paa Legepladserne opnaas den største Udnyttelse af Legemulighederne, og det er derfor glædeligt, at de store Boligforeninger ogsaa nu er begyndt at ansætte Legeledere paa de private, større Legepladser.

Indretning af Beboelseslejligheder i Tagetager.

Byggelovens § 55.

Bygningsvedtægtens § 46.

Indenrigsministeriet har ved Cirkulære af 21. November 1944 bemyndiget Magistraten til indtil Udgangen af Aaret 1945 at meddele de til Indretning af Beboelseslejligheder i Tagetager i eksisterende Bygninger fornødne Dispensationer fra Byggelovens Bestemmelser om Loftshøjde, Etageantal og Udnyttelsesgrad paa de Vilkaar, som man, efter et Skøn over Forholdene i det enkelte Tilfælde, finder nødvendige.

Naar Indretningen af Taglejligheder vil medføre en væsentlig Overskridelse af den tilladte Udnyttelsesgrad, vil Tilladelsens Gyldighed blive begrænset til et nærmere fastsat Aaremaal.

Bekendtgørelse fra Københavns Magistrat angaaende Maling af Husfacader.

Paa given Foranledning henledes Opmærksomheden paa, at i Henhold til den af Magistraten i Medfør af Byggelov for Staden København § 60 udfærdigede Bekendtgørelse af 6. November 1943 vil der være at gøre Anmeldelse til Magistraten om Facademaling, ikke blot naar der anvendes en ny Farve, men ogsaa naar der — bortset fra mindre Reparationer — males med samme Farve som tidligere.

Københavns Magistrats 4. Afdeling,

d. 6. November 1944.

Arne Sundbo.

/Sivertsen.

Meddelelse fra Magistratens 4. Afdeling angaaende Afgiften for Automater og Udstillingsskabe.

Kommunalbestyrelsen har under Hensyn til, at det for Tiden er vanskeligt for de erhvervsdrivende at opnaa den fulde Udnyttelse af deres Automater, Udhængsskabe og Udstillingsskabe, bestemt, at den i Regulativ for Raaden over Gadeareal af 14. September 1939 fastsatte Afgift bortfalder fra den 1. Juli 1944 og indtil videre, for saa vidt angaar de til Butikker hørende Automater og Skabe.

Afgiftsbestemmelserne træder i Kraft paany i det i Regulativet fastsatte Omfang, naar nærmere Meddelelse herom fremkommer i Dagbladene.

Københavns Parker, Byens Rekreationsarealer.

Af Stadsgartner J. Bergmann.

Med den nye Byggelov og Bygningsvedtægt for København er det sikret, at der ved ny Boligbebyggelse bliver et rimeligt Forhold mellem det bebyggede Areal og det til Boligbebyggelsen hørende frie, ubebyggede Areal, saaledes at der fremkommer sunde Boliger, hvortil Lys og Luft — i det Omfang, som nu anses for paakrævet — kan faa Adgang. Ogsaa ved den Boligbebyggelse, der er skabt før den nugældende Byggelovs og Bygningsvedtægts Ikrafttræden, er der til en vis Grad Mulighed for at indføre Forbedringer, navnlig med Hensyn til Gennemførelse af saadanne Foranstaltninger, som kan fremskaffe frie Arealer til Leg og Ophold (Gaardregulering). Ved Boligbebyggelse er saaledes sikret Mulighed for Fremskaffelse af visse frie Arealer til Ophold og Leg lige i Boligens Nærhed. Undtages maa dog Boligbebyggelse i Grundkreds I og en Del nyere Etageboliger, hvor Bebyggelsen er sket til den gamle Bygningslovgivnings højeste Grænse, og den elendigste af den Bebyggelse, som særlig i den sidste Fjerdedel af det forrige Aarhundrede kom til Udførelse i Forstæderne paa Øster-, Vester- og Nørrebro. Ved næsten al Etagebebyggelse vil de frie, ubebyggede Arealer dog være ret begrænsede, og de afgiver i Reglen ikke tilstrækkelig Plads til Bevægelse og Rekreation for samtlige Beboere; kun for Smaabørnene vil det være muligt de fleste Steder at fremskaffe Tumblepladser. Med de begrænsede frie, ubebyggede Arealer ved Byens Boligejendomme — hvad enten disse er Villaer, Rækkehuse eller Etagehuse — er der ikke den fornødne Plads til det Friluftsliv, som Byboen har Krav paa for at kunne leve et sundt og naturligt Liv. Bedst er Forholdene ved Villaen og Rækkehuset, hvor Beboerne til en vis Grad kan faa Lejlighed til Motion og Ophold i fri Luft; men for de større Børn og Ungdommen giver de frie Arealer ved disse Boligformer dog ikke den fornødne Bevægelsesfrihed. Daarligst er Forholdene ved Etagebebyggelse, hvor Reglen er, at der kun kan fremskaffes Tumbleplads for Smaabørnene.

Det er Byens offentlige, kommunale Parkers Hovedopgave at skaffe Byens Borgere Mulighed for Rekreation i Fritiden paa Parkarealer, der er beliggende i Nærheden af Beboelseskvartererne; de skal gøre Plads for og danne Ramme om Befolkningens Hverdagsfriluftsliv. Der skal være Mulighed for Spadsreture og Hvile i smukke, fredelige Omgivelser, for Leg, Boldspil, Skøjteløb og Kælk-

Soppebassin og Rulleskøjtebane i Nørrebroparken. Nørrebroparken ligger i et tæt befolket Bykvarter og har derfor et meget stort Besøg af Børn. Parken rummer en stor, vel-forsynet Legeredskabsplads for større Børn, en Sandlegeplads for Smaa børn, Plads til Boldspil samt et Bassin, der benyttes til Sopning og Sejlads om Sommeren og til Rulleskøjteløb om Vinteren. Desuden findes i Parken store, frit tilgængelige Græsarealer til Leg og Hvile.

ning i Sol og fri Luft, og Parkerne maa derfor være spredt ud over alle Bydele for at muliggøre let og bekvem Adgang til disse Goder, der absolut er nødvendige for, at et sundt og naturligt Byliv kan leves.

Til Belysning af, i hvilket Omfang det hidtil har været muligt at forsyne Byen med Parker, skal der i det efterfølgende i Korthed gøres Rede for den Udvikling, der allerede er sket paa dette Omraade, og peges paa Nødvendigheden af, at Udviklingen stadig holdes i Gang.

Københavns offentlige, kommunale Parkers Historie gaar ikke langt tilbage i Tiden. Da Byen var lille og laa skærmet bag de grønne Fæstningsvolde, var Bygningerne forholdsvis lave, og der var ikke Brug for Parkarealer paa samme Maade, som en senere Tid har krævet det. Dengang var det Privat-haverne ved de store Ejendomme, Kirkegaardene ved Byens Kirker og Fæstningsterrænet, der tjente som Parkarealer og gav Byen det grønne Islæt, der forenede den med en vis Hygge. Paa Grund af Byens stigende Indbyggerantal og Mangelen paa Byggegrunde kom det efterhaanden til en kraftig Bebyggelse i de Havearealer, der laa ved de større Ejendomme i selve Byen. Bebyggelsen blev efterhaanden saa tæt, at Forholdene udviklede sig i meget uheldig

Sandlegeplads i Enghaven.

Den eneste store Park paa det tæt bebyggede Vesterbro er Enghaven. Den er derfor en af de Parker i Byen, der har det største daglige Besøg.

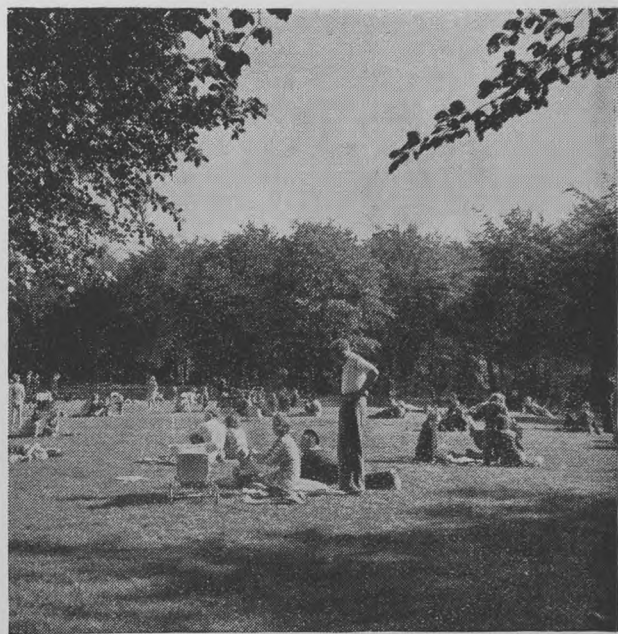
Parken rummer 3 Legepladser: 1 Redskabslegeplads, 1 Boldspilplads og 1 Rulleskøjtebane. Desuden findes 2 Blomsterhaver, een for Roser og een for Stauder, med mange Bænkepladser.

Retning for hele Bysamfundet, idet den tætte Bebyggelse gjorde Boligerne mørke og uhygiejniske. Først da Fæstningsvoldene i Midten af forrige Aarhundrede faldt — efter i lange Tider at have virket hæmmende paa en sund Byudvikling — blev der Mulighed for en større Udvikling af Byomraadet, en Udvikling, der var betinget af Industrialiserings Indtog og den danske Handels selvstændige Udvikling. Byen tog da til at udvikle sig i alle Retninger. Problemet om offentlige, kommunale Anlæg og Parker kom i Forgrunden, efterhaanden som Bebyggelsen uden for den gamle Bydel lagde Beslag paa de store, frie Arealer ud til Forstæderne. Selv om Parkproblemet var opstaaet og erkendt, gik det dog kun trægt med at faa det løst, og først ved Anlæg af Ørstedsparken og Østre Anlæg i 1870'erne blev Udviklingen sat i Gang.

De store Indlemmelser af Brønshøj, Valby og Sundbyerne i 1901—02 begunstigede i høj Grad Byens sunde Udvikling, og ved Indlemmelserne muliggjordes egentlig først en rimelig Udvikling af Parker og Anlæg. Men indtil 1911 var man dog ikke naaet længere end til at fremskaffe ialt 56 ha Parkareal svarende til 1,2 m² pr. Indbygger. Ved Anlæg af Fælledparken i 1912 skete en mærkbar Udvidelse, og Byens Parkareal naaede op til 3,3 m²

Gang- og Cyklesti ved Damhussøen. Damhussøen, der ligger ved Byens vestlige Indfaldsport, giver straks de besøgende et storslaaet Velkomstindtryk. Omkring hele Søen er ført Gang- og Cyklestier, saaledes at det smukke Parti er let tilgængeligt fra alle de tilgrænsende Veje.

Fælledparken. Paa Sommerens varme Dage rører sig et frit og utvungen Folkeliv paa de vidtstrakte Plæner i Fælledparken. Børn og Voksne kan her i smukke Omgivelser blive gennembagt af Solen og søge Hvile under de skyggede Træer, og paa de store Boldbaner tumler Ungdommen sig fra tidligt Foraar til sent Efteraar.

Parkareal pr. Indbygger. I Aarene fra 1916 til 1936 skete en kontinuerlig Stigning af Parkarealerne, der nu naaede op til at omfatte 284 ha, hvilket svarer til 4,2 m² Parkareal pr. Indbygger. I Perioden fra 1936 til 1944 fortsattes Udviklingen i stærkt Tempo, idet der naaedes et samlet Parkareal (effektivt Brugsareal) paa 500 ha, hvilket svarer til 7 m² pr. Indbygger.

Byens Parksystm er opbygget med Storparkerne:

Fælledparken,
Utterslev Mose og Gyngemosen,
Damhussøen og Damhusengen,
Søndermarken og Frederiksberg Have,
Vigerslevparken og
Valbyparken

som Rygrad. De er godt og harmonisk placeret i Bylegemet; dog findes endnu ingen Storpark paa Amager, men der er gode Muligheder for Anbringelse af en Park af anseelig Størrelse paa Vestsiden og for en mindre Park paa Østsiden, saaledes at hele Byen vil kunne faa en rimelig Fordeling af Storparker.

Lokalparkerne eller de mindre Parker fra 2 ha til ca. 20 ha er ikke saa harmonisk fordelt i Bylegemet som Storparkerne, idet de ligger med for store Afstande imellem, saaledes at de eksisterende Parker ikke formaar at dække Byens Parkbehov.

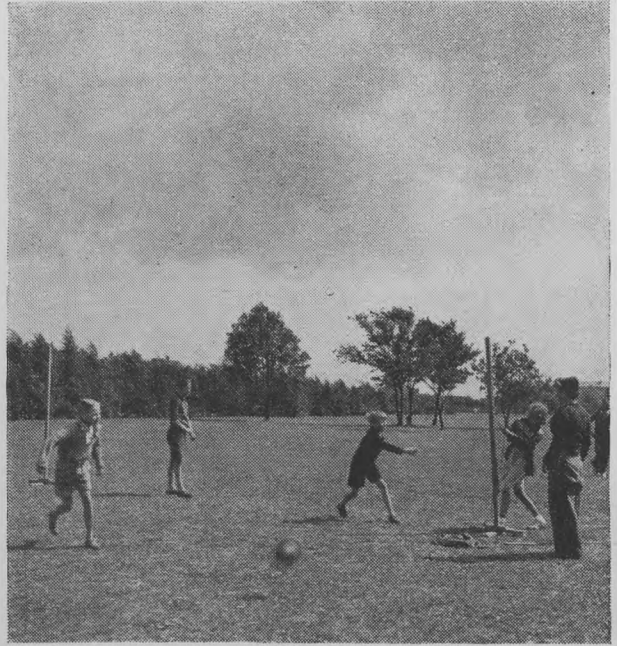
Med den hidtil skete Udvikling af Parkarealerne er dog store Dele af Byen blevet forsynet med de fornødne Parker og Anlæg, og Beboerne fra Parkernes tilgrænsende Boligkvarterer kan nu søge Rekreation i smukke Omgivelser, i frisk Luft og Sol, og Børnene kan tumle sig under sunde og gode Forhold. Det maa ønskes, at Udviklingen stadig vil kunne fortsættes, thi meget omfattende Boligkvarterer er endnu ikke forsynet med tilstrækkeligt store Parkarealer, og endnu er ret mange Kvarterer helt parkløse, d. v. s. de er saa langt fjernet fra de nærmeste Parker, at Beboerne i disse Kvarterer ikke til Hverdagsbrug kan benytte Parkerne, fordi Afstandene er for store. For at skabe gode og sunde Forhold for Byens Borgere vil det være nødvendigt yderligere at fremskaffe offentlige, kommunale Parker.

Det er forbundet med mange Vanskeligheder nøje at fiksere Størrelsen af det Parkareal pr. Indbygger, der er nødvendigt for at skabe taalelige og sunde Levevilkår for Bybefolkningen, og saaledes som Økonomien sætter en Grænse for Udviklingen af Boligstandarden, saaledes sætter ogsaa økonomiske Forhold en Grænse for Udviklingen af Parkarealerne. De økonomiske Forhold har bevirket, at man ved Bygning af Boliger i Almindelighed maa nøjes med at opfylde visse Minimumskrav, og paa samme Maade forholder det sig med Hensyn til Parkarealerne.

Kildevældsparken.

Foruden Muligheder for aktiv Rekreation giver Byens Parker ogsaa Lejlighed til Naturiagttagelser.

Boldspil i Sundby Idrætspark. De mange Børn, der søger de offentlige Parker og Legepladser, er glade for under Legepladslærerindens Ledelse at deltage i organiserede Lege og Boldspil.

Bebyggelsen af hele Byomraadet er nu saa frem-skredet, at det ikke lader sig gøre at realisere et stort Krav paa Parkareal, og det er derfor af Værdi at søge at fastslaa, hvor lavt Minimumskravet tør sættes. Alle Arealer inden for Byomraadet har praktisk talt kunnet anvendes som Byggegrunde, og selv om nogle af disse Arealer har krævet ret store Udgifter til Afvanding, har det dog kunnet betale sig at gøre dem tjenlige til Byggeformaal, og dette Forhold har i høj Grad vanskeliggjort Gennemførelsen af en rationel Parkpolitik. I hele det Omraade, Byen spænder over, er de forholdsvis faa tilstedeværende Naturomraader bestaaende af Søer, Moser og andre lavtliggende sumpede Arealer nu inddraget til Parkformaal, hvor de indgaar som et meget betydeligt Led.

I første Række maa nævnes Utterslev Mose, Gyngemose, Kagsmose, Damhussøen og Damhusengen, Emdrup Sø og Arealerne langs Harrestrupaaen, Damhusaaen og Grøndalsaaen. Af større Omraader af lignende Karakter, som endnu ikke er inddraget til Parkformaal, maa særlig nævnes den med Dagrenovation opfyldte Del af Lersøen og visse opfyldte Strandenge. Det vilde utvivlsomt have været af stor Betydning for Byens Forsyning med Parker, om der ogsaa inden for Byomraadet havde været andre værdifulde Naturomraader, f. Eks. Skove, saaledes at Udbygningen af Parkerne havde kunnet bygges op paa saadanne »billige«

Arealer, der ikke kunde komme i Betragtning til Byggeformaal.

Byens Placering direkte ud til Sundet er kun i meget ringe Grad udnyttet i parkmæssig Henseende, idet praktisk talt hele Vandfronten er udnyttet til Havne- og Industriformaal. Det vilde utvivlsomt have lettet hele Parkproblemet, om der paa nogle Steder havde været holdt flere Muligheder aabne for Parkarealer direkte ud til Byens Livsnerve — Sundet. Kun paa Amager mod saavel Øst som Vest og paa Arealerne ud for Valby Fælled findes endnu gode Muligheder, som forhaabentlig vil blive taget i Betragtning i rette Tid.

Det særlig karakteristiske for de Arealer, der allerede er inddraget til Parkformaal, er, at Størstedelen af dem er »billige« Arealer (Søer, Moser, Strandenge o. lign.), altsaa Arealer, der vanskeligt har kunnet anvendes til andre Formaal. Ved den yderligere Udbygning, som maa forudsættes udført for i alle Boligkvarterer at naa en rimelig Forsyning med Parker, maa Opmærksomheden derfor fortsat være heftet paa saadanne »billige« Arealer, som endnu ikke er inddraget til Park eller overgaaet til andre Formaal. Men selv om alle saadanne foreliggende Muligheder udnyttes fuldt ud, vil det dog ikke være muligt paa denne Maade fuldstændig at »dække« Byen med Parker, og det maa derfor forudses, at det, efterhaanden som Parkproblemerne sættes paa den Plads, hvor de hører hjemme, vil

være nødvendigt i visse af de parkløse Boligkvarterer at inddrage til Parkformaal Arealer, der allerede har fundet anden Anvendelse. Dette er ganske vist en dyr Foranstaltning, og det er et sundere Princip ikke først at foretage en Overbebyggelse i et Kvarter for derefter med store Bekostninger at afhjælpe Manglerne ved en saadan Disposition; men naar Spørgsmaalet om at skabe gode og sunde Livsvilkaar i Byen skal løses, kan anden Udvej ikke anvises i de Kvarterer, hvor Fejlen med Overbebyggelse er begaaet.

Hidtil har det været saaledes, at Grundpriserne i Byomraadet overalt stadig har været i Stigning, og ud fra Betragtningen, at en saadan Udvikling maa formodes at ville fortsættes, maa det ønskes, at det lykkes saa hurtigt som muligt at sikre de nødvendige Arealer til Parkformaal, dels for at hindre en fortsat Overbebyggelse, der altid fører til usunde Tilstande og forøger Vanskelighederne paa alle Omraader, dels fordi det for Bysamfundet er billigere at forebygge end bagefter at skulle prøve paa at afhjælpe Manglerne med ufuldstændige og kostbare Metoder. Medens der i Byggelov og Bygningsvedtægt stilles visse Krav om Størrelsen af ubebyggede Arealer ved Boligbebyggelse, findes der ingen Bestemmelser om, hvor store Arealer der skal være til Befolkningens Raadighed i Form af Parker og Anlæg, og Byplanloven af 29. April 1938 siger kun, at der i en Byplan kan træffes Bestemmelse om Sports- og Legepladser, Lystanlæg og Parker, men nogen Angivelse af, i hvor stort et Omfang der skal sikres Arealer til saadanne rekreative Formaal, gives ikke i Loven.

Det Tal, der maa nævnes, naar det skal belyses, i hvilket Omfang det anses for paakrævet at fremskaffe Parkarealerne i Byerne, ligger mellem 6 og 30 m² Park pr. Indbygger. For Københavns Vedkommende vil der ikke være Tvivl om, at det første Tal 6 m² ikke kan komme i Betragtning, dertil er det alt for lavt, idet der ikke direkte ved Byen findes Naturomraader, som kan træde supplerende til, og det sidste Tal 30 m² lader sig ikke realisere, dertil er Byomraadet allerede for stærkt udbygget. Ved en Vurdering af den Brug, der gøres af Parkarealer i København, er det muligt tilnærmelsesvis at fastslaa, i hvilke Kvarterer Parkarealerne er tilstrækkelige, og i hvilke Parkarealerne er utilstrækkelige, ligesom det ikke volder nogen Vanskelighed at paapege de parkløse Bydele. Ud fra saadanne Betragtninger vil det næppe kunne forsvares for Københavns Vedkommende at sætte Kravet paa Parkareal lavere end til 12 m² pr. Indbygger. Da det med den Udbygning, Parkarealerne hidtil har naaet, er

lykkedes at sikre Byen ca. 7 m² Park pr. Indbygger, vil det altsaa sige, at der endnu mangler 5 m² pr. Indbygger, hvilket svarer til ca. 360 ha med det Befolkningstal, Byen for Tiden har. Det kan i denne Forbindelse være af Interesse at nævne, at der i Helsingfors regnes med at skulle fremskaffes 20 m² Park pr. Indbygger inden for selve Byomraadet, og at der i London regnes med ligeledes inden for selve Byomraadet at skulle fremskaffes ca. 12—13 m² Park pr. Indbygger. I Malmø er Parkarealet over 12 m² pr. Indbygger, og yderligere Udvidelser paaregnes.

Københavns Kommunes raadgivende Ingeniørkontor.

Borgergade 18, K. Tlf. C. 10310. Ekspedition 10—15, Lørdag 9—12 i Tiden 1. Juni—30. September.

Et kommunalt Kontor har i Løbet af det sidste Aar skiftet baade Navn og Adresse, idet *Stadsarkitektens Direktorat's Ingeniørkontor* med Lokaler i *Vartov* nu er *Københavns Kommunes raadgivende Ingeniørkontor* med Adresse *Sct. Annæ Palæ, Borgergade 18*.

Det nævnte Kontor er vel ikke direkte et Led i Bygningsvæsenet, men staar dog i et saadant Samarbejde med dette og er af saa afgørende Betydning i baade kommunalt og privat Byggeri, at de nedennævnte orienterende Oplysninger formentlig vil være af Interesse for dette Blads Læsere.

Kontoret nedstammer i lige Linie fra det gamle Stadsingeniørembede og fører sine Traditioner tilbage til Mænd som *Colding*, *Ambt* og *Karsten*, hvis Navne endnu har Klang blandt alle, der beskæftiger sig med Kommunalhygiejne og Byggeri. Ved en Omordning i 1925 udskiltes den Del af Stadsingeniørens Embedsforretninger, som navnlig omfattede Opførelse og Drift af kommunale Bygningsanlæg m. v., og henlagdes under Navn af *Bygningsingeniørkontoret* først en kortere Tid under Stadsingeniørens midlertidige Bestyrelse og dernæst under Stadsarkitektens Direktorat. I 1931 samledes den tekniske Ledelse af Kontorets 2 Afdelinger under et nyoprettet Overingeniørembede, og Kontoret benævnedes derefter i Almindelighed *Overingeniørens Kontor* eller blot *Ingeniørkontoret*. I 1939 forøgedes Antallet af Afdelinger under Kontoret til 3.

Udviklingen siden 1925 gav efterhaanden Ingeniørkontoret et Arbejdsomraade, som gik betydeligt ud over de Rammer, der oprindeligt var tænkt for Kontorets Virksomhed, og i Konsekvens heraf foreslog Magistraten, at Kontoret søgtes udskil-

tes fra Stadsarkitektens Direktorat og oprettedes som en selvstændig Institution under Navnet *Københavns Kommunes raadgivende Ingeniørkontor*. Dette vedtoges ved Kommunalbestyrelsens Beslutning af 30. Marts 1944, og det nye Kontor traadte derefter i Funktion fra den 1. April 1944.

Kontoret omfatter som nævnt 3 Ingeniørafdelinger med et fælles Ekspeditions- og Bogholderkontor, og de Kontoret paahvilende Arbejder og Opgaver er i store Træk fordelt mellem de 3 Afdelinger saaledes:

Under Ingeniørafdeling A udføres:

1. de tekniske Vedligeholdelsesarbejder, Ombygnings- og Nybygningsarbejder og Tilsyn med Driften af de tekniske Anlæg paa følgende Institutioner under Magistratens 2. Afdeling: Hospitaler, Pleje- og Rekonvalescenthjem, Folkekøkkener, Beboelsesejendomme samt paa Institutioner under Magistratens 5. Afdeling,
2. statiske Beregninger af og Tilsyn med Udførelsen af Jernbeton- og Jernkonstruktionsarbejder ved samtlige forekommende Arbejder under de 3 Afdelinger,
3. Fællesindkøb for kommunale Institutioner af Cement og elektriske Glødelamper,
4. diverse konsultativ Virksomhed, herunder bl. a. teknisk og økonomisk Bedømmelse af Byggeprojekter vedrørende privat Boligbyggeri, hvortil søges offentlig Støtte, Erklæringer angaaende kommunale Telefoner og Spørgsmaal i Forbindelse med Regulativerne for Tjenesteboligers Udstyrelse og for Fradrag for Naturalydelse.

Under Ingeniørafdeling B udføres:

Tilsvarende Arbejder og Opgaver som nævnt under Ingeniørafdeling A, Pkt. 1, vedrørende følgende Institutioner: Direktoratet for Stadens faste Ejendomme, Skolevæsenet, Raadhusforvaltningen, Forsørgelsesvæsenet (ekskl. Opførelsen af Beboelsesbygninger for Aldersrentenydere, der er henlagt under Ingeniørafdeling A) samt Brandvæsenet.

Under Ingeniørafdeling C udføres:

1. tilsvarende Arbejder og Opgaver som nævnt under Ingeniørafdeling A, Pkt. 1, vedrørende Torrevæsenet og Begravelsesvæsenet,
2. i Samarbejde med Afdelingerne A og B Højtrykskedelanlæg og større Lavtrykskedelanlæg med Hjælpemaskineri og Tilbehør, større Køleanlæg, større Maskinanlæg og lignende samt større maskintekniske Vedligeholdelsesarbejder paa de ovenfor nævnte Institutioner, hvis tek-

niske Tilsyn iøvrigt er underlagt Afdelingerne A og B, samt for andre kommunale Institutioner,

3. Kontrol med Driften — herunder Fyrings- og Brændselskontrol — ved de under 2. nævnte Anlæg og Institutioner,
4. Fællesindkøb for kommunale Institutioner af tekniske Artikler som Smøreolier, Tvist, Rør og Fittings,
5. diverse konsultativ Virksomhed, herunder bl. a. Beregning og Fordeling af Varme- og Kuldeafgifter samt andre tekniske Leverancer, Ansættelses-, Løn- og Arbejdsforhold for kommunalt Maskinpersonale, Afgivelse af Erklæringer til Stadsbygmesterens Direktorat vedrørende Byggesager samt for Tiden som speciel Opgave Gennemførelsen af Varme- og Varmtvandsrestriktioner i Københavns Kommune samt Assistance for Handels- og Indenrigsministeriet vedrørende Brændsels- og dermed i Forbindelse staaende Bygningsspørgsmaal,
6. eksperimentelle Arbejder, Forsøg, Maalinger etc. vedrørende nye Metoder, Materialer m. v. i Forbindelse med Kontorets hele tekniske Virksomhed.

Under Ekspeditions- og Bogholderkontoret udføres:

Ingeniørkontorets Sekretariatssager, Bogførings- og Regnskabsarbejde samt personelle Sager og en Del statistiske Arbejder.

Kontorets Ledelse er:

Chef: Overingeniør Carl Bruun.

Ingeniørafdeling A: Afdelingsingeniør J. C. Buus.

Ingeniørafdeling B: Afdelingsingeniør J. Børge.

Ingeniørafdeling C: Afdelingsingeniør V. Dalgaard.

Ekspeditions- og Bogholderkontor: Ekspeditionssekretær R. Poulsen.

Københavns Vandforsyning.

Bemærkninger af bygningsmæssig Interesse.

Københavns første Vandværk blev taget i Brug den 9. August 1859. Vandværkets retslige Stilling og Forholdet over for Forbrugerne blev sikret ved Loven af 30. November 1857 om Staden Københavns og dens Grunds Forsyning med Vand fra de nye Vandværker og ved Loven af 30. November 1857 om Beskyttelse af de til Københavns Vandvæsen henhørende Værker, Anlæg og Beholdere m. m.

Blandt andre Love, der bl. a. vedrører Københavns Vandforsyning, kan nævnes: Lov af 31. Marts 1926 om Vandforsyningsanlæg, Lov af 31. Marts 1926 om Ejendomsskatter (ændret ved Lov af 20. Maj 1933 om Ejendomsskatter), Lov af 31. Marts 1926 om Tinglysning (ændret ved Lov af 31. Marts 1937 og Lov af 13. April 1938) og Lov af 7. Maj 1937 om tekniske Installationer.

Det gældende Regulativ for Københavns Vandforsyning er udstedt den 28. Juni 1859.

Københavns Vandforsynings Kontorer er paa Vandværket Axeltovej 12, Studiestræde 54, V. (Kl. 9—16) Telefon Central 7682. Vagtstuen Studiestræde 54 er aaben Nat og Dag.

Direktørens Kontor (herunder Tilsyn med indenbys Søer og Løb).

Bogholderiet.

Afdeling I (Vandindvinding, Filtration, Nyanlæg ekskl. Maskinanlæg).

Afdeling II (Maskinafdeling).

Afdeling III (Byledning, Vandmaalere, Vandafgifter og Værksteder).

Materialplads og Værksteder findes Grøndalsvænge Allé 13. (Materialplads, Telefon Taga 3010, Maalerværksted, Telefon Taga 3310).

Anboringsmester H. Nedahl, Jacob Erlandsensgade 4, Telefon Central 5.

Anboringsmester O. J. Smith, Peter Bangsvej 93, Telefon Damsø 3085.

Angaaende Forhold, der har særlig bygningsmæssig Betydning, kan nævnes følgende:

Hvor offentlige Vandledninger er ført over private Grundejendomme, og den uforstyrrede Beliggenhed af Ledninger er sikret ved tinglyst Servitut, kan der ikke af Hensyn til Bebyggelse m. m. forventes Lempelse i Servitutbestemmelserne.

Hvor Afløbsledninger fra private Ejendomme skal krydse Vandforsyningsens Betondrikkevandsledninger, bestemmer Københavns Vandforsyning, paa hvilke Betingelser saadan Krydsning kan tillades.

Ved Opsætning af Plankeværker i Gadearealer, ved Udgravning og ved Ramning af Spunsvægge for Byggegruber grænsende til Gadearealer maa bl. a. Københavns Vandforsynings Tilladelse til Arbejdets Udførelse indhentes, og Vandforsynings Krav med Hensyn til Sikring af Vandledningernes Bestaaen maa opfyldes for Bygherrens Regning (jfr. Bygningsvedtægten).

Nødvendiggør et Byggeforetagende Flytning af

Brandhaner, maa de dertil medgaaede Udgifter afholdes af Bygherren; iøvrigt henvises til Regulativ for Raaden over Gadeareal.

Det tillades ikke at etablere elektrisk Jordledningsforbindelse fra private Ejendomme elektriske Installation til offentlige Vandledninger.

Ønskes Vandforsyning til en Ejendom, ud for hvilken der ikke findes offentlig Vandledning, maa der i god Tid, inden Vand ønskes aftaget, søges saavel om offentlig Vandlednings Fremføring som om Indlægning af Vandstikledning. Udgifterne til disse Ledningsarbejder skal afholdes af Grundejeren.

I Almindelighed er for Tiden følgende Betalingsregel gældende for Lægning af saadan ønsket offentlig Vandledning, hvad enten den skal lægges i offentlig Gade og Vej eller i privat Gade eller Vej, der er udlagt til Gade eller Vej ved Deklaration (Retningsplan): En Trediedel af Ledningsudgifterne betales kontant, medens Resten forrentes og amortiseres med 7 % p. a. (5½ % Rente, 1½ % Afdrag) i Henhold til Deklaration, der tinglyses paa de Ejendomme, der har ønsket Forsyningsledningen lagt. Nærmere Oplysning om Deklarationsvilkårene kan faas ved Henvendelse paa Københavns Vandforsyning.

Udgifterne til Indlægning af Vandstikledning skal betales kontant, og Afregning finder Sted direkte mellem Bygherren og Vandforsyningen.

Hver Ejendom (Matr. Nr.) skal have sin Vandstikledning, og der kan kun kræves een Vandstikledning til hver Ejendom.

I Tilfælde, hvor to eller flere Ejendomme efter Omstændighederne indrømmes Fællesforsyning, forlanges Forsyningsforholdet ordnet ved en paa Ejendommene tinglyst Deklaration, der bl. a. indeholder Bestemmelse om, at Forholdet kun er midlertidigt gældende og kan bringes til Ophør, naar Kommunen kræver det. Samme Ordning gælder, selv om Fællesforsyningen kun omfatter Varmtvandsforsyningen til to eller flere Ejendomme.

Ved saavel Sammenlægning af Ejendomme (Matr. Nr.) som ved Deling af Ejendomme maa det, for saa vidt Ejendommene er forsynet med Vand, efter ovenstaaende i Almindelighed paaregnes, at der samtidig maa ske en Ændring af Vandforsyningsforholdene.

Ved Bebyggelse med unormal Højde og ved Bebyggelse paa højere liggende Dele af Byen maa Bygherren i Tide hos Københavns Vandforsyning søge Oplysning om, hvorvidt det disponible Vandtryk paa Stedet vil være tilstrækkeligt til Forsyning af Bebyggelsen med Vand paa normal Maade direkte

fra den offentlige Vandledning, eller om det eventuelt vil være nødvendigt kunstigt at forhøje Vandtrykket i visse Dele af Bebyggelsen ved Trykforøgel-sesanlæg.

Naar Ansøgning om Vandstikledning indsendes, maa medsendes Plan af Grunden med Maalangivelse af Stikledningens Placering. Endvidere maa for større Bebyggelses Vedkommende gives Oplysning om Forbrugets Størrelse af Hensyn til Stikledningens Dimensionering, Maalerstørrelse m. m.

Ved Ansøgning om Stikledning til Sprinkleranlæg maa der i Tide søges Oplysning om, hvorvidt de eksisterende Forsyningsledninger har den fornødne Størrelse, og Tilladelse til saadant Anlæg gives ikke af Vandforsyningen, før Københavns Brandvæsen har godkendt Projektet.

Vedligeholdelse af Vandstikledningen fra den offentlige Forsyningsledning i Gaden til Grundgrænsen saa vel som af Ledningsfortsættelsen paa privat Grund paahviler Grundejeren.

Om Fejl og Utætheder paa Vandstikledninger skal Grundejeren henvende sig til Københavns Vandforsyning eller til en af de ovenfor nævnte to Anboringsmestre, der har Autorisation til at udføre Vandledningsarbejde i Gaderne.

Om Fejl og Utætheder paa Husledninger med Tilbehør skal Grundejeren henvende sig til en autoriseret Vandmester. Ved Vandtilstrømning til Kældre og ved Brud paa Ledninger om Natten kan Bistand eventuelt søges gennem Københavns Vandforsynings Vagtstue (se ovenfor).

Angaaende Ledningsindføring i Bygninger og Lægning af Ledninger langs Bygninger henvises til Bygningsvedtægtens Bestemmelser og Regulativ vedrørende Anbringelse af Afløbsledninger og andre Ledninger i Forhold til Fundamenter af 15. Maj 1944.

I Henhold til Kommunalbestyrelsens Beslutning af 12. November 1942 skal der i alle nye Ejendomme, der tages i Brug efter denne Dato, samt i alle Ejendomme, der efter nævnte Dato underkastes en efter Magistratens Skøn større Ombygning eller gennemgribende Modernisering, anbringes Maaler for Ejendommens samlede Forbrug (Hovedmaaler). I andre Ejendomme kan der faas anbragt Hovedmaaler, hvis Ejeren begærer det.

De indvendige Husledninger skal ligge let tilgængeligt og synligt, selv om der er anbragt Maaler for Forbruget. Det er saaledes ikke tilladt at lægge Ledninger i Etageadskillelser, under Gulve eller indmuret i Vægge.

Ledningerne skal saa vidt muligt ligge frostfrit, og Ledninger, som er udsat for Frost, maa beskyttes

ved Isolering. Iøvrigt henvises for dette Punkts Vedkommende ogsaa til Sundhedsvedtægtens § 12.

I Henhold til Kommunalbestyrelsens Beslutning af 12. November 1942 skal der ved alle Nyinstallationer eller Fornyelser af W. C.-Cisterner anvendes To-Træks-Cisterner eller andre efter Vandforsynin-gens Skøn lige saa besparende Skulleindretninger.

Dispensation fra denne Bestemmelse kan kun gives for W. C.-Cisterner i egentlige Gaardklosetter, hvor Cisternen ikke kan beskyttes mod Frost og derfor maa være en saakaldt frostfri Cisterne, hvilken Type kun forefindes som Et-Træks-Cisterner.

Ved Indretning af Vandklosetter maa der tages Hensyn til, at den nødvendige Skullehøjde kan opnaas, jfr. Afløbsregulativet. Er Skullehøjden for ringe til Anvendelse af To-Træks-Cisterner, kan under visse Omstændiger (tilstrækkeligt Vandtryk og tilstrækkelig Ledningsdimension) tillades anvendt Skulleventiler.

Dersom lavtsiddende Cisterner ønskes anvendt, kræves, at de skal være udført som To-Træks-Cisterner.

Rockwool Isoleringsmaatter.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d.

I Skrivelse af 1. Juli 1943 har Magistraten, efter at Sagen havde været forelagt for Bygningskommissionen, meddelt Tilladelse til — uanset en Bygnings Etageantal og Tagdækningsmateriale — at udføre Isolation af Tagflader eller Undersider af Tagkonstruktioner af en saadan Art, at Tagrummet ikke kan udnyttes, f. Eks. Gitterkonstruktioner, med 10—12 mm Rockwoolmaatter (Rockwool indsyet mellem 2 Lag Karduspapir), og 3/4" Forskalling med Rør og Kalkpuds.

Under Hensyn til, at Fastsættelsen af en Maattes Tykkelse er forbundet med visse Vanskeligheder, og at der, særligt naar det drejer sig om Maatter med saa ringe Tykkelse som 10 mm, er en vis Risiko for, at Materialet kan være saa uensartet fordelt, at der paa visse Steder af Maatten kun findes Papir, ændres ovennævnte Afgørelse herved — efter at Sagen paany har været forelagt Bygningskommissionen — saaledes at *Minimumstykkelsen for Rockwoolmaatter til det omhandlede Formaal fremtidig fastsættes til 15 mm.*

Klinkerbetonsten med Trykstyrke 70 kg/cm².

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 17. Juni 1944

tilskrevet A/S Lemvig-Müller & Munck som følger:

I Skrivelse af 20. April d. A. har Selskabet ansøgt om Tilladelse til at anvende Klinkerbetonsten af almindeligt Murstensformat med Trykstyrke 70 kg/cm² til Bagmuring i 4—6 Etages Bygninger saavel i Gavlsom Facademure, naar disse ikke er bærende; men kun modtager Belastning fra Tagværket.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 6. Juni d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at det ansøgte kan tillades forsøgsvis og paa Betingelse af,

at der i de ikke-bærende Gavlmure ikke findes Blændinger,

at der, saafremt der i de ikke-bærende Gavlsom Facademure findes Muraabninger, fremsendes Beregning af Murværket, naar Bygningen har flere end 4 Etager, heri medregnet Tagetage med Gavlmur, eller mere end 1 m høj Trimpelmur,

at der anvendes Klinkerbetonsten med en Trykstyrke paa mindst 70 kg/cm², samt at Murtryk- ket ikke overstiger 5 kg/cm², saafremt Murværket er opmuret i Kalkmørtel, 6,5 kg/cm², saafremt Murværket er opmuret i Bastardmørtel, og 8 kg/cm², saafremt der anvendes Cementmørtel,

at der ikke, uden forud i hvert Tilfælde indhentet Tilladelse, udføres Nicher eller andre Udsparringer i Murværket,

at Kældermurene dog altid udføres som angivet i Bygningsvedtægten, samt

at samtlige Bestemmelser i Bygningsvedtægten §§ 21—32 iøvrigt iagttages ligesom Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningskonstruktioner.

Magistraten maa dog forbeholde sig, hvor der maatte findes Anledning dertil, at stille yderligere Vilkaar, f. Eks. om Anvendelse af Bastardmørtel.

Elektroder til Samlings svejsning.

Bygningsvedtægten § 36, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 27. Juni 1944 tilskrevet Firma V. Løwener som følger:

I vedlagte Andragende af 19. Maj 1944, suppleret med Skrivelse af 6. Juni 1944, har De anholdt om Tilladelse til ved Udførelse af svejste Bygningskonstruktioner i Københavns Kommune at anvende

de af Firmaet forhandlede Elektroder, nemlig Philips 48, Philips 50 og Philips 55, idet nævnte Elektroder i Henhold til fremsendte Attester fra Svejsentralen har været underkastet de i Dansk Standard DS 317 krævede Prøvninger.

Saaledes foranlediget skal man meddele, at Elektroderne Philips 48 og Philips 50 godkendes som Elektroder til Samlings svejsning i Klasserne A 37 og A 42 efter DS 317 saaledes, at Elektroderne i Tykkelserne 3,25 mm og 4 mm godkendes til Svejsning i alle Svejestillinger (ovenned, lodret, sideind og underop) og i Tykkelsen 5 mm til Svejsning ovenned.

Elektroden Philips 55 godkendes som Elektrode til Samlings svejsning i Klasserne A 37, A 42 og A 50 efter DS 317 saaledes, at Elektroden i Tykkelserne 3,25 mm og 4 mm godkendes til Svejsning i alle Svejestillinger og i Tykkelsen 5 mm til Svejsning ovenned.

Odense Røghætter.

Bygningsvedtægten § 55, Stk. 6.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Juli 1944 tilskrevet Hr. Bendt Rasmussen som følger:

I Andragende af 3. April d. A. har De ansøgt om Tilladelse til paa Skorstenspiber at opsætte »Odense-Røghætter« til Beskyttelse af Skorstene mod Regnvand, til Hindring af Røgnedslag og til Forebyggelse af Løbesoddannelse.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 7. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Tilladelse rent forsøgsvis meddeles paa Betingelse af,

at der i hvert enkelt Tilfælde til vedkommende Bygningsinspektør fremsendes skriftlig Anmeldelse før Røghættens Anbringelse,

at Overdækningen ikke benyttes til Skorstenspiber med 23 cm × 23 cm Lysning og 1/2 Stens Vanger, saafremt Pibens Højde inklusive Hætten overskrider 2 m, og med 1 Stens Vanger inklusive Hætten 4,2 m,

at Skorstenspiben, forinden Overdækningens Anbringelse, forsynes med en 5 cm tyk støbt Afdækning, der gives et Fremspring paa mindst 5 cm ud over Skorstenens Yderside,

at Skorstenspiben underkastes et grundigt Eftersyn forinden Overdækningens Anbringelse,

at Hætten forankres til Skorstenspiben efter nærmere fremsendt og godkendt Forslag, samt

at der anbringes forsvarlig Rensedor i Skorstenspi-
ben og fremskaffes Attest fra vedkommende
Skorstensfejrmester om, at der intet er til Hin-
der for Hættens Rensning.

Troldtekt Træbetonplader.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 a.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Juli 1944
tilskrevet A/S Axel Prior som følger:

I Andragende af 23. Februar 1944 med supple-
rende Oplysninger af 3. April 1944 har De ansøgt
om Tilladelse til at anvende den af A/S Troldhede
Pladeindustri fabrikerede Troldtekt-Træbetonplade
til forskellige Formaal, sammenfattede i følgende
Anvendelsesomraader som:

- 1) (Andr. Post 2 og 10) indvendig Beklædning af
Ydervægge af 1 Stens Mur, herunder Vindues-
brystninger, naar der anvendes 5 cm tykke Pla-
der, der forsynes med 1,5 cm Kalkpuds (BV
§ 45, Stk. 5 a, og BV § 21, Stk. 1),
- 2) (Andr. Post 2) indvendig Beklædning af Yder-
vægge af 15 cm Jernbeton, naar der anvendes
5 cm tykke Plader, der forsynes med 1,5 cm
Kalkpuds,
- 3) (Andr. Post 11 og 14) udvendig og indvendig
Beklædning af 1 og 2 Etages Beboelsesbygning-
er af Bindingsværk, idet der anvendes 5 cm
tykke Plader, og disse forsynes med 1,5 cm
Cementpuds (jfr. Bygningsvedtægtens § 33,
Stk. 2),
- 4) (Andr. Post 3) isolerende Beklædning af lov-
mæssige, murede og støbte Skillerum (Byg-
ningsvedtægtens § 30),
- 5) (Andr. Post 4) Beklædning paa Skillerum af et
enkelt Lag 1" eller $\frac{5}{4}$ " Brædder, idet der an-
vendes mindst 2,5 cm tykke Plader paa begge
Sider, forsynet med 1,5 cm Kalkpuds.
- 6) (Andr. Post 5) Beklædning paa 2" Lægteskille-
rum, idet der anvendes mindst 2,5 cm tykke
Plader paa begge Sider, forsynet med 1,5 cm
Kalkpuds,
- 7) (Andr. Post 13) selvstændige, ikke-bærende
Skillerum, naar der anvendes 7,5 cm eller 10
cm tykke Plader, der forsynes med 1,5 cm
Kalkpuds (Bygningsvedtægtens § 31),
- 8) (Andr. Post 6) yderligere varme- og lydiso-
lerende Beklædning af lovmæssige Træetage-
adskillelser eller støbte Etageadskillelser, idet
Pladerne anbringes ovenpaa Etageadskillelsen
som Underlag for Parket eller Linoleum, efter

at der er udført et ca. 2 cm tykt Afretningslag
(Bygningsvedtægtens § 38),

- 9) (Andr. Post 7 og 17) varme- og lydisolerede
Beklædning af støbte Etageadskillelser eller
Hulstendæk, idet Pladerne faststøbes eller fast-
gøres paa Etageadskillelsens Underside og pud-
ses med 1,5 cm Kalkpuds,
- 10) (Andr. Post 1 og 9) Beklædning paa Under-
siden af lovmæssige Træetageadskillelser og
Undersiden af Trappeløb i Stedet for $\frac{3}{4}$ " For-
skalling og Rør, idet Pladerne forsynes med 1,5
cm Kalkpuds (Bygningsvedtægtens § 38, Stk.
12, og Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 11),
- 11) (Andr. Post 1 og 8) Beklædning paa Under-
siden af Tagflader eller flade Tagkonstruktion-
er som Erstatning for Pap og 1 Lag $\frac{3}{4}$ " For-
skalling (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d),
- 12) (Andr. Post 16) Tagbeklædning ved 1-Etages
Bygninger som Underlag for Tagpap i Stedet
for 1" Brædder, idet der anvendes mindst 3,5
cm tykke Plader (Bygningsvedtægtens § 40,
Stk. 2),
- 13) (Andr. Post 12) udvendig og indvendig Be-
klædning af mindre Bygninger som Garager,
Udhuse og lignende, naar Pladerne forsynes
med 1,5 cm Cementpuds.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen
under 7. ds. har været forelagt Bygningskommissio-
nen og under Forudsætning af, at der fremsendes
Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde — udtale føl-
gende:

ad 1 og 2. Det kan tillades at anvende Plader i 5
cm Tykkelse som ansøgt.

ad 3. Ved Udførelse af Ydervægge af udmuret
Bindingsværk, jfr. Bygningsvedtægtens § 33,
kan det forventes, at det ansøgte tillades.
Udførelse af Ydervægge uden Udmuring
kræver ifølge Bygningsvedtægtens §§ 23 og
33 en Dispensation, der kun kan forventes
anbefalet for Bygninger, der kan tillades i
Medfør af Bygningsvedtægtens § 64, jfr.
Regulativ for aaben og lav Bebyggelse. Ved
saadan Bebyggelse vil den omhandlede Kon-
struktion kunne forventes tilladt, dog med
Tidsbegrænsning af Tilladelsen og efter An-
søgning i hvert enkelt Tilfælde.

ad 4. Kan tillades som ansøgt. (Se Bygningsved-
tægtens § 30).

ad 5. Konstruktionen skønnes ikke at være heldig;
men Tilladelsen kan dog forventes meddelt,
saafremt Skillerummets Udstrækning ikke

overskrider 3 m i Længden og 3 m i Højden, og der til Bræddeskillerummet anvendes mindst $\frac{5}{4}$ " Brædder.

- ad* 6. Kan tillades som ansøgt paa Betingelse af, at Pladerne opsættes paa et Lægteskillerum af enten $2\frac{1}{4}$ " \times $2\frac{1}{4}$ " (6 cm) Træ, naar de lodrette Støtter og vandrette Løsholter anbringes med højst 60 cm indbyrdes Afstand, eller 2 " \times 4 " (5 cm \times 10 cm) Træ, naar de lodrette Støtter anbringes med 0,4 m indbyrdes Afstand og de vandrette Inddelinger med højst 1,5 m Mellemrum.
- ad* 7. Kan tillades paa Betingelse af, at Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 1, iagttages, at der endvidere over alle Fuger anbringes 10 cm brede Netstrimler, der udcastes med ren Cementmørtel, samt at Skillerummet forsynes med 1,5 cm Puds i Bastarmørtel. Pladerne kan dog ikke tillades anvendt som Vægge i Baderum. (Se Bygningsvedtægtens § 31).
- ad* 8. Anbefales tilladt som ansøgt under Forudsætning af, at Etageadskillelserne i Forvejen er isolerede i Henhold til Bygningsvedtægtens Bestemmelser.
- ad* 9. Kan forventes tilladt med forsvarlig Fastgørelse, dog at der ved Anvendelse i Beboelsesbygninger med støbte Etageadskillelser maa fremlægges nærmere Attestation for Lyd- og Varmeisolationsevne i Sammenligning med de i Bygningsvedtægten givne Bestemmelser for Udførelse af Træetageadskillelser.
- ad* 10. Kan i Lighed med tidligere tilsvarende Materialer (Træolith) forventes tilladt i 2,5 cm Tykkelse ved en Bjælkeafstand, eventuelt indskudte Trimpler, paa 50 cm fra Midte til Midte, og i 3,5 cm Tykkelse ved en Bjælkeafstand, eventuelt indskudte Trimpler, af 70 cm.
- ad* 11. Kan tillades paa Betingelse af, at der anvendes 3,5 cm tykke Plader.
- ad* 12. Kan ikke tillades.
- ad* 13. Kan i Almindelighed forventes tilladt under Forudsætning af, at de paagældende Bygninger ikke benyttes til Arbejds- eller Opholdsrum.

Zenith Skorstenstag.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 7. August

1944 tilskrevet Murermester Carlo H. Jensen som følger:

I Skrivelse af 6. Maj 1944 har De ansøgt om Udvidelse af den ved Magistratens Skrivelse af 29. November 1943 givne Tilladelse til Opsætning af »Zenith Skorstenstag«, saaledes at dette paa samme Vilkaar som i Magistratens Skrivelse af 29. November 1943 angivet kan opsættes over Skorstene med Aftræk fra Ildsteder med kunstigt Træk.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 1. August 1944 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende.

Den ansøgte Tilladelse vil rent forsøgsvis kunne forventes meddelt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde paa Betingelse af, at Overdækningen anbringes i større Højde over Skorstensoverkanten og forøges i Størrelse, alt under Hensyn til den paagældende Skorstens Lysning og Røgmængde, hvorom der forinden Andragendets Fremsendelse maa forhandles med Skorstensfejerlauget.

De i Magistratens Skrivelse af 29. November 1943 stillede Betingelser maa iøvrigt overholdes.

Fastgørelse af Gulvbrædder ved Udførelsen af Etageadskillelser med Jernbetonbjælker.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 13.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Oktober 1944 tilskrevet Københavns Kommunes raadgivende Ingeniørkontor som følger:

I Skrivelse af 24. August 1944 har De ansøgt om en Ændring af den ved Magistratens Skrivelse af 10. Marts 1944 godkendte Fastgørelse af Gulvbrædder ved Udførelsen af Etageadskillelser med Jernbetonbjælker, hvorefter der agtes anvendt 2 " \times 4 " Gulvstrøer lagt paa tværs af Jernbetonbjælkerne og med en indbyrdes Afstand af 0,70 m samt 1 " \times 2 " Lister ovenpaa Jernbetonbjælkerne mellem Strøerne.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Ændring herved godkendes forsøgsvis.

Af Hensyn til eventuelle Sætninger i Etageadskillelsen skal man dog henstille, at der under Gulvstrøerne indskydes et (i nærværende Tilfælde tyndt) Isolationslag for at modvirke, at Gulvet kommer til at klapre, ligesom det henstilles, at der ved fremtidig Projektering med den heromhandlede Konstruktion beregnes en større Konstruktionshøjde til Etageadskillelsen, saaledes at der bliver rigelig Plads til et Isoleringslag under Gulvstrøerne.

Plastisk Rørbøsning.

Bygningsvedtægtens § 44, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 14. Oktober 1944 tilskrevet Ingeniør Waldemar Oelsner som følger:

I Skrivelse af 20. Juni 1944 har De ansøgt om Godkendelse af en plastisk Rørbøsning, kaldet »Princip Oelsner«, til Anvendelse ved Indbygning af Gas-, Vand- og Faldrør i Beboelseshuse, Skoler, Hospitalsbygninger, Fabrikker m. v.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 26. September og 10. Oktober d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Godkendelse herved meddeles, dog ikke til Bøsningens Anvendelse i Trætageadskillelser, i hvilke en forsvarlig og holdbar Indstøbning i Praksis næppe kan paaregnes og i hvert Fald unddrager sig Kontrol. En forsvarlig Tætning vil her formentlig kun kunne opnaas ved en Jernbøsning med Krave og Pakning.

Staaltraadsbindere snoet af 2 Stkr. 4 mm. Traad.

Bygningsvedtægtens § 32, Stk. 3.

Magistratens 4. Afdeling har under 28. Oktober 1944 tilskrevet Repræsentant Chr. Frederiksen som følger:

I Skrivelse af 16. Juli 1943 meddelte Magistraten Tilladelse til foreløbig for eet Aar at anvende Staaltraadsbindere, snoet af 2 Stkr. 4 mm Traad, i Stedet for Bindere af 5 mm Traad i 1-Etages Beboelseshuse uden Beboelse i Tagetagen og med tilstrækkelig god Tværafstivning ved murede Skillerum paa Vilkaar,

at Binderne galvaniseres efter Snoningen, samt

at Magistratens Tilladelse i hvert enkelt Tilfælde forud er indhentet.

Efter at Sagen paany har været forelagt Bygningskommissionen under 24. Oktober 1944, forlænges herved ovennævnte Tilladelse foreløbig for eet Aar fra Dato paa de tidligere stillede Vilkaar.

Troldtekt Træbetonplader som Skillerum om Badeværelser.

Bygningsvedtægtens § 31.

Regulativ vedrørende Indretning af Baderum, § 5, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 11. November 1944 tilskrevet A/S Axel Prior som følger:

I Skrivelse af 8. September 1944 har Aktieselskabet ansøgt om en generel Tilladelse til Anvendelse af »Troldtekt« Træbetonplader ved Udførelse af Skillevægge om Badeværelser.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 7. November 1944 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Tilladelse herved meddeles paa Betingelse af,

at Pladerne isoleres ved Asfaltering eller Pudsning med »Sikapuds« eller et lignende Vandtætningsmiddel efter nærmere i hvert enkelt Tilfælde fremsendt Forslag, samt

at Pladerne forsynes med et 1,5 cm tykt Lag Monierpuds og beklædes med Fliser fra Gulv til Loft paa den mod Baderummet vendende Side.

Skorstensoverdækningen Kainer Hætten.

Magistratens 4. Afdeling har under 16. December 1944 tilskrevet Murermester K. Valentin Nerland som følger:

I Andragende af 28. August 1944 har De ansøgt om Godkendelse af en Skorstensoverdækning kaldet »Kainer Hætten«.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 5. December 1944 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Godkendelse herved forsøgsvis meddeles paa Betingelse af,

at Benene gives en Tykkelse af mindst 10 cm,

at Skorstenspiiben underkastes et grundigt Eftersyn forinden Hættens Anbringelse, samt

at der i hvert enkelt Tilfælde fremsendes skriftlig Anmeldelse om Arbejdet til Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspektøren).

M. K. B.

Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen, hvoraf der nu foreligger 5 Aargange, udkommer 4 Gange om Aaret. Bladet koster frit tilsendt 2 Kr. pr. Aar, og Abonnement tegnes ved Henvendelse til Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

1

Luftfoto Nowico

NR. 1 • 1945

MEDD. FRA KØBENH. BYGNINGSVÆSEN • APRIL 1945 • 6. AARGANG SIDE 1-8

Omslagsbilledet viser det gamle Villakvarter „Rosenvænget“ beliggende mellem senere høj Bebyggelse. Ved Byplanen er Størstedelen af dette Kvarter nu sikret som Villakvarter med Bevaring af den eksisterende Beplantning, idet der samtidig er fastlagt en Overgangsbebyggelse mellem den eksisterende høje Bebyggelse ved den sydlige Del af Omraadet og Villærne.

Bekendtgørelser vedrørende Byplanvedtægter for 2 Arealer i Vigerslev.

Det bekendtgøres herved, at Indenrigsministeriet den 1. Februar 1945 med Hjemmel i Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner har stadfæstet den af Københavns Kommunalbestyrelse den 15. Juni 1944 vedtagne Byplanvedtægt med tilhørende Plan for et Areal i Vigerslev ved Harrestrup Allé og Grønnehave Allé hørende under Grundejerforeningen »Grønnehave«.

De af Byplanen omfattede Ejendomme er Matr. Nr. 375—377, 379—383, 385, 386, 388—397, 399—405, 407—419, 421—426, 428, 429, 431—435, 437, 438, 440—449, 451—457, 459—471, 473—478, 480, 481, 484, 485 samt 194, 2085, 2086, 2089, 2090, 2574 og 2654 Vigerslev.

Tinglysning af Vedtægten paa Ejendommene vil herefter finde Sted i Henhold til Byplanlovens § 10.

Københavns Magistrat, den 21. Februar 1945.

Arne Sundbo.

Sverre Borring.

Det bekendtgøres herved, at Indenrigsministeriet den 1. Februar 1945 med Hjemmel i Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner har stadfæstet den af Københavns Kommunalbestyrelse den 15. Juni 1944 vedtagne Byplanvedtægt med tilhørende Plan for et Areal i Vigerslev mellem Gl. Køge Landevej og Vigerslevvej ved Østergaards Allé hørende under Grundejerforeningen »Strandlyst«.

De af Byplanen omfattede Ejendomme er Matr. Nr. 1080—1100 incl., 1102—1137 incl., 1139—1153 incl., 1155—1165 incl., 1167 samt 331, 436, 2290, 2291 og 2635 alle af Vigerslev.

Tinglysning af Vedtægten paa Ejendommene vil herefter finde Sted i Henhold til Byplanlovens § 10.

Københavns Magistrat, den 21. Februar 1945.

Arne Sundbo.

Sverre Borring.

Industribebyggelsens Højde mod Gade i 4. Grundkreds.

Byggelovens § 52, Stk. 2.

Indenrigsministeriet har under 13. Decbr. 1944 meddelt Magistraten Bemyndigelse til at give Industribebyggelse i 4. Grundkreds samme Højde mod Gade som i 3. Grundkreds:

»I Skrivelse af 14. Oktober 1944 har Magistraten indstillet, at der med Hensyn til Industrigrunde i 4. Grundkreds meddeles Magistraten Bemyndigelse

til paa Indenrigsministeriets Vegne indtil videre, naar Forholdene i det enkelte Tilfælde iøvrigt taler derfor, at meddele Dispensation fra Bestemmelserne i Byggelovens § 52, Stk. 2, til at bygge i samme Højde mod Gade som tilladeligt for de i 3. Grundkreds beliggende Grunde, dog saaledes, at Dispensationsbeføjelsen ikke gælder Gader, der afgrænser Industrikvarterer fra Boligkvarterer.

I denne Anledning meddeler Indenrigsministeriet herved Magistraten Dispensationsbemyndigelse som indstillet.«

Afstivning af private Tilflugtsrum.

Den 13. November 1944 udsendte Luftværnschefen i Storkøbenhavn en Bekendtgørelse om, at private Tilflugtsrum i Ejendomme af visse Kategorier (hovedsageligt Ejendomme med mindst 3 Etager) og beliggende i en nærmere afgrænset Del af Københavns Kommune (i det væsentlige den indre By inden for Søerne samt Amagerbro og Christianshavns Kvarterer) skal afstives efter nærmere givne Retningslinier, og saaledes at der foruden det her til nødvendige Tømmer kan ydes et Statstilskud til dettes Opstilling. Til en før Bekendtgørelsens Udsendelse opstillet Afstivning, der godkendes som betryggende, kan der ligeledes ydes Statstilskud, men Ejendomsretten til det opstillede Tømmer overgaar da til Staten. En Betingelse for Tildeling af Statstilskud er, at Tilflugtsrummets Sprængstyksikring er i Overensstemmelse med de derom gældende Forskrifter, i hvilken Henseende bemærkes, at Bestemmelserne vedrørende Sprængstyksikring er skærpede i Forhold til de tidligere gældende.

Aarsagen til, at ikke en større Del af det storkøbenhavnske Luftværnsomraade end ovenfor angivet omfattedes af Bekendtgørelsen, var, at det til Formaalet disponible Tømmermateriale har været stærkt begrænset. Ved Luftværnschefens Bekendtgørelse af 5. April 1945 er Ordningen nu udvidet til at omfatte hele det storkøbenhavnske Luftbeskyttelsesomraade.

Dispensation fra Afstivningspligten kan i visse Tilfælde meddeles af Luftværnschefen, særligt hvor Afstivningen skønnes at ville medføre væsentlige Ulemper for Virksomhedens Drift, samt saafremt en Afstivning ikke skønnes at ville medføre forøget Sikkerhed.

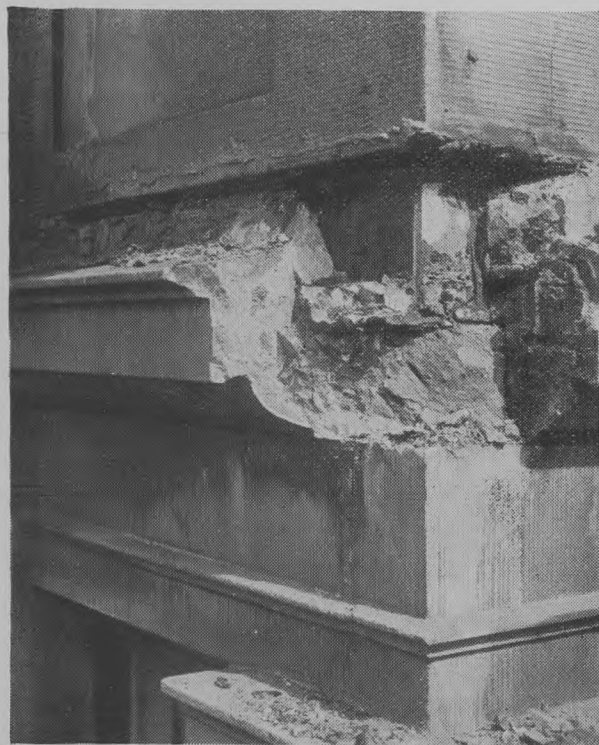
Dispensationsansøgninger stiles til Luftværnschefen og indsendes i 2 Eksemplarer, eventuelt bilagt med nødvendige Tegninger, enten direkte til Luftværnschefens Kontor, Tordenskjoldsgade 27, eller, hvad formentlig i mange Tilfælde maa anses for

mest praktisk, til det paagældende Bygningsinspektorat, hvortil Henvendelse ligeledes kan finde Sted angaaende Tivlsspørgsmaal vedrørende Bekendtgørelsens Forstaaelse eller dens Anvendelse paa den enkelte Ejendom.

Naar Arbejdet med Afstivningen er færdigt udført, og Sprængstyksikringen er bragt i Orden, udfyldes et Anmeldesskema i 2 Eksemplarer. Disse Anmeldelser indsendes til Magistratens 4. Afdelings 2. Sekretariat, Raadhuset.

Rustbeskyttelse af Jernkonstruktioner.

Bygningsvedtægtens § 37.

Billedet viser Ødelæggelse af en Gesims som Følge af mangelfuld Beskyttelse mod Rustangreb af Bygningens Jernkonstruktioner.

Nye Adresser og Telefoner.

Stadslægens Kontor:

»Vartov«, Farvergade 27, Opg. 2¹.
Dr. med. Ahrend Larsen Central 16870

Sundhedskommissionen:

Ny Kongensgade 6.
Sekretariat Central 16448
Bogholderi Palæ 4294
Kassererkontor Central 16448

Sanitetslægerne:

»Vartov«, Farvergade 27, Opg. 2¹.
Kontrol med Skadedyrs Bekæmpelse:
»Vartov«, Farvergade 27, Opg. 3 St. Palæ 7503

Overdyrlæge:

»Vartov«, Farvergade 27, Opg. 3¹.
Central 16847

Dyrlæger:

»Vartov«, Farvergade 27, Opg. 3¹.
Central 16857

Boligkommissionen:

»Vartov«, Farvergade 27 Central 16600

Boligtilsynet:

»Vartov«, Farvergade 27 Central 16600
Lokal 104

Overingeniør Holger Schmidt Lokal 106

Ingeniør Søren Larsen Lokal 105

Byplaner.

Byplanloven — Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner — giver Indenrigsministeriet Adgang til at godkende en Byplan for et større eller mindre Omraade inden for Landets forskellige Kommuner.

Indstilling om Byplaner foretages af den paagældende Kommunalbestyrelse.

Forinden Forslag til en af Kommunalbestyrelsen vedtaget Byplan indsendes til Indenrigsministeriet, skal det fremlægges til offentligt Eftersyn, og der skal gives de i Planen interesserede Parter Adgang til at fremkomme med Indsigelser mod og Ændringsforslag til Forslaget. Fremkommende Indsigelser og Ændringsforslag, som ikke bliver taget til Følge af Kommunalbestyrelsen, maa medfølge Forslaget, naar dette indsendes til Indenrigsministeriet til Godkendelse.

Naar Byplanforslaget er godkendt af Indenrigsministeriet, skal det tinglyses paa samtlige Ejendomme, der berøres af Byplanen.

Kommunalbestyrelsen kan, saafremt der er en Byplan under Udarbejdelse, anmode Indenrigsministeriet om at nedlægge Forbud mod, at en Ejendom inden for Byplanomraadet anvendes paa en Maade, der kan ventes at komme i Strid med Planen. Saa-danne Forbud gælder for 1 Aar ad Gangen.

Byplanen bestaar af en Vedtægt bilagt de nødvendige Kort. I Vedtægten kan der træffes Bestemmelse om:

Gaders Beliggenhed, Brede m. m.,
Beliggenhed af Torve o. l.,
Beliggenhed af Spor og Ledningsanlæg,

Beliggenhed af offentlige Bygninger og Anlæg m. m.,
 Bebyggelsesarter og deres Fordeling,
 Byggegrundenes Dybde, Bredde og Størrelse,
 Bebyggelsens Beliggenhed og Udstrækning paa Grundene m. m.,
 Bebyggelsens ydre Udformning samt
 Bevaring af et Omraade i Overensstemmelse med dettes hidtidige Karakter.

Naar Byplanen er godkendt, maa der inden for Byplanområdet ikke udføres Bebyggelse eller foretages andet, der er i Strid med Planen, ligesom ingen Udstykning maa approberes og ingen Gade anlægges, forinden det er godtgjort, at Udstykning og Gade ikke er i Strid med Planen. Alle private tilhørende Ejendomme m. v., som efter Planen skal anvendes til offentlige Formaal, skal, naar Kommunalbestyrelsen gør Fordring derpaa, afstaas mod Erstatning.

En Ejer kan forlange sin Ejendom, for saa vidt denne er bestemt til offentligt Brug, overtaget af det offentlige, saafremt Byplanen afskærer Ejeren fra at deltage i den faktisk stedfindende bymæssige Udvikling, som finder Sted paa tilstødende Arealer. En Ejer kan endvidere forlange sin Ejendom overtaget af det offentlige, naar der ved Byplanen er blevet paalagt den en Gade- eller Byggelinie, der bevirker, at Ejendommen ikke kan anvendes paa hensigtsmæssig Maade til Bebyggelse, samt endelig naar en Grund ved Ekspropriation bliver saa lille eller af en saadan Beskaffenhed, at den ikke kan udnyttes som selvstændig Ejendom.

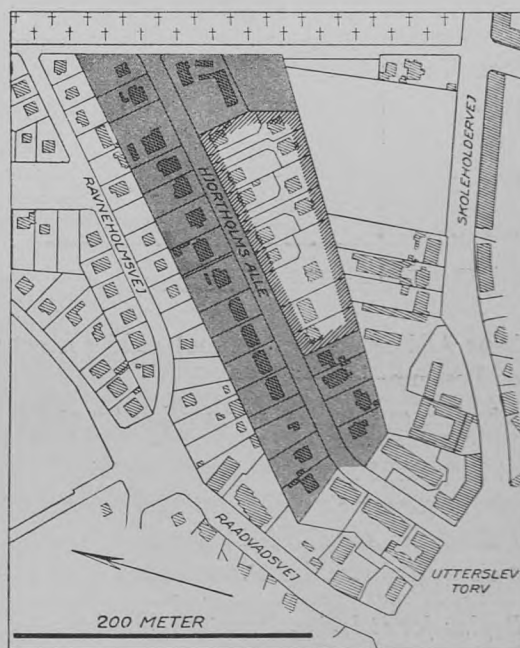
I det Tilfælde, hvor Gade- eller Byggelinie bevirker, at Ejendommen bliver saa lille, at den ikke paa hensigtsmæssig Maade kan bebygges, maa Begæring om Erstatning være fremsat inden 6 Uger fra Datoen for Byplanens offentlige Fremlæggelse.

Meget betydelige Omraader inden for Københavns Kommune var allerede ved Byplanlovens Fremkomst byplanmæssigt sikret. Det var bl. a. sket ved tinglyste Servitutbestemmelser i Forbindelse med Gadeudlægsdeklarationer. Adskillige Vedtagelser af Kommunalbestyrelsen sikrede tillige forskellige Byplandispositioner.

I Byggeloven af 29. Marts 1939 for Staden København indeholdes adskillige Bestemmelser, som tilsigter rene Byplanformaal. I de Omraader i København, hvor Grundenes Udnyttelse endnu ikke er endeligt fastlagt, og i mange andre Tilfælde, hvor særlige Byplanformaal gør det ønskeligt, kan tilfredsstillende Resultater opnaas ved Hjælp af Byggeloven.

Byplanloven er derfor endnu kun anvendt i særlige Tilfælde for mindre Omraader inden for Københavns Grænser. I følgende 11 Tilfælde er Byplaner allerede godkendt af Indenrigsministeriet og tinglyst. I flere af Tilfældene har det været eksisterende Villaomraader, man ved Hjælp af Byplanloven har søgt stabiliseret, bl. a. ved at fastlægge specificerede Servitutbestemmelser for disse Omraader.

1. Byplan for Omraadet paa begge Sider af Hjortholms Allé fra Knækket indtil Bispebjerg Kirkegaard.

Omraadet, der er vist med graa Farvetone, paalægges Villaservitut.

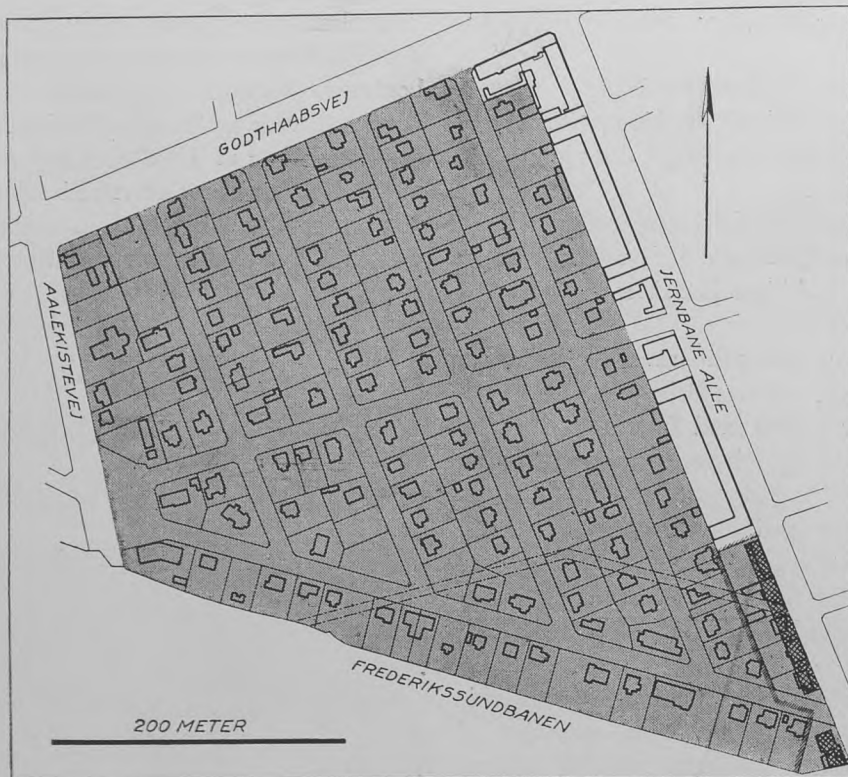
Byplanen er tinglyst den 17. Juli 1939.

2. Byplan for et Omraade ved Aalekistevej, Godthaabsvej (nu Jyllingevej) og Jernbane Allé i Vanløse.

Omraadet, der er vist med graa Farvetone, fastlægges som et Villaomraade efter nærmere udformede Servitutbestemmelser.

Grundene langs Jernbane Allé (paa hvilke der er vist en Bebyggelse med Krydsskraving) maa benyttes til 4-Etagers Boligbebyggelse efter nærmere godkendt Bebyggelsesplan.

For Grundene langs Aalekistevej og for Grundene ved Østsiden af Bratskovvej (Gaden parallel med

Jernbane Allé og nærmest denne) gælder noget udvidede Bestemmelser.

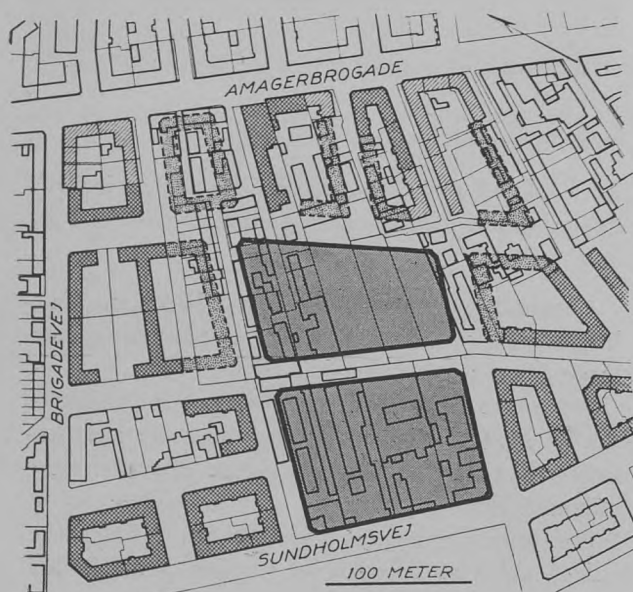
Endvidere gælder Særbestemmelser for et Par en-

kelte Grunde.

Den eksisterende Bebyggelse tillades bibeholdt.

Byplanen er tinglyst den 9. August 1940.

3. Byplan for et Industri kvarter i Sundbyvester Øst for Sundholmsvej.

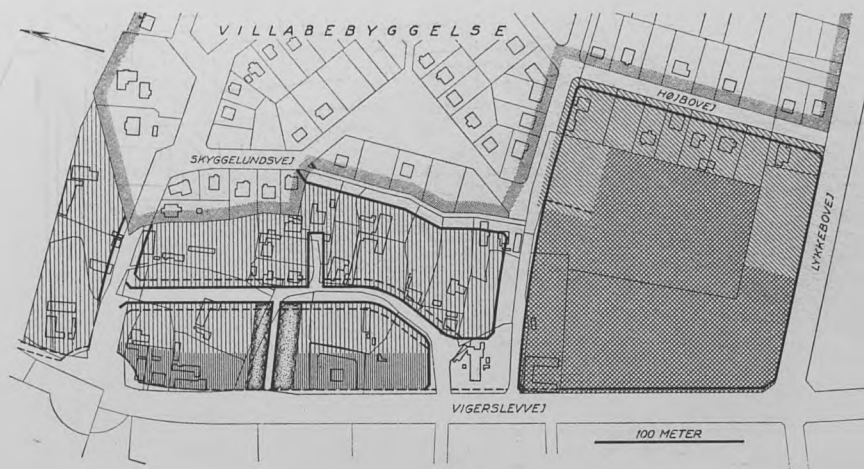

- Eksisterende Bebyggelse.
- Værdifuld nyere Bebyggelse.
- Paatænkt højere Bebyggelse uden for Byplanens Omraade.

Omraadet, der er vist med graa Farvetone, forbeholdes Industribebyggelse efter nærmere angivne Bestemmelser. Eksisterende Beboelsesbygninger tillades bibeholdt.

Byplanen er tinglyst den 24. Januar 1941.

4. Byplan for det gamle Vigerslev.

- Grænse for sikret Villakvarter.
- Areal til Parkanlæg.
- Areal til Villaer.
- Areal til offentlige Formaal.
- Areal til halvhøj Bebyggelse.
- Areal, hvor mindre Erhvervsvirksomheder er tilladt.

Ved Byplanen fastlægges det med Krydsskravering angivne Areal til offentligt Formaal (Skolegrund).

Arealet Øst for Skolegrunden mellem denne og Højbovej — angivet paa Planen med tynd, skraa Skravering — fastlægges som Boligkvarter for aaben og lav Bebyggelse (Villabebyggelse) efter nærmere Bestemmelser.

Arealet med tæt, lodret Skravering langs Vigerslevvej fastlægges til Boligbebyggelse med 3 fulde Etagere. Bebyggelsen skal foretages efter nærmere godkendt Plan og placeres med Aabninger mellem Bygningerne svarende til Bebyggelsen paa Vigerslevvejs

Vestside.

Det øvrige Areal — angivet med aaben, lodret Skravering — fastlægges som et Boligkvarter med mindre Værksteder og Butikker. Beboelsesbygningerne maa højst være paa 2 Etagere og højst indeholde 2 Lejligheder.

De paa Planen med fuldt optrukne Linier angivne Gader, Stier samt Pladser ved Vigerslevvej fastlægges tillige ved Byplanen. Det langs Stien fra Vigerslevvej med Priksignatur angivne Omraade fastlægges som grønt Anlæg.

Byplanen er tinglyst den 5. Januar 1942.

5. Byplan for et Areal i Valby omkring Mosedalvej.

Ved Byplanen fastlægges det med tynd Enkeltskravering angivne Omraade til offentlige Formaal.

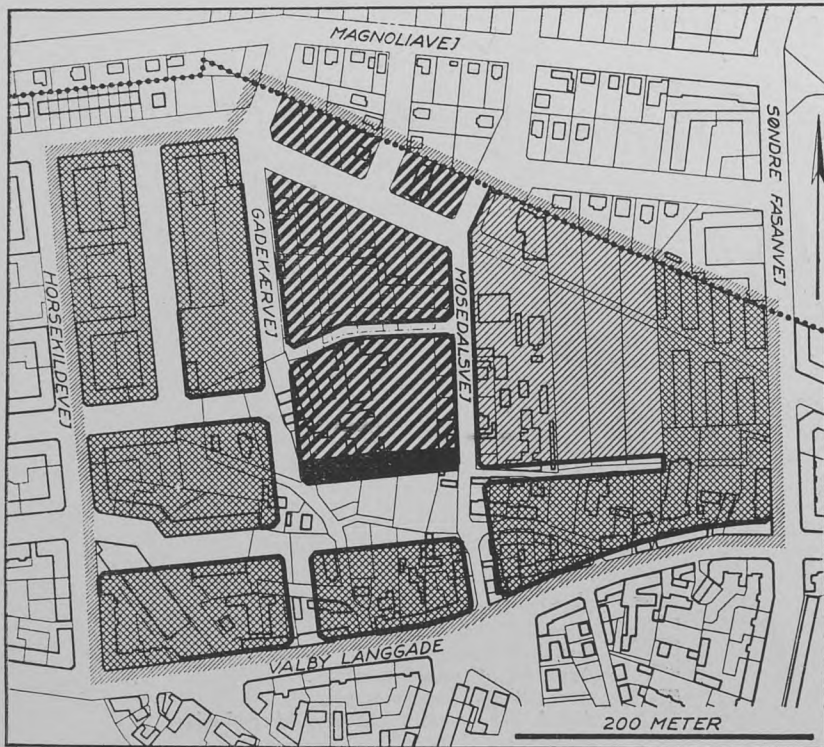
Omraaderne angivet med Krydsskravering fastlægges som Boligomraader. Bebyggelsen skal udformes efter en af Magistraten under Hensyn til den paagældende Karrés samlede Bebyggelse godkendt Plan for hvert enkelt Byggeforetagende.

For Bebyggelsen ved Kommunegrænsen mod Frederiksberg gælder specielle Detailbestemmelser, ligesom der for enkelte andre Grunde findes Særbe-

stemmelser.

Arealet angivet med svær, skraa Skravering fastlægges som et Omraade for Forretnings- og Industrivirksomheder, fortrinsvis af mindre Omfang. For Omraadet gælder en Række særlige Bestemmelser. Paa Arealet Nord for Pladsen mellem Mosedalvej og Gadekærvej maa opføres en større Forretningsbebyggelse. Den eksisterende Bebyggelse tillades bibeholdt.

De paa Planen med svære, sorte Linier viste

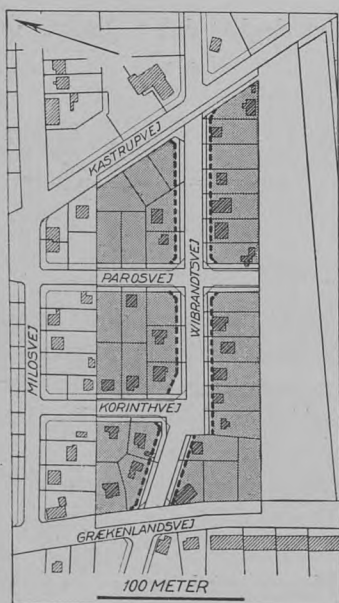

- Grænse for Byplanområdet.
- Kommunegrænse.
- Areal til offentlige Formaal.
- Areal til Boligomraade med høj Boligbebyggelse.
- Areal til Forretnings- og Industrivirksomheder.
- Større Forretningsbebyggelse.

Gader samt Pladsen fastlægges endvidere ved Byplanen.

Byplanen er tinglyst den 13. April 1942.

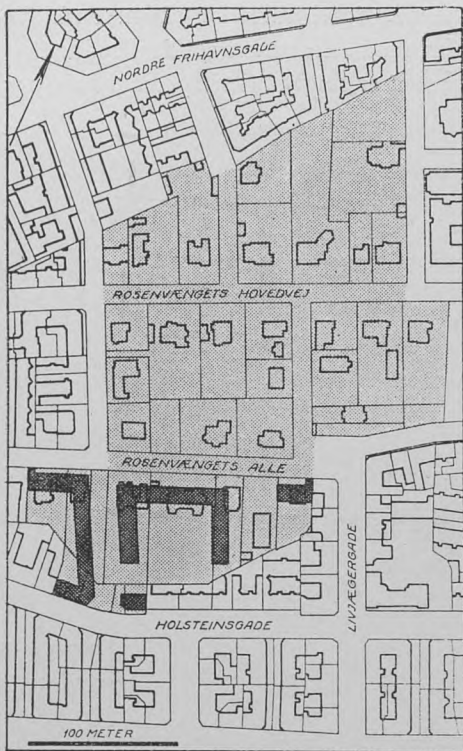
6. Byplan for et Areal omkring Wibrandtsvej.

Det Omraade, som omfattes af Byplanen, er vist med graa Farvetone. Arealet fastlægges som et Villaaomraade. Byplanen indeholder specificerede Servitubestemmelser desangaaende.

Wibrandtsvej opretholdes med en Bredde paa 18,83 m, men der lægges paa begge Sider af Gaden Byggelinier i 11,5 m Afstand fra Midtlinien, saaledes som vist paa Planen med punkterede Linier.

Byplanen er tinglyst den 26. August 1942.

7. Byplan for »Rosenvænget«.

Omraadet, der omfattes af Byplanen, er vist med graa Farvetone og omfatter en Del af »Rosenvænget« med tilstødende Arealer. Arealet fastlægges som et Villaomraade, for hvilket særlige i Byplanen optagne Bestemmelser er gældende. Dog fastlægges en paa Planen med Krydsskravering angiven Bebyggelse som en Etagebebyggelse; langs Holsteinsgade skal denne være i 5 Etager, den øst-vestgaaende Del af den U-formede Bebyggelse langs Rosenvængets Allé skal være i 2 Etager, medens den øvrige Bebyggelse skal være i 3 Etager. Ogsaa for denne Del af Bebyggelsen gælder nærmere Bestemmelser.

Byplanen er tinglyst den 26. August 1942.

8. Byplan for 3 Ejendomme ved Scherfigsvej.

Byplanen sikrer 3 Ejendomme som Villaejendomme i Tilslutning til de øvrige Grunde ved Gaden.

Byplanen er tinglyst den 6. Oktober 1943.

9. Byplan for »Trekanten«.

Omraadet, der er det Areal, der indtages af Vejlaget »Trekanten«, er vist med graa Tone. Bypla-

nen sikrer Bebyggelse inden for Omraadet som Villaeier, idet Byplanen indeholder Bestemmelser i Overensstemmelse hermed. Gaderne inden for Omraadet opretholdes med deres eksisterende Anlægsbredde. Grundene paalægges Byggelinier i 9,415 m Afstand fra Gadernes Midtlinier, saaledes som angivet paa Planen med punkterede Linier.

Byplanen er tinglyst den 15. Juni 1944.

10. Byplan for »Grønnehave«.

Omraadet, der er det Areal ved Gammel Køge Landevej, der indtages af Grundejerforeningen »Grønnehave«, er vist indrammet med Skravering. Byplanen bestemmer, at de Servitutter, der kunde

udløbe efter 1. Januar 1944, saafremt Gaderne blev anlagt i 18,83 m Bredde, opretholdes. Arealet sikres som et Villakvarter efter nærmere i Byplanen

specificerede Servitutter. De eksisterende Gader opretholdes med deres nuværende Bredder.

Byplanen er tinglyst den 19. Februar 1945.

11. Byplan for »Strandlyst«.

Omraadet, der er det Areal ved Gammel Køge Landevej og Vigerslevvej, der indtages af Grundejerforeningen »Strandlyst«, er vist indrammet med Skravering. Byplanen bestemmer, at de Servitutter, der kunde udløbe efter 1. Januar 1944, saafremt

Gaderne blev anlagt i 18,83 m Bredde, opretholdes. Arealet sikres som et Villakvarter efter nærmere i Byplanen specificerede Servitutter. De eksisterende Gader opretholdes med deres nuværende Bredder.

Byplanen er tinglyst den 19. Februar 1945.

Rockwoolmatter i 10 mm Tykkelse.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d.

Magistratens 4. Afdeling har under 25. Januar 1945 tilskrevet A/S Rockwool angaaende Isolation af Tagflader med Rockwoolmatter i 10 mm Tykkelse som følger:

I Skrivelse af 6. Juni 1944 har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til — uanset en Bygnings Etageantal og Tagdækningsmateriale — at udføre Isolation af Tagflader eller Undersider af Tagkonstruktioner af en saadan Art, at Tagrummet ikke kan udnyttes, med 10 mm Rockwool Isolationsmatter (Rockwool indsyet mellem 2 Lag Karduspapir) og $\frac{3}{4}$ '' Forskalling med Rør og Kalkpuds.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 16. Januar 1945 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Tilladelse herved meddeles under Forudsætning af,

at Tykkelsen af Rockwoolmatterne 10 mm er til Stede ved en Belastning af 10 g/cm². Saafremt Matterne forhandles med paatrykt Angivelse af Tykkelsen, maa det være en Forudsætning, at denne Angivelse svarer til den ved ovennævnte Belastning fremkomne Tykkelse.

Den omhandlede Isolation kan derimod *ikke* tilledes anvendt paa Steder, hvor det drejer sig om Bjælkelag (Hanebjælkelag), hvor Tagrummet over Bjælkelaget kan udnyttes, jfr. Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.

Samtidig bortfalder Magistratens tidligere Skrivelse af 31. Maj 1944.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

Til Raadhusarkivet

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

2

Samarbejdet mellem Arbejds- og Fabriktilsynet og Bygningsvæsenet.

Den 27. Juli 1938 skete der i en Sidebygning paa Ejendommen Matr. Nr. 1148 Udenbys Vester Kvarter, Amerikavej 4, en Nedstyrtningssulykke, idet Etageadskillelserne mellem Stue og 1. Sal og mellem 1. Sal og 2. Sal styrtede ned i Stuen. En Del Mennesker, som arbejdede paa 1. og 2. Sal, styrtede ligeledes ned, hvorved een dræbtes, medens flere blev alvorligt kvæstede. Der skete endvidere betydelig materiel Skade paa Bygning og Inventar.

Under de Undersøgelser, som blev foretaget til Konstatering af, hvad der var Aarsag til den indtrufne Ulykke, fremstod Ønsket om til Undgaaelse af fremtidige, lignende Ulykker at etablere en Samvirken mellem Arbejds- og Fabriktilsynet og Bygningsmyndighederne. Arbejds- og Fabriktilsynet, der foretager periodiske Eftersyn af alle under Fabrikloven henhørende Virksomheder, har paa en ganske anden Maade end Bygningsmyndighederne, der kun fører Tilsyn med de under Udførelse værende Byggearbejder, Kontakt med Virksomhederne og vil kunne underrette Bygningsmyndighederne, saafremt der under Virksomhedens Drift er foretaget Ændring i Maskinopstilling m. v., som skønnes at kunne indebære Fare for Overbelastning. Bygningsmyndighederne faar derved Lejlighed til Indskriden til Afværgelse af Ulykker, saafremt en Undersøgelse viser, at Forholdene er uforsvarlige.

Til Undersøgelse af Muligheden for Etablering af et saadant Samarbejde blev der i Efteraaret 1938 nedsat et Udvalg bestaaende af Embedsmænd fra Københavns Bygningsvæsen, Frederiksberg Bygningsinspektorat og Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet, og efter indgaaende Drøftelser og Overvejelser, og efter at Københavns Magistrat, Socialministeriet og Indenrigsministeriet havde haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med disse Drøftelser og tiltraadt det af Udvalget fremsatte Forslag til Samarbejde mellem Arbejds- og Fabriktilsynet, blev dette ført ud i Livet fra den 1. August 1942.

Samarbejdet medfører, at de nævnte Myndigheder holder hinanden underrettet om Forhold, som maa antages at være af Interesse for den anden Myndighed. For at bringe disse Underretninger ind i et fast System gives Meddelelsen i Form af et Brevkort med delvis trykt Tekst. Naar Bygningsmyndighederne modtager en Byggesag, der vedrører Opførelse eller Indretning af Fabrik eller Værksted, sendes Brevkort med Underretning herom til Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet, idet Andrageren samtidig i Byggetilladelsen gøres opmærk-

som paa, at en Erhvervelse af Fabriktilsynets Godkendelse er nødvendig, forsaavidt angaar Forhold henhørende under Fabriklovgivningen. Med Byggetilladelsen fremsendes desuden til Andrageren en Meddelelse vedrørende Etageadskillelsers Belastning, som ligeledes udleveres sammen med Bygningsattesten, og som indeholder en Opfordring til at være opmærksom paa den Fare, der er forbundet med at udsætte en Etageadskillelse for en Belastning, der overstiger, hvad der er fastsat ved Bygningsmyndighedernes Godkendelse af Etageadskillelsens Konstruktion. Denne Meddelelse er aftrykt i »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« Nr. 2—1942, Side 5—6. Paa samme Maade underretter Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet Magistraten og forsyner sine Resolutioner med en Meddelelse om, at de under Byggelovgivningen henhørende Forhold skal godkendes af Magistraten. Endvidere giver saavel Fabriktilsynet som Bygningsinspektørerne Underretning, saafremt de under deres Tilsyn bemærker Forhold, som er i Strid med henholdsvis Bygningslovgivningen og Fabriklovgivningen. Paa Grund af Fabriktilsynets periodiske Eftersyn er det af særlig Betydning, at Fabriktilsynet holder Bygningsmyndighederne underrettet, saafremt det bemærker Forhold, om hvis Lovlighed der kan være Tvivl, og som efter dets Skøn henhører under Bygningsmyndighedernes Omraade. Sker der Indflytning af en Fabrikvirksomhed i Lokaler, der tidligere har været benyttet paa væsentlig anden Maade, sker der Indflytning af særlig tunge Fabrikvirksomheder, nyopstilles en Maskine med over 500 kg Egenvægt, eller bemærker Fabrikinspektøren ved eksisterende Virksomhed i ældre Ejendomme eller ved Nybygninger eller nyindrettede Lokaler Belastningsforhold eller dermed i Forbindelse staaende Bygningsforhold, der efter Fabrikinspektørens Skøn kan medføre Fare, underretter han enten skriftligt ved Brevkort eller mundtligt pr. Telefon Bygningsinspektøren om Forholdet, og denne foretager paa Grundlag af Anmeldelsen Undersøgelse af Forholdet og giver eventuelt Paabud om Ændring eller om Fremsendelse af Ansøgning til Magistraten.

Ved Forhandling mellem Bygningsmyndighederne og Arbejds- og Fabriktilsynet i Efteraaret 1943 blev Samarbejdet udvidet, saaledes at der fra Dampkedelinspektøren gives Underretning til Bygningsinspektøren om Opstilling af Dampkedler, ligesom Fabrikinspektørerne giver Underretning om Opstilling af Kakkelovne og eventuelle andre Ildsteder, saafremt der paa Grund af Forholdene i det Lokale, hvor Kakkelovnen eller Ildstedet fore-

findes, er Mulighed for, at Opstillingen er sket uden Tilladelse i et Rum, der ikke lovligt kan forsynes med Ildsted.

For at give et Begreb om det Omfang og den Betydning, Samarbejdet har, kan nævnes, at der i det første Aar, altsaa fra den 1. August 1942 til 31. Juli 1943, blev modtaget ialt 121 Henvendelser fra Fabrikinspektørerne, som gav Anledning til Oprettelse af ialt 60 Byggesager. I Aaret fra 1. August 1943 til 31. Juli 1944 var Antallet af Henvendelser 228 og Antallet af oprettede Byggesager 87. I de 228 Henvendelser er inkluderet 46 Henvendelser angaaende Dampkedler.

Der har hos Bygningsmyndighederne været stor Glæde og Interesse for Samarbejdet, som ogsaa har vakt Tilfredshed hos Fabrikinspektørerne, og af det stigende Antal Sager ses det, at Samarbejdet udvikles paa gunstig Maade. Foruden den skriftlige Forbindelse, der er etableret mellem Bygningsmyndighederne og Fabriktilsynet, er der i vidt Omfang etableret en personlig Kontakt mellem Bygningsinspektørerne og Fabrikinspektørerne, som har været til Nytte for begge Parter.

Facadeforandringer.

Byggelovens § 60.

Til Belysning af Anvendelsen af Bestemmelserne i Byggelovens § 60 omtales nedenfor en Sag, som efter at være indanket for Københavns Bygningskommission fandt sin endelige Afgørelse i Indenrigsministeriet.

Københavns Grundejerforening indankede for Ejeren af Ejendommen Matr. Nr. 73 B og 72 A Udenbys Vester Kvarter, Vesterbrogade 37, Hjørnet af Viktoriagade, i Medfør af Byggelovens § 2, Stk. 3, for Indenrigsministeriet en af Bygningskommissionen afsagt Kendelse, ved hvilken blev statueret, at et Arbejde, der omfatter Ændringer af Bygningens Facade, og som af Ejeren er bragt til Udførelse uden Bygningsvæsenets Godkendelse, ikke lovligt kan udføres, forinden Byggetilladelse foreligger.

Ifølge Sagens Oplysninger bestod Arbejdet i Fjernelse af nogle Ornamentter over en Række Vinduer paa 1. Sal for at give Plads til en ønsket Facadebeklædning. De fjernede Ornamentter omfattede en 30 cm høj og 4 cm tyk Pudslade over hvert Vindue i Vinduesfatningens Bredde, pudset lige uden paa Murfladen, og derover en Gesims, trukket i Cementpuds om en halv Stens Udkræning og med c. 12 cm Fremspring, dog saaledes, at dens øverste, tynde Profil sprang c. 22 cm frem.

Udover Afhugning af Pudsladerne omfattede Arbejdet Afhugning af den nævnte 1/2 Stens Udkræning, Indmuring af andre Sten, Fugning og Malning af disse med den til Facaden iøvrigt benyttede Farve.

Ejeren har indanket Sagen for Bygningskommissionen, der i sin Kendelse har udtalt,

at de omtalte Ornamentter, Fordakninger, maa henregnes under det i Byggelovens § 2 omhandlede, almene Begreb »Bebyggelse«, hvortil udtrykkelig henregnes Bebyggelsens enkelte Dele og Tilbehør,

at det i Byggelovens § 2, Stk. 2, nævnte Hensyn til den offentlige Orden maa medføre, at Arbejdet kun kan udføres, efter at Byggetilladelse er opnaaet,

at der herved tillige maa henses til den Interesse, Samfundet maa have i, at Myndighederne faar Lejlighed til at paase, at Arbejdet udføres paa fuldt betryggende Maade i Henseende til uhindret og farefri Færdsel forbi Bygningen under Arbejdet, og

at Arbejdet baade efter sit Omfang, og fordi Ornamentterne var i konstruktiv Forbindelse med Bygningen, og fordi de var bestemmende for Husets Udseende og Karakter, falder ind under de i Byggelovens § 2, Stk. 1, nævnte Arbejder.

I sin Begæring om Sagens Indstilling til Indenrigsministeriets Afgørelse har Ejeren herimod indvendt,

at det afgørende for, om en Ændring af en Bygnings Ornamentter falder ind under Byggelovens § 2, Stk. 1, maa være, om der kan siges at foreligge en væsentlig Forandring af Indretningen af bestaaende Bebyggelse,

at Spørgsmaalet om den offentlige Orden og uhindrede Forbipassage under Facadearbejder maa være et Politispørgsmaal, og

at Fjernelse af nogle i sig selv smaa og ubetydelige Ornamentter, der ikke staar i konstruktiv Forbindelse med Bygningen paa en Maade, der har nogen som helst Indvirkning paa Bygningens konstruktive Egenskaber, ikke efter sit Omfang kan betegnes som en væsentlig Forandring.

Bygningskommissionen har derefter til yderligere Begrundelse af sit Standpunkt bl. a. anført, at det ved et Arbejde af den omhandlede Art er nødvendigt, at Bygningssynet forud for dets Paabegyndelse faar Lejlighed til at skønne over, i hvilket Omfang Sikringsforanstaltninger bør bringes til Udførelse, hvorved Kommissionen har bemærket, at Arbejdet ikke som sket burde være udført fra et Patentstilsads.

Uanset at det af Andrageren uimodsagt er anført, at de fjernede Ornamenten har været uden nogen konstruktiv Betydning, maa Ministeriet med Bygningskommissionen og Magistraten være enig i, at de har været anbragt i saa nær Forbindelse med Bygningen, at de maa anses for umiddelbart integrerende Dele af denne og derfor i Medfør af Byggelovens § 2, Stk. 2, omfattes af Bestemmelserne om Bebyggelse i samme Paragrafs Stk. 1.

Hvorvidt Arbejdet efter sin Beskaffenhed her-efter maa anses for omfattet af Bestemmelserne i Lovens § 2, Stk. 1, om »Ombygning« eller »væsentlige Forandringer af Indretningen« og saaledes undergivet Lovens Bestemmelser bl. a. om Anmeldelse til Bygningsvæsenet og dettes Tilladelse, maa efter Indenrigsministeriets Mening afgøres ikke alene efter et Skøn om Arbejdets Omfang og Art, men ogsaa efter, om de til Grund for Bestemmelserne liggende Hensyn er anvendelige derpaa, jfr. Slutningen af Stykkets første Punktum.

I denne Henseende maa Ministeriet endvidere være enig med Bygningskommissionen i, at naar der som i dette Tilfælde i 1. Sals Højde baade foretages Borthugning af støbte Plader og Gesimser og af Murværk og udføres Indmuring af nye Sten, maa de Sikkerhedshensyn, der ligger til Grund for Bestemmelserne i Bygningsvedtægten og i Magistratens Regulativ af 24. August 1940 om Stilladser m. m., begrunde, at disse Bestemmelser overholdes, og at der af Bygningsvæsenet haves Indseende hermed. Da det herved fornødne Tilsyn forudsætter en særlig faglig Indsigt, kan der ikke gives Andrageren Medhold i, at Politiets Kontrol i Henhold til Politivedtægten med Anvendelse af Patentstilladser og med Afspærringer paa Gadearealer skulde være fyldestgørende i dette Tilfælde.

Udeladelse af Indskudsdække i Hanebjælkelag.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.

Magistratens 4. Afdeling har under den 16. Februar 1945 tilskrevet nærværende Direktorat som følger:

»Under Henvisning til Direktoratets Skrivelse af 26. Januar d. A. vedrørende Fritagelse for at udføre det i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9, krævede Indskudsdække i Hanebjælkelag skal man meddele, at Bygningskommissionen i Medfør af Bygningsvedtægtens § 1, Stk. 2, i sit Møde den 30. Januar d. A. har tiltraadt, at der ganske midlertidigt ved Indretning af Beboelseslejligheder i ældre Bygninger

tillades anvendt Rockwoolmaatter, dog med en Tykkelse paa mindst 30 mm, henlagt paa Forskallingen og sømmet omhyggeligt op langs Hanebaandenes Sider og med Tilslutning til Tagfladerne paa solidt anbragte Skunkebrædder.«

Om Udskæringer i Spjæld for Centralvarmekedler.

Af Overingeniør Carl Bruun,

Københavns Kommunes raadgivende Ingeniørkontor.

Spjæld i Aftræk fra Ildsteder har til Formaal at skabe bedre Mulighed for Regulering af Trækken og dermed af Ildstedets Forbrændingshastighed og Økonomi, men rummer samtidig en Fare for at nedsætte Trækken saa stærkt, at Forbrændingen bliver ufuldstændig, hvorved der dannes Kulilte — i daglig Tale: Kulos —, hvis Farlighed er velkendt. Hensynene til Reguleringsmulighederne og til Kuliltefaren har derfor maattet afvejes mod hinanden og er resulteret i de kendte Regler, at Spjæld er forbudt i Kakkelovne, men i Almindelighed tilladt i Aftræk fra Centralvarmekedler, naar der foretages visse Udskæringer i Spjældpladen, saaledes at Spjældet aldrig kan lukke Røgrøret eller Aftrækskanalen helt.

De første Forskrifter om Spjældudskæringer blev fastsat af Københavns Bygningskommission i nogle Bestemmelser af 1. April 1931. Ifølge disse Bestemmelser maatte Spjæld anbringes i Aftræk fra en Centralvarmekedel, naar denne anbragtes i et særligt Rum uden direkte Forbindelse med noget Opholdsrum for Mennesker og ventileret til det frie, og naar Spjældpladen forsynedes med en Udskæring i sin øverste Del paa $\frac{1}{4}$ af Røgrørets Lysning, dog mindst 20 cm². Altsaa en saare simpel Regel, som det ikke voldte nogen Vanskelighed at gennemføre.

Erfaringen har imidlertid vist, at Spjæld med de nævnte store Udskæringer hyppigt var ude af Stand til at regulere en Kedel tilfredsstillende, og ved høje Skorstenene kunde det ofte være umuligt at dæmpe Kedlen tilstrækkelig langt ned under Eftermiddags- eller Natbelastning. Man kunde derfor ogsaa se Varmemestre gribe til saadanne Midler som at lede kold Luft ind i Skorstenen gennem en uopfyret Nabokedel eller en aabnet Eksplosionsklap for at holde Trækken nede, hvilket selv ved normalt Brændsel er en uheldig Fremgangsmaade og ved indenlandsk Brændsel absolut forkasteligt.

Efter Forslag af det nuværende *Københavns Kommunes raadgivende Ingeniørkontor* blev der derfor indført ændrede Regler for Udskæringens

Størrelse i det af Københavns Magistrat udstedte Regulativ vedrørende Udførelse af Centralvarmeanlæg, visse Skorstene samt Varmluftkanaler af 22. Juli 1940. Bestemmelserne herom findes i nævnte Regulativs § 16, som i sin Helhed lyder saaledes:

Spjældets Indretning.

Spjældet skal være indrettet og anbragt saaledes, at det ikke er til Hinder for Rensning af Røgrøret, og det skal have en eller flere Udkæringer formet som lodrette Spalter af mindst 3 cm Bredde og anbragt omkring Spjældpladens Midte. Udkærin-

ses, at Udkæringsens Størrelse ikke blot varieres med Kedelstørrelsen, men ogsaa med Skorstenshøjden, saaledes at stigende Skorstenshøjde giver faldende Udkæringsstørrelse indtil Minimum 20 cm². Endvidere blev det nu foreskrevet, at Udkæringerne skulde formes som en eller flere lodrette Spalter omkring Spjældpladens Midte, hvormed mentes symmetrisk omkring Spjældets vandrette Midterakse. Dette Forlangende, som staar i direkte Modsætning til det tidligere foreskrevne i Spjældets øverste Del, skyldes, at Røggasser og Aftrækskanaler hyppigt i Løbet af en Varmesæson bliver fyldt til Halvdelen

H _r	Kedlens Hedeflade i m ² .															
	0,5	0,75	1	1,5	2	2,5	3	4	5	6	7	8	9	10	20	50
5	61	62	63	64	66	67	69	72	75	78	81	84	87	90	120	210
6	51	52	53	54	56	57	59	62	65	68	71	74	77	80	110	200
7	44	45	46	47	49	50	52	55	58	61	64	67	70	73	103	193
8	39	40	41	42	44	45	47	50	53	56	59	62	65	68	98	188
9	34	35	36	37	39	40	42	45	48	51	54	57	60	63	93	183
10	31	32	33	34	36	37	39	42	45	48	51	54	57	60	90	180
11	28	29	30	31	33	34	36	39	42	45	48	51	54	57	87	177
12	26	27	28	29	31	32	34	37	40	43	46	49	52	55	85	175
13	24	25	26	27	29	30	32	35	38	41	44	47	50	53	83	173
14	22	23	24	25	27	28	30	33	36	39	42	45	48	51	81	171
15	21	22	23	24	26	27	29	32	35	38	41	44	47	50	80	170
16	20	21	22	23	25	26	28	31	34	37	40	43	46	49	79	169
17	20	20	21	22	24	25	27	30	33	36	39	42	45	48	78	168
18	20	20	20	21	23	24	26	29	32	35	38	41	44	47	77	167
19	20	20	20	20	22	23	25	28	31	34	37	40	43	46	76	166
20	20	20	20	20	21	22	24	27	30	33	36	39	42	45	75	165
25	20	20	20	20	20	20	21	24	27	30	33	36	39	42	72	162
30	20	20	20	20	20	20	20	22	25	28	31	34	37	40	70	160
35	20	20	20	20	20	20	20	21	24	27	30	33	36	39	69	159
40	20	20	20	20	20	20	20	20	23	26	29	32	35	38	68	158
45	20	20	20	20	20	20	20	20	22	25	28	31	34	37	67	157
50	20	20	20	20	20	20	20	20	21	24	27	30	33	36	66	156

gernes samlede Størrelse skal være mindst 20 cm² og udregnes iøvrigt efter følgende Regler:

Af Skorstenshøjden og Røgkanalens Længde findes først den reducerede Skorstenshøjde $H_r = H \div \sqrt[2]{3} K$, hvor H er den lodrette Højde i m fra Kedlens Røgrør til Skorstenspibens Overkant, og K er Længden i m af Røgkanalen fra Spjældet i Røgrøret til Aftrækskanalens Munding i Skorstenen. Af den saaledes bestemte Størrelse H_r og Størrelsen af Kedlens Hedeflade afhænger Spjældudskærings Størrelse i cm², jfr. hosstaaende Tabel, der er udregnet efter Formlen $3 V + 300 : H_r$, hvor V er Kedlens Hedeflade i m².

Denne Tabel kan ved første Øjekast maaske synes noget afskrækkende, men er i Virkeligheden yderst simpel. Princippet er, som det hurtigt vil

eller mere med Sod, saaledes at et Skydespjæld kan lukke helt for Trækken selv med sin øverste Halvdelen ragende ud i fri Luft, og Nyttens af en Udkæring i Spjældets øverste Del bliver jo derved illusorisk. Det har imidlertid vist sig, at Udtrykket omkring Spjældpladens Midte kunde misforstaas, og i en ny Udgave af Regulativet af 1. Oktober 1943 er Formuleringen derfor for Tydeligheds Skyld gjort lidt anderledes, idet det nu foreskrives, at Udkæringerne skal formes som en eller flere lodrette Spalter med en Udstrækning af indtil 2 cm fra Spjældets øverste og nederste Kant; men med denne lille Ændring gælder hele den ovenfor citerede § 16 stadig.

De i Tabellen angivne Størrelser er ifølge Sagens Natur Minimumsstørrelser, og det er enhver tilladt

at forsyne sine Spjæld med større Udskæringer eller helt at udelade Spjæld. Bygningsvæsenets Op-gave er jo at varetage sikkerhedsmæssige Hensyn, at fjerne en Risiko for Kuliltedannelse, og set fra dette Synspunkt kan en Udskæring ikke være for stor. Men man har samtidig ønsket at skabe Brugeren af Kedlen en Mulighed for ved stort Træk at reducere Udskæringens Størrelse saa meget, som det af Sikkerhedshensyn skønnes forsvarligt, for at Spjældets regulerende Evne ikke i for høj Grad skal gaa tabt.

Det er imidlertid en Kendsgerning, at denne Mulighed hidtil ikke er blevet udnyttet i nogen nævneværdig Grad. Fabrikerne leverer fortsat deres Kedler med Spjældudskæringer af faste Størrelser, som blot vælges saaledes, at den paagældende Kedelstørrelse altid vil opfylde Tabellens Krav selv paa en ganske lav Skorsten, men som altsaa i de fleste Tilfælde vil være større, ofte langt større end det af Sikkerhedsgrunde forlangte. Det maa indrømmes, at Fabrikerne, som vel i de fleste Tilfælde ikke ved, hvor en fremstillet Kedel skal monteres, vanskeligt kan gøre andet, saalænge Kunden ikke selv opgiver ønsket Udskæringsstørrelse ved hver enkelt Bestilling, og det er dette sidste, der maa tilstræbes, men som foreløbig ikke synes at være paaagtet af nogen Bygherre. Muligvis har en medvirkende Aarsag hertil været, at Bestemmelserne af 1940 fremkom netop samtidig med, at Fyring med indenlandsk Brændsel i Centralvarmekedler blev en sørgelig Nødvendighed, og det indprentedes alle Varmemestre og andre Brugere af Kedler, at Neddæmpning af en Kedel med Tørv eller Brunkul er en højst farlig Ting, som med usvigelig Sikkerhed giver Løbesod. Trangen til de mindre Spjældudskæringer blev altsaa i høj Grad suspenderet af Be-givenhedernes Udvikling.

Men hvad nu end Aarsagen kan være til, at Bestemmelserne om Variation af Spjældudskæringerne hidtil ikke er blevet paaagtet, er der Grund til at henlede Opmærksomheden paa dem nu, da vi tør haabe paa i en nærmere Fremtid at kunne vende tilbage til normalt udenlandsk Brændsel. For mindre Kedelstørrelser, der opstilles i nogenlunde ensartede Bebyggelser, vil det vel næppe være paa-krævet at variere Udskæringsstørrelsen strengt ske-matisk fra det ene Opstillingssted til det næste, men der kan foretages visse praktiske Gradueringer med Tilnærmelser til de efter Tabellen tilladte Minima, og for enhver større Kedel vil det være i Bygherrens Interesse, at Udskæringen fastsættes efter Kedlens Opstillingssted og ikke gøres større end nød-vendigt. Enhver Ingeniør eller Installatør, der op-

træder som Raadgiver for Bygherrer, bør derfor være opmærksom paa Regulativets § 16 og kan medvirke til, at den i Begyndelsen af denne Arti-kel nævnte Balance mellem Sikkerhedshensynet paa den ene Side og Kedlens Reguleringsmuligheder paa den anden ikke som nu faar Overvægt mod Sikkerhedshensynet paa Reguleringsevnsens Bekost-ning.

Vedligeholdelse af Tagkonstruktioner.

Byggelovens § 61.

Bygningsvedtægtens § 40, Stk.erne 1 og 5.

I Bygningsvedtægten er det foreskrevet, at Tage skal udføres saaledes, at de paa fyldestgørende Maade er vandtætte og gives en tilstrækkelig Hæld-ning til, at Vandafledningen bliver forsvarlig. Be-tydningen af, at denne Bestemmelse i Forbindelse med Byggelovens Bestemmelse om, at enhver Be-byggelse skal holdes i forsvarlig Stand, iagttages, viser følgende Eksempler:

Det vil i mange Tilfælde være vanskeligt at have Opsigt med Træværket, hvor Tag og Bjælkelag stø-der sammen, og hvor Spær og Bjælker delvis er om-givet med Murværk. Netop derfor bør Taget paa dette Sted med passende Mellemrum gaas efter, saaledes at Utætheder i Tagdækningen efterspores og afhjælpes. Ved Bygningsforandringer i ældre Bygninger, hvor der bliver rørt ved Tagbjælkelaget eller Tagværket, bør der udvises megen Agtpaa-givenhed, idet man i flere Tilfælde har konstateret, at disse Konstruktioner har været saa ødelagt af Fugtighed, at store Dele var borttraadnet, hvorved Stabiliteten af Bygningens forskellige Konstruktions-dele var blevet saa svækket, at store Dele af Hoved-gesimsen faldt ned ved Reparationens Begyndelse.

Billedet giver et Indtryk af Hovedgesimsens daarlige Tilstand.

Billedet viser det ødelagte Tagværk, som delvis var bort-
raadnet. Samtidig var Bygningens Hovedgesims, der havde
en Udladning paa 45 cm, væsentligt forskubbet. Gesimsens
Murværk gik ind over Fodremmen, medens Bjælkeenderne
var ført frem til kun 10 cm fra Facadelinien.

Eksemplet viser det ødelagte Træværk i Tagkonstruktion-
en, efter at Hovedgesimsen var fjernet. Bjælkeenderne
var fuldstændig raadne, og enkelte Bjælker var ødelagt
fra 1,5 til 2 m fra Ydermuren.

Troldtekt-Træbetonplader.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 a.

Magistratens 4. Afdeling har i Skrivelse af 22. Januar 1945 til A/S Axel Prior givet Tilladelse til at anvende Troldtekt-Træbetonplader i henholdsvis 2,5 cm og 3,5 cm Tykkelse til Beklædning af 1 Stens Ydermure og Ydermure af Jernbeton.

Samtidig er Kravet i Magistratens Skrivelse af 13. Juli 1944 om 5 cm Tykkelse bortfaldet.

Elektrode Arcos Stabilend B.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 12. Februar 1945 tilskrevet Fa. H. C. Gildsig's Efterfølger som følger:

»I Andragende af 17. Januar 1945 har De ansøgt om Tilladelse til ved Udførelse af svejste Bygningskonstruktioner i Københavns Kommune at anvende den af Dem forhandlede Elektrode Arcos Stabilend B, idet nævnte Elektrode i Henhold til vedlagt Attest fra Svejscentralen har været underkastet de i Dansk Standard DS 317 krævede Prøvninger.

Saaledes foranlediget skal man meddele, at det ansøgte kan tillades, idet Elektroden Arcos Stabilend B godkendes til Samlings svejsning i Klasserne A 37 og A 42 efter DS 317 saaledes, at Elektroden i Tykkelserne 3,25 og 4 mm godkendes til Svejsning i alle Svejestillinger (ovenned, lodret, sideind og underop) og i Tykkelsen 5 mm til Svejsning ovenned.«

Combinith Overdæknings- og Isoleringsanordning til Skorstenspiber.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. April 1945 tilskrevet Muremester Carlo H. Jensen som følger:

»I Skrivelse modtaget 3. Marts 1945 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende »Combinith« Overdæknings- og Isoleringsanordning til Skorstenspiber efter Anmeldelse til vedkommende Bygningsinspektør.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 10. April 1945 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Tilladelse herved forsøgsvis meddeles paa Betingelse af,

at der i hvert enkelt Tilfælde til Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspektøren) fremsendes skriftlig Anmeldelse vedrørende Byggearbejdet,

at Skorstenen underkastes et grundigt, bygningskyn- digt Eftersyn, forinden Anordningen anbringes,

at Skorstenspiben forsynes med en mindst 5 cm tyk, støbt Afdækning med Fald udefter og Vandnæse, idet dog tilsvarende eksisterende Afdækning kan tillades bibeholdt, naar den af Bygningsinspektøren findes at være forsvarlig,

at Skorstensoverdækningens Ben faststøbes i mindst 2 cm dybe Udsparinger i Skorstensafdækningen eller Dækningsringen over Isoleringsskassen og ikke 1,5 cm som angivet paa Tegning I,

at Overdækningen gives et Fremspring af mindst 5 cm ud over Skorstenens Yderside,

at den murede Skorstenspibe faar en Højde af mindst 75 cm over Tagrygningen, jfr. Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 6,

at Skorstenens Højde over Rygning maalt sammen med »Combinith« Anordningen ikke overstiger 2 m ved Skorstene med 23×23 cm Lysning,

at der for Skorstene med større Lysning fremsendes særligt Andragende om større Højde til Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde,

at den fri Højde fra Skorstensafdækningen til Skorstensoverdækningen bliver mindst 23 cm ved Skorstene med Lysning indtil 35×35 cm og mindst 35 cm ved større Skorstene, samt

at Overdækningen ikke anbringes paa Skorstene, der afleder Røgen fra Ildsteder med kunstigt Træk uden efter i hvert enkelt Tilfælde forud indhentet Tilladelse, hvilken Tilladelse kun vil kunne forventes meddelt paa Betingelse af, at den anbringes i større Højde over Skorstenskan- ten og forøges i Størrelse, alt under Hensyn til den paagældende Skorstens Lysning og Røg- mængde, hvorom der, forinden Andragende fremsendes, maa forhandles med Skorstensfejer- lauget.«

Glasuldmaatter i 10 mm Tykkelse.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d.

Magistratens 4. Afdeling har under 30. April 1945 tilskrevet A/S Dansk Glasuldfabrik som følger:

»Paa given Foranledning, og efter at Sagen under 16. Januar 1945 har været forelagt Bygningskommissionen, skal Magistraten herved udtale, at Tilladelse — uanset en Bygnings Etageantal og Tagdækningsmateriale — til Anvendelse af 10 mm Glasuldmaatter (Glasuld indsyet mellem 2 Lag Karduspapir) til Isolation af Tagflader eller Under-

sider af Tagkonstruktioner af en saadan Art, at Tagrummet ikke kan udnyttes, herved meddeles under Forudsætning af, at Tykkelsen 10 mm af Glasuldmaatten er til Stede ved en Belastning af 10 g/cm². 10 mm Glasuldmaatte i Forbindelse med 3/4" Forskalling og Kalkpuds erstatter saaledes den i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d, jfr. Stk. 4, betingede Udførelse.

Saafermt Maatterne forhandles med paatrykt Angivelse af Tykkelsen, maa det være en Forudsætning, at denne Angivelse svarer til den ved ovennævnte Belastning fremkomne Tykkelse.

Den omhandlede Isolation kan derimod ikke tilledes anvendt paa Steder, hvor det drejer sig om Bjækelag (Hanebjækelag), hvor Tagrummet over Bjækelaget kan udnyttes, jfr. Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.

Samtidig bortfalder Magistratens tidligere Skrivelse af 2. Maj 1941 (Andragende af 18. Marts 1941) og Magistratens Skrivelse af 25. Juni 1943 (Andragende af 18. Marts 1943).«

Lette, lydisolierende Skillevægge.

Bygningsvedtægtens § 31.

Magistratens 4. Afdeling har under 15. Maj 1945 tilskrevet A/S Rockwool som følger:

»I Andragende af 23. Februar 1945 har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til Anvendelse af lette, lydisolierende Skillevægge udført i Overensstemmelse med den Andragendet vedlagte Tegning.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 24. April 1945 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Den ansøgte Tilladelse til Anvendelse af de paa-gældende Skillevægge i Kontorer og Beboelseslejligheder meddeles herved forsøgsvis paa Betingelse af, at de lodrette Stolper opsættes med en indbyrdes Afstand af 40 cm som vist paa de forskallede Skillerum og ikke ca. 60 cm som angivet for de pladebeklædte Skillerum,

at der til Beklædning af Skillerum mellem Kontorer og lign. kun anvendes Cembrit-Plader, Gyproc-Plader el. lign. godkendte Pudsplader,

at Skillerum i Beboelseslejligheder forsynes med et 1,5 cm tykt Pudslag af Grus og Cement i Blandingsforhold 1 : 3, samt

at der i Skillevæggen efter nærmere godkendt Forslag indskydes vandrette Løsholter, der slutter røgtæt, eventuelt Cembritplader paa Lister.

Til Anvendelse af Skillevæggene som Adskillelse

mellem Beboelseslejligheder vil der derimod ikke kunne tages Stilling, forinden der af Statsprøveanstalten er foretaget Brandprøver til Sammenligning med de i Bygningsvedtægtens § 46, Stk. 2, omhandlede Skillerum.«

Troldtekt Træbetonplader som Vægge omkring Baderum.

Bygningsvedtægtens § 31.

Regulativ vedrørende Indretning af Baderum § 5, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 17. Maj 1945 tilskrevet A/S Axel Prior som følger:

»I Skrivelse af 14. November 1944 med supplerende Oplysninger i Skrivelse af 20. Februar 1945 har Selskabet paany ansøgt om Tilladelse til at anvende Troldtekt Træbetonplader som Vægge omkring Baderum.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 24. April 1945 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Tilladelse herved meddeles forsøgsvis paa Betingelse af,

at alle Samlinger overspændes med mindst 15 cm brede Metaltraadsnetstrimler, forinden Udkastning med Grus og Cement udføres,

at Væggene til en Højde af mindst 1,8 m over Gulvet beklædes med Fliser,

at Overvægge indtil en Afstand af 2 m fra Bruse og 1 m fra Kar forsynes med mindst 2 cm Monierpuds,

at Pladerne forinden Opsætning af Fliser forsynes med et mindst 1,5 cm tykt, tæt Lag Cementpuds (Grus og Cement),

at Cementpudsen føres ned bag eventuelt indmuret Badekar og forenes med Gulvet vel Hulkehl,

at Væggen bag eventuelt Badekar saavel fritstaaende som indmuret, berappes og asfalteres til en Højde af mindst 10 cm over Badekarret, forinden Cementpudsen udføres, samt

at der udføres Ventilation af Rummet under og omkring indmuret Badekar efter nærmere Godkendelse af Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspektøren).«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

3

Omslagsbilledet viser en Maaleopstilling paa Lydteknisk Laboratorium, Akademiet for de tekniske Videnskaber. Maaleopstillingen bruges ved Maaling af Luftlydisolationen af Skillevægge og Etageadskillelser. Billedet bringes i Tilknytning til Artiklen angaaende „Inskudsmaterialets Betydning for en Etageadskillelser Trinstøjstransmission“

Indskudsmaterialets Betydning for en Etageadskillelses Trinstøjstransmission.

Af Lektor, Civilingeniør Fritz Ingerslev og Civilingeniør A. Kjerbye Nielsen, Lydteknisk Laboratorium.

Resumé: Efter Rekvisition af Stadsbygmesteren i København har Lydteknisk Laboratorium foretaget en Undersøgelse af, hvilken Betydning det i en almindelig Etageadskillelse af Træ anvendte Indskudsmateriale har paa Etageadskillelsens Trinstøjstransmission. Artiklen indledes med en Redegørelse for Maalemetoden og de benyttede Maaleapparater, hvorefter Maaleresultaterne, der viser, at Indskudsmaterialet er af ret underordnet Betydning, gengives og kommenteres.

Maalemetode for en Etageadskillelses Trinstøjstransmission.

Ved Bygningslyd forstaas Lydbølger, der forplanter sig gennem Bygningskonstruktioner. Bygningslyden fremkaldes som Regel ved, at Bygningen paa virkes mekanisk fra Maskiner, Motorer, Ventilatorer, Vandledninger, Færdsel m. m., og den opfattes af det menneskelige Øre gennem den Luftlyd, der opstaar i Luften omkring de Bygningsdele, der sættes i Svingninger af Bygningslyden.

I Beboelseshuse skyldes den mest generende Bygningslyd oftest Trinstøj og Skraben med Stole o. l. Der er derfor knyttet stor Interesse til Etageadskillelsers isolerende Evne over for Trinstøj og andre lignende Arter af Bygningslyd.

Der har været anvendt flere forskellige Metoder til Bestemmelse af Etageadskillelsers Isolationsevne. En ældre, og engang stærkt benyttet, Metode anvender ved Maalingen en lille Kugle, som man lader

falde ned paa det Gulv, der ønskes undersøgt. Man bestemmer den mindste Højde, eller mere korrekt mindste Faldenergi, som giver en lige netop hørbar Lyd i Lokalet under Etageadskillelsen. Den fundne Energi benyttes som Maal for Etageadskillelsens Godhed, og desto mindre denne Energi er, desto daarligere er Etageadskillelsen. Metoden kan gennemføres med simple Midler, men lider af den meget alvorlige Fejl, at den er subjektiv, saaledes at Resultatet bl. a. afhænger af den lyttende Persons Høreevne.

Metoden er derfor forladt og erstattet af en rent objektiv Maalemetode. Denne benytter et Bankeapparat, som lader en Række Hamre slaa skiftevis paa Etageadskillelsen. Hørestyrken af den af Bankeapparatet frembragte Lyd i Rummet nedenunder benyttes som Maal for Etageadskillelsens Godhed. Hørestyrken maales objektivt med en Støjmaaler. Jo lavere Hørestyrken er, desto bedre er Etageadskillelsen.

Hørestyrken, der maales, er selvfølgelig afhængig af Bankeapparatets Konstruktion. Det er derfor nødvendigt, at der ved de forskellige Laboratorier anvendes Apparater, der giver fuldkommen ens Slagpaavirkning af Etageadskillelsen, saafremt Maaleresultaterne skal kunne sammenlignes.

Saavidt det er bekendt her i Landet, findes der i Øjeblikket kun tysk Norm — DIN 4110 — for et Bankeapparat. Ifølge denne Norm skal Etageadskillelsen paavirkes paa Midten af et Hammer-

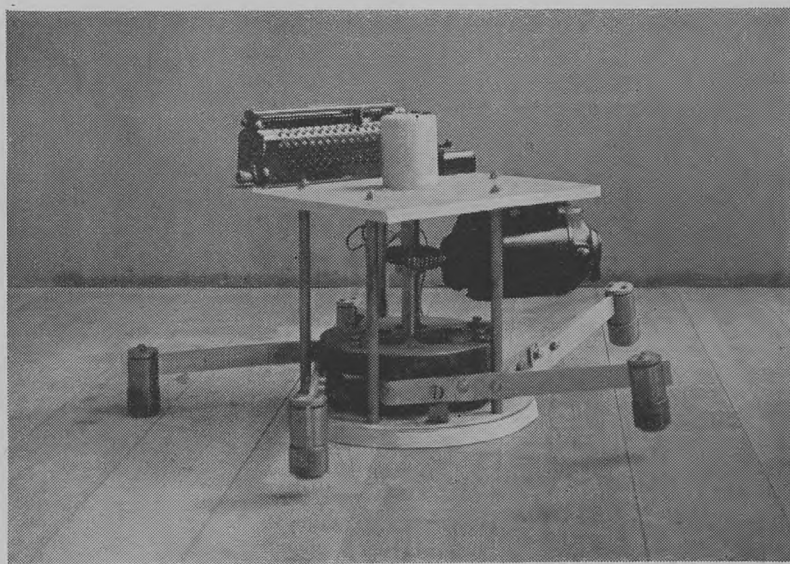

Fig. 1
Bankeapparat til Maaling af en Etageadskillelses Trinstøjstransmission.

værk, der har 5 Hamre hver med en Vægt af 500 Gram. Hamrene skal ramme Etageadskillelsen efter et frit Fald paa 4 cm, og de skal falde skiftevis efter hinanden med en Hastighed, der svarer til 10 Slag pr. Sekund. Paa Undersiden af Hamrene skal der være anbragt en 1 cm tyk, svagt hvælvet Bøgetræsslagflade.

Betyder L den i Modtagerummet under Etageadskillelsen frembragte Hørestyrke maalt i Phon, og er A Modtagerummets Antal Absorptionsenheder i m^2 -Sabin for middelhøje Toner (600—1200 Hz), er Bankelydstallet T' defineret

$$T' = L + 10 \log A$$

Korrektion $10 \log A$ til L maa anvendes, idet Bankelydstallet ellers ikke vil være uafhængigt af Modtagerummets akustiske Egenskaber. Er Modtagerummet meget haardt (A lille), vil L blive stor, og er det meget dødt (A stor), vil L blive lille. Naar den angivne Korrektion benyttes, bliver T' uafhængig af Modtagerummets akustiske Egenskaber og bliver lig med den Hørestyrke, man vilde faa i Modtagerummet, saafremt dettes Antal Absorptionsenheder var 1 m^2 -Sabin.

Det af Lydteknisk Laboratorium benyttede Bankeapparat er fremstillet, saaledes at det er i Overensstemmelse med de ovenfor anførte Krav. Ved Maalingen tages Gennemsnittet af flere Bankelydstal, der faas med Hammerværket placeret paa forskellige Steder, og ikke kun med Apparatet an-

bragt midt paa Etageadskillelsen. Nogen systematisk Afhængighed af Bankeapparatets Placering er ikke fundet ved de paa Laboratoriet hidtil udførte Maalinger.

Fig. 1 viser et Billede af Lydteknisk Laboratoriums Bankeapparat. Det er bygget med et tilsvarende tysk Apparat som Forbillede. Konstruktionen af Apparatet er gennemført under Civilingeniør J. P. Christensens Ledelse. Paa Billedet ses de 5 Hamre, der ved Hjælp af en roterende Kamskive successivt løftes op til en Højde af 4 cm for derpaa at falde frit ned paa Gulvfladen. Den viste Motor bringer gennem en Snekkehjulsudveksling Kamskiven til at rotere 2 Gange i Sekundet. Omdrejningstallet kontrolleres ad stroboskopisk Vej.

Den her beskrevne objektive Maalemetode er vel egnet til Maalinger i Praksis. Det er imidlertid ofte vanskeligt at slutte sig til mere generelle Regler ud fra Maaling i færdige Bygninger, idet Forholdene her ofte er ret komplicerede.

En større eller mindre Del af Bygningslyden kan saaledes transmitteres gennem de lodrette Vægge, eller der kan gennem Aabninger transmitteres Luftlyd fra Rummet, i hvilket Bankeapparatet er anbragt, til Rummet nedenunder. I begge Tilfælde forøges det i Modtagerummet værende Lydfelt med Bidrag, som ikke hidrører fra Etageadskillelsens egne Svingninger og derfor er uvedkomne i denne Forbindelse.

Der er derfor med Støtte af Otto Mønstedts Fond

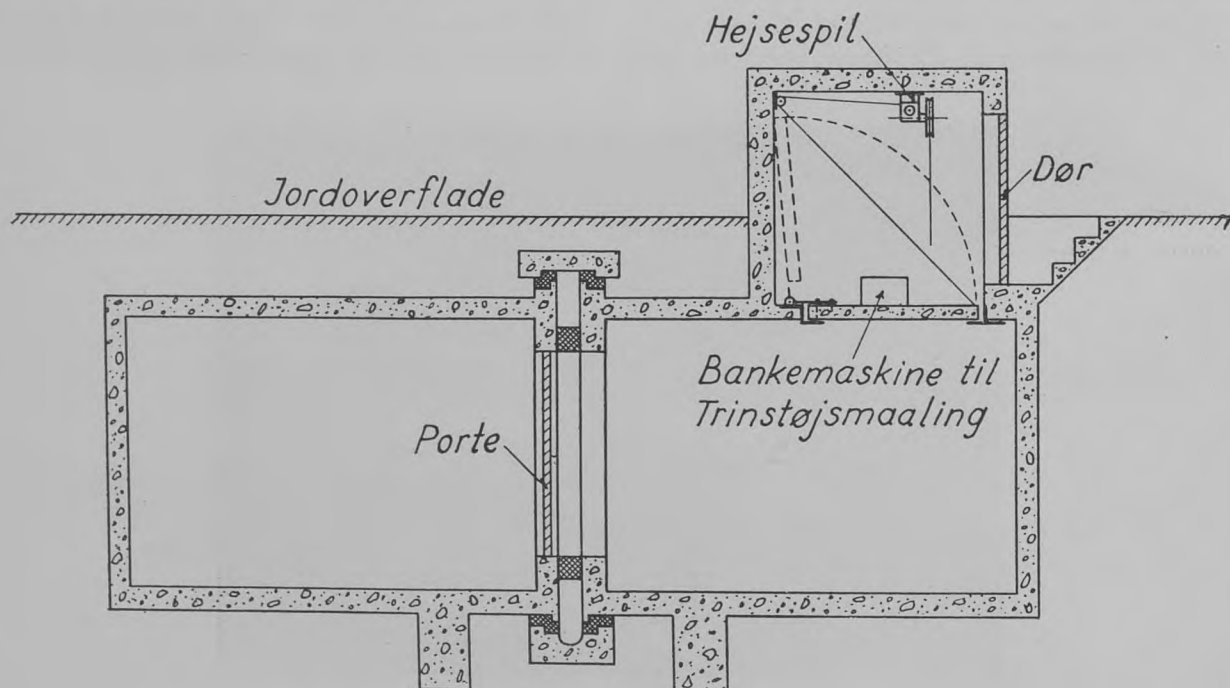

Fig. 2
Længdesnit gennem Lydteknisk Laboratoriums Maalerum.

indrettet Maalerum i Lydteknisk Laboratorium, saaledes at man kan udføre Maalingerne under veldefinerede og reproducerbare Forhold.

Fig. 2 viser et Snit i de to Maalerum paa Laboratoriet, der benyttes til Maaling af Etageadskillelsers Bankelydstal.

Etageadskillelsen kan indbygges mellem et lille, delvis overjordisk Rum paa $3 \times 3 \times 3$ m og et større, underjordisk Rum paa $4 \times 6 \times 4$ m, idet den Jernbetonplade, der under normale Forhold danner Gulvplade i det lille Rum, kan hejses op ved Hjælp af en Talje og derved give Plads til Indbygning af den Etageadskillelse, som ønskes undersøgt.

Prøvearealet er $2,98 \times 2,75 = 8,20$ m², hvilket er lidt større end det ifølge tysk Norm mindste tilfældige Areal paa 8,00 m².

Beskrivelse af de udførte Forsøg.

Efter Rekvisition fra Stadsbygmesteren i København har Lydteknisk Laboratorium foretaget en Undersøgelse af, hvilken Betydning Indskudsmaterialet har for en Etageadskillelses Evne til at transmittere Trinstøj.

Fig. 3 viser en Hovedtegning og et Snit af den til Forsøgene benyttede Etageadskillelse af Træ. Den bestaar af 8" \times 8" Bjælker med $\frac{5}{4}$ " Gulvbrædder, 1" Indskudsbrædder, $\frac{3}{4}$ " Forskallingsbrædder, Rørvæv og Kalkpuds.

Af Snittegningen ses det, at Etageadskillelsen hviler paa et Korkunderlag — 6 cm brede og 4 cm tykke Strimler — der atter er placeret paa den Flange af Z-Jern, der danner Begrænsningen for Aabningen. Etageadskillelsens Anbringelse paa Kork er begrundet i Ønsket om, at den Lyd, der trænger ned i Modtagerummet, alene skal skyldes Etageadskillelsens Svingninger, og ikke maa hidrøre fra Svingninger, der forplanter sig fra Etageadskillelsen videre til Modtagerummets andre Begrænsningsflader. Ved Indlæggelse af Kork opnaas en relativ god Dæmpning af de Svingninger, der forplanter sig den sekundære Vej, saaledes at man kan regne med, at Lyden alene hidrører fra Etageadskillelsens Svingninger.

Der foretoges Maalinger med følgende Indskudsmateriale:

A. Almindeligt Teglværksler oplagt løst i 5 cm Tykkelse. Ved Oplægningen var Fugtighedsprocenten ca. 9. Leret blev udtørret kunstigt, saaledes at Fugtighedsprocenten ved Maalingen var ca. 3 %. Vægten af Indskudsleret var ca. 80 kg/m².

B. Rockwoolmaatter mærket 25. Maatterne var

anbragt med ombøjede Kanter langs Kanterne. Vægten af Maatterne var ca. 7 kg/m².

C. Glasuldmaatter, der langs Kanterne var fastholdt med Lister paasømmet Bjælkerne. Vægten af Maatterne var ca. 2,3 kg/m².

D. Brændt, knust Moler oplagt i 5 cm Tykkelse med et Fugtighedsindhold af ca. 3 % ved Maalingen. Under Moleret var lagt et Lag Karduspapir, og ovenpaa var henlagt Papirsemballageposer. Vægten af Moleret var ca. 20 kg/m².

E. Uden Indskudsmateriale.

Bankelydstallet blev for de fem Konstruktioner fundet til:

Etageadskillelse med:

A. Ler	—	som Indskudsmateriale	92	Phon
B. Rockwool	—	—	93	—
C. Glasuld	—	—	93	—
D. knust Moler	—	—	93	—
E. Etageadskillelse u. Indskudsmateriale	—	—	94	—

Idet Etageadskillelsen er desto bedre, jo lavere Bankelydstallet er, ses det, at det bedste Resultat opnaas med Ler som Indskudsmateriale og det daarligste, naar der intet Indskudsmateriale forefindes. Forskellen mellem disse Ydergrænser er dog saa lille, at det ikke er af afgørende Betydning for Etageadskillelsens Trinstøjstransmission, om der anvendes det ene eller det andet Indskudsmateriale, eller om der overhovedet benyttes Indskudsmateriale.

Aarsagen til, at Bankelydstallet næsten ikke afhænger af Indskudsmaterialet, er formentlig den, at Hovedparten af den Lydenergi, der passerer fra Bankeapparatet gennem Etageadskillelsen, gaar ad den stive Forbindelse gennem Bjælkerne, medens kun en mindre Del af Lydenergien passerer fra Gulvbrædderne gennem Luftmelletrum, Indskudsmateriale, Indskudsbrædder og nyt Luftmelletrum til Forskallingsbrædder og Puds og derfra til Luften i Rummet nedenunder.

Af de her refererede Maaleresultater fremgaar, at man ikke uden videre kan slutte, at en kraftig Forøgelse af Totalvægten af en Træetageadskillelse vil formindske Trinstøjstransmissionen.

Indskudsleret er i Almindelighed anbragt paa et særligt Lag Indskudsbrædder, der igen er fastgjort til Bjælkerne. Man kunde derfor fristes til at tro, at det var Indskudsbræddernes mangelfulde Stivhed, der bevirkede, at Hovedmassen af Leret blev liggende i Hvile, medens Bjælkernes Bevægelse kun i

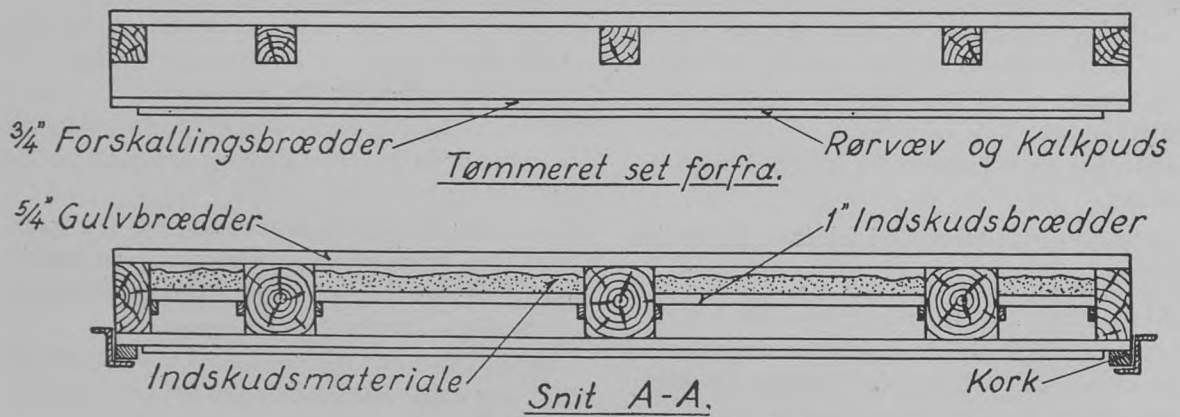
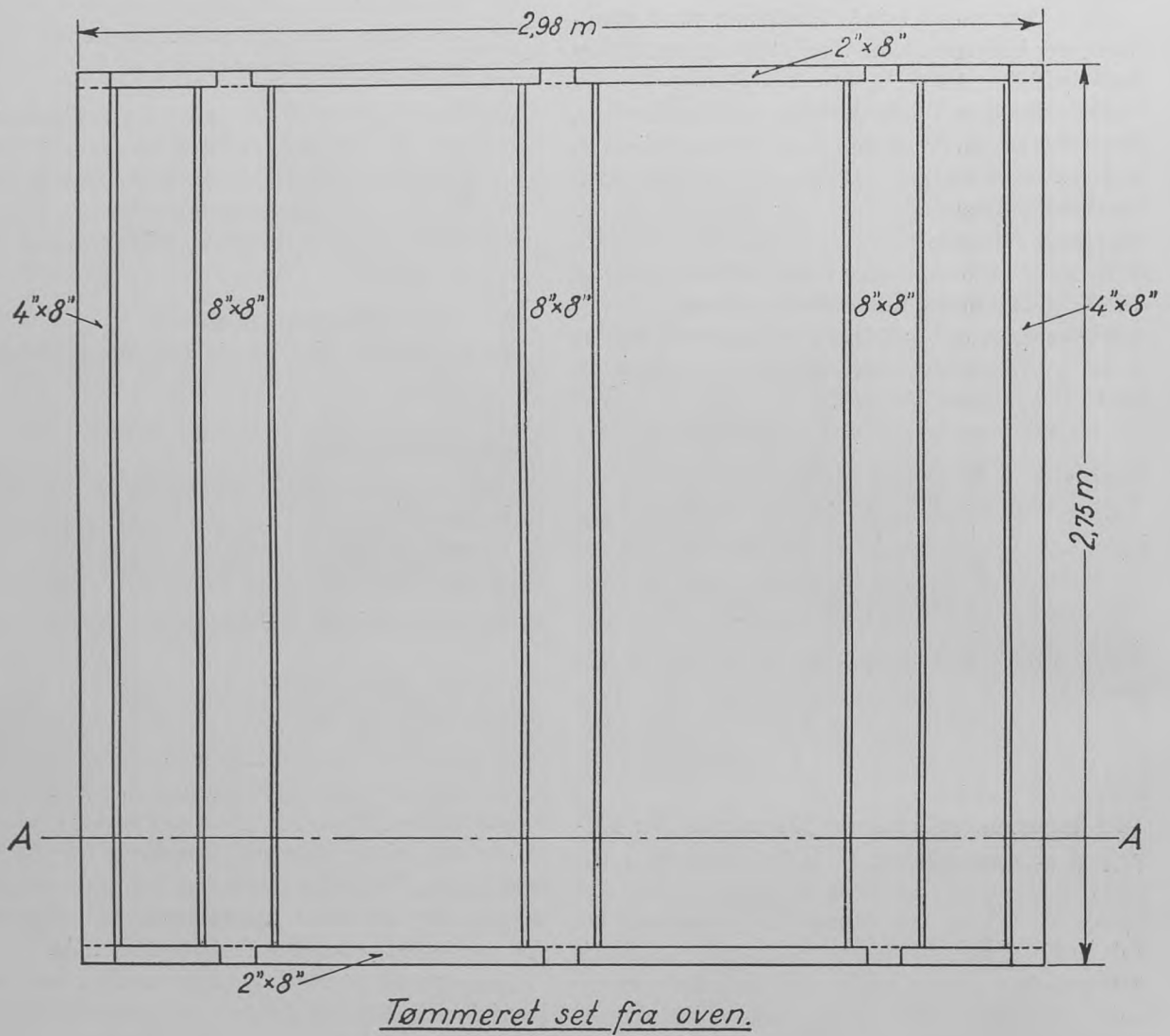

Fig. 3

Hovedtegning og Snittegning af den ved Forsøgene benyttede Etageadskillelse.

ringe Grad hæmmedes af Indskudsbrædderne. At Sagen ikke er saa simpel, viste et Forsøg, hvor Gulvet blev belastet med 450 kg (lig Indskudsleret Vægt). I det ene Tilfælde, hvor Lodderne var jævnt fordelt over Gulvbjælkerne, maales 92 Phon, og i det andet Tilfælde, hvor Lodderne var anbragt midt mellem Bjælkerne, maales 93 Phon.

En saadan punkt- eller linieformet Belastning formindsker altsaa ikke Trinstøjstransmissionen væsentligt; Vægten skal fordeles meget jævnt over de straalende Flader for at bevirke en Forøgelse af Isolationen. En Konstruktion, hvor Indskudsleret blev anbragt direkte paa Loftsbrædderne, vilde derfor være mere virkningsfuld, men denne Anbringelse vilde jo støde paa en Del praktiske Hindringer.

Til Kontrol af, at Etageadskillelsers Isolationsevne over for Luftlyd ligeledes ikke formindskes ved at erstatte Ler med et andet Indskudsmateriale, maales Luftlydisolationen i nogle af de ovennævnte Tilfælde. Der fandtes 46 Phon med Lerindskud og Vægtbelastning paa Bjælkerne, men ellers 45 Phon. Isolationen over for Luftlyd er altsaa høj i begge Tilfælde og næsten ens.

Det maa derfor siges at være fastslaaet, at Indskudsmaterialet er uden større praktisk Betydning for en Etageadskillelses akustiske Godhed.

Bekendtgørelse af 7. September 1945 fra Københavns Magistrat angaaende Automater, Udhængsskabe, fremspringende Skilte samt Fortovsrestaurationer.

Byggelovens § 27, Stk. 2.

Andragender om Tilladelse til Anbringelse af Automater, Udhængsskabe og fremspringende Skilte samt Benyttelse af Fortov til Servering, som i Henhold til Magistratens Bekendtgørelse af 20. Januar 1945 midlertidigt har været henvist til Magistraten, vil nu atter være at indgive til Politiet, hvor fornødne Ansøgningsblanketter faas udleveret.

Magistratens 4. Afdelings Sekretariat.

Sekretariatschef Ch. Abrahamsen.

1. Ekspeditionskontor:

Central 3800, Lokal 241.

Kontorchef Sverre Borring.

Sagsomraade:

Ekspeditioner vedrørende Love, Vedtægter og Regulatorer,
Bebyggelsesplan-, Byplan- og Reguleringssager, Servitutsager for større Omraader, personelle Sager, Ekspedition af Boligkommissionssager, Anke- og særlige Dispensationssager, Budget og Regnskabsvæsen.
Udlaan af Arkivsager, Kopi af Tegninger m. v., Dagrenovation.

2. Ekspeditionskontor:

Central 3800, Lokal 7.

Kontorchef Arne C. Christensen.

Sagsomraade:

Gadesager (herunder Retningsplan, Byggelinie, Detailplan og § 8-Overenskomst), Kloaksager, Politi- og Retssager, Raaden over Gadeareal (Ledninger i Gader, Stadelpladser m. v.), Telefonsager, Sager vedrørende Parcelloven, Fragtmands- og Omnibussager, Sager direkte vedrørende Direktoraternes og Ingeniørkontoret.

3. Ekspeditionskontor:

Byggesagsekspedition A: Central 3800, Lokal 88.

Byggesagsekspedition B: Central 3800, Lokal 235.

Fg. Kontorchef V. S. Vasegaard.

Sagsomraade:

Byggesager, matrikulære Sager, Ordens- og Vedligeholdelsessager, Hegnsager, Bygningsattester, Servitutattester og øvrige Servitutsager, Raaden over Gadeareal (Bygningsfremspring, Automater, Udhængsskabe m. v.), Lovlighedsattester, B-Journal.

Nye Adresser og Telefoner.

Sundhedspolitiet og Sundhedskommissionens Sekretariat er flyttet til Meldahlsgade Nr. 1, Vesterport, med Telefon indtil videre Palæ 9848.

Overbelastning.

Bygningsvedtægtens § 38.

Billederne viser Eksempler paa Følgerne af Overbelastning af en Bygnings Etageadskillelser og bærende Konstruktioner.

Billedet viser Stolpekonstruktionen i Stueetagen, og det fremgaar heraf, at Stolpen paa Grund af Overbelastningen er trykket op i det overliggende Tømmerstykke og Dragere.

punkt — hvor man formentlig er blevet klar over, at Belastningen var temmelig stor — er blevet forstærket med Skraabaand, og disse er kun fastgjort med Søm til Stolper og Dragere.

Ved ret omfattende Foranstaltninger er Konstruktionen nu forstærket.

Billedet viser den udførte Forstærkning af Konstruktionen.

Opsætning af Facadebogstaver.

Byggelovens § 60, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 18. Juni 1945 tilskrevet Fa. Everligh, v. Carl Th. Christensen som følger:

»I Skrivelse af 23. Maj 1945 har De ansøgt om generel Tilladelse til at forsyne Facadebogstaver med en Forside af blank, reliefpræget Metalplade i Overensstemmelse med den Deres Andragende vedlagte Prøve.

Saaledes foranlediget skal Magistraten udtale følgende:

Tilladelse til at reparere *eksisterende* Bogstaver ved at forsyne disse med den omspurgte Metalplade meddeles herved under Forudsætning af, at der ikke iøvrigt sker Ændring af Façaden eller det paagældende Skilt.

Ved Opsætning af nye Bogstaver eller ved Ændring af Façaden i Forbindelse med Reparation af eksisterende Bogstaver eller Skilte maa der derimod fremsendes forskriftsmæssigt Andragende i hvert enkelt Tilfælde, og Arbejdet maa ikke paabegyndes, forinden Magistratens Tilladelse foreligger, jfr. Regulativ for Raaden over Gadeareal m. v. af 14 September 1939 § 1, og Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939 § 60.«

Billedet viser Konstruktionen i Kælderen, der paa lignende Maade er deformeret ved Overbelastningen. Skraabaandene er paa dette Sted fjernet og en midlertidig Afstivning foretaget.

Bygningen, hvorfra de omhandlede Eksempler er taget, har ikke Hovedskillerum, men er forsynet med en Række Stolper til Understøtning af Bjælkelagene.

Det fremgaar af tilbageværende Maling paa Stolperne, at Konstruktionen først paa et senere Tids-

Murværk af Gasbeton.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 10. Marts 1945 tilskrevet A/S Dansk Gasbeton som følger:

»I Skrivelse af 31. Januar 1945 har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til Anvendelse af 50 cm brede Piller i Murværk af Gasbetonblokke anvendt ved smaa 1-Etages Bygninger, saasom Toiletbygninger, Kiosker og lignende.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Tilladelse kan forventes meddelt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde under Forudsætning af, at Belastningen ikke overstiger det tilladelige.«

Isolering af Skorstene i Tagrum.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 3.

Magistratens 4. Afdeling har under 21. April 1945 tilskrevet A/S Dansk Glasuldfabrik som følger:

»I Skrivelse af 11. Januar 1945 har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til at udføre udvendig Isolation af Skorstene i Tagrum med Glasuldmaatter sammensyet med Glasgarn, men uden galvaniseret Traadnet.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Tilladelse herved meddeles forsøgsvis, og kun saa længe de ekstraordinære Brændselsforhold nødvendiggør Foranstaltninger til at modvirke Dannelse af Løbesod.

Tilladelsen er iøvrigt betinget af,

at Beklædningen foruden ved Hager i Skorstenens øverste Del fastgøres foroven med Hegnstraad bundet helt rundt om Skorstenen,

at der ved Renselemmenes Over- og Underkant anbringes Hegnstraad helt rundt om Skorstenen til Befæstelse af Isoleringsmaatten ud for Renselemmen, samt

at der, forinden Isolationen udføres, foretages Anmeldelse til vedkommende Bygningsinspektør.«

A. P. H. Vippevinduet.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8.

Magistratens 4. Afdeling har under 21. Juni 1945 tilskrevet Civilingeniør A. P. Hjortsø som følger:

»I Skrivelse af 7. Juni 1945 har De ansøgt om Godkendelse af A.P.H. Vippevinduet.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Godkendelse herved meddeles paa Betingelse af,

at Vinduerne fastholdes i vandret Stilling ved en Anordning som vist paa det fremsendte Prøvevindue, dog at Magistraten maa forbeholde sig at tage nærmere Stilling til Riglens Dimensionering ved et Vindue af normal Størrelse, samt

at Vinduerne ved Brug i Kontorlokaler og lignende udføres med en mindste, fri Aabning fra Underkant af Vinduet til Vippevinduet i vandret Stilling paa 70 cm og en fri Bredde paa mindst 100 cm og i Beboelseslokaler med tilsvarende Maal paa henholdsvis 90 cm og 100 cm.

Med Hensyn til Beboelsesbygninger i 1 Etage vil der efter Ansøgning i det enkelte Tilfælde blive taget Stilling til, hvorvidt de ovenfor anførte Krav til den fri Aabnings Størrelse vil kunne lempes, naar Udgangsforholdene iøvrigt skønnes at være tilstrækkeligt gode med Henblik paa Redning i Tilfælde af Brand.«

Bonni-Skorstenshætten og Bonni-Skaalen.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 8. August 1945 tilskrevet Arkitekt H. G. Skovgaard som følger:

»I Skrivelse af 19. Februar 1945 har De for Bygmester Bonnevie Hansen ansøgt om generel Godkendelse af Bonni-Skorstenshætten, Bonni-Skaalen, Bonnilinpuds samt Bonnimørtel.

Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 31. f. M. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

Tilladelse til Anvendelse af Bonni-Skorstenshætten og Bonni-Skaalen samt til at udføre Pudsning af Skorstenene indvendig fra Bonni-Skaalen til Skorstenens Overkant samt til at beklæde Skorstenes Ydersider i Tagrum med Rockwool-Maatter eller Glasuld-Maatter mellem Traadnet meddeles herved forsøgsvis paa Betingelse af,
vedr. Bonni-Skorstenshætten:

at der fremsendes Detailtegning med Angivelse af Armering med Rundjern eller lign., da Armering med Hønsenet alene ikke findes forsvarligt, især ved Benenes Tilslutning til Betonpladen,

at Betonpladen gøres svagt pyramideformet, saa-

- ledes at eventuel Fugtighed føres ud til Skorstenens Ydersider,
- at der i hvert enkelt Tilfælde til Stadsbygmesterens Direktorat (vedkommende Bygningsinspektør) fremsendes skriftlig Anmeldelse om Bygearbejdet,
- at Skorstenspipen underkastes et grundigt Eftersyn, forinden Skorstensoverdækningen anbringes,
- at Skorstenen forsynes med en mindst 5 cm tyk, støbt Afdækning med Fald udefter og med Vandnæse, idet dog tilsvarende eksisterende Afdækning kan tillades bibeholdt, naar den findes at være forsvarlig,
- at Skorstensoverdækningens Ben faststøbes i mindst 2 cm dybe Udsparinger i Skorstensafdækningen,
- at Overdækningen gives et Fremspring af 5 cm ud over Skorstenens Ydersider,
- at den frie Aabning fra Skorstensafdækningen til Skorstensoverdækningen bliver mindst 23 cm ved Skorstene med Lysning indtil 35 cm × 35 cm og mindst 35 cm ved større Skorstene,
- at der ved Skorstene med kunstigt Træk fremsendes Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde, og at Overdækningen anbringes i større Højde over Skorstenens Overkant og forøges i Størrelse alt under Hensyn til den paagældende Skorstens Lysning og Røgmængde, hvorom der forinden Andragendets Fremsendelse maa forhandles med Skorstensfejerlauget.

Vedr. Bonni-Skaalen og indvendig Pudsnings af Skorstenen fra Bonni-Skaalen til Skorstenens Overkant:

- at der i hvert enkelt Tilfælde til Stadsbygmesterens Direktorat (vedkommende Bygningsinspektør) fremsendes skriftlig Anmeldelse om Bygearbejdet, for saa vidt angaar fritliggende Beboelseshuse med højst 2 Beboelseslag og højst 4 Lejligheder, medens der i andre Tilfælde forud maa fremsendes sædvanligt Andragende paa forskriftsmæssig Maade,
- at Gennemføringen af Aftræksrøret gennem Skorstensvanger udføres fuldstændig tæt i hele Vangens Tykkelse, hvorved bemærkes, at saafremt Ejeren af en Ejendom maatte ønske det, kan der forsøgsvis gives Tilladelse til at forsyne Beholderne med Overløb og føre Afløbet gennem Vandlukke til et Faldrør,
- at Indsætningen sker med Varsomhed og saaledes, at kun den nødvendige Udkradsning af Fugerne udføres,

- at Skorstenen indvendig renses omhyggeligt, forinden Pudslaget paaføres, idet det forudsættes, at saafremt Rensedøren ikke er anbragt i passende Højde til Tagfladen, flyttes den saaledes, at der bliver ca. 30 cm Afstand fra Spærene eller Lægterne.

Vedr. Isolering af Skorstene i Tagrum med Rockwool eller Glasuld:

- at Isoleringen kun bestaar af uforbrændeligt Materiale,
- at Maatterne udføres med galvaniseret Traadnet paa begge Sider som tilbudt,
- at Maatterne gøres aftagelige ved Anbringelse af Jernhægter langs 2 af Skorstenens Kanter, og at der ud for Renselaagerne udføres aftagelige Klapper i Maatterne,
- at Skorstenen underkastes et grundigt Eftersyn ved en Skorstensfejer, inden Isoleringen opsættes, samt
- at Murværket ikke beskadiges ved Indhugning af de til Opsætning af Maatterne nødvendige Kroge el. lign.

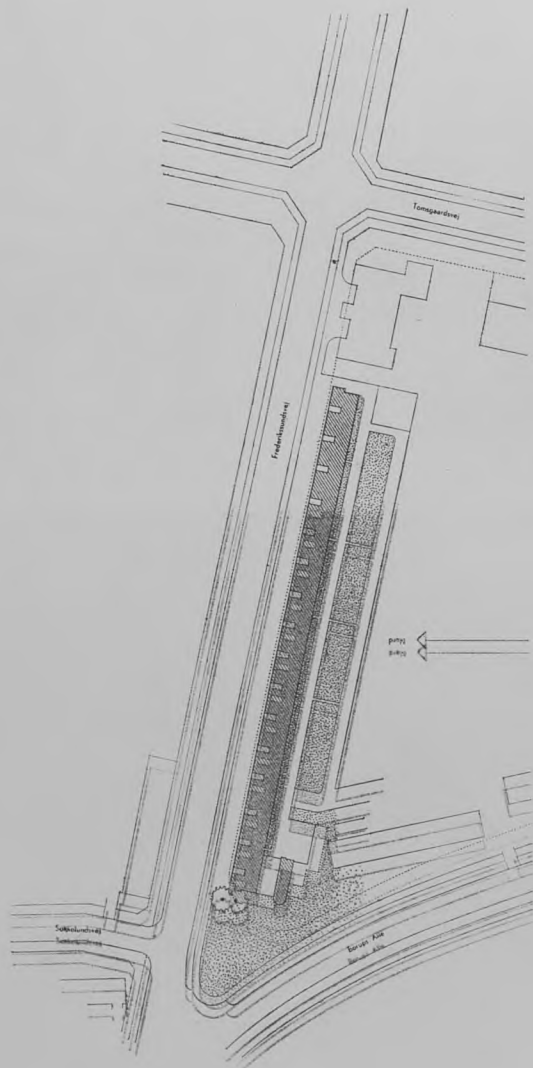
Den ansøgte Tilladelse til at behandle Skorstene udvendig med Bonnilin og Kogødning kan derimod ikke meddeles paa det foreliggende Grundlag, da de Resultater, Magistraten har haft Lejlighed til at se, ikke fandtes tilfredsstillende. Det vil dog i Betragtning af Løbesodsproblemets Vigtighed kunne tillades som videregaaende Forsøg efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde at udføre enkelte Behandlinger af denne Art, saaledes at Magistraten kan faa Lejlighed til i Detailler at følge Arbejdet og de opnaaede Resultater.«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
 Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
 Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
 Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
 Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

4

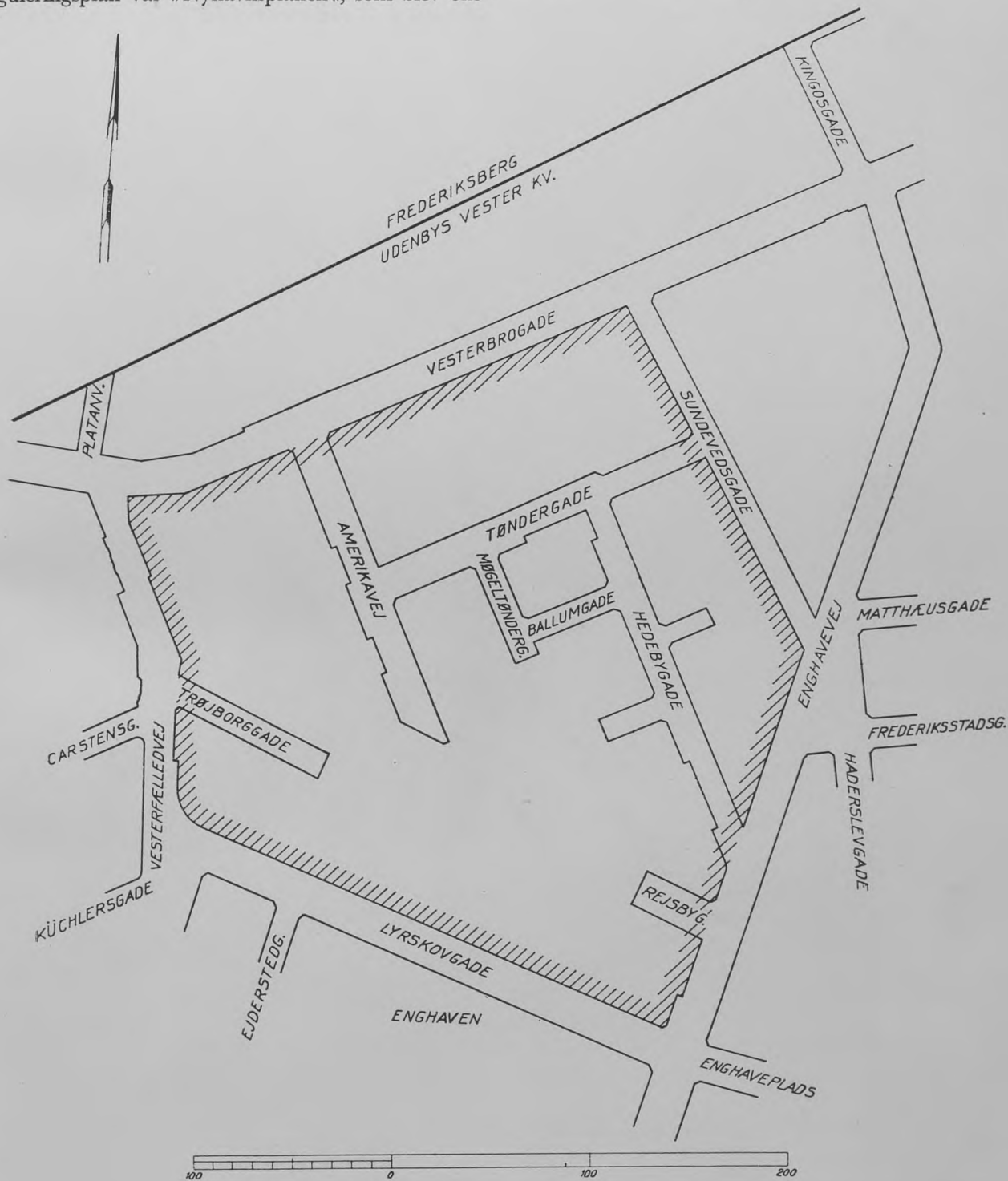

Omslagsbilledet viser en Del af en større Bebyggelse, "Munkevangen", med ialt 400 Lejligheder, som Foreningen Socialt Boligbyggeri ved Arkitekt Knud Hansen i Aarene 1943 og 1944 har ladet opføre ved Frederikssundsvej, Hulgårdsvej, Borups Allé og Sokkelundsvej. Bygningerne indeholder 6 Butikker og 154 Lejligheder med to Værelser, to Værelser med Kammer og tre Værelser. Ved Hjørnet af Frederikssundsvej og Borups Allé er i Forbindelse med Bygningen opført en Varmecentral, der forsyner hele Bebyggelsen. Bygningen blev i 1945 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Reguleringsplanen ved Amerikavej.

Borgerrepræsentationen har d. 26. April 1945 vedtaget den anden egentlige Reguleringsplan i Henhold til Byggeloven af 1939. Den første Reguleringsplan var »Nyhavnsplanen«, som blev om-

talt i »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« Nr. 2, 1943, i Forbindelse med en Redegørelse for Byggelovens Reguleringsbestemmelser.

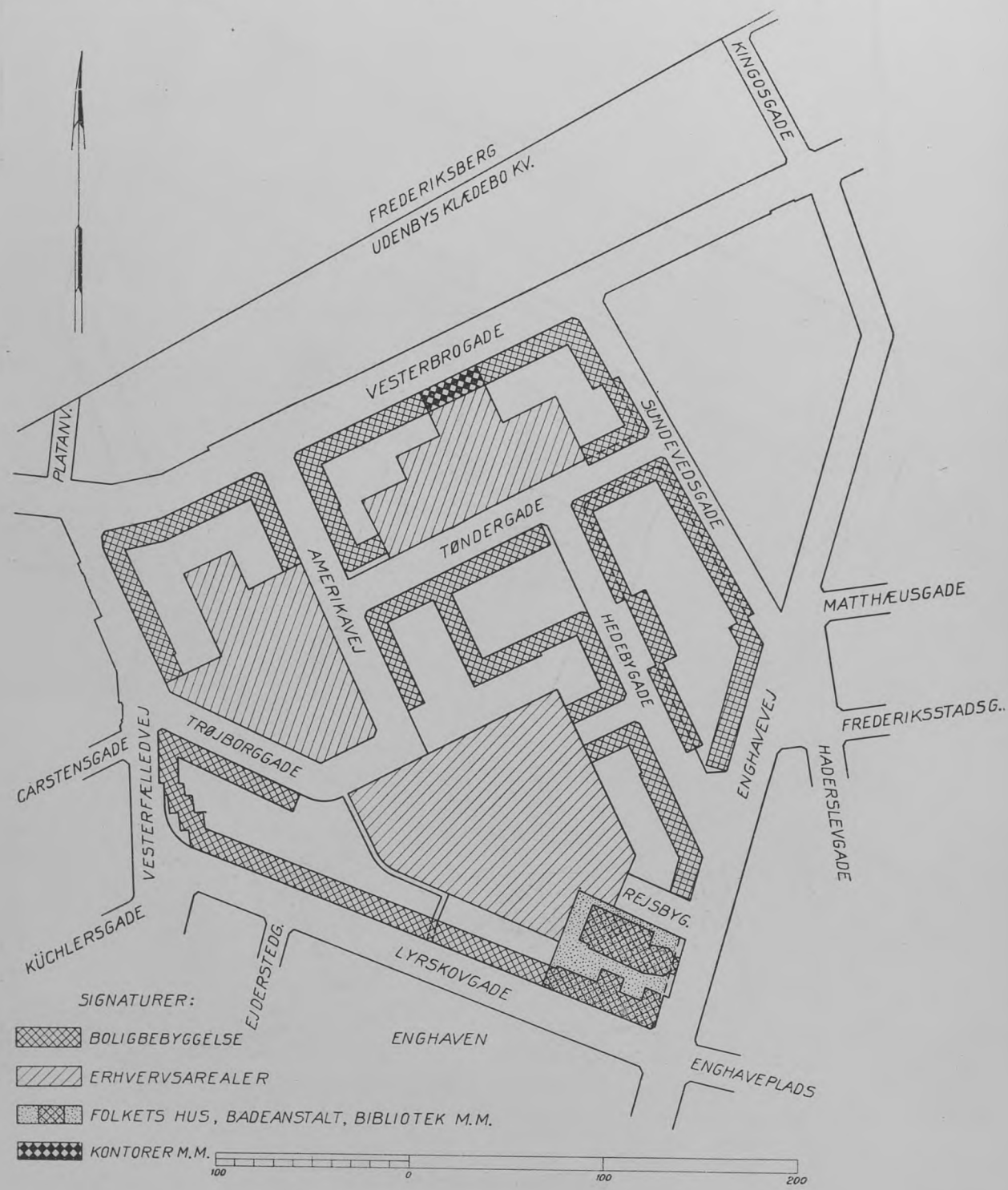

Det eksisterende Gadenet.

Reguleringsplanen ved Amerikavej omfatter det paa Kortskitserne viste Omraade, begrænset af Lyrskovgade, Vesterfælledvej, Vesterbrogade, Sundevedsgade og Enghavevej.

Det har ved Reguleringsplanens Udarbejdelse — som blev nødvendiggjort af fremkomne Bygge-

andragender — været en Hovedtanke, at det paa-gældende Kvarter i nogen Grad maatte bevare sin nuværende Karakter af blandet Bebyggelse. Opgaven har derfor været at tilstræbe en Afrunding og Supplering af den Boligbebyggelse, som fortsat vil være til Stede, medens det øvrige Areal er for-

Reguleringsplanen.

udsat anlagt med Erhvervsbebyggelse.

Omraadet er i Planen opdelt i 6 Boligenklaver og 3 Erhvervsenklaver samt en »kulturel« Enklave (»Folkets Hus«, Bibliotek, Badeanstalt m. m.).

I Boligenklaverne paaregnes Side- og Baghuse fjernet, saaledes at der kan blive Mulighed for at anlægge større, sammenhængende Gaardarealer med en passende Afskærmning mod Erhvervsomraaderne. Der regnes med ny Boligrandbebyggelse mod Vesterbrogade og Enghavevej, naar disse Gader udvides til henholdsvis 25 og 22 m.

At der lægges Vægt paa at bibeholde Erhvervsarealer inden for Reguleringsplanens Omraade,

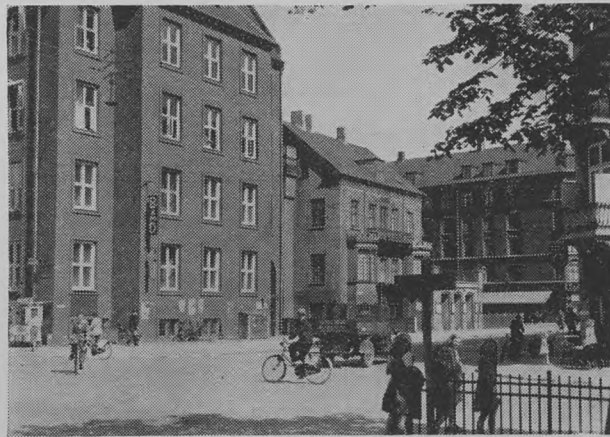
har sin Aarsag i disse Arealers gunstige Placering i Byplanen, idet de har en god Beliggenhed i Forhold til Godsbanegaard, Sydhavn og Kødby samt i Forhold til Vesterbros store Arbejderboligkvarterer.

Gadenettet undergaar nogle mindre Ændringer, idet Trøjborggade sættes i Forbindelse med Amerikavej, medens den fra gammel Tid projekterede Gennemførelse af Rejsbygade til Trøjborggade bortfalder. Møgeltøndergade og Ballumgade tænkes nedlagt, naar der kan ske ny Bebyggelse ved disse Gader.

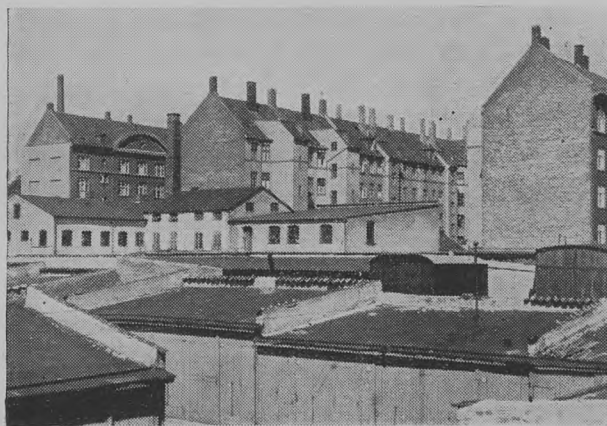
Det samlede Etageareal inden for det af Regu-

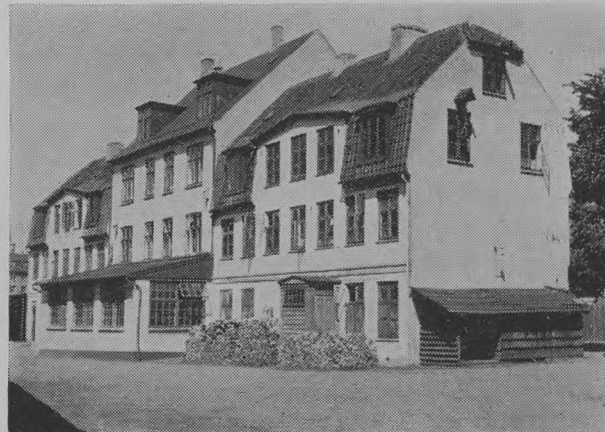
5 Etagers Boligbebyggelse ved Amerikavej. Bygningen ligger inden for en af Reguleringsplanens Erhvervsenklaver, og den maa med Tiden enten overgaa til erhvervmæssigt Brug eller vige for Erhvervsbebyggelse.

Badeanstalten, Biblioteket og »Folkets Hus« ved Enghavevej danner en »kulturel« Enklave i Reguleringsplanen.

I Baggrunden Boligomraade, i Forgrunden Erhvervsomraade. Gavlen længst til højre bliver dækket af ny Boligbebyggelse, de to andre Gavle bør beplantes med Vildvin. Foran Gavlene ses en Fabrikbebyggelse (Støberi m. m.), som skal vige for et beplantet Afskærmningsbælte mellem Boligomraade og Industriomraade.

Billedet viser Københavns Arbejdshjems Hovedbygning ved Amerikavej. I Overensstemmelse med Reguleringsplanen tænkes Arbejdshjemmet flyttet helt bort fra Omraadet, hvorved der bliver Plads for egentlig Erhvervsbebyggelse paa de derved frigjorte Arealer.

5 Etagers Boligbebyggelse for Enden af Hedebygade. Bygningen er allerede meget præget af Erhverv (der er indrettet Tobaksfabrik), og den forudsættes i Reguleringsplanen helt at skulle overgaa til Erhverv.

leringsplanen omfattede Omraade er i Øjeblikket ca. 138.185 m². Det vil efter Reguleringen kunne vokse til ca. 164.785 m², idet det nuværende Bolig-etagearial vil gaa ned fra ca. 114.355 m² til ca. 101.725 m², medens det nuværende Erhvervsetage-areal vil kunne forøges fra ca. 17.060 m² til ca. 53.410 m².

Den samlede Bygningsværdi for Kvarteret udgør efter Vurderingen 12.461.400 Kr. Heraf udgør den eksisterende Boligbebyggelse ca. 9.450.000 Kr., hvoraf en Bebyggelse svarende til ca. 5.000.000 Kr. Bygningsværdi efter Reguleringsplanen forudsættes efterhaanden at skulle forsvinde, dels for at skaffe Luft i Boligkvarterernes Gaarde, dels for at give Plads for ny Boligbebyggelse.

Regler og Vejledning af bygningsmæssig Interesse vedrørende Etablering af Gasforsyning inden for Københavns Omraade.

Meddelt af Kontorchef, Civilingeniør Herløv Jensen.

Gasværkernes Ingeniørkontor.

Gasværkernes Ingeniørkontor har til Opgave at varetage Gassens Distribution gennem Ledningsnettet, herunder Anlæg og Vedligeholdelse af Hovedledninger og Stikledninger samt Kontrol med

de af Gasmestre udførte Ledningsanlæg og Apparatinstallationer. Ingeniørkontoret indkøber og justerer Gasmaalere og udfører endelig alle Arbejder vedrørende Anlæg og Drift af Gasgadebelysning.

Da det første Gasværk begyndte sin Virksomhed i København i Aaret 1857, boede Byens Befolkning ret koncentreret inden for Voldene, saaledes at Gasdistributionen ikke voldte større Vanskeligheder, dog gennemskar Havnen Forsyningsomraadet, hvorved det blev nødvendigt at lægge en 12" Ledning i Tunnel under Havneløbet.

I Tiden indtil 1914 forsynedes Byen gennem Lavtryksledninger, udført af Støbejern og samlet ved Muffer og Blystøbning, men efterhaanden som Byen voksede stærkt i Indbyggerantal og Udstrækning, maatte Lavtryksledningerne lægges af store Dimensioner (indtil 42") og blev derved dyre. I 1914 byggedes derfor den første Gastrykledning med Trykregulatorer, og siden er der anlagt et Højtryksnet, der har en samlet Længde af ca. 48 km og er udført dels af isolerede Muffestaalrør, samlet ved Autogensvejsning, og dels i de senere Aar af Støbejerns-Rør med Skruemuffesamlinger og Gummi-Blytætning.

Paa Byens to store Værker, Østre- og Valby Gasværk, der ligger nær Bygrænserne mod Nord og Syd, findes Pumpestationer, der kan udsende Gassen med et Tryk paa indtil 10 m Vandsøjle. De to Værker er forbundet indbyrdes og tillige med Frederiksberg og Strandvejs-Gasværket gennem Højtryksnettet, der er ført under Havnen til Amager paa 2 Steder; desuden findes endnu en Pumpestation, beliggende omtrent i Byens Centrum ved Halmtorvet. Den faar Gas tilført fra Valby Gasværk gennem særlig Ledning og har Forbindelse til Trykledningsnettet. I en af Forstæderne (Sundby) findes en vaad Gasbeholder paa 30,000 m³, som kan fyldes op fra Højtryksnettet. Dimensionerne af Trykledningerne varierer fra 150 til 400 mm. Der findes 18 Stkr. Trykregulatorer, som virker automatisk og reducerer Pumpetrykket til ca. 100 mm V. S., der er det normale Tryk i Hovedledningerne.

Hovedledningsnettets samlede Længde er nu 888 km, den mindste Hovedledningsdimension er 100 mm (4"), og der anvendes stadig Støbejernsrør med Muffesamlinger.

Gadebelysningen i den indre By foregaar med Undtagelse af Hovedgaderne overvejende ved Gas, medens de fleste Hovedgader og Forstæderne næsten udelukkende belyses ved Elektricitet. Gennem Anvendelse af moderne Lampekonstruktioner og Brændere har man teknisk set forbedret Gasgade-

belysningen meget væsentligt; der findes for Tiden ca. 6500 Gaslamper og Gaslygter i København. Aarsforbruget hertil er normalt ca. 7 Mill. m³.

Gasstikledninger til de enkelte Ejendomme lagdes tidligere af Støbejern, men nu anvendes udelukkende Staalrør, isoleret og samlet ved Gevind-Muffer. Der anbringes sjældent Jordhaner, men en Hovedstopphane lige efter Indføringen i Hus. Den mindste anvendte Dimension paa Jordstikket er 40 mm (1½"), der findes ialt ca. 33,000 Stikledninger.

Gasværkernes Ingeniørkontor udfører ved egne Folk alle Arbejder vedrørende Hovedledninger, Gadelygter og Stikledninger, endvidere udføres ogsaa Husledninger for Maalere i større Ejendomme, ligesom Gasværkerne opsætter og vedligeholder Gasmaalere, der alle er større Maalere. Der findes ialt ca. 295,000 Stk. Maalere opsat i Byen.

Øvrige Installationsarbejder udføres af autoriserede Gasmestre (Lov Nr. 151 af 7. Maj 1937 om tekniske Installationer), der under Gasværkets Kontrol lægger Ledninger efter Maalere samt installerer gasforbrugende Apparater i Overensstemmelse med de gældende Forskrifter:

- 1) Regulativ for Gasforsyning fra Københavns Gasværker.
- 2) Regulativ for Udførelse af Gasinstallationer.
- 3) Regulativ for Anbringelse af Gasildsteder.
- 4) Regulativ vedrørende Udførelse af Aftrækskanaler og Ventilationsanlæg.
- 5) Regulativ vedrørende Indretning af Baderum.

Endelig skal nye, gasforbrugende Apparater og Ovne m. m. tilfredsstillende »Bestemmelser og Krav vedrørende Prøvning og Godkendelse af indsendte gasfyrede Ovne og Apparater og af Gasslanger« (Udg. af Danske Gasværkers Prøvningsudvalg).

Det førstnævnte Regulativ er det saakaldte Forbrugerregulativ, der vedrører Forholdet mellem Gasværkerne og de enkelte Forbrugere. Det andet Regulativ omfatter gastekniske Forskrifter vedrørende Installationer. Endelig omfatter de under 3, 4 og 5 omtalte Regulativer, der er udstedt af Magistratens 4. Afdeling, bl. a. bygningsmæssige Forhold i Relation til Gasinstallationer.

Gasværkerne yder sine Konsumenter en betydelig Service vedrørende rigtig Indstilling og Brug af Apparater og Ovne samt afhjælper mindre Fejl ved særligt uddannede Mekanikere. I København kan man Dag og Nat faa gratis Assistance vedrørende Gasutætheder m. m. ved Henvendelse til Belysningsvæsenets Vagtstation, C. 2020.

Ingeniørkontoret virker endvidere raadgivende og oplysende ved Foredrag, Demonstrationer af Teknikere eller særligt uddannet Personale. Endvidere findes under normale Forhold et Demonstrationslokale for Gas- og Elektricitet i Belysningsvæsenets Administrationsbygning (midlertidigt ophævet under Krigen), ligesom der er indrettet et særligt Demonstrationsværksted for større, industrielle, gasfyrede Ovne og Apparater. Der foregaar dog intet Salg fra disse Lokaler.

Sidste Aar 1944/45 var Gasværkernes samlede Salg ca. 97,6 Mill. m³. Til Gadebelysning anvendtes ca. 0,9 Mill. Industriens Forbrug var ca. 30,1 Mill. m³, saa det ses, at det overvejende Forbrug sker i private Husholdninger (66,6 Mill.).

Gasværkernes Ingeniørkontors Laboratorium udfører for Danske Gasværkers Prøvningsudvalg de nødvendige Arbejder vedrørende Prøvning og Godkendelse af gasforbrugende Apparater og Ovne samt Gashaner og Gasslanger til Anvendelse i Danske Gasværkers Forsyningsomraader.

HOVEDLEDNINGER.

Saafernt en Parcellforening, een eller flere Privatpersoner i København eller i de Nabokommuner (Taarnby, Rødovre og Hvidovre), med hvilke der er Overenskomst om Gasforsyning fra Københavns Gasværker, ønsker Gasforsyning til vedkommende Ejendomme, og der ikke findes Hovedledning i Vejene ud for disse Ejendomme, er Belysningsvæsenet i Almindelighed villig til at lægge Hovedledninger frem paa nedenstaaende Betingelser, alt under Forudsætning af, at der i rimelig Nærhed findes Forsyningsledninger:

Naar det skønnes, at der paa vedkommende Ledningsstykke kommer et rimeligt Gasforbrug, og Vejen er anerkendt som offentlig eller privat Vej, lægges efter indhentet Tilladelse fra Vejejerens det manglende Stykke Hovedledning eller System af Hovedledninger, mod at $\frac{1}{3}$ af Udgifterne betales kontant, og at der udstedes og paa de enkelte Matrikelnumre tinglyses en Deklaration, hvorefter Resten af Udgifterne skal forrentes og amortiseres med 7 % p. a. Saadanne Dekclarationer lyses direkte efter de i Ejendommene indestaaende tinglyste Pantehæftelser og Servitutter, med Hensyn til hvilke sidste der henvises til Ejendommens Blad i Tingbogen. Desuden respekterer Deklarationerne uden særlig Paategning derom til enhver Tid offentlige Midler (Kreditforenings- og Hypotekforeningslaan samt Laan, ydede af Staten eller Københavns Kommune).

I denne aarlige Ydelse til Belysningsvæsenet sker

der dog i Henhold til den anvendte Deklarationsformular, hvoraf Eksemplarer kan faas udleveret paa Gasværkernes Ingeniørkontor, et Fradrag, idet $\frac{1}{3}$ af det Beløb, som Belysningsvæsenet indkasserer for forbrugt Gas fra Ejendomme, der forsynes gennem vedkommende Hovedledninger, fradrages den aarlige Forrentnings- og Amortisationssum. Saa fremt denne Godtgørelse for Gasforbrug i tre paa hinanden følgende Aar overstiger de fulde 7 % af den Del af Anlægskapitalen, som forrentes, bortfalder hele Forpligtelsen til at svare disse 7 %.

Forrentningsgangen vedrørende Betalingen af Forrentningssummen er den, at Belysningsvæsenet forbeholder sig Ret til at opkræve Afgiften til Forrentning og Amortisation samlet, saaledes at Fordelingen af Udgiften mellem de enkelte Ejere, der berøres af Deklarationen, bliver et Mellemværende mellem disse indbyrdes.

Hovedledningsnettet vedligeholdes af Belysningsvæsenet, der endvidere kan bestemme, hvem der maa tilslutte Hovedledningerne. Da det kan indtræffe, at en Parcelejer ønsker at tage Gasstik fra et Stykke Hovedledning, for hvilket der er udstedt Deklaration, som ikke omfatter hans Ejendom, kan der med Magistratens Billigelse oprettes Spærring for det paagældende Hovedledningsstykke, saaledes at det ikke er muligt for nogen at tilslutte et saadant Ledningsstykke uden vedkommende Deklarationsudsteders Tilladelse; dog forbeholder Magistraten sig i Tvivlstilfælde at træffe den endelige Afgørelse. Saadanne Spærringsbestemmelser er i Almindelighed tidsbegrænset til 5 Aar, men inden for Parcellforeningers Omraade kan Spærringsbestemmelserne udstrækkes til længere Tidsrum.

JORDSTIK.

Jordstikket fra Gadens Hovedledning til Huset betales i alle Tilfælde af Ejeren. Dette gælder ogsaa de indvendige Ledninger i Huset. Belysningsvæsenet udfører Jordledningsarbejdet samt Husledninger for Maalere i større Ejendomme, medens de indvendige Husledninger i Villaer og mindre Ejendomme udføres af aut. Gasmestre, der iøvrigt ordner alle Ansøgninger og Anmeldelser vedrørende Gasindlægget til Gasværkernes Ingeniørkontor.

Gasværkernes Arbejde (Jordstikket) betales i Almindelighed med en fast Pris, men i visse Tilfælde, hvor Arbejdets Omfang ikke forud kan bestemmes helt nøjagtigt, stilles der — før Arbejdets Paa-begyndelse — et Depositum, og der sker da senere Afregning i Henhold til de virkelige Udgifter.

Paa visse Betingelser kan saavel Gasstikket som Husledninger, altsaa ogsaa Gasmesterens Arbejde,

faas udført mod afdragsvis Betaling, saaledes at Betalingen udstrækkes over 20 paa hinanden følgende Kvartaler. Afdragene betales i saa Fald sammen med Gasregningen. Som Sikkerhed kræves der paa vedkommende Ejendom lyst en Deklaration, der giver Københavns Belysningsvæsen Prioritets- og Panteret næstefter de i Ejendommen indestaaende offentlige Midler (Kreditforenings- og Hypotekforeningslaan samt Laan ydede af Staten eller Københavns Kommune).

GASSENS ANVENDELSE.

Foruden til almindelig Husholdningsbrug kan Gassen med Fordel anvendes til:

Bade- og Varmtvandsovne.

Badeovne kan faas i mange Størrelser saavel til Brusebad alene som til Karbad. Saa fremt man ønsker at forsyne hele Hjemmet med varmt Vand fra een centralt opstillet Gasovn, kan dette lade sig gøre, idet der da installeres en saakaldt Automatovn, hvorfra der lægges Varmtvandsledning til Køkken, Haandvaske og Bad. Gassen tændes automatisk i Ovnen, naar en Varmtvandshane aabnes.

Køkkenets Varmtvandsforsyning sker bekvemt ved at anbringe en særlig, lille Varmtvandsovn ved Køkkenvasken, saaledes at det varme Vand til Madlavning, Opvask etc. direkte kan aftappes. Varmtvandsovnene kan levere Vand af ønsket Temperatur (ogsaa kogende Vand), og kan i Køkkener opstilles uden Aftræk.

Ovnenævnte Installationer er benyttet bl. a. ved Modernisering af ældre Ejendomme. I større Ejendomme bliver de enkelte Lejere uafhængig af hverandre, saaledes at der kun betales for det varme Vand, der bruges i deres egen Lejlighed. Under Krigen Varmtvandsrestriktioner har det ikke været tilladt at anvende eksisterende Gasvarmtvandsovne i Boligerne.

Varme- og Køleskabe.

Varmeskabe kostede før Krigen i Drift ca. 1 Øre pr. Time. Køleskabe kostede tilsvarende ca. 10 Øre pr. Døgn.

Rumopvarmningsovne.

Til stadig Opvarmning af Opholdsstuer og større Værelser findes der gasfyrede Rumopvarmningsovne i Form af Radiatorer og Kaminer, som er egnede til Modernisering af ældre Ejendomme. I centralopvarmede Huse kan det endvidere være praktisk at installere dekorativt og hyggeligt virkende Gaskaminer til Opvarmning paa kolde Dage, f. Eks. i Overgangstiderne Foraar og Efteraar, hvor man ikke har fyret i Kedlen. Til Luning eller

Opvarmning af Køkkener og mindre Rum kan man faa smaa, transportable Rumopvarmningsovne, som under visse Betingelser kan tilsluttes en almindelig Slangehane med Gummislange.

Centralvarme- og Varmtvandsanlæg.

Centralvarmeanlæg har ofte en større Kedel til Vinterdrift og en mindre til Sommerbrug. Gasfyres den mindre Sommerkedel, reduceres Pasningen af Fyret praktisk taget til intet. Tages Gasfyringens forskellige Fordele i Betragtning, er det forstaaeligt, at man i flere Tilfælde ikke blot har indskrænket sig til at fyre med Gas om Sommeren, men har ombygget hele Anlægget til Gasfyring.

Før og under Krigen var Gaspriserne til Centralvarme- og Varmtvandsforsyning lavere end den almindelige Husholdningspris. Under Krigen er der ikke givet Tilladelse til Nyinstallationer til Opvarmning undtagen i specielle Tilfælde.

Gasværkernes Ingeniørkontor, Belysningsvæsenets Administrationsbygning, Vognmagergade 8, Tlf. C. 7290 (Vagtstation Central 2020), har følgende Afdelinger:

Ingeniøraftdeling I (Hovedledninger, Pumpe- og Regulatorstationer, Stikledninger, Gasgadebelysning).

Ingeniøraftdeling II (Husledninger, Gasmaalere, Installationsafdeling, Justerstue).

Ingeniøraftdeling III (Gassens Anvendelse, Serviceafdeling, Prøvning og Godkendelse af Apparater og Ovne).

Færdigstøbte armerede Bjælker af Klinkerbeton.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

Magistratens 4. Afdeling har under 11. Oktober 1945 tilskrevet A/S Lemvigh-Müller & Munck som følger:

»I Andragende af 30. August 1944 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende færdigstøbte armerede Bjælker af Klinkerbeton med Rumvægt ca. 1250 kg/m³ og Bøjningsbrudstyrke 150 kg/cm² til Overdækning af Muraabninger i Mure, der er udført helt af Klinkerbetonsten.

Saaledes foranlediget skal meddeles, at det ansøgte forsøgsvis efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kan tillades paa Betingelse af,

at Bøjningsbrudstyrken mindst er 150 kg/cm² bestemt ved Prøvebjælker,

at Armeringsjernene som angivet i Andragendet omstøbes med en tæt Mørtel,

at Bjælkerne af Hensyn til Transporten forsynes med en passende Armering i Oversiden,

at Oversiden tydeligt mærkes »op«, og saaledes at Bjælkerne iøvrigt mærkes paa saadan Maade, at Bygningsmyndighedernes Tilsynsførende let kan faa Vished for, at de er vendt rigtigt i Tilfælde, hvor de allerede er henlagt, og Oversiden er dækket af Murværk; Siderne kan f. Eks. mærkes med Pile, der peger opad,

at Bjælkerne kun anvendes i Mure helt udført af Klinkerbeton, og kun til Overdækning af Muraabninger af almindelig Størrelse, samt

at Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Jernbetonkonstruktioner iagttages.

Magistraten forbeholder sig Ret til uden egen Bekostning til enhver Tid at lade foretage de efter dens Skøn fornødne Kontrolprøver af Bjælkernes Kvalitet og Styrke.«

Anvendelse af Pudsplader.

Bygningsvedtægtens § 31

—	- 31, Stk.	3
—	- 38,	- 12
—	- 45,	- 4 og 5 d
—	- 46,	- 2 a
—	- 51,	- 11 og 14

Regulativ vedr. Indretning af Nødtørftsrum, § 5, Stk. 3.

Magistratens 4. Afdeling har under 31. Oktober 1945 tilskrevet:

1) Firmaet P. M. Monberg, 2) A/S Justco, 3) Grosserer Johs. P. Beck, 4) Firmaet Poul Wengler, 5) A/S Bojsen-Møller og 6) Firmaet Evers & Co. saaledes:

»Paa given Anledning har Magistraten som Led i en Revision af samtlige af den tidligere Bygningskommission meddelte Tilladelser til Anvendelse af særlige Materialer og Konstruktioner foretaget en Behandling af de tidligere meddelte Godkendelser af Pudsplader af forskellige Fabrikater med Hensyn paa at gøre Godkendelserne ensartede og bringe disse i Overensstemmelse med de i Bygningsvedtægten stillede Krav, og efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, vil herefter nedennævnte Bestemmelser være gældende, hvorefter

1) den tidligere meddelte Tilladelse af 15. April 1932, 2) de tidligere meddelte Tilladelser af 23. December 1935 og 24. Januar 1936 til A/S Dansk Kivron, Kampmannsgade 2, 3) den tidligere med-

delte Tilladelse af 6. September 1932, 4)5) de tidligere meddelte Tilladelser af 24. August 1929 til Firmaet Oversea Timber Compagny A/S, Bernstorffsgade 15—17, og af 19. Maj 1930 til Firmaet C. F. Wegener, Østerbrogade 74, og 6) den tidligere meddelte Tilladelse af 2. Februar 1933 bortfalder.

Bestemmelser for Anvendelse af Pudsplader:

Efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde vil de under Betegnelserne ECO, GYPROC, KIVRON, PM og SHEETROCK forhandlede Pudsplader i Almindelighed kunne forventes benyttet til nedenævnte Formaal, idet det forudsættes, at Pladerne, hvor intet andet er nævnt, har en Tykkelse af mindst 9 mm, og at Pladerne paa begge Sider er forsynet med et Lag Pap:

1) Beklædning paa Forskalling paa Undersider af Etageadskillelser, Tagundersider, Undersider af Trappeløb og Reposer samt Skraavægge i Tagrum som Erstatning for Rørvæv og Kalkpuds:

2) Beklædning paa Undersider af Etageadskillelser, Tagundersider, Undersider af Trappeløb og Reposer samt Skraavægge i Tagrum som Erstatning for Forskalling, Rørvæv og Kalkpuds paa Betingelse af,

at Pladerne gives en Tykkelse af 20 mm,

at der i Etageadskillelser, Tagundersider og Trappe-reposer med almindelig Bjælke- og Spærafstand (højest 1 m fra Midte til Midte) samt i Skraavægge uden Forskalling anbringes $2\frac{1}{4}'' \times 2\frac{1}{4}''$ (6 cm \times 6 cm) Trimpler med højest 40 cm indbyrdes Afstand til Fastsømning af Pladerne,

at disse Trimpler anbringes paa en saadan Maade, at Tømmerkonstruktionen ikke svækkes,

at Indskudsmaterialet ikke anbringes paa Pladerne, samt

at der i Tagflader og paa Undersider af flade Tagkonstruktioner, som begrænser Arbejds- eller Opholdsrum, anbringes 1 Lag $\frac{3}{4}''$ Forskalling under Pudspladerne;

3) Beklædning af de i Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 3, og § 46, Stk. 2 a, nævnte dobbelte og 3-dobbelte Bræddeskillerum som Erstatning for Rørvæv og Kalkpuds:

4) Beklædning af Træskeletskillerum i Stedet for Forskalling, Rørvæv og Kalkpuds paa Betingelse af,

at Træskelettet udføres af $2\frac{1}{4}'' \times 2\frac{1}{4}''$ (6 cm \times 6 cm) lodret og vandret anbragte Lægter med højest 60 cm Afstand mellem Lægterne saavel i lodret som i vandret Retning, dog indtil 90 cm

i det øverste Fag, eller af anden godkendt Konstruktion,

at der langs Loft, Gulv og Vægge anbringes forsvareligt fastgjorte Lægter af samme Dimension som ovenfor anført, samt

at Skillerummets Udstrækning ikke overskrider 5,5 m i Længden og 3,3 m i Højden, med mindre dets Konstruktion særlig godkendes i hvert enkelt Tilfælde,

at Pladerne gives en Tykkelse af mindst 9 mm;

5) Beklædning af murede eller støbte Vægge i Trapperum i Stedet for Kalkpuds;

6) Beklædning af Lofter og Vægge i W. C.-Rum i ældre Bygninger, naar Pladerne spartles og olie-males, og de foranstaaende Bestemmelser iøvrigt iagttages.

Brændt, knust Moler.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. December 1945 tilskrevet A/S Skarrehage Molerværk som følger:

»Under Henvisning til tidligere Korrespondance skal man meddele, at Magistraten — efter at Spørgsmaalet i Henhold til Bestemmelserne i Byggelovens § 62, Stk. 3, har været forelagt Bygningskommissionen — herved forsøgsvis meddeler Tilladelse til Anvendelse af brændt, knust Moler (Kornstørrelse ca. 2—5 mm) som Indskud i den i Bygningsvedtægtens § 38 omhandlede Etageadskillelse af Træ i Stedet for det foreskrevne Indskud af faststampet Ler paa Betingelse af,

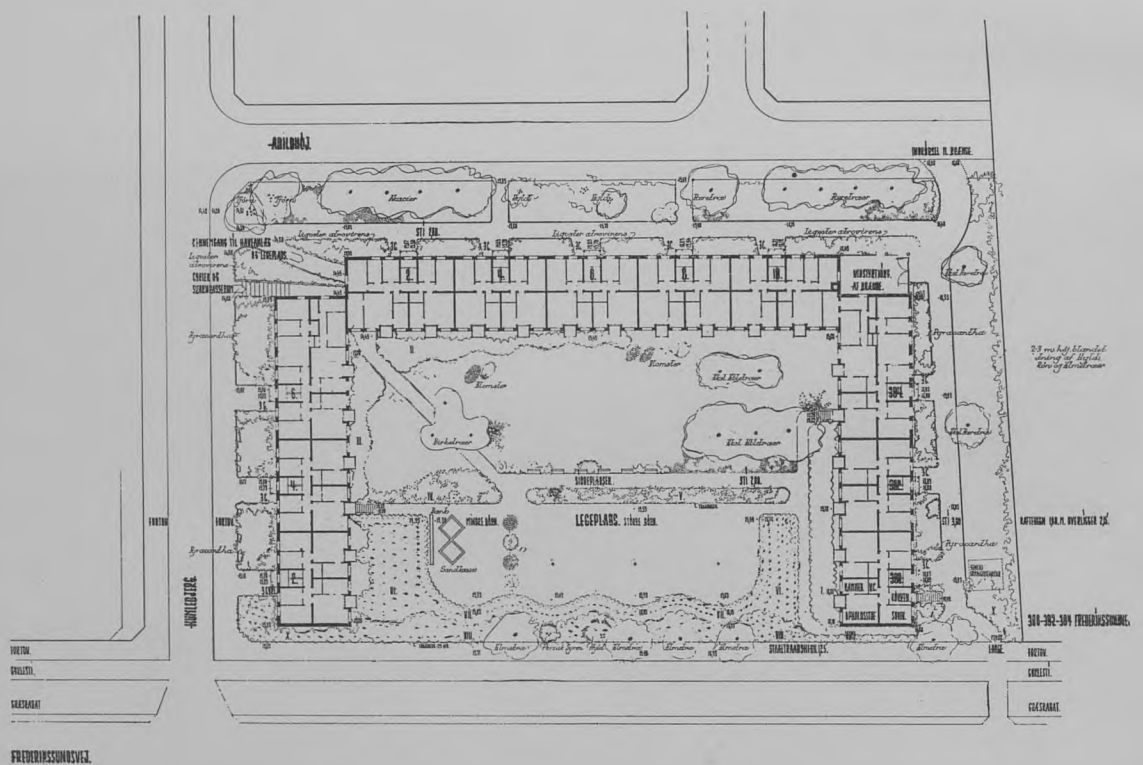
at Moleret anbringes i en Tykkelse af mindst 5 cm og henlægges paa et Lag Fidelepapir, der udlægges i hele Baner og bøjes op langs Bjælkesiderne indtil Bjælkens Overside.

Den tidligere meddelte Tilladelse af 11. og 16. Marts 1936 om at anvende tørt, fintdelt Moler i 5 cm Tykkelse i Stedet for Indskudsler bortfalder herved«.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser Bebyggelsen „Husum Vold“ og Udsigt over den ca. 600 m² store Legeplads og Haveanlægget, hvor de ret store Græsarealer om Sommeren maa anvendes til Ophold. Bebyggelsen omfatter ialt 72 Lejligheder med 2 Værelser og Kammer, 2 Værelser og 2 Kamre, 2 Værelser og 3 Kamre, som A/S „Husum Vold“ ved Dansk almennyttigt Boligselskab af 1942 ved Arkitekt M. A. A. Houmøller Klemmensen i Aarene 1943 og 1944 har ladet opføre ved Frederikssundsvej, Humlebjerg og Abildhøj. Bygningen blev i 1945 belønnet med Kommunens Præmie for godt og smukt Byggeri.

Bekendtgørelse.

DK 351.785:624:389.6.

Det bekendtgøres herved, at Københavns Magistrat i Medfør af Bygningsvedtægt for Staden København af 14. December 1939 som Bestemmelser gældende ved Beregning af og Udførelse af Bygningsarbejder i Københavns Kommune har godkendt de af Dansk Ingeniørforening udsendte Belastningsforskrifter (1. Del af Normer for Bygningskonstruktioner) af Marts 1945.

Københavns Magistrats 4. Afdeling,

d. 28. December 1945.

Arne Sundbo.

/Ch. Abrahamsen.

Bygningsvedligeholdelse.

Byggelovens § 61.

DK 624.059.1:729.1.

Billedet viser et Eksempel paa et betonstøbt Ornamment, der er ødelagt paa Grund af uhensigtsmæssig Udførelse.

De indstøbte Jern, der bestaar af gamle Rør, har ligget for nær Overfladen, ligesom Betonen ikke har været vandtæt.

D. K.-Systemet.

For at imødekomme fremsatte Ønsker vil Artiklerne i »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« for Fremtiden være forsynet med Decimal-klassifikationsnumre. En Gang om Aaret vil der fremkomme et Emneregister med tilhørende D. K.-Numre over de Artikler, der har staaet i Bladet, ligesom det er Tanken at udarbejde et tilsvarende Emneregister for de tidligere Aargange.

Ved denne Ordning haaber man at lette Katalogiseringen og Oversigten for de Læsere, der allerede anvender eller er fortrolige med D. K.-Systemet.

Regler og Vejledning af bygningsmæssig Interesse vedrørende Etablering af Elektricitetsforsyning inden for Københavns Belysningsvæsens Forsyningsomraade.

Meddelt af Københavns Belysningsvæsen ved Kontorchef, Civilingeniør C. H. Christensen, Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor.

DK 351.824.11:621.31:696.6.

Ved ethvert Byggeforetagende bør der paa et saa tidligt Tidspunkt som muligt, d. v. s. allerede ved Projekteringen, tænkes paa og tages Hensyn til de elektriske Installationer, der senere maatte være at udføre i den paagældende Ejendom, idet en Undladelse heraf vil medføre, at de elektriske Installationer senere maa udføres ud fra forud givne bygningsmæssige Forhold, hvad der sjældent giver den helt rigtige Løsning, men som oftest medfører Gener og Udgifter, saavel ved Installationernes Udførelse som ved disses senere Drift og Vedligeholdelse, som burde og kunde være undgaaet. Desværre syndes der ikke saa sjældent herimod; saaledes ser man f. Eks. ofte,

- at Fremføring af Stikkablet til Hovedsikringen vanskeliggøres af Rørinstallationer hørende til andre tekniske Installationer,
- at det Rum, hvori Hovedsikringen skal anbringes, er utilfredsstillende, idet Vandmaalerinstallation, Gasstophane og Gasmaaler anbringes Side om Side med Hovedsikringen, saaledes at der i umiddelbar Nærhed af denne findes jordforbundne Dele, ligesom det hænder,

at Rummet, hvori Hovedsikring og Maalere skal anbringes, er af saa knebne Dimensioner, at der er meget daarlig Arbejdsplads for de elektriske Montører og Belysningsvæsenets Maaleraflæsere, og

at det i store Ejendomme (Forretningsejendomme o. lign.), hvor der skal udføres et særligt elektrisk Fordelingsanlæg, efter Ejendommens Udførelse kan volde Vanskeligheder at finde et blot nogenlunde egnet Rum hertil for slet ikke at tale om et Rum, som det burde være.

Endvidere kan der forekomme særlige Forhold, som den byggende maa være bekendt med i god Tid, idet der tidligt skal træffes Afgørelse med Hensyn til visse Arrangementer.

Det maa derfor meget anbefales den byggende eller dennes Repræsentant i egen Interesse paa et saa tidligt Tidspunkt som muligt at orientere sig om Etableringen af Elektricitetsforsyningen til et paatænkt Byggearbejde og under Projekteringen at tage fornødent Hensyn hertil.

Nedenfor skal gives en Orientering om de gældende Bestemmelser af teknisk og administrativ Art, som kan have Interesse for Arkitekter, projekterende Ingeniører, Bygherrer o. a. ved Etablering af Elektricitetsforsyning inden for Københavns Belysningsvæsenes Forsyningsomraade. Bestemmelserne ledsages af nærmere Vejledning, hvor dette maatte være formaalstjenligt.

Ansøgning om Elektricitetsforsyning indgives til Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor og almindeligvis gennem en autoriseret Elektroinstallatør.

Er det paa Forhaand fastlagt, hvilken Installatør der skal udføre de elektriske Arbejder, bør den byggende paa et saa tidligt Tidspunkt som muligt foranledige, at Installatøren indsender Stikansøgning til Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor og i øvrigt foretager det videre fornødne vedrørende Elektricitetsforsyningens Etablering.

Er det ikke paa Forhaand fastlagt, hvilken Installatør, der skal have Udførelsen af de elektriske Arbejder overdraget, f. Eks. ved større Byggeforetagender, hvor de elektriske Arbejder skal udbydes i Licitation, kan den paagældende Arkitekt, projekterende Ingeniør eller Bygherre ved skriftlig eller personlig Henvendelse til Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor faa en foreløbig Orientering om de Hovedlinier, som Belysningsvæsenet maatte fastlægge for den paagældende Forsynings Overtagelse, saasom Strømart og Spænding, Stikledningers Antal og Udførelse, herunder Hovedsikringers Anbringelse, Maalerledningers Fremføring og Dimensioner,

Maalerplaceringer etc., som er nødvendige for Licitationsarbejdets Fastlæggelse. Der maa i saa Fald fremlægges en Situationsplan af Ejendommen og for større Bebyggelse tillige Detailplaner af Kælder og Stueetage, ligesom der maa gives Oplysning om den forventede Tilslutning. Det skal i denne Forbindelse anføres, at det ikke lader sig gøre, som man undertiden har set, at det ved Licitationer er forsøgt, at overlade til alle de bydende Installatører at forhandle disse Spørgsmaal med Belysningsvæsenet, idet Belysningsvæsenet ikke kan indlade sig paa Forhandling med andre Installatører end den, som faar overdraget Udførelsen af det paagældende Arbejde dels af Hensyn til den Tid, det vilde tage at forhandle samme Spørgsmaal med flere Installatører, og dels fordi man kan komme ud for Drøftelser paa uensartet Grundlag, hvilket sidste jo ogsaa vil forhindre, at Bedømmelsesgrundlaget blev det samme for alle de bydende. Den Installatør, der efter afholdt Licitation faar de elektriske Arbejders Udførelse overdraget, indsender Stikansøgninger til Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor og forhandler derefter de videre Detailler med dette.

Etablering af en Elektricitetsforsyning sker i Henhold til det til enhver Tid gældende »Regulativ for Elektricitetsforsyning fra Københavns Elektricitetsværker«; det nugældende Regulativ er af 16. December 1933.

Af dette Regulativ fremgaar det bl. a., at Belysningsvæsenet afgør, om Elektricitetsforsyningen skal etableres ved Jævnstrøm eller ved Vekselstrøm, og bestemmer, ved hvilken Spænding Forsyningen skal ske. Det kan oplyses, at der efter de nugældende Retningslinier kun undtagelsesvis vil blive bevilget Forsyning med Jævnstrøm og kun for meget smaa Installationer, idet Forsyningen til alle Nybygninger samt til gamle Bygninger, hvori der foretages væsentlige Ombygninger eller Ændringer, der betinger Ændringer i de elektriske Installationer, skal ske ved Vekselstrøm.

Til Ejendomme, udfør hvilke der forefindes elektriske Forsyningsledninger, kan der som Regel erholdes Forsyning, men om Størrelsen af den Forsyning, der kan overtages fra saadanne eksisterende Gadeledninger, maa der dog tages Forbehold.

Saafernt der udfør den paagældende Ejendom ikke forefindes Forsyningsledninger, eller hvis de forhaandenværende Ledninger ikke har den fornødne Føringsevne, fastsætter Belysningsvæsenet i hvert enkelt Tilfælde, paa hvilke Betingelser de fornødne Gadeledningsarbejder vil kunne udføres.

Hvis det efter Belysningsvæsenets Skøn er nødven-

digt for Etablering af en Forsyning, at der anbringes en *Transformatorstation* i den paagældende Ejendom, maa i Henhold til Regulativet det hertil fornødne Rum eller Areal vederlagsfrit stilles til Raadighed for Belysningsvæsenet, og Belysningsvæsenets Ret til Anvendelse heraf sikres ved en tinglyst Deklaration. Ved alle Lavspændingsforsyninger bygges saadanne Transformatorstationer af Belysningsvæsenet og som Regel paa dettes Bekostning, medens Industrikonsumenter, der maatte ønske at aftage Strømmen højspændt, selv maa foranledige det fornødne Transformatoranlæg udført og afholde Udgifterne herved. Udførelsen maa ske efter Planer og Dispositioner, der forud har været forelagt Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor til Godkendelse. I visse Tilfælde vil det endvidere være nødvendigt, at Transformatorrummets Udførelse godkendes af Brandvæsenet; nærmere Oplysning herom vil i det enkelte Tilfælde blive givet af Belysningsvæsenet.

Stikledninger (Ledninger mellem Gadeledninger og Hovedsikringer ved Jordledninger og Indføringer ved Luftledninger) udføres i Henhold til Regulativet af Belysningsvæsenet — som Regel efter forudgaaende Sikkerhedsstillelse — der afregner Udgifterne herved med Rekvirenten.

Hver Ejendom (Matr. Nr.) skal have sin Stikledning, og der kan almindeligvis kun udføres een Stikledning til hver Ejendom. Er det en Lejer, der rekvirerer Stikledningen indlagt, maa Lejeren fremskaffe Ejerens Tilladelse hertil; Formularen for en saadan Tilladelse udfærdiges af Belysningsvæsenet. Hvor særlige tekniske Forhold gør sig gældende, kan der dog undtagelsesvis udføres mere end een Stikledning til en Ejendom.

Hvor flere Ejendomme forsynes fra samme Stikmast, eller hvor en Stikledning passerer over en Nabogrund, alt efter særlig Tilladelse fra Stikmastens Ejer eller Ejeren af Nabogrunden, maa Forholdet ordnes ved en tinglyst Deklaration, der bl. a. bestemmer, at Ordningen, hvis den særlige Tilladelse maatte blive tilbagetaget, eller i øvrigt naar som helst Belysningsvæsenet maatte forlange det, bringes til Ophør, hvorefter Forsyningen maa reetableres gennem en Stikledning, der ikke passerer fremmed Grund eller Stikmast. Udgifterne ved Omlægningen af Stikledningen maa afholdes af den paagældende efter Regning fra Belysningsvæsenet.

Stikledninger vedligeholdes af Belysningsvæsenet paa Ejerenes Bekostning i Henhold til Regulativet.

Maalerlednings- og Installationsarbejder skal udføres ved Forbrugerenes Foranledning af en autori-

seret Elektroinstallatør, der afregner Udgifterne herved direkte med Rekvirenten. (Ved Maalerledning forstaas Ledningen mellem Hovedsikringen, resp. Indføringen, og de resp. Maalere). For Belysningsvæsenets Kontrol og Prøve af disse sidstnævnte Arbejder skal der af Bygherren erlægges en Prøveafgift til Belysningsvæsenet, alt efter Installationens Størrelse.

I visse Tilfælde (Biografer, Varehuse og større Forsamlingslokaler) kræver Brandvæsenet, at der før Lokalernes Ibrugtagning skal foreligge Attest fra Belysningsvæsenet om, at de elektriske Installationer er forskriftsmæssigt udført. Endvidere kræver Brandvæsenet, at Nød- og Katastrofebelysningsanlægget i saadanne Virksomheder skal undersøges af Belysningsvæsenet en Gang om Aaret, og at Hovedinstallationen skal undersøges en Gang hvert tredje Aar, samt at der hver Gang skal udstedes Attest fra Belysningsvæsenet.

For Virksomheder, der rummer Eksplosionsfare, kræver Brandvæsenet ligeledes i Almindelighed, at der før Ibrugtagningen skal foreligge Attest fra Belysningsvæsenet om, at Installationerne er forskriftsmæssigt udført. I visse Tilfælde kræver Brandvæsenet yderligere een Gang aarligt Attest fra Belysningsvæsenet om, at Installationerne stadig er i Orden.

For de her nævnte periodiske Driftstilsyn opkræves visse Afgifter, fastsat af Magistraten.

Udførelsen af Stik- og Maalerledninger samt selve Installationerne kan for Beboelsesejendommens Vedkommende under visse Forudsætninger (billigere Bebyggelse, Parcelbyggeri m. m.) og efter derom gennem en autoriseret Elektroinstallatør indgivet Andragende ske mod *afdragsvis Betaling* i Henhold til »Betingelser for Indlægning af elektriske Ledninger mod afdragsvis Betaling« af 24. September 1932 med Ændring af 28. April 1939. Afbetaling og Forrentning af de opgjorte Udgifter finder Sted i 20 paa hinanden følgende Kvartaler med Kr. 5,80 pr. Kvartal for hver 100 Kr., som Indlægget har kostet. For Betalingen maa der stilles betryggende Sikkerhed, f. Eks. i Form af en tinglyst Deklaration med Pant i den paagældende Ejendom eller ved Indlevering af en betryggende Bankgaranti.

I en Ejendom, hvori findes Lejligheder, hvis Elektricitetsforbrug i Henhold til Regulativet kan forlanges afregnet gennem *Hovedmaaler*, d. v. s. for 1-Værelses Lejligheder m. v., maa der opsættes Hovedmaaler, saaledes at Ejeren betaler for det samlede Forbrug, medmindre der træffes særlig Aftale mellem Ejeren og Belysningsvæsenet om, at Gasforbruget i disse Lejligheder afregnes efter særlig Takst i Henhold til Magistratens Bestemmelse;

Elektricitetsforbruget vil da blive afregnet direkte med Forbrugerne. Der vil ikke kunne træffes endelige Dispositioner med Hensyn til Udførelse af Maalerledningerne, og Stikledningsbevilling vil ikke kunne udstedes, før Ejeren har truffet Afgørelse om, hvilken Afregningsmaade, der maatte ønskes. For ikke at sinke Installatørens Dispositioner maa der derfor saa tidligt som muligt fremsendes Meddelelse om, hvilken Afregningsmaade Ejeren ønsker etableret for de paagældende Lejligheders Vedkommende.

De *Love*, der særlig beskæftiger sig med Forhold vedrørende elektriske Anlæg er:

Lov Nr. 169 af 1935 om elektriske Stærkstrømsanlæg (sidst forlænget ved Lov af 20. Juli 1945) og Lov Nr. 51 af 1937 om tekniske Installationer.

I Henhold til Lov om tekniske Installationer maa Arbejde paa elektriske Stærkstrømsanlæg kun udføres af autoriserede Elektroinstallatører (se Fortegnelsen i Vejviser og Telefonbog). Det bemærkes, at Arbejde paa elektriske Højspændingsanlæg (Transformatoranlæg m. v.) kun maa udføres af de autoriserede Elektroinstallatører, der har bestaaet en af de herfor godkendte Eksaminer, jfr. Bekendtgørelse af 17. Januar 1939 fra Ministeriet for offentlige Arbejder.

De *tekniske Forskrifter*, der skal overholdes ved Udførelse, Drift og Vedligeholdelse af elektriske Stærkstrømsanlæg, er optaget i »Stærkstrømsreglementet af 22. December 1938« med senere tilkomne Meddelelser og Cirkulærer (udgivet af Elektricitetsraadet) samt »Fællesregulativ for Tilslutning af elektriske Installationer med Tillægsbestemmelser for Frederiksberg Kommunes tekniske Forvaltning, Københavns Belysningsvæsen og Nordsjællands Elektricitets og Sporvejs Aktieselskab«.

Gennem Artikler i det af Københavns Belysningsvæsen udgivne Tidsskrift »Periodiske Meddelelser«, gives der jævnligt Oplysninger om den mest hensigtsmæssige Maade at løse installationstekniske Problemer paa. Af Artikler af særlig bygningsmæssig Interesse kan nævnes:

- 1934 Nr. 1. Lysinstallationen i Entreen.
 — — 2. Nogle Betragtninger over Spørgsmaalet Stikkontakter.
 — — 3. Belysningsinstallationen i vore Stuer.
 — — 4. Skal Belysningen i Soveværelset være til Nytte?
 — — 5. Lysinstallationen i Køkkenet.
 — — .. Anbringelse af Elektricitetsmaaleren.
 — — 6. Anbringelse af Elektricitetsmaaleren II.

- — 7. Den elektriske Installation i Badeværelset.
 — — .. Anbringelse af Elektricitetsmaaleren III.
 — — 8. Anbringelse af Elektricitetsmaaleren IV.
 — — 10. Anbringelse af Elektricitetsmaaleren V.
 1937 — 8. Belysning i private Badeværelser.
 1940 — 4. Om Anbringelse af Elektricitetsmaalere i Eentræppe-Huse.
 1941 — 3, 4 og 5. Hovedsikringer og deres Anbringelse. Nøgleskabe.
 — — 8 og 9. Maalerpladser og Maalerarrangementer.
 1943 — 1. Afbrydere i Dørindfatninger.

I disse Artikler er behandlet forskellige Spørgsmaal vedrørende visse Installationer, saaledes at der næppe er nogen Grund til at komme nærmere ind herpaa, blot skal lige fremhæves, at hvad angaar Placering af Hovedsikring, da er det af overordentlig stor Betydning for Maalinger i Ledningsnettet under Driftsforstyrrelser og for Retablering af Elektricitetsforsyningen til Ejendommene efter en Driftsforstyrrelse, at Hovedsikringen er let tilgængelig for Elektricitetsværkernes Ingeniørkontors Vagtmandskab, saaledes at man ikke først skal opsøge en Person i den paagældende Ejendom eller en andetsteds boende for at faa Adgang til — eller undertiden for i det hele taget at kunne finde — Hovedsikringen. Det maa derfor forlanges, at Hovedsikringer anbringes let tilgængelige, og bedst er det, om Hovedsikringen kan anbringes saaledes, at den er tilgængelig fra Gaden, jfr. Artiklen: »Periodiske Meddelelser«, 1941, Nr. 5.

Særlige Bemærkninger.

Ved saavel Sammenlægning af Ejendomme (Matr. Nr.) som ved Deling af Ejendomme maa det paaregnes, at der samtidig maa ske en Ændring af Elektricitetsforsyningsforholdene.

Nødvendiggør et Byggeforetagende Flytning af Dele af det offentlige elektriske Ledningsnet, maa de dertil medgaaede Udgifter afholdes af Bygherren; i øvrigt henvises til Regulativ for Raaden over Gadeareal.

Ved Opsætning af Plankeværker i Gadearealer, ved Udgravning og ved Ramning af Spunsvægge for Byggegruber grænsende til Gadearealer maa bl. a. Belysningsvæsenets Tilladelse til Arbejdets Udførelse indhentes, og Belysningsvæsenets Krav med Hensyn til Sikring af forhaandenværende Ledninger

etc. opfyldes for Bygherrens Regning (jfr. Bygningsvedtægten). Det bemærkes særligt, at alle Arbejder i Nærheden af Belysningsvæsenets Højspændingskabler kun maa ske under stadige Tilsyn fra Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor. Anmeldelse af Opgravning etc. kan ske skriftligt eller pr. Telefon C. 7290, Lokal 55.

Hvor private Varmeledninger, Paafyldningsledninger for Olie til private Oliefyrianslæg m. m. skal krydse Belysningsvæsenets Jordkabler etc., bestemmer Belysningsvæsenet, paa hvilke Betingelser saadan Krydsning kan tillades.

Flagstænger skal være fjernet saa meget, at Flaget ikke kan blæse ind i de elektriske Luftledninger; ligeledes skal de være anbragt saaledes, at de ikke kan vippes over i disse.

Træer skal beskæres, saa der mindst er 1 m frit Bælte omkring Ledningerne.

Om den *elektriske Gadebelysning* vil det formentlig ogsaa være af Interesse for den byggende, at der her siges et Par Ord, idet der dels kan være Tale om, at der maa tages Hensyn til Anbringelsen af visse til den elektriske Gadebelysning hørende Apparater paa Husfaçaderne, og dels fordi den byggende af økonomiske eller praktiske Grunde undertiden ogsaa maa tage Spørgsmaalet om Belysning af private Gader og Veje med i sine Overvejelser.

Den almindelige Form for Udførelsen af elektriske Gadebelysningsanlæg er enten at anbringe Lamperne i Tværophængninger over Kørebanen eller at ophænge Lamperne paa Lampearne paa Master.

Hvor Bebyggelsen er tilstrækkelig høj, foretrækkes i Almindelighed Tværophængninger, idet disses Befæstigelse til Husene giver en let, sikker og billig Udførelsesform. Befæstigelseshøjden varierer fra ca. 7 til ca. 11 m. Ved Udførelsen af saadanne Anlæg har man tidligere maattet forhandle sig til Rette med Husejerne om Anbringelsen af de nødvendige Murankre m. m. paa Husfaçaderne, men ved Byggeloven af 29. Marts 1939 for Staden København er der i Afsnit I, § 27, Stk. 4, hjemlet Magistraten Ret til at lade de til Gadebelysningen nødvendige Belysningslegemer med tilhørende Ledninger anbringe paa Bygninger tilhørende private.

Ved spredt Bebyggelse, og hvor Vejens Karakter tillader det, foretrækkes Anlæg med Lamperne anbragt paa Master i den ene Vejside. Lampearne udføres i Længder fra 0,5 m til 6 m og anbringes paa Masterne i Højde fra 4,5 til 10 m.

I de senere Aar har man endelig bygget en Del

Anlæg med særlig udformede Lysmaster eller med Lampearne anbragt paa Husfaçader.

Alle offentlige Gader og Veje belyses for Kommunens Regning, medens Belysningen i private Gader og Veje maa betales af de resp. Gade-, Vej- eller Grundejere.

Hvor Ejerne er enige om Gadens eller Vejens Belysning og Fordelingen af saavel Anlægs- som Driftsudgifterne, kan Belysningen udføres ved Ejernes egen Foranstaltning, men i Almindelighed anmoder disse Belysningsvæsenet om at udføre Belysningen i Henhold til »Betingelser for elektrisk Belysning af private Gader og Veje ved Københavns Belysningsvæsenes Foranstaltning«.

Er Ejerne ikke enige om Etableringen af den nødvendige Belysning, udføres den som paabudt Belysning i Henhold til Lov Nr. 85 af 31. Marts 1926, hvoraf citeres:

»Københavns Kommunalbestyrelse kan paabyde, at private Gader m. v. i København, der tjener til Brug for flere særskilte Ejendomme samt de som offentlige Færdselsveje benyttede Gaardarealer paa Stadens Grund, af vedkommende Ejendommens og Arealers Ejere skal holdes oplyst paa en efter Magistratens Skøn tilbørlig Maade i samme Tidsrum, hvor de offentlige Gader er belyst.

Magistraten kan bestemme, paa hvilken Maade Belysningen skal iværksættes, for at nævnte Hensigt kan naas, og inden hvilken Tid Anlægget af den paabudte Belysning skal være gennemført.

Efterkommes Paalægget ikke inden den af Magistraten fastsatte Frist, belyses de paagældende private Gader m. v. og de nævnte Gaardarealer ved Magistratens Foranstaltning for Grundejernens Regning«.

Ved paabudt Belysning fordeler Belysningsvæsenet saavel Udgifterne til Anlægget som de aarlige Udgifter til Driften mellem de tilstødende Ejendommens og Arealers Ejere, idet der ved denne Fordeling tages Hensyn til Udstrækningen af Ejendommens Grund mod Gade m. v. samt den for Ejendommen til enhver Tid gældende Vurdering til Ejendoms-skyld eller anden for Skatteydelse lovmæssig Ejendoms-vurdering.

De for Tænding og Slukning af Lamperne fornødne Ure installeres i vandtætte Støbejernskasser, der anbringes paa Masterne, eller, hvor saadanne ikke forefindes, paa Husfaçaderne.

Strømforbruget til private Gadebelysningslamper, anbragt ved Ejernes Foranstaltning, betales efter almindelig Lystarif.

Strømforsbruget til private Gadebelysningslamper, anbragt ved Københavns Belysningsvæsenets Foranstaltning, betales efter teknisk Pris.

I ovenstaaende er fremdraget, hvad der maa antages at have særlig Interesse for den byggende, men Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor er i øvrigt til enhver Tid til Tjeneste med eventuelle yderligere Oplysninger. Kontoret er beliggende i Belysningsvæsenets Administrationsbygning, Vognmagergade 8, Tlf. Central 7290. Kontorets forskellige Afdelinger fremgaar udførligt af Telefonbogen.

Jernpladedøre.

Byggelovens § 62.

Bygningsvedtægtens § 51, Stk.'erne 20 og 21.

DK 624.028.1.

I Bygninger, hvor der i Henhold til Byggelovens § 62 af brandmæssige Hensyn stilles Krav om Udførelse af jernbeklædte Trædøre, skal disse i Almindelighed udføres som selvlukkende, tætsluttende, glatte, massive, mindst 35 mm tykke Trædøre, beklædt paa begge Sider og paa Kanterne med sam-

menfalsede, galvaniserede, mindst 0,457 mm tykke Jernplader (BWG Plade Nr. 26), og indsættes i Jernkarm eller pladebeklædt Trækarm.

Hvor stor Betydning en rigtig Udførelse kan faa i Katastrofetilfælde, fremgaar af de angivne Billeder, hvor den viste Dør ikke har været beklædt med sammenfalsede Jernplader paa alle Sider og Kanter, men kun pladebeslaet.

Under Branden har Jernpladerne udvidet sig og derved trukket Søm og Skruer ud, saaledes at der er blevet Adgang for Luften, hvorved Træet er kommet i Brand og Døren fuldstændig ødelagt. Havde Beklædningen været rigtigt udført, vilde Døren have ydet væsentlig større Modstand.

De i Bygningsvedtægten iøvrigt omhandlede jernbeklædte Trædøre, saasom Døre fra Luftsluser til Trapper og Kældere i Beboelsesbygninger med 4—7 Etager, i hvilke der kun anbringes een brandfri Trappe, og hvor der for hver Beboelseslejlighed kun findes Altan til den ene Side, Døre fra Trapper til Kældere i Beboelsesbygninger med 3 Etager, i hvilke der kun anbringes een Trappe, samt Døre til Kældere fra Bitrapper i Beboelsesbygninger med 3—7 Etager bør, for at give tilstrækkelig Sikkerhed mod Ildpaavirkning, altid udføres som ovenfor beskrevet.

Skorstensoverdækningen Axiw.

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 1.

DK 697.81.

Magistratens 4. Afdeling har under 21. Juli 1945 tilskrevet Murermester Axel Rasmussen som følger:

»I Skrivelse af 18. April 1945 har De paa ny ansøgt om Godkendelse af Skorstensoverdækningen »Axiw«, efter at De, som anført i Deres ovennævnte Skrivelse, har foretaget visse Ændringer i Konstruktionen. Saaledes foranlediget skal Magistraten — efter at Sagen under 19. ds. har været forelagt Bygningskommissionen — udtale, at den ansøgte Godkendelse meddeles forsøgsvis paa Betingelse af,

at der i hvert enkelt Tilfælde til Stadsbygmesterens Direktoratet (vedkommende Bygningsinspektør) fremsendes skriftlig Anmeldelse om Bygningsarbejdet,

at Skorstenspipen underkastes et grundigt Eftersyn forinden Overdækningens Anbringelse,

at Skorstenen forsynes med en mindst 5 cm tyk, støbt Afdækning med Fald udefter og med Vandnæse, idet dog tilsvarende eksisterende Afdækning kan tillades bibeholdt, naar den findes at være forsvarlig,

at Overdækningen udføres i mindst 3 cm Tykkelse og armeres som angivet,

at Skorstensoverdækningens Ben faststøbes i mindst 2 cm dybe Udsparringer i Skorstensafdækningen,

at Overdækningen gives et Fremspring af 5 cm ud over Skorstenens Ydersider,

at den fri Aabning fra Skorstensafdækning til Skorstensoverdækning bliver mindst 23 cm ved Skorstenene med Lysning indtil 35 cm × 35 cm og mindst 35 cm ved større Skorstenene, samt

at der, saafremt Overdækningen agtes anvendt ved Ildsteder med kunstigt Træk, fremsendes Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde, og at Tilladelse kun kan forventes meddelt paa Betingelse af, at Overdækningen anbringes i større Højde over Skorstenskanten end foran anført og forøges i Størrelse alt under Hensyn til den paagældende Skorstens Lysning og Røgmængde, hvorom der forinden Andragendets Fremsendelse maa forhandles med Skorstensfejerlauget.«

Glasuld-Isoleringsmaatter.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.

DK 699.86:691.6.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Decem-

ber 1945 tilskrevet A/S Dansk Glasuldsfabrik som følger:

»Under Henvisning til tidligere Korrespondance skal man meddele, at Magistraten — efter at Spørgsmaalet i Henhold til Bestemmelserne i Byggelovens § 62, Stk. 3, har været forelagt Bygningskommissionen — herved forsøgsvis meddeler Tilladelse til Anvendelse af Glasuld-Isoleringsmaatter (Glasuld indsyet imellem 2 Lag Karduspapir i en Tykkelse af 25 mm maalt ved en Belastning paa 10 g/cm²) som Indskud i den i Bygningsvedtægtens § 38 omhandlede Etageadskillelse af Træ i Stedet for det foreskrevne Indskud af faststampet Ler paa Betingelse af,

at Maattens ombøjede Kanter sømmes fast til Bjælkesiderne ved Hjælp af Trælister, og

at der omhyggeligt ved Sammenklæbning med Asfalt tættes, hvor Maatterne samles eller støder til Mur, Rør eller lignende.

Den tidligere meddelte Tilladelse af 27. Januar 1938 bortfalder hermed.«

Cocolith Plader.

Bygningsvedtægtens § 51, Stk. 14.

DK 691.55:693.69.

Magistratens 4. Afdeling har under 3. Januar 1946 tilskrevet Murermester V. Christoffersen som følger:

»I Andragende af 2. Oktober 1944 har De ansøgt om Godkendelse af »Cocolith«-Plader til Udførelse af Skillerum m. m. i Lighed med de tidligere godkendte Pudsplader.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — meddele følgende:

Efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde vil »Cocolith«-Plader i Almindelighed kunne forventes tilladt til nedennævnte Formaal, idet det forudsættes, at Pladerne, hvor intet andet er nævnt, har en Tykkelse af mindst 15 mm:

1) Beklædning paa Forskalling paa Undersiden af Etageadskillelser, Tagundersider, Undersider af Trappeløb og Reposer samt Skraavægge i Tagrum som Erstatning for Rørvæv og Kalkpuds;

2) Beklædning paa Undersider af Etageadskillelser, Tagundersider, Undersider af Trappeløb og Reposer samt Skraavægge i Tagrum som Erstatning for Forskalling, Rørvæv og Kalkpuds paa Betingelse af:

at Pladerne gives en Tykkelse af 20 mm,

at der i Etageadskillelser, Tagundersider og Trappe-

reposer med almindelig Bjælke- eller Spærafstand (højest 1 m fra Midte til Midte) samt i Skraavægge uden Forskalling anbringes $2\frac{1}{4}'' \times 2\frac{1}{4}''$ (6 cm \times 6 cm) Trimpler med højest 40 cm indbyrdes Afstand til Fastsømning af Pladerne,

at disse Trimpler anbringes paa en saadan Maade, at Tømmerkonstruktionerne ikke svækkes,

at Indskudsmaterialet ikke anbringes paa Pladerne, samt

at Pladerne i Tagflader og paa Undersider af flade Tagkonstruktioner, som begrænser Arbejds- eller Opholdsrum, anbringes paa 1 Lag $\frac{3}{4}''$ Forskalling,

3) Beklædning af de i Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 3, og § 46, Stk. 2 a, nævnte dobbelte og tredobbelte Bræddeskillerum som Erstatning for Rørvæv og Kalkpuds;

4) Beklædning paa Træskeletskillerum i Stedet for Forskalling, Rørvæv og Kalkpuds paa Betingelse af,

at Træskelettet udføres af $2\frac{1}{4}'' \times 2\frac{1}{4}''$ (6 cm \times 6 cm) lodret og vandret anbragte Lægter med højest 60 cm Afstand mellem Lægterne saavel i lodret som i vandret Retning, dog indtil 90 cm i det øverste Fag, eller af anden godkendt Konstruktion.

at der langs Loft, Gulv og Vægge anbringes forsvareligt fastgjorte Lægter af samme Dimension som ovenfor anført, samt

at Skillerummets Udstrækning ikke overskrider 5,5 m i Længden og 3,3 m i Højden, med mindre dets Konstruktion særligt godkendes i hvert enkelt Tilfælde;

5) Beklædning af murede eller støbte Vægge i Trapperum i Stedet for Kalkpuds;

6) Beklædning af Lofter og Vægge i W. C.-Rum i ældre Bygninger, naar Pladerne spartles og olie-males, og de forannævnte Bestemmelser iøvrigt iagttages;

7) selvstændige, ikke bærende Skillerum med Udførelse som fastsat ved Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 1, paa Betingelse af, at Pladerne gives en Tykkelse af mindst 5 cm.«

Rockwool-Isoleringsmaatter.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.

DK 699.86:691.2.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. December 1945 tilskrevet A/S Rockwool som følger:

»Under Henvisning til tidligere Korrespondance skal man meddele, at Magistraten — efter at Spørgsmaalet i Henhold til Bestemmelserne i Byggeslovens § 62, Stk. 3, har været forelagt Bygningskommissionen — herved forsøgsvis meddeler Tilladelse til Anvendelse af Rockwool-Isoleringsmaatter (Rockwool indsyet imellem 2 Lag Karduspapir med en Tykkelse af 25 mm maalt ved en Belastning af 10 g/cm²), som Indskud i den i Bygningsvedtægtens § 38 omhandlede Etageadskillelse af Træ i Stedet for det foreskrevne Indskud af faststampet Ler paa Betingelse af,

at Maattens ombøjede Kanter sømmes fast til Bjælkesiderne ved Hjælp af Trælistes, og

at der omhyggeligt ved Sammenklæbning med Asfalt tættes, hvor Maatterne samles eller støder til Mur, Rør eller lignende.

De tidligere meddelte Tilladelser af 15. Juni 1937, 29. November 1937 og 12. Maj 1938 bortfalder hermed«.

Snoede Staaltraadsbindere.

Bygningsvedtægtens § 32, Stk. 3.

DK 624.022.4.

Magistratens 4. Afdeling har under 18. Januar 1946 tilskrevet Repræsentant Chr. Frederiksen som følger:

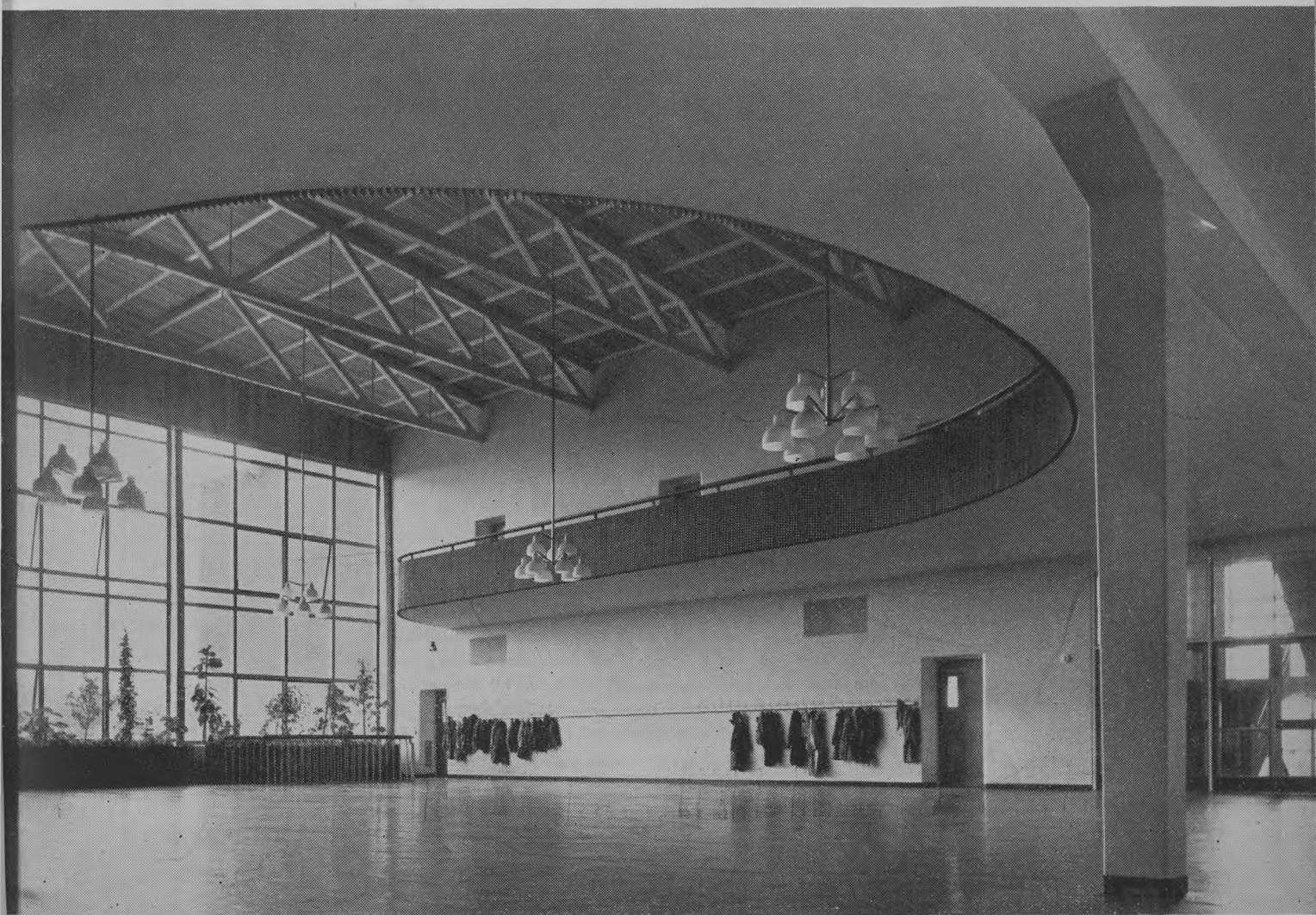
»I Skrivelse af 28. Oktober 1944 forlængede Magistraten den d. 16. Juli 1943 meddelte Tilladelse til at anvende Staaltraadsbindere, snoet af 2 Stk. 4 mm Traad, i Stedet for Bindere af 5 mm Traad, i 1-Etages Beboelseshuse uden Beboelse i Tagetagen og med tilstrækkelig god Tværafstivning ved murede Skillerum paa Vilkaar, at Binderne galvaniseres efter Snoningen, samt at Magistratens Tilladelse i hvert enkelt Tilfælde forud er indhentet.

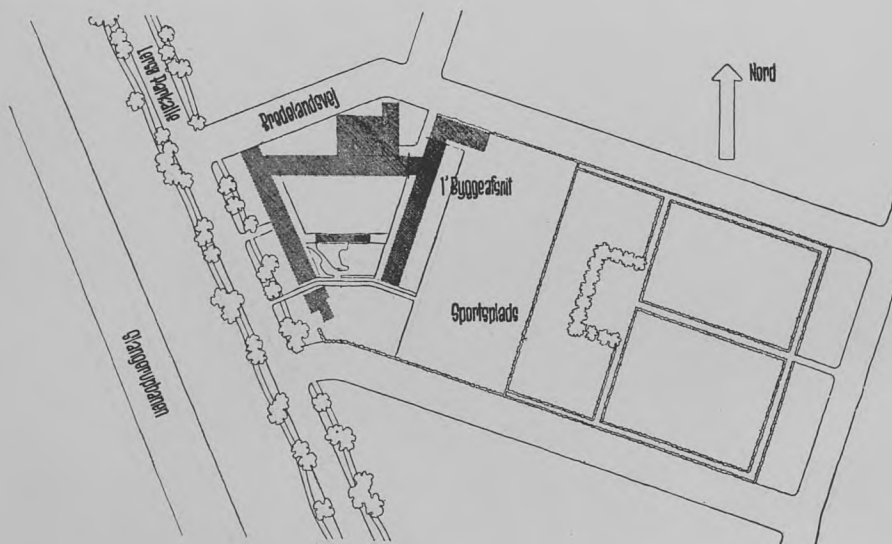
Denne Tilladelse er udløbet den 28. Oktober 1945.

Efter at Sagen paa ny har været forelagt Bygningskommissionen, forlænges herved ovennævnte Tilladelse foreløbigt for eet Aar fra Dato paa de tidligere stillede Vilkaar.«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser Aulaen i Emdrup Skole.

Skolen er opført for Københavns Kommune i Aarene 1940-43 af Stadsarkitekten. Den er opført i 2 Byggeperioder. 1. Byggeafsnit, en 1 Etages Fløj med 10 Smaabørnsklasser, blev taget i Brug i Efteraaret 1940. 2. Byggeafsnit omfattende Hovedbygningen, som er i 3 Etager og indeholder Aula, 19 Normalklasser og de sædvanlige Fagklasser, samt Gymnastiksalsbygning og Inspektørbolig, begge i 1 Etage, blev taget i Brug i Efteraaret 1943.

Skorstensfejning.

Bygningsvedtægtens § 58.

DK 697.88

Til Oplysning for de byggende kan angaaende Skorstensfejning meddeles følgende:

Efter Justitsministeriets Bekendtgørelse af 26. September 1933 er følgende Skorstene fritaget for Fejning:

1. Skorstene, hvis Lysningsvidde i 2 Retninger er 125 cm eller derover, samt
2. fritstaaende Skorstene. Skorstene, der er anbragt inde i en Bygning eller i Forbandt med en af Bygningens Vægge, kan ikke betragtes som fritstaaende, men ved fritstaaende Skorstene forstaas alene Skorstene, som er opført uden Forbindelse med Bygninger.

Vedrørende disse Skorstene skal der derfor ikke udfærdiges Skorstensattest til Bygningsmyndighederne.

Sammenlignende Forsøg med forskellige Indskudsmaterialer i Etageadskillelser.

Bygningsvedtægtens § 38.

DK 691:699 B

Ifølge Byggelov af 29. Marts 1939 for Staden København med dertil hørende Bygningsvedtægt skal Byggearbejder og Konstruktioner udføres af »gode og for Øjemedet velegnede Materialer«, ligesom Tilladelse til at anvende andre Materialer eller Konstruktioner end de i Byggeloven og Bygningsvedtægten omtalte eller forudsatte ikke kan nægtes, naar det i Henhold til Erklæring fra Bygningskommissionen findes godtgjort, at deres Anvendelse i enhver Henseende er forsvarlig. De ældre Materialer og Konstruktioner, for hvis Velegnethed de nødvendige Erfaringer gennem Tiderne er vundet, og som derfor gennem Lovgivningen er tilladt, danner det nødvendige Sammenligningsgrundlag ved Bedømmelsen af de nye Materialer og Konstruktioner, men det vil ofte til Brug for Bygningsmyndighedernes Afgørelser være nødvendigt, at der foretages sammenlignende Prøver og Forsøg, hvis Værdi naturligvis vil være afhængig af, at Prøverne finder Sted under ganske ensartede Forhold.

For paa bedst mulig Maade at opfylde Lovens ovenfor nævnte Krav og sikre en rationel Afgørelse i hvert enkelt Tilfælde, blev det ved Bygningskommissionens Møde den 24. Marts 1942 i Overensstemmelse med Magistratens Indstilling vedrørende Anvendelsen af forskellige nye Materialer til Indskud

i almindelige Bjælkelag vedtaget sammen med de interesserede Firmaer at afholde en Række sammenlignende Forsøg til Prøvning af de nye Materialer — brændt, knust Moler, Rockwool og Glasuld — i Forhold til den i Bygningsvedtægten omhandlede, almindelige Etageadskillelse af Træ med Lerindskud.

For at opnaa helt ensartede Prøveforhold indgik den almindelige, lovlige Etageadskillelse i samtlige Forsøg.

Træetageadskillelser udført paa forskriftsmæssig Maade med Ler og iøvrigt forsynet med de nævnte tre nye Indskudsmaterialer er herefter underkastet Forsøg med Hensyn til:

- 1) Modstandsdygtighed over for Ild,
- 2) Varmeisoleringsevne,
- 3) Evne til at isolere mod Lyd samt
- 4) Evne til at forhindre Vandgennemtrængen.

Forsøgene er foretaget paa Statsprøveanstalten eller ved dennes Foranstaltning paa Danmarks tekniske Højskole (Lydteknisk Laboratorium) samt paa Teknologisk Institut.

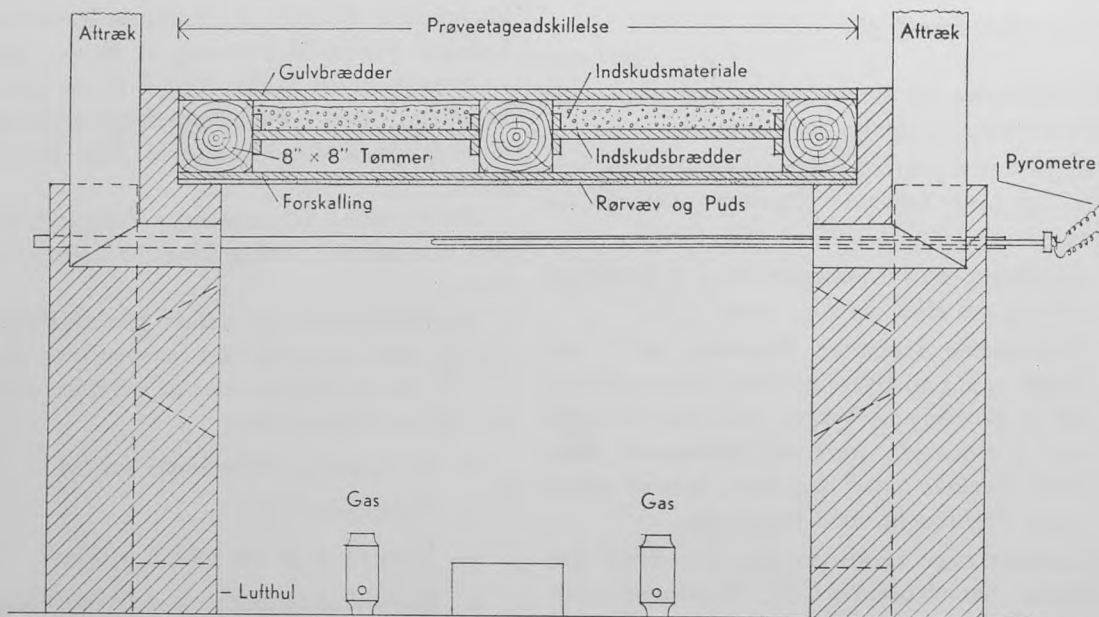
1) Modstandsdygtighed over for Ild.

Redegørelse af *Ingeniør H. Winckelmann*, Statsprøveanstalten.

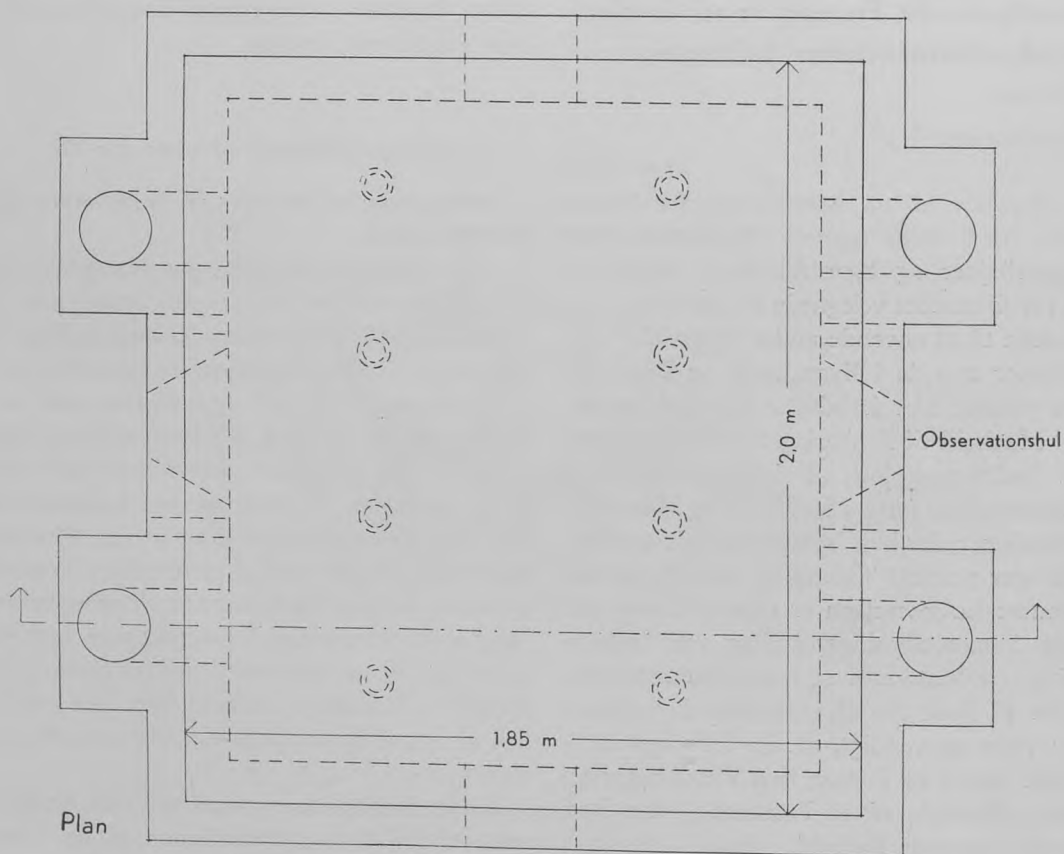
Forsøgene blev foretaget paa Statsprøveanstalten i Overensstemmelse med Dansk Brandværns-Komite's Forslag til brandteknisk Klasseinddeling. Prøvelegemerne til Brandforsøgene tildannedes i en Størrelse af omtrent 4 m² og udførtes som en Træetageadskillelse af 3 Stk. 8" Tømmer med Indskudsbrædder, paa hvilke der i hvert af de to fremkomne Rum anbragtes de foran nævnte Indskudsmaterialer. Alle Prøvelegemerne var iøvrigt forsynet paa sædvanlig Maade med Gulvbrædder, Forskallingsbrædder, Rørvæv og Kalkpuds. Prøvelegemerne anbragtes efter fornøden Udtørring som Loft over et 1,2 m højt Rum og paavirkedes fra neden af Flammerne fra 8 kraftige Gasbrændere, idet man fulgte den af Dansk Brandværns-Komite fastsatte Temperaturkurve.

Under Forsøgene iagttoges saa vidt muligt Tidspunktet for Gennembrændingen af de forskellige Bræddelag samt for Nedstyrtning af Pudslag og Indskudsmateriale, idet hvert Forsøg varede 60 Minutter.

Efter at Ilden var slukket med Vand og Prøvelegemerne afkølet, gennemsavedes samtlige Gulvbrædder med 2 Snit tværs over Midten af hvert

Snit

Plan

Fig. 1.

Plan og Snit af Prøverummet for Brandforsøgene med Angivelse af Prøvelegemet.

TABEL I.

Indskuds-Materiale	Antal Minutter indtil				Middeltykkelse af uforbrændt Træ i Gulvbrædderne efter Forsøget i mm
	Nedstyrtning af Pudslag	Gennembrænding af Forskallingsbrædder	Gennembrænding af Indskudsbrædder	Nedstyrtning af Indskudsmaterialet	
Brændt, knust Moler	22	25	46	48	20
Glasuldmaatter	17	30	50	55	25
Rockwoolmaatter	12-13	Tidspunktet blev ikke iagttaget	Tidspunktet blev ikke iagttaget	51-55	21-24
Stampet Ler	15	25	48	52	22

Rum, og Tykkelsen af det uforbrændte Træ maalttes. Resultaterne ses i Tabel I, hvor Tallene angiver Tidsforløbet i Minutter for Iagttagelsen under Forsøgene.

Af Tabellen fremgaar det, at der i brandteknisk Henseende ikke synes at være væsentlig Forskel paa

de fire Materialer, idet man ikke bør tillægge de smaa Afvigelser mellem Tallene for stor Betydning, da Resultatet kun omfatter eet Forsøg for hvert Materiale, og da de ydre Forhold under Prøvningen, der er foregaaet i det fri, i nogen Grad kan have haft Indflydelse paa Resultatet.

Paa hosstaaende Fotografi (Fig. 2) ses Undersiden af et Prøvelegeme, der havde Ler som Indskudsmateriale, efter Forsøgene.

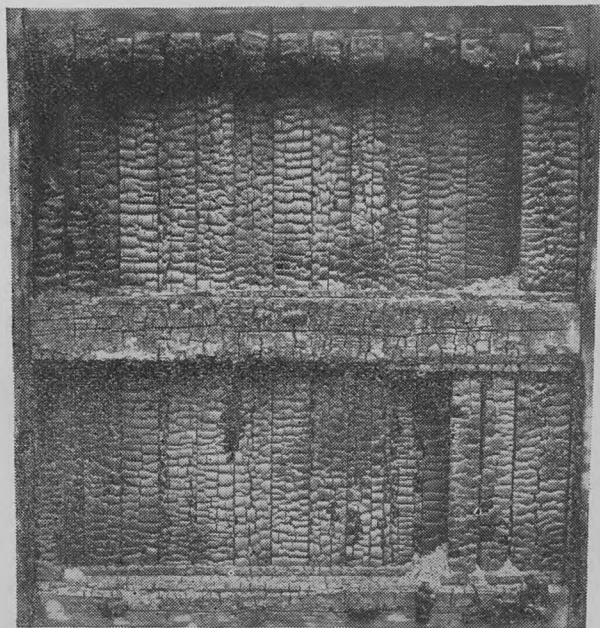

Fig. 2.

Billedet viser det stærkt forkullede Tømmer, Gulvbræddernes Underside samt Rester af Indskudsbrædderne for Enderne af begge Rum. De øvrige Prøvelegemer havde omtrent samme Udseende.

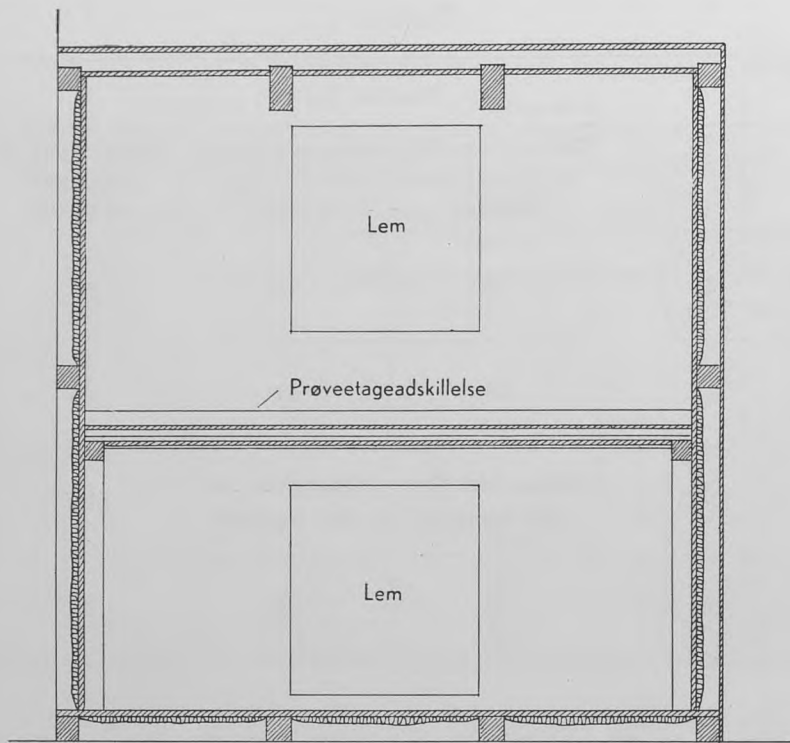
2) Varmeisoleringsevne.

Redegørelse af *Civilingeniør O. G. Posselt*, Teknologisk Instituts varmetekniske Afdeling.

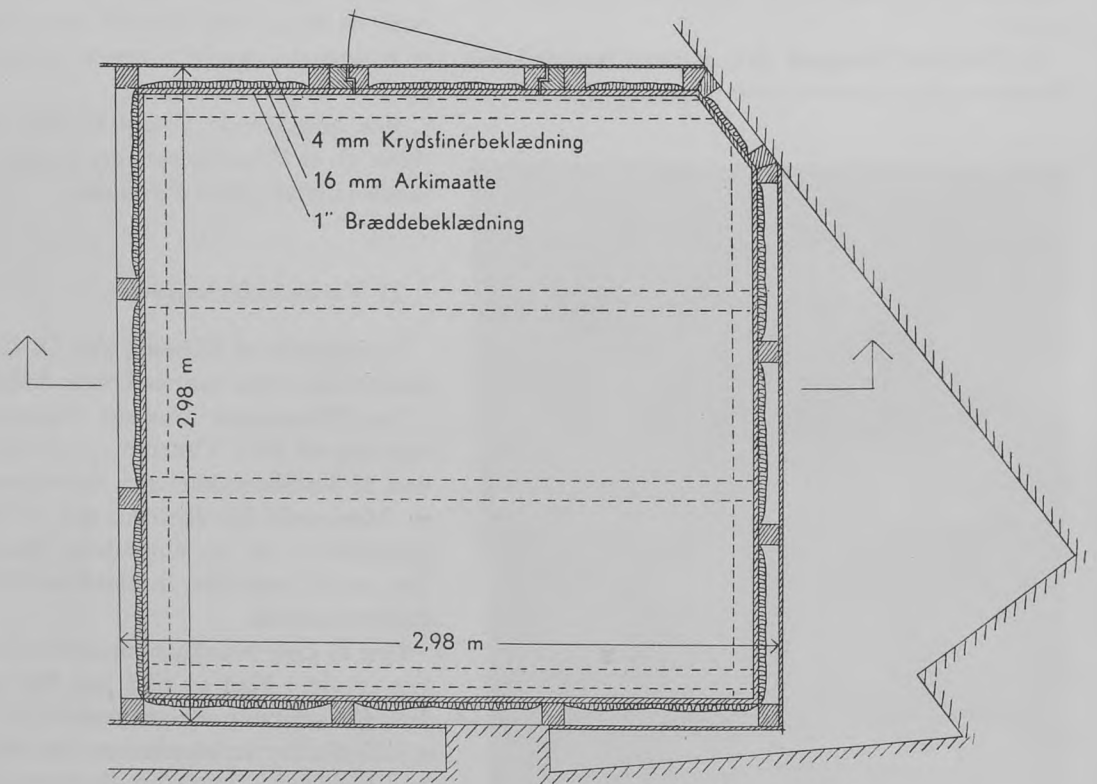
Paa Teknologisk Instituts Varmetekniske Laboratorium er der i Vinteren 1943—44 efter Rekvision af Stadsbygmesteren i København gennemført en Maaleserie for *Bestemmelse af Varmegennemgangstillene* for en almindelig Etageadskillelse af Træ med forskellige Indskudsmaterialer paa Indskudsbrædderne.

Den til disse Maalinger anvendte Etageadskillelse, som er vist i Plan og Snit paa Fig. 3, var uforandret den samme i alle gennemmaalte Tilfælde, blot med forskellige Indskudsmaterialer lagt ud paa Indskudsbrædderne, hvorefter Gulvbrædderne, der var samlet i Flager hver med 8 Gulvbrædder, blev fastskruet paa Bjælkerne.

Etageadskillelsen bestod iøvrigt af $\frac{5}{4}$ '' høvlede, pløjede Gulvbrædder paa 8'' \times 8'' Bjælker med 1'' Indskudsbrædder lagt paa 1'' \times 2'' Lister, der var

Snit

Plan

Fig. 3.

Plan og Snit af Prøverummet for Varmeforsøgene.

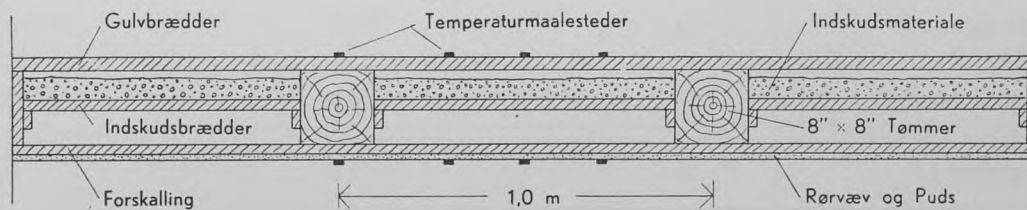
sømmet til Bjælkernes Sider i en saadan Højde, at der blev en Afstand af ca. 8 cm fra Bjælkernes Overkant til Indskudsbræddernes Overkant. Under Bjælkerne var der sømmet $\frac{3}{4}$ " Forskallingsbrædder, hvis Undersider blev røret og pudset. Bjælkeafstanden var 1 m, maalt fra Bjælkemidte til Bjælkemidte, og Etageadskillelsens samlede Tykkelse fra Overside af Gulvbrædder til Underside af Puds var ca. 27 cm. Gulvbrædderne var $1\frac{1}{4}$ ". Prøvefeltet havde en Størrelse af ca. 3 m \times 3 m; det var indbygget i en dertil indrettet Prøveboks, der af Prøvefeltet deltes i 2 lukkede, isolerede Rum. Ved Tilførsel af Kulde og Varme til henholdsvis øverste og nederste Rum blev der etableret en konstant, opadgaaende Varmestrøm igennem Etageadskillelsen. Ved delvis automatisk Regulering af denne Varme- og Kuldetilførsel indstilledes Forholdene saaledes, at der over længere Tid holdtes en Lufttemperatur paa ca. 25° C i det

Ved de varmetekniske Maalinger var Varmstrømsmaaleren anbragt dels midt mellem to Bjælker, dels midt over den ene af disse Bjælker, og da Varmstrømsmaalerens Maalefelt er 0,5 m i Kvadrat, vil Etageadskillelsens Middelvarmegennemgangstal være det aritmetiske Middeltal af ovennævnte to Maalinger.

Der blev udført Maalinger paa den nævnte Etageadskillelse, forsynet med følgende Indskudsmaterialer:

- 50 mm knuste, brændte Molerskærver,
- 33 mm Glasuldmaatter,
- 33 mm Rockwoolmaatter,
- ca. 50 mm stampet Ler.

Maalingerne blev gennemført i den Rækkefølge, i hvilken Indskudsmaterialerne er opført. Efter at

Snit

Fig. 4.

Snit af Etageadskillelse med Angivelse af Maalestederne.

underste, varme Rum og en Lufttemperatur paa ca. 2° C i det øverste, koldere Rum.

Maalingerne paabegyndtes ikke, før Materialerne havde antaget konstant Fugtighed, hvilket blev kontrolleret ved Hjælp af elektriske Modstandsmaalinger. Der blev endvidere foretaget fortløbende Registrering af Varmestrømmen, og Temperaturmaalingerne blev først foretaget, naar der var Sikkerhed for, at Varmeforholdene var stationære. Selve den gennemstrømmende Varmemængde maales ved Hjælp af en speciel Varmestrømsmaaler, der er justeret saaledes, at den gennem et Udslag paa et Millivoltmeter direkte angiver Varmemængden i kcal. pr. m² pr. Time.

Alle Temperaturer, saavel Lufttemperaturer som Prøvefelternes Overfladetemperaturer, maales ved specielle Termoelementer af Kobber og Konstantan, anbragt i et Maalefelt midt imellem det midterste Bjælkespær og et Maalefelt over Midten af den ene af disse Bjælker. Termoelementernes Placering fremgaar af Fig. 4, der viser Prøveetageadskillelsen i Snit.

Maalingerne med Molerskærver, Glasuld og Rockwool var gennemført, blev Maalingen med Molerskærverne, der var det først afprøvede Indskudsmateriale, gentaget, og herved viste det sig, at selve Etageadskillelsen havde bevaret en konstant Isoleeringsværdi under Forsøgene.

Tykkelsen paa de anvendte Maatter blev maalt ved en Belastning med 10 g pr. cm². Indskudsmaterialerne blev henlagt paa Etageadskillelsens Indskud, og Maatterne sømmedes fast til Bjælkesiderne ved Hjælp af Trælister.

Leret, der blev leveret til Laboratoriet paa Foranledning af Stadsarkitektens Direktorat, havde ved Modtagelsen en fugtig, grødagtig Konsistens og blev paa vor Foranledning straks udlagt paa Indskudsbrædderne i en Tykkelse af ca. 5 cm. Ved Udlægningen blev Leret stampet saaledes, at det dannede en homogen, sammenhængende Masse uden væsentlige Hulrum. Etageadskillelsen henstod derefter til Udtørring ca. 1 Maaned. Under Udtørringen dannede der sig brede Svindrevner i Lerindskuddet; disse Svindrevner blev udfyldt med pulveriseret Ler,

svarende til Kalkstøv og Murbrokker, der under Arbejdet paa Nybygninger spildes ud over Indskud- det og trædes ned i dets Revner.

Udlægningen af Leret samt Udtørringens Forløb og Udfyldningen af Svindrevnerne blev foretaget i Samraad med og under jævnlige Tilsyn fra Stads- bygmasterens Direktorat.

Den sidste Udtørring blev fremmet ved Tilførsel af Varme til Rummet under Etageadskillelsen. Ud- over den førnævnte Tørreperiode paa ca. 1 Maaned, hvor Leret ikke var dækket af Gulv, blev den fær- dige Etageadskillelse med paalagt Gulv i ca. 14

Dage udsat for Varme paa Undersiden og Kulde paa Oversiden, for at Varme- og Fugtighedsforhold kunde indstille sig efter Maaletemperaturen. og Maalingerne blev først gennemført, da disse For- hold viste sig at være konstante.

Indskudsleret blev undersøgt efter Maalingerne. De udtagne Prøvestykker havde en Middelvægt af 90 kg/m², en Middeldrumvægt paa ca. 1860 kg/m³ samt et Fugtighedsindhold paa 3,03 % efter Vægt eller 5,45 % efter Volumen.

Maalingerne gav iøvrigt følgende Resultater:

	Indskudsmaterialets			Middeltemp. ° C	Varmegennem- gangstal kg ⁰ /m ² h ⁰ C
	Tykkelse mm	Vægt kg/m ²	Vandindhold % af Vægt		
Knust, brændt Moler	50	22,0	4,2	14,3	0,541
Glasuldmaatte	33	2,47	1,5	14,0	0,455
Rockwoolmaatte	33	6,98	0,76	14,4	0,458
Stampet Ler	50	90	3,0	12,5	0,705

I. MOLERSKÆRVERNE:

Maalested	Etageadskillelsens		Temperatur Differens ° C	Middel Temperatur ° C	Varmestrøm k cal/m ² /h	λ k cal/m ² h ⁰ C
	Underside ° C	Overside ° C				
Mellem Bjælker	22,88	6,01	16,87	14,44	9,49	0,562
Over Bjælker	22,60	5,87	16,73	14,23	8,70	0,520
Middeltal	22,74	5,94	16,80	14,34	9,10	0,541

II. GLASULDMAATTERNE:

Maalested	Etageadskillelsens		Temperatur Differens ° C	Middel Temperatur ° C	Varmestrøm k cal/m ² /h	λ k cal/m ² h ⁰ C
	Underside ° C	Overside ° C				
Mellem Bjælker	21,91	6,25	15,66	14,08	6,81	0,435
Over Bjælker	22,13	5,90	16,23	14,01	7,72	0,475
Middeltal	22,02	6,07	15,95	14,04	7,26	0,455

III. ROCKWOOLMAATTER:

Maalested	Etageadskillelsens		Temperatur Differens °C	Middel Temperatur °C	Varmestrøm k cal/m ² /h	λ k cal/m ² h°C
	Underside °C	Overside °C				
Mellem Bjælker	23,00	5,75	17,25	14,37	7,67	0,445
Over Bjælker	23,62	5,12	18,50	14,37	8,69	0,470
Middeltal	23,31	5,43	17,88	14,37	8,18	0,458

IV. STAMPET LER:

Maalested	Etageadskillelsens		Temperatur Differens °C	Middel Temperatur °C	Varmestrøm k cal/m ² /h	λ k cal/m ² h°C
	Underside °C	Overside °C				
Mellem Bjælker	19,49	4,53	14,96	12,01	11,54	0,773
Over Bjælker	21,38	4,48	16,90	12,93	10,79	0,638
Middeltal	20,43	4,50	15,93	12,47	11,16	0,705

Af de ovenfor angivne Gennemgangstal λ , der er rene Materialekonstanter, kan man beregne Transmissionstallene k ved til de respektive Varmegennemgangsmodstande at lægge Overgangsmodstandene fra Overflade til Luft og omvendt. For indvendige Flader regnes normalt med et Overgangstal $a_i = 7 \text{ kcal/m}^2 \text{ h}^\circ \text{C}$. Benyttes dette Overgangstal til Beregningen af k , faas som Middel for Etageadskillelsen med de ovenfor beskrevne Indskud:

Stampet Ler: $k = 0,585 \text{ kcal/m}^2 \text{ h}^\circ \text{C}$
 Knust Moler: $k = 0,468 \text{ » » » »}$
 Glasuld: $k = 0,404 \text{ » » » »}$
 Rockwool: $k = 0,407 \text{ » » » »}$

3) Evnen til at isolere mod Lyd.

Forsøgene blev foretaget paa Danmarks tekniske Højskole (Lydteknisk Laboratorium) og omfatter en Undersøgelse af, hvilken Betydning det anvendte Indskudsmateriale har paa en Træetageadskillelses Trinstøjstransmission. Der henvises iøvrigt til Artiklen »Indskudsmaterialers Betydning for en Etageadskillelses Trinstøjstransmission« af Lektor, Civil-

ingeniør Fritz Ingerslev og Civilingeniør A. Kjerbye Nielsen i »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« Nr. 3, 1945, Side 17—21.

4) Evnen til at forhindre Vandgennemtrængen.

Redegørelse af Ingeniør H. Winkelmann, Statsprøveanstalten.

Forsøgene blev foretaget paa Statsprøveanstalten, og der anvendtes Prøvelegemer af omtrent samme Format som de til Brandforsøgene benyttede, men dog uden Gulvbrædder, idet disse ved foreløbige Forsøg havde vist sig at kunne virke forstyrrende for Prøvningen af Indskudsmaterialers Tæthed.

Det raa Ler blev indlagt i Prøvelegemets 2 Rum med et Fugtighedsindhold paa ca. 9%, beregnet paa Tørvægten, og det indeholdt efter Udtørring af Prøvelegemet ca. 2,5% Fugtighed.

Det brændte, knuste Moler blev anbragt paa Papirunderlag.

Glasuldmaatterne fastsømmedes med Lister paa Bjælkernes Sider, medens Rockwoolmaatterne henvendtes løst paa Indskudsbrædderne, bøjede op langs Bjælkerne, saa de ligesom Glasuldmaatterne dannede et 4—5 cm dybt Bassin.

Undersøgelsen omfattede 3 Forsøg nemlig:

- 1) Forsøg med 10 l Vand pr. Rum,
- 2) Forsøg med 100 l Vand pr. Rum,
- 3) Forsøg med saa meget Vand, at Vandoverfladen i 24 Timer holdtes i en Højde af 2 cm over Indskudsmaterialets Overflade.

Forsøg 1. Med 1 Liter Vand pr. Kvarter og ialt 10 Liter overrisledes Prøvelegemet som vist paa Fig 5, ved Hjælp af en Beholder med Afløbsrør forsynet med en Række Huller, saaledes at Vandet løb ud omtrent paa samme Maade, som Vand vilde sive ned gennem en Revne mellem 2 Gulvbrædder; i dette Tilfælde i en Stribe tværs over Midten af hvert Rum.

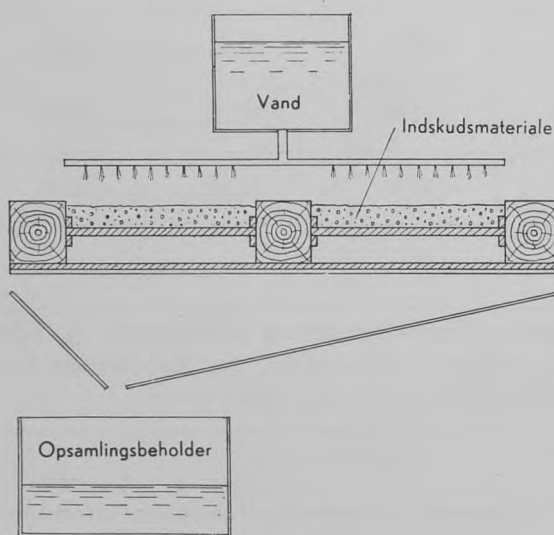

Fig. 5.

Skematisk Rids af Prøveapparatet til Forsøg 1 ved Vandgennemtrængelighedsprøverne.

Under disse Forhold blev det *raa Ler* gennemvaadt ca. 35 cm paa begge Sider af Vandstriben, og Pudslagets Underside blev pletvis fugtig.

Det *brændte, knuste Moler* blev paa Overfladen vaadt i uregelmæssige Pletter, medens den underliggende Del for Størstepartens Vedkommende blev vaad, og Pudslagets Underside blev fugtig paa et ret stort Areal.

Glasuldmaatterne indsugede hele Vandmængden uden at blive vaade paa Undersiden, og uden at Pudslaget blev vaadt.

Rockwoolmaatterne indsugede noget Vand, men der løb dog saa meget igennem, at Pudslagets Underside blev fugtig hist og her.

Forsøg 2. Efter Fjernelsen af de vaade Indskudsmaterialer udtørredes de til Forsøg 1 anvendte Prøvelegemer i 2—3 Maaneder i et med Centralvarme opvarmet Lokale, hvorefter der indlagdes nye Indskudsmaterialer af samme Art som ovenfor beskrevet. Prøvearrangementet var ogsaa det samme, idet dog Beholder og Udløbsrør var større, saaledes at 100 l Vand kunde løbe ud over Indskudsmaterialerne i Løbet af 10 Min. Da begge Prøvelegemets Rum gerne skulde prøves samtidig, tilførtes der yderligere 100 l Vand umiddelbart efter Indsugningen af de første 100 l. Det gennem Etageadskillelsen gennemtrængte Vand opsamledes og maalt.

Det skal bemærkes, at det *raa Ler* ved Forsøgets Begyndelse var delt i adskillige Partier ved Svindrevner paa indtil 8 mm Bredde, ligesom Leret overalt langs Tømmeret havde trukket sig nogle Millimeter tilbage.

Etageadskillelsen med *raat Ler* som Indskudsmateriale forholdt sig iøvrigt under Forsøget paa følgende Maade:

Under Overrislingen flød Vandet efterhaanden hen over hele Leroverfladen, idet det ved Lerets Kvælning lukkede Svindrevner og Hulheder i større eller mindre Grad og stod i et tyndt Lag over den overvejende Del af Leroverfladen i indtil 40 Min., medens det hist og her havde lettere Adgang til at løbe bort fra Overfladen.

Etageadskillelsen med *brændt, knust Moler* forholdt sig saaledes: Under Overrislingen stod Vandet i det ene Rums Midte i et Par Minutter over Molerets Overflade, men indsugedes derefter hurtigt og fordelte sig i Dagens Løb over hele den ifyldte Moler-mængde fra Midten og mod begge Ender af de to Rum.

Etageadskillelsen med Indskud af *Glasuldmaatter* forholdt sig saaledes: Det ved Overrislingen paaførte Vand sank i Løbet af faa Minutter ned i og igennem Maatterne, og da Vandet var trukket bort, var Maatternes Overflade vaad overalt.

Etageadskillelsen med Indskud af *Rockwoolmaatter* forholdt sig saaledes: De først paaførte 100 l Vand var $4\frac{1}{2}$ Time om at synke ned i eller igennem Maatterne, og det henstod til en Begyndelse i en Højde af 5 cm over Maatterne i begge Rum. Næste Paafyldning indsugedes ligeledes først efter 4—5 Timers Forløb.

For Oversigtens Skyld er de forskellige Oplysninger om Gennemløb og Indsugningsmængder angivet i Tabelform i Tabel II.

TABEL II.

Indskudsmateriale	Raat Ler	Moler	Glasuld	Rockwool
Vand paa Undersiden af Pudslag	Efter 1 Min.	Efter 1 Min.	Øjeblikkelig	Efter 12 Min.
Gennemløbstid for de første 12 l	6 Min.	5 Min.	7 Min.	50 Min.
Gennemløbstid for den væsentligste Del af Vandet	(120 l) 40 Min.	(120 l) 30 Min.	(110 l) 25 Min.	6-7 Timer
Gennemløbet Vandmængde ialt	123 l	125 l	110 l	144 l
Vægt pr. m ² før Prøvningen	80 kg	20 kg	2,3 kg	7,5 kg
Vægt pr. m ² 24 Timer efter Prøvningen	91,5 kg	41,0 kg	8,8 kg	8,2 kg
Vandoptagelse pr. m ² 24 Timer efter Forsøgets Begyndelse	11,5 kg	21,0 kg	6,5 kg	0,7 kg

Her, hvor Vandtilførslen har været rigeligere end ved Forsøg 1, er der altsaa en ganske betydelig Forskel paa de forskellige Materialers Evner i Retning af Tæthed og Vandoptagelse. Om det skal betragtes som en Fordel eller en Mangel, at det ene Materiale tilbageholder mere Vand end det andet, vil formentlig afhænge af, om man særligt interesserer sig for den Vandskade, der kan opstaa ved Vandspild eller en Brandslukning, eller for det i hygiejnisk Henseende uheldige Forhold, at Indskudsmaterialet tilbageholder Vand, der er trængt ned deri. En Ting synes imidlertid givet: Det Vand, Indskudsmaterialerne absorberer ved Vandspild eller som Følge af Brandslukning, afgiver de kun langsomt igen, og særligt hvor det drejer sig om uopvarmede Bygninger, rummer dette Forhold sikkert Farer, som ikke bør overses.

Forsøg 3. Forsøg med endnu større Vandmængders Indflydelse paa de forskellige Indskudsmaterialer udførtes ved Hjælp af et lille Prøveapparat, i hvilket nogle af de Tilfældigheder eller Uregelmæssigheder, der maatte fremkomme som Følge af Uensartethed i Træ, Oplægning og Pudslag ved de ovenfor anvendte Prøvelegemer, elimineredes. — Prøveapparatet er vist i Snit paa Fig. 5 og bestaar af en zinkforet Trækasse med Dimensioner 50 cm × 50 cm, fremstillet med en Bund af kun 3 mm tykke »Indskudsbrædder« i 10 cm Bredde, der hviler paa Spejlglasstrimler af lidt mindre Bredde, saaledes at der mellem »Indskudsbrædderne« fremkom ensartede Mellemrum af 2 mm Bredde.

Efter at Indskudsmaterialerne var anbragt i Apparatet i Tykkelse og Oplægningsmaade som ved Prøven i selve Etageadskillelserne og dækket med en Rist for at forhindre Ophvirvling, ledede man Vandværksvand ud over Materialerne i saa stor Mængde,

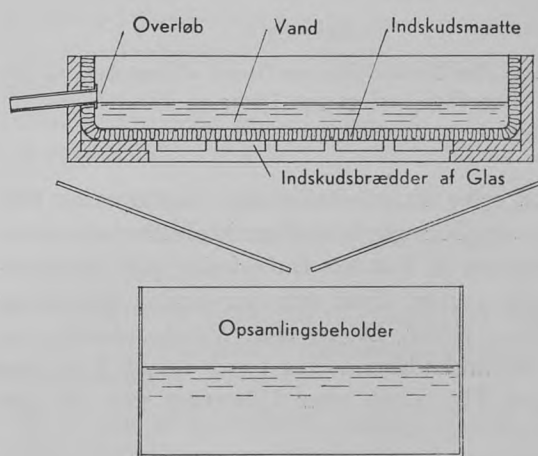

Fig. 6.

Skematisk Rids af Prøveapparatet til Forsøg 3 ved Vandgennemtrængelighedsprøverne.

at det kom til at staa i en konstant Højde af 2 cm over dettes Overflade. Denne Tilstand opretholdtes i 24 Timer, idet det gennemløbne Vand maales paa forskellige Tidspunkter.

Tabel III.

Indskudsmateriale	Raat Ler	Moler	Glasuld	Rockwool
Gennemløb i den 1. Time	4 l	116 l	190 l	2 l
Gennemløb i den 24. Time	3 l	97 l	150 l	3 l
Totalt Gennemløb	72 l	ca. 2400 l	ca. 3900 l	71 l
Vægt af Indskudsmaterialer pr. m ² 24 Timer efter Forsøgets Afslutning	103 kg	50 kg	20 kg	8 kg
Vandoptagelse pr. m ² 24 Timer efter Forsøgets Afslutning	23 kg	30 kg	17 kg	0,5 kg

I Tabel III angives de Vandmængder i Liter, der opsamledes i henholdsvis den 1. og den 24. Time samt i hele Forsøgstiden. Desuden er angivet Kvadratmetervægten 24 Timer efter Forsøgets Afslutning.

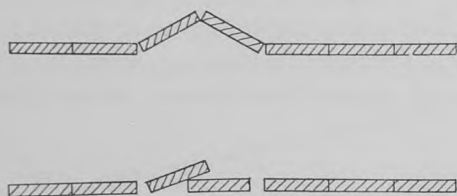

Fig. 7 og 8.

Billederne viser Forskydning paa Grund af Fugtighed af Indskudsbrædder henlagt paa Lister og ikke i Noter.

Med selve Etageadskillelserne iagttoges et Forhold under Forsøgenes »forberedende Øvelser«, nemlig Følgerne af Vandets Indvirkning paa Indskudsbrædderne, naar disse som her henlaa paa Lister og ikke i Noter. Dagen efter Vandpaaførslen saa man, at Indskudsbrædderne havde »skudt Ryg« som vist paa Fig. 7, og efter Udtørring som vist paa Fig. 8.

Hvorledes Indskudsmaterialernes Tilstand var efter dette, behøver vist ingen nærmere Forklaring, men Forholdet er næppe helt ukendt, idet den ældre, erfarne Tømrer, som sammmentømrede Etageadskillelserne paa Statsprøveanstalten, var klar over denne Fare og altid sømmede en Liste ogsaa oven over Indskudsbrædderne.

Som et samlet Resultat af Undersøgelserne kan man fastslaa, at de fire Indskudsmaterialer med Hensyn til Modstandsdygtighed for Ild, Varmeisolationss-

evne og Lydisoleringsevne i det store og hele ikke udviser afgørende Forskelligheder, idet de fleste af Materialerne har mindre Fortrin paa et af de forskellige Omraader.

Med Hensyn til Vandgennemtrængelighed bliver Forholdet noget vanskeligere, og de vidt forskellige Resultater, som de tre Vandgennemtrængelighedsforsøg har ført til, gør det vanskeligt at drage nogen klar Slutning med Hensyn til de forskellige Materialers Værdi i Praxis. Der er næppe Tvivl om, at adskillige Forhold af mere tilfældig Karakter, som kan have været til Stede, har kunnet paavirke Resultaterne i ikke uvæsentlig Grad. For Eksempel vil Revner eller Knasthuller i Brædderne, Rifter i Maatterne o. l. Fejl i Forbindelse med de ved Maatternes Syning frembragte Huller kunne medvirke til et væsentligt hurtigere Gennemløb af Vandet, ligesom Forskydninger i Indskudsbrædderne, der under længere Vandpaavirkning vil bulne ud, kan faa Indflydelse i den modsatte Retning. Ved Forsøgene med Molerindskud kan det indlagte Papirlag, hvorpaa Moleret er anbragt, ogsaa være af Betydning og muligvis i Modsætning til Maatternes gennemhulde Papirlag repræsentere en ret betydelig Modstand mod Vandgennemtrængning, idet det brændte, knuste Moler nok kan optage en Del Vand, men paa Grund af sin store Kornstørrelse ikke kan standse Vandet. Bemærkelsesværdigt er det ogsaa, at nogle af Materialerne efter at have optaget en stor Vandmængde falder sammen, og at Udtørringen foregaar meget langsomt og ikke fører til, at Maatterne faar deres tidligere fulde Tykkelse. Muligheden for Optagelse af ret store Vandmængder af Indskudsmaterialerne kan give Anledning til Vanskeligheder ved at faa en Træetageadskillelse udtørret, efter at den som Følge af Vandskade eller

Slukning af Brand har været oversvømmet, og der kan derved opstaa det Spørgsmaal, om det i de Etager, der har været udsat for Vandskade, vil blive nødvendigt at tage Gulvene op. Det bemærkes, at der ikke efter Erfaringerne synes at have vist sig særlig alvorlige Ulemper i saa Henseende ved den almindelige Etageadskillelse med Lerindskud.

Det er oplyst, at Bygningsvandskader paa Beboelsejendomme i København hidrørende fra Slukningsvand skønnes at beløbe sig til ca. 7 % af det samlede Skadebeløb. Men Hensyn til Svampeskade som Følge af Slukningsvandets Nedsugning i Etageadskillelser foreligger kun faa bekendte Tilfælde.

Bygningsskader hidrørende fra Rørsprængninger er af noget større Omfang, uden at man dog af den Grund kan anbefale Krav om yderligere sikrede Etageadskillelser.

Spørgsmaalet maa formentlig til Slut blive, hvor megen Vægt man skal lægge paa en Etageadskillelses Evne til at modstaa Vandgennemtrængen. Etageadskillelsens Evne til at beskytte mod Varme, Kulde og Lyd maa formentlig stilles i første Række. Evnen til at modstaa Brand i anden og Evnen til at modstaa Vandgennemtrængen i tredje Række, — de sidstnævnte Placeringer under Hensyn til, at saavel Brand- som Vandskader efter det tidligere oplyste hører til de relativt sjældent forekommende Begivenheder. Desuden har alle fire Materialer vist god Modstand i Tilfælde, hvor det kun drejer sig om mindre Vandmængder.

Iøvrigt maa det stærkt understreges, at alle Vandgennemtrængelighedsprøverne er foretaget med Udeladelse af det normale Gulv, som i Praksis i betydelig Grad vil medvirke til at forhindre Vandgennemtrængen.

Efter at Resultaterne af de ret omfattende Undersøgelser har været forelagt Bygningskommissionen, har Magistraten ved Skrivelse af 13. December 1945 forsøgsvis meddelt Tilladelse til Anvendelse af de tre Indskudsmaterialer som Indskud i den i Bygningsvedtægtens § 38 omhandlede Etageadskillelse af Træ i Stedet for det foreskrevne Indskud af faststampet Ler:

Rockwool Isoleringsmaatter (Rockwool indsyet imellem 2 Lag Karduspapir med en Tykkelse af 25 mm maalt ved en Belastning af 10 g/cm²) og *Glasuld Isoleringsmaatter* (Glasuld indsyet imellem 2 Lag Karduspapir i en Tykkelse af 25 mm, maalt ved en Belastning paa 10 g/cm²) paa Betingelse af, at Maatternes ombøjede Kanter sømmes fast til Bjælkesiderne ved Hjælp af Trælister, og at der omhyggeligt ved Sammenklæbning med As-

falt tættes, hvor Maatterne samles eller støder til Mur, Rør eller lignende,

og endelig Materialet

brændt, knust Moler (Kornstørrelse ca. 2—5 mm) paa Betingelse af,

at Moleret anbringes i en Tykkelse af mindst 5 cm og henlægges paa et Lag Fidelepapir, der udlægges i hele Baner og bøjes op langs Bjælkesiderne indtil Bjælkens Overside.

I Lighed med ovennævnte Redegørelse for den systematiske Gennemprøvning af Indskudsmaterialer i Etageadskillelser er det Tanken at undersøge de forskellige, forekommende Byggematerialer, saaledes at der fremkommer det nødvendige Sammenligningsgrundlag for Bedømmelsen af nye Forekomster.

Enkeltsnoet Rundjern.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

DK 691.87

Magistratens 4. Afdeling har under 12. December 1945 og 15. Januar 1946 tilskrevet A/S Lemvigh-Müller & Munck angaaende Anvendelse af enkeltsnoet Rundjern til Armering i Jernbetonkonstruktioner som følger:

»I Skrivelse af 28. September 1945 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende enkeltsnoet Rundjern til Armering i Jernbetonkonstruktioner og regne med en tilladelig Trækspænding i Armeringen paa 1800 kg/cm².

Tilladelse meddeles herved forsøgsvis som ansøgt paa Betingelse af,

at det paagældende Jern kun anvendes efter nærmere fremsendt Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde,

at det enkeltsnoede Rundjern til enhver Tid svarer til de i de fremsendte Prøveattester fundne Materialeegenskaber,

at Snoningen af Rundjernet udføres saaledes, at Skruegangshøjden er 14 Gange Rundjernets Diameter, og Snoningen er jævnt fordelt over hele Længden,

at Rundjernet afmærkes saaledes, at Skruegangslinien tydeligt ses paa dette, samt

at Dansk Ingeniørforenings gældende Normer for Jernbetonkonstruktioner iagttages, idet dog bemærkes:

1) De i Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbetonkonstruktioner (1930) § 36 angivne Stød-

længder vil i Almindelighed være at forøge med 33 %.

2) Den i nævnte Normers § 35 angivne Maksimumsdiameter for Jern uden Kroge i Plader ned-sættes fra 12 til 8 mm.

3) Samling af strakte Jern ved Svejsning er ikke tilladt.

Det er dog herved en Forudsætning, at der til enhver Tid er Adgang for Bygningsmyndighederne til uden egen Bekostning at føre enhver Kontrol, herunder at udføre Brudbelastningsforsøg, som maatte skønnes fornødne saavel med selve det snoede Rundjern som med dermed armerede Konstruktioner og Prøvelegemer«.

Engelsk Rundjern.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

DK 691,87

Magistratens 4. Afdeling har under 6. Marts 1946 tilskrevet Fa. Chr. C. Rahr & Co. som følger:

»I Andragende af 10. December 1945 har De ansøgt om paa Grundlag af Forsøgsresultater fra Statsprøveanstalten at faa fastsat en tilladelig Trækspænding for engelsk Rundjern, naar dette anvendes som Armering i Jernbetonkonstruktioner.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 26. Februar 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at det efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kan forventes tilladt, at der regnes med en tilladelig Trækspænding paa 1500 kg/cm² paa Betingelse af,

at det engelske Rundjern har en Flydegrænse paa mindst 3000 kg/cm², samt

at det iøvrigt til enhver Tid svarer til de i ovennævnte Forsøgsresultater angivne Materialeegenskaber.

Iøvrigt maa Dansk Ingeniørforenings Normer for Jernbetonkonstruktioner nøje iagttages.

Af Hensyn til Faren for en eventuel Sammenblanding af engelske Jern med Jern af anden Oprindelse maa det endvidere kræves, at der paa en Byggeplads af en vis Dimension kun maa anvendes Jern af samme Kvalitet, ligesom to Dimensioner, der ligger hinanden nærmere end 2 mm, skal være af samme Kvalitet. Følgesedler fra Jernleverandøren maa være til Stede paa Byggepladsen og maa til enhver Tid være tilgængelig for Magistratens Tilsynsførende.

Det er yderligere en Forudsætning, at der til enhver Tid er Adgang for Bygningsmyndighederne til

paa Bygherrens Bekostning at føre enhver Kontrol, herunder at udføre saadanne Brudbelastningsforsøg, som maatte skønnes fornødne saavel med selve det engelske Jern som med dermed armerede Konstruktioner.«

Kvadratisk snoet Jern.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

DK 691,87

Magistratens 4. Afdeling har under 21. Juni 1946 tilskrevet Fa. Carl Jacobsen som følger:

»I Andragende af 1. Marts 1946 med supplerende Oplysninger af 11. April 1946 har De anholdt om Tilladelse til at anvende kvadratisk, snoet Jern til Armering af Jernbetonkonstruktioner.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 4. Juni d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at det ansøgte indtil videre kan forventes indrømmet efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde paa Betingelse af,

at den tilladelige Trækspænding for alle Dimensioner regnes til 1900 kg/cm²,

at det kvadratiske, snoede Jern til enhver Tid svarer til de i den fremsendte Forsøgsrapport fundne Materialeegenskaber, herunder at Flydegrænsen mindst er 4000 kg/cm²,

at Snoningen af Jernet er foretaget saaledes, at Skruegangshøjden ikke er mindre end 8 Gange og ikke større end 14 Gange Jernets Sidelinie, samt

at Dansk Ingeniørforenings gældende Normer for Jernbetonkonstruktioner iagttages, idet dog bemærkes,

at Samling af Jern ved Svejsning ikke er tilladt.

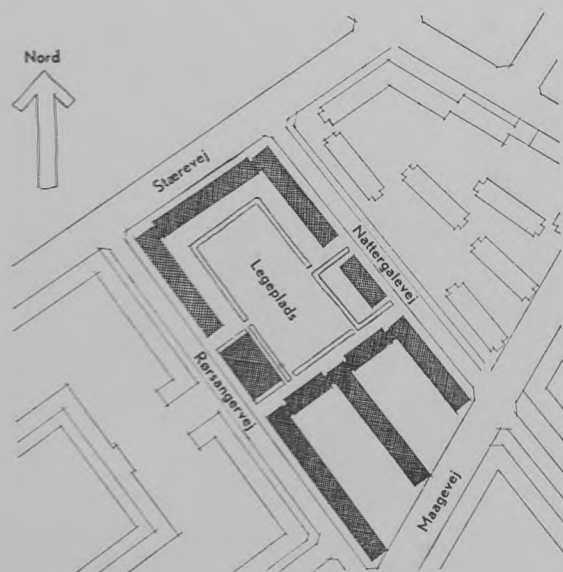
Det er en Forudsætning, at der sikres Bygningsmyndighederne Adgang til uden egen Bekostning at føre enhver Kontrol, herunder at udføre Brudbelastningsforsøg, som maatte skønnes fornøden, saavel med selve det snoede Jern som med dermed armerede Konstruktioner.«

En lignende Tilladelse er under 12. Juli 1946 meddelt Firmaet Chr. C. Rahr & Co.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser Bebyggelsen ved Rørsangervej – Stærevej, opført 1943-1944 for Københavns Kommunes Beboelseejendomme ved Arkitekt M. A. A. Magnus Stephensen. Bebyggelsen indeholder ialt 271 Lejligheder, hvoraf ca. $\frac{2}{3}$ er paa 2 Værelser og ca. $\frac{1}{3}$ paa 2 Værelser og Kammer, delvis for børnerige Familier. Bygningerne er i Hovedsagen i 3 Etager med udnyttet Tagetage. Paa Grunden er Haveanlæg med Legepladser for Beboernes Børn i de mod Maaagevej aabne Gaarde. I Midten er en offentlig Legeplads, og mod Rørsangervej er udlagt Byggegrund til et Kredsbibliotek.

Bekendtgørelse.

DK 352:711.554.

Det bekendtgøres herved, at Kommunalbestyrelsen den 20. Juni 1946 i Medfør af § 12 i Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939 har bestemt at forbeholde et Omraade paa Nørrebro for Industribebyggelse.

Omraadet begrænses af Kommunegrænsen mod Frederiksberg, Hillerødgade, den sydlige Del af Natteergalevej, Bagskellene af Ejendommene langs Glentevej og den sydlige Del af Musvaagevej, Ørnevej til Vibevej, en Strækning af Vibevej, Bagskellene for Facadebebyggelsen mod Frederikssundsvej, den østlige Side af Nordre Fasanvej, herfra mod Øst til Lundtoftegade, Lundtoftegade, Bregnerødgade, Tikøbgade og Lundtoftegade.

I Henhold til Byggelovens § 12, Stk. 4, kan Magistraten foretage saadanne Ændringer i Afgrænsningen af fastlagte Byggeomraader, som enten er af mindre væsentlig Art, eller hvorom Enighed er opnaaet med Ejerne af de Grunde, som omfattes af Ændringen.

En Plan over det paagældende Omraade er fremlagt i Magistratens 4. Afdelings Sekretariat, 1. Ekspeditionskontor, Raadhuset, 2. Sal, Værelse 36.

Københavns Magistrat, 4. Afdeling,
den 10. August 1946.

Johannes Hansen.

/Sverre Borring.

Bekendtgørelse.

DK 352:711.554.

Det bekendtgøres herved, at Kommunalbestyrelsen den 4. Juli 1946 i Medfør af Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939 § 12 har bestemt at forbeholde et Omraade i Sundbyøster omkring Holmbladsgade for Industribebyggelse.

Omraadet begrænses af den fremtidige Gadelinie for Prags Boulevard, Skellene mod de sydvestlige Gavle af Bebyggelsen ved Vermlandsgade, Ungarnsgade, Lauenborggade og dennes Forlængelse, Lyneborggade, Holmbladsgade og den fremtidige Udvidelseslinie til normal Bredder for Halgreensgade.

I Henhold til Byggelovens § 12, Stk. 4, kan Magistraten foretage saadanne Ændringer i Afgrænsningen af fastlagte Byggeomraader, som enten er af mindre væsentlig Art, eller hvorom Enighed er opnaaet med Ejerne af de Grunde, som omfattes af Ændringen.

En Plan over det paagældende Omraade er frem-

lagt i Magistratens 4. Afdelings Sekretariat, 1. Ekspeditionskontor, Raadhuset, 2. Sal, Værelse 36.

København, den 2/9 1946.

Johannes Hansen.

/Sverre Borring.

Centralvarmeanlæg og Tærings-skader.

Af Overingeniør Carl Bruun, Københavns Kommunes raadgivende Ingeniørkontor.

DK 697.3:620.191.

I Tidsskriftet »Ingeniøren« for 12. April 1944, Nr. 25, fremkom en Artikel af Civilingeniør H. Peschardt-Hansen om »Tæringsfænomener i Centralvarmeanlæg«. Aarsagen til Artiklens Fremkomst var nogle i de seneste Aar forekomne Tilfælde af Gennemtæringer i Staalpladeradiatorer, hvilke Tilfælde Forfatteren har gjort til Genstand for nærmere Undersøgelse, og der er derved konstateret saadanne Forhold ved de paagældende Varmeanlægs Konstruktion, at de indtrufne Tæringer var særdeles forstaaelige. Det har herefter vist sig, at der ved Anlæg med udprægede Tendenser til Tæringskader har kunnet træffes effektive Modforholdsregler ved nøje at gennemgaa Forholdene ved Ekspansionsbeholderen og her foretage passende Ændringer.

I Artiklen paapeges det, at de allerfleste Tæringskader ved Centralvarmeanlæg skyldes Angreb paa Jernet af opløst fri Ilt i Cirkulationsvandet, og Bestræbelser for at hindre Tæring maa derfor i første Række rettes mod at undgaa Tilførsel af Ilt til Vandet. Det er almindeligt kendt, at hyppig Tilsætning af frisk Vand til et Varmeanlæg er skadelig, ikke alene ved den forøgede Stenafsætning, men ogsaa ved den øgede Fare for Tæringer. Fejl, der forarsager for hyppig Vandtilsætning, lader sig i Reglen uden Vanskelighed erkende og afhjælpe; her skal blot nævnes Utætheder, for lille Ekspansionsbeholder, urigtigt dimensioneret Pumpearrangement m. v. Mindre kendt er derimod sikkert det Forhold, at der under visse Omstændigheder kan foregaa en stadig stedfindende, særdeles kraftig Iltning af Vandet i Ekspansionsbeholderen. Her er Vandet jo nødvendigvis i Berøring med Atmosfæren ved en fri Vandoverflade, og da Vandet i Beholderen almindeligvis deltager i Cirkulationen i Anlægget, sker der det, at det iltholdige Vand cirkulerer ud i Systemet, hvor Ilten angriber Jerndelene (Rør, Radiatorer, Kedler m. m.), hvorefter Vandet vender ilt-

fattigt tilbage til Ekspansionsbeholderen. Det er derfor i Stand til atter at optage Ilt fra Luften, saaledes at Tæringerne stadig fortsættes. Forfatteren giver Eksempler paa særlig farlige Muligheder for saadan Iltning og gør opmærksom paa, at ved Luftpotter kan tilsvarende Forhold optræde.

Den vigtigste Opgave, naar man vil forhindre Tæring, bliver derfor at reducere Cirkulationen i Ekspansionsbeholderen (Luftpotterne) til det mindst mulige, eventuelt helt forhindre den, og der gives en Redegørelse for en Del af de almindeligst anvendte Ekspansionsarrangementer, samt hvorledes man under Hensyn til ovenstaaende kan afhjælpe tilstedeværende Fejl. En indgaaende fagmæssig Undersøgelse af det paagældende Varmeanlægs Konstruktion er i den Forbindelse af største Betydning.

Det er ikke muligt her i Bladet at give en videre Fremstilling af Enkeltheder i Artiklen, som det maa anbefales alle interesserede at gøre sig bekendt med. Naar Spørgsmaalet gøres til Genstand for Omtale, har det sin særlige Grund deri, at nogle af de foreslaaede Ændringer i givet Fald kan gribe ind i de Dele af Varmeanlæggene, der tjener til Sikring mod Fare i Tilfælde af Overkogning i Kedler eller Boilere, og om hvis lovmæssige Indretning Fabrikinspektøren har forvisset sig inden Udstedelse af Kedelattest. Der foreligger altsaa Mulighed for, at der kan opstaa — maaske uforsætlige — Overtrædelser af Arbejds- og Socialministeriets Bekendtgørelse af 1. April 1931 om Centralvarmeanlægs sikkerhedsmæssige Indretning.

Der maa derfor (fra Bygningsvæsenets Side) næres Betænkelighed ved at tillade, at der foretages saadanne Arbejder ved Centralvarmeanlæg, der kan berøre de derhen hørende Forhold, uden at man gennem fornyet Kedelattest sikrer sig imod Overtrædelse af de Bestemmelser vedrørende Centralvarmeanlægs sikkerhedsmæssige Indretninger, der er givet i Bekendtgørelsen af 1. April 1931. Spørgsmaalet maa i Virkeligheden ses ud fra samme Synspunkt som Udskiftning af Kedler, hvor Andragende kræves fremsendt til Magistraten paa sædvanlig Maade. Kun i Tilfælde, hvor Ændringer foregaar uden nogen som helst Berøring med Ekspansionsbeholder og -ledninger, Overløbs- og Sikkerhedsledninger, Kedler, Omløb og Tregangshaner m. v., for Eksempel ved Ændring af Luftpotter, vil Kravet om Kedelattest kunne undlades.

Ændringer af ovennævnte Art maa formentlig ogsaa i et stort Antal Tilfælde forventes foretaget ved Anlæg, der er udført inden 1. April 1931, og som derfor muligvis ikke opfylder Forskrifterne i

ovennævnte ministerielle Bekendtgørelse. Det vil da i forekommende Tilfælde blive forlangt, at Anlægget ved samme Lejlighed ved fornøden Anmeldelse til Magistraten bringes i saadan lovlig Orden, at Kedelattest kan udstedes.

Alumittapet.

Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 8.

DK 691.7:698.6.

Magistratens 4. Afdeling har under 24. Maj 1946 tilskrevet Andersen & Bruuns Fabrikker A/S som følger:

»I Skrivelse af 18. Februar 1946 har A/S ansøgt om fortsat Tilladelse til Opsætning paa Kakkelovnspladser og bag Radiatorer af det af Selskabet fremstillede Materiale Alumittapet.

Saaledes foranlediget skal man, efter at Sagen under 27. Marts 1946 har været forelagt Bygningskommissionen, meddele, at Tilladelse til fortsat Anvendelse af Alumittapet som ansøgt ikke kan indrømmes til Beklædning af Kakkelovnspladser, da den indsendte Prøve af Materialet viser et væsentlig større Papirindhold end det oprindeligt godkendte Materiale.

Til Anvendelse bag Radiatorer maa de i Regulatoriv vedrørende Udførelse af Centralvarmeanlæg m. m. § 17 angivne forskellige Afstande — i Forhold til Anlæggets Temperatur — fra Radiatorer og Ledninger til Træværk kræves iagttaget ved Anvendelse af Alumittapet.

Den tidligere under 8. Juli 1940 meddelte Tilladelse til Beklædning af Ovnpladser med Alumittapet betragtes herefter som bortfaldet.«

Isolering af Jernkonstruktioner.

Bygningsvedtægtens § 37, Stk. 1.

DK 699.81.624:669.1.

Jernkonstruktioner i en Bygning, herunder ogsaa enkelte Dragere og Søjlere i denne, skal isoleres imod Ildpaavirkning i Henhold til den tidligere Bygningskommissions Bekendtgørelse af 13. Juli 1914. Herefter skal bærende Jerndelev forsynes med en mindst 5 cm tyk Beklædning enten af Monier udført med 7 mm Rundjern og Bøjler af 5 mm Rundjern, omviklet med 2 Lag 6-kantet Net med 2.6 cm Masker, eller af Formsten, idet eventuelle Hulrum mellem Beklædning og Jern enten skal udmures eller udstøbes med Beton. I denne Forbindelse henvises til Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen Nr. 1 1943, Side 3—4.

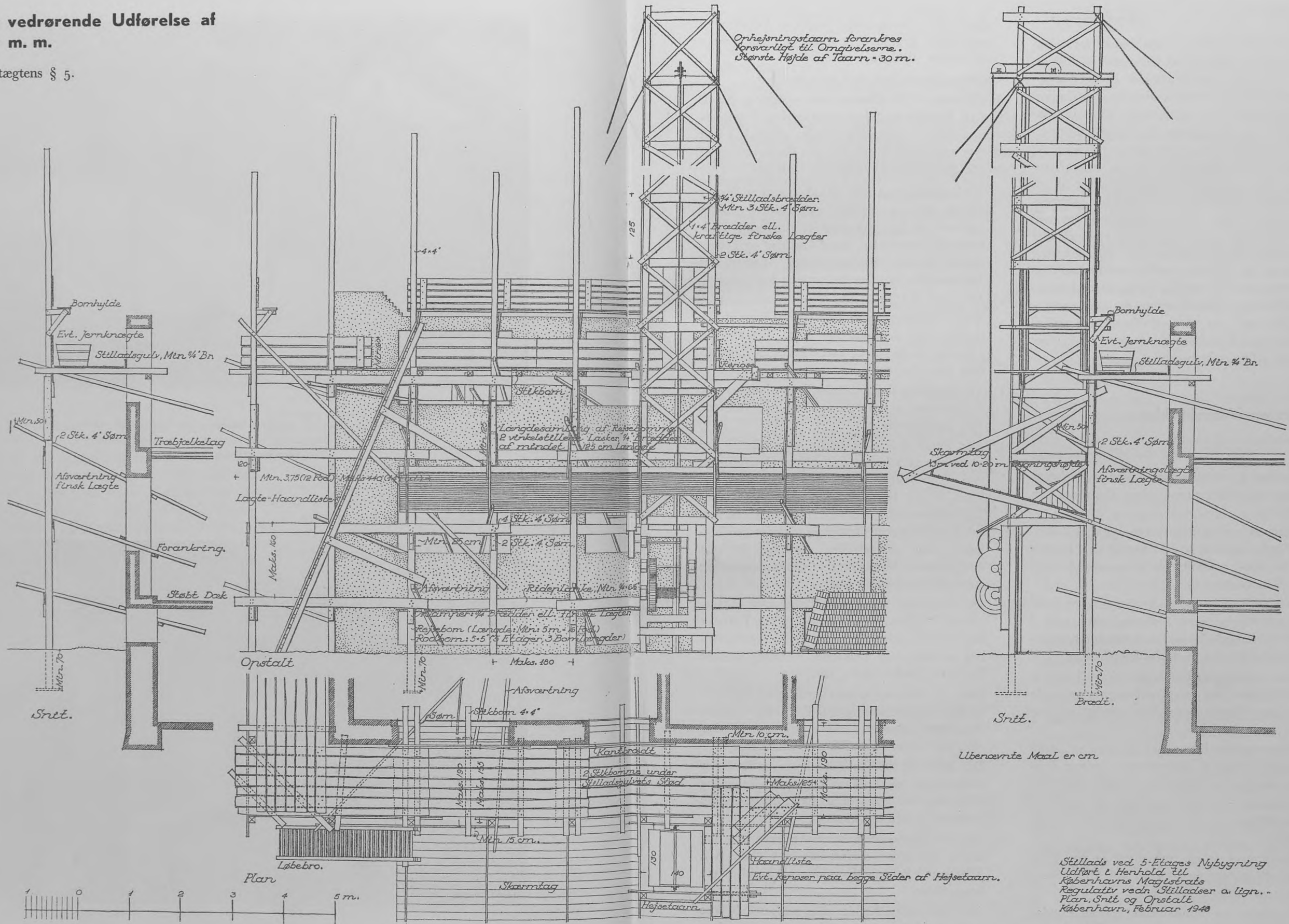
Billedet viser en uisoleret Jernaas, der som Følge af Ildebrand i Tagetagen har udvidet sig og har væltet Murværket i Gavlen.

Billedet viser den nedstyrtede Gavl.

Regulativ vedrørende Udførelse af Stilladser m. m.

Bygningsvedtægtens § 5.

Stillads ved 5-Etages Nybygning Udført i Henhold til Københavns Magistrats Regulativ vedr. Stilladser o. lign. - Plan, Snit og Opstalt København, Februar 1948

Det forekommer stadig, at der indtræffer Ulykker som Følge af mangelfuld Udførelse af Stillads. Det kan derfor ikke indskræpes nok, at Bestemmelserne i Regulativ vedrørende Udførelse af Stilladser, Ophejsningstaarne samt Afstivninger, Overdækninger, Afdækninger og lignende, jfr. Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 5, nøje maa overholdes. Af Bestemmelserne i Stilladsregulativet kan særligt fremhæves § 1, Stk. 1, der giver Retningslinierne for alt Stilladsarbejde: »Alle Arter af Stilladser, Ophejsningstaarne m. v. skal udføres omhyggeligt og med tilstrækkelig Styrke samt benyttes og vedligeholdes paa forsvarlig Maade, ligesom der ved Ændring eller Fjernelse af Stilladser m. v. maa udvises fornøden Forsigtighed og træffes Sikringsforanstaltninger i det Omfang, Forholdene gør det nødvendigt.«

Som Eksempel paa et forskriftsmæssigt udført Stillads henvises til omstaaende Tegning, som viser Stillads ved 5-Etages Nybygning.

Hulbloksten Vibroblokke.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

DK 691.82

Magistratens 4. Afdeling har under 15. Februar 1946 tilskrevet Civilingeniør Gunnar Tvermoes som følger:

»I Andragende af 5. September 1945 med supplerende Oplysninger af 9. Oktober og 26. Oktober s. A. har De ansøgt om Tilladelse til at anvende Hulbloksten »Vibroblokke« til:

- 1) bærende Ydermure og andre bærende og ikke-bærende Vægge samt Udfyldningsmurværk i Skeletbygninger i Lighed med den for Klinkerbeton-Hulbloksten meddelte Tilladelse,
- 2) Fundamenter (over Fundamentklods) i samme Tykkelse som den paa Fundamentet anbragte Mur, naar Fundamentet ikke ensidigt er paa-virket af Jordtryk,
- 3) Kældermure for bærende Ydermure og andre bærende Vægge af Hulbloksten i samme Tykkelse som den paa Kældermuren anbragte Mur,
- 4) Kældermure i 29 cm, subsidiært 30 cm, Tykkelse i Bygninger med 30 cm hul i Mur i Stue-etagen,
- 5) Kældermure i 35 cm, subsidiært 41 cm, Tykkelse i Bygninger med 35 cm hul i Mur i Stue-etagen, samt til
- 6) Kældermure og Fundamenter (over Fundamentklods) i 25 cm resp. 20 cm Tykkelse for

bærende 1 Stens resp. $\frac{3}{4}$ Stens Ydermure i sekundære Bygninger og andre bærende Vægge af samme Tykkelse.

Saaledes foranlediget skal man meddele:

Hulbloksten »Vibroblokke« kan — efter at Sagen under 12. Februar 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — forsøgsvis tillades anvendt i den nedenfor angivne Udstrækning paa Betingelse af, at følgende *almindelige Bestemmelser* iagttages:

- 1) Trykstyrken maa som Middeltal af 3 Prøver mindst være 50 kg/cm² svarende til ca. 35 kg/cm² af hele Tværsnittet, inclusive Hulhederne. Prøver skal, hvad Omfang og Prøve-maade angaar, foretages efter Magistratens Bestemmelse og uden Bekostning for denne.
- 2) Murværk af Vibroblokke maa ikke udsættes for større Paavirkning end 3 kg/cm² af Bruttotværsnittet, idet der dog for lokal Paavirkning (Bjælkevederlag o. l.) kan tillades en Paavirkning paa 5 kg/cm².
- 3) Til Opmuring skal anvendes Bastardmørtel (for Kældermure se dog Stk. 27). Kun fuldkantede Sten maa anvendes.
- 4) Alle Fuger skal være fyldte, dog tillades ved Opførelse af Ydermure at udføre Opmuringen ved saavel Skiftegangsfuger som Stødfuger saaledes, at der fremkommer et ca. 4 cm bredt Luftmelletrum i Murværkets Midte. Tilladel-sen gives kun rent forsøgsvis, saaledes at Tilladelsen kan tilbagekaldes, saafremt det paa Byggepladsen konstateres, at Opmuringen ikke sker med tilstrækkelig Omhu.
- 5) Der maa ikke foretages Udhugninger i Murværket. I Murværk af mindst 25 cm Tykkelse kan tillades udført Nicher, naar disse er tildannet samtidig med Blokkenes Støbning og ikke har større Dybde end 5 cm.
- 6) Bærende Piller skal uanset deres Belastning have en Bredde af mindst 75 cm. Ved smaa 1-Etages Bygninger, saasom Toiletbygninger, Kiosker o. l., kan 50 cm brede Piller dog tillades.
- 7) Der maa i de enkelte Tilfælde gøres Rede for Anbringelse og Forankring af Bjælkelag og Tagværk, der saa vidt muligt skal anbringes saaledes, at Muren belastes centralt.
- 8) Murenes udvendige Sider skal pudses, idet dog herfra undtages Garager, mindre Udhuse o. l. Ydermure i Beboelsesbygninger skal pudses paa begge Sider.
- 9) Alle Ydermure i Kælder skal, saafremt de ikke udføres af Vibroblokke, i Henhold til de neden-

for anførte Bestemmelser være mindst 30 cm tykke og udføres af Beton eller Murværk i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægten.

- 10) Etagehøjden maa ikke overstige 3,5 m maalt fra Gulv til Gulv.
- 11) Vibroblokke maa ikke anvendes til Opmuring af Skorstensrør eller Røgkanaler.
- 12) Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 22 samt i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 a, og Bestemmelserne i Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningkonstruktioner, herunder særlig § 12, maa iagttages.

ANVENDELSE.

Vibroblokke tillades anvendt ved:

- a) *mindre 1-Etages Bygninger*, eventuelt med udnyttet Tagetage med en højst 1 m høj Trimpel. (Tagets Højde maa ikke overstige Bygningens halve Bredde). Det tillades at udføre:
- 13) *Façademure* med mindst 20 cm Tykkelse, og
- 14) *bærende Skillerum* med mindst 15 cm Tykkelse i Tagetagen og med mindst 20 cm Tykkelse i de to underliggende Etager,
- b) *mindre 2-Etages Bygninger* med ikke over 1,5 m højt Tag. Det tillades at udføre:
- 15) *Façademure* med mindst 20 cm Tykkelse i den øverste Etage og med mindst 25 cm Tykkelse i Stueetagen, og
- 16) *bærende Skillerum* med mindst 20 cm Tykkelse i de to øverste Etager og med mindst 25 cm Tykkelse i Kælderen.
Ved *saavel 1- som 2-Etages Bygninger* af de under a) og b) angivne Typer tillades at udføre:
- 17) *Bagmure, Gavlmure og andre Ydermure* med 20 cm Tykkelse,
- 18) *indvendige Brandmure* med 22,5 cm Tykkelse,
- 19) *ikke bærende Skillerum* af ikke over 5,5 m Længde med mindst 10 cm Tykkelse i de to øverste Etager og med mindst 15 cm Tykkelse i Kælderen,
- 20) *Fundamenter* (over Fundamentklods) mindst i samme Tykkelse som den over Fundamentet værende Mur (Ydermur eller Skillerum), naar Fundamentet ikke gensidigt paavirkes af Jordtryk, og det tilladte Tryk, 3 kg/cm², ikke overskrides.

Det kan iøvrigt *uanset Etageantallet* tillades at udføre:

- 21) *Udfyldningsmurværk i Skeletbygninger* med mindst 15 cm Tykkelse for Vægge med et Areal af indtil 16 m², og med mindst 20 cm Tykkelse for Vægge med et Areal af indtil 25 m², idet dog en endelig Fastsættelse af Tykkelserne først kan træffes ved Bedømmelse af Forholdene i hvert enkelt Tilfælde.

Det kan desuden i den nedenfor angivne Udstrækning *rent forsøgsvis* ved Opførelse af enkelte Forsøgsbygninger tillades at anvende Vibroblokke til Ydermur i Kælder samt til Skillerum, der danner Støtte for Jordfyld.

1-ETAGES BYGNINGER.

Det tillades at udføre:

- 22) *Kældermure* med 20 cm Tykkelse, saafremt Muren i Stueetagen bestaar af 20 cm Hulblokken,
- 23) *Kældermure* med 25 cm Tykkelse, saafremt Muren i Stueetagen bestaar af 1 Stens almindelig Mur, og
- 24) *Kældermure* med 29 cm Tykkelse, saafremt Muren i Stueetagen bestaar af 30 cm hul Mur.

2-ETAGES BYGNINGER.

Det tillades at udføre:

- 25) *Kældermure* med 35 cm Tykkelse, saafremt Muren i Stueetagen bestaar af 35 cm hul Mur. Foruden de under almindelige Bestemmelser (Stk.'erne 1—12) anførte Betingelser gælder for Kældermure, der danner Støtte for Jordfyld, følgende særlige Bestemmelser:
- 26) Ved 20 og 25 cm Mure maa Etagehøjden i Kælderen højst være 2,2 m og Jordens Højde mod Muren højst være 1,5 m.
- 27) Kældermuren skal opmures med Cementmørtel.
- 28) Kældermuren skal pudses med Cementmørtel paa den mod Jorden vendende Side.
- 29) Der skal, saafremt ikke Bygningens Beliggenhed og Jordens Kvalitet gør det unødvendigt, foretages en effektiv Dræning omkring Bygningen.

Det bemærkes, at den tilladelige Paavirkning i Kælderen, som for det øvrige Murværk af Vibroblokke, kan sættes til 3 kg/cm².

Det er en Forudsætning for de givne Tilladelser, at der, forinden Vibroblokke anvendes, fremsendes tilfredsstillende Prøveattester for Materialet, hvad angaar Trykstyrke, Isoleringsevne mod Varme og Lyd, Frostbestandighed, Vandopsugning og Volumenbestandighed.«

Træbetonplader som Skillerum omkring Baderum.

Bygningsvedtægtens § 31.

DK 691.11:624 02.25

Magistratens 4. Afdeling har under 18. Februar 1946 tilskrevet A/S Axel Prior som følger:

»Under Henviisning til Aktieselskabets Skrivelse af 22. Januar 1946 vedrørende Godkendelse af Træbetonplader som Skillerum omkring Baderum i Relation til Statsprøveanstaltens Beretning fra 1944/45 skal man udtale følgende:

Den i »Beretning om Statsprøveanstaltens Virksomhed i Finansaaret 1944—45« omtalte Undersøgelse af Trolldtekt Træbetonplader, som er udført af Selskabet, har kun resulteret i en Godkendelse af de omhandlede Træbetonplader til Anvendelse i Baderum, og Afgørelsen kan ikke umiddelbart overføres til andre Fabrikater, idet Materialer af samme Kategori, men af forskellige Fabrikater, maa underkastes ensartede, sammenlignende Prøver, forinden der tages Stilling til en eventuel Godkendelse af Materialet.

Granuleret Rockwool.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 9.

DK 691.2. 691:699.8.

Magistratens 4. Afdeling har under 6. Marts 1946 tilskrevet Aktieselskabet Rockwool som følger:

»I Skrivelse af 15. December 1945 har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til at anvende granuleret Rockwool i en Tykkelse af 40 mm som Indskudsmateriale i Stedet for Ler i den i Bygningsvedtægtens § 38 omhandlede Etageadskillelse af Træ.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 26. Februar d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten herved indrømmer Tilladelse som ansøgt paa Betingelse af,

at den granulerede Rockwool anbringes i en Tykkelse af mindst 40 mm (maalt ved en Belastning af 10 g/cm²) og henlægges paa et Lag Karduspapir, der udlægges i hele Baner og bøjes op langs Bjælkesiderne indtil Bjælkernes Overside,

at Materialet efter Henlægningen stampes let og afdækkes som ansøgt, eventuelt suppleret med svært Papir,

at Henlægningen først foretages umiddelbart før Gulvbelægningen, og

at der paa Hanebjælkelag henlægges Gulv, hvor der er Mulighed for Passage i eller Benyttelse af Tagrummet.«

Celleteglsten.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

DK 691.82.

Magistratens 4. Afdeling har under 29. Marts 1946 tilskrevet Nivaagaard Teglværk som følger:

»I Andragende af 22. Januar 1946 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende *Celleteglsten* i dansk Normalmurstensmaal med Middeltrykstyrke paa 28 i kg/cm² i samme Udstrækning som almindelige Teglsten.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 11. Marts 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at den ansøgte Tilladelse til at anvende *Celleteglsten* paa samme Maade og i samme Udstrækning som almindelige, fuldblændte Mursten herved gives paa Betingelse af,

at *Celleteglstenens* Trykstyrke mindst er 225 kg/cm², bestemt ud fra Stenens fulde Areal uden Fradrag af de deri værende Huller, og

at Magistraten paa Fabrikantens Bekostning til enhver Tid kan lade foretage paakrævede Brudbelastningsforsøg med *Cellesten* for at konstatere, om de stillede Betingelser overholdes.

Cellesten kan dog ikke tillades anvendt til Brandmure.«

Staalstilladser.

Regulativ vedr. Stilladser m. m. § 1, Stk. 1.

DK 624.057.6:691.1

Magistratens 4. Afdeling har under 24. April 1946 tilskrevet Københavns Politi, Politiingeniøren, som følger:

»I Skrivelse af 9. November 1945 har Politiet udbedt sig en Udtalelse vedrørende Anvendelsen af Staalstilladser ved Arbejder, der falder ind under Bygningsmyndighedernes Kontrol.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 11. Marts 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten kan tillade, at Staalstilladser, indtil disse er fuldt gennemprøvet, forsøgsvis anvendes ved indtil 2-Etagers Bygninger. Forinden Anvendelsen maa der fremsendes Redegørelse for Opstillingen i alle Enkeltheder, og Magistraten forbeholder sig Ret til saavel før som under Stilladsets Benyttelse at stille ethvert Krav, der maatte anses for nødvendigt.«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,

Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

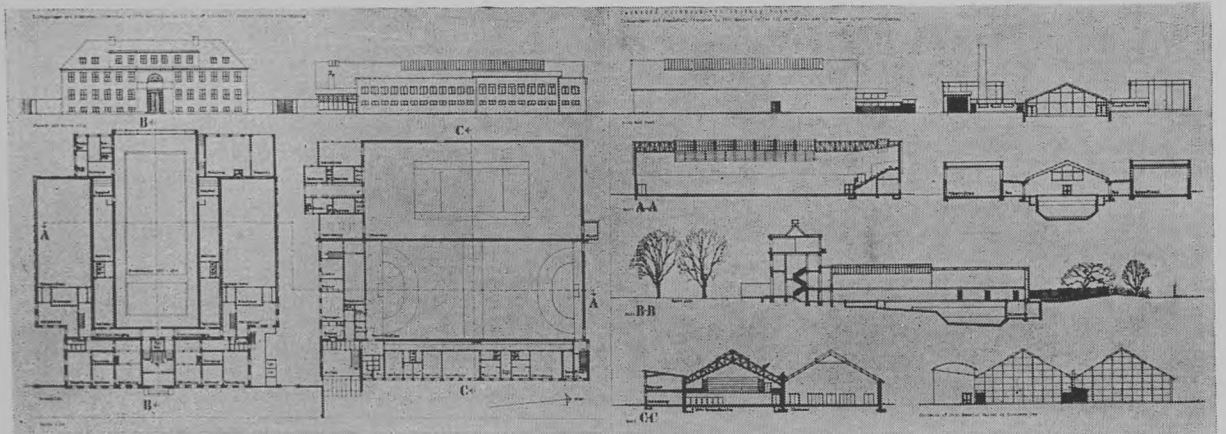
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.

Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.

Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser Otto Mønsted Hallen, opført ved Arkitekt, Professor Edvard Thomsen og Civilingeniør, Dr. tech. Chr. Ostenfeld. Bygningen ligger ud imod Nørre Allé ved Siden af den af Arkitekt Carl Brummer opførte Bygning for Statens Højskole for Legemsøvelser. Langs Alleen findes i Stuen et Forrum og en Række Omklædningsrum. Over disse er der Kantine og Festsal. Selve Hallen, som anvendes til Studentergymnastikken – herunder Boldspil – er tilbygget en tidligere opført Boldhal, og dens Drift er henlagt under Højskolen.

Under Krigen var det nødvendigt at bruge Træ til Konstruktionen af Taget, mens der er anvendt Jernrammer til den nogle Aar før opførte Hal. Bomme er opsat ud for Nordgavlen, og der findes Ribber i denne Ende af Hallen. Mod Syd er der en Tilskuertribune og under denne Kontorer og Redskabsrum. Hallen bruges bl. a. til Haandboldopvisninger, og Væggene er af Hensyn til Boldspillet overalt beklædt med Træ.

Bygningen blev i 1946 belønnet med Kommunens Præmie for godt og smukt Byggeri.

Bekendtgørelse.

DK 352:711.554.

Det bekendtgøres herved, at Kommunalbestyrelsen den 19. September 1946 i Medfør af Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939 § 12 har bestemt at forbeholde et Omraade Syd for Frederikssundsvej for Boligbebyggelse.

Omraadet begrænses af Frederikssundsvej, det nedlagte Befæstningsanlægs østlige Grænse, Frederikssundbanen og Kommunegrænsen mod Herlev.

I Henhold til Byggelovens § 12, Stk. 4, kan Magistraten foretage saadanne Ændringer i Afgrænsningen af fastlagte Byggeomraader, som enten er af mindre væsentlig Art, eller hvorom Enighed er opnaaet med Ejerne af de Grunde, som omfattes af Ændringen.

En Plan over det paagældende Omraade er fremlagt i Magistratens 4. Afdelings Sekretariat, 1. Ekspeditionskontor, Raadhuset, 2. Sal, Værelse 36.

Københavns Magistrat, 4. Afdeling,

den 2. Oktober 1946.

Johannes Hansen.

/ Ch. Abrahamsen.

Regulativer.

Til Orientering for de byggende kan det oplyses, at der foreligger følgende Regulativer og Bestemmelser med Angivelse af seneste Udsendelsesdato:

Regulativ om aaben og lav Bebyggelse paa afgrænsede Arealer 15/3 1945

Afløbsregulativ 15/5 1944

Regulativ vedr. Udlægning af Arealer for Brandsikring 30/12 1939

» » Gasildsteder 15/3 1943

» » Udførelse af Centralvarmeanlæg m. m.... 1/10 1943

Regulativ vedr. Indretning af Baderum 15/8 1940

» » Indretning af Nødtørftsrum 15/3 1943

» » Udførelse af Stilladser m. m. 24/8 1940

» » Udførelse af Trapper med indspændte Jernbetontrin 1/6 1941

» » Indretning af Staldbygninger m. m. ... 1/11 1941

» » Aftrækskanaler og Ventilationsanlæg ... 1/7 1942

» » Affald i Bygninger ... 14/1 1943

» » Indretning af Garager 15/11 1941

» » Anbringelse af Ledninger i Forhold til Fundamenter 15/5 1944

» » bygningsmæssige Foranstaltninger i Forb. med teknisk Installation 1/3 1946

Bestemmelser vedr. Udførelse af Facadebeklædninger 2/1 1946

» » midlertidig Godkendelse af Brændeovne samt Aftræk fra midlertidige Ildsteder i centralopvarmede Bygninger 17/8 1940

Regulativerne udleveres gratis ved Henvendelse til Magistratens 4. Afdelings Sekretariat og Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.

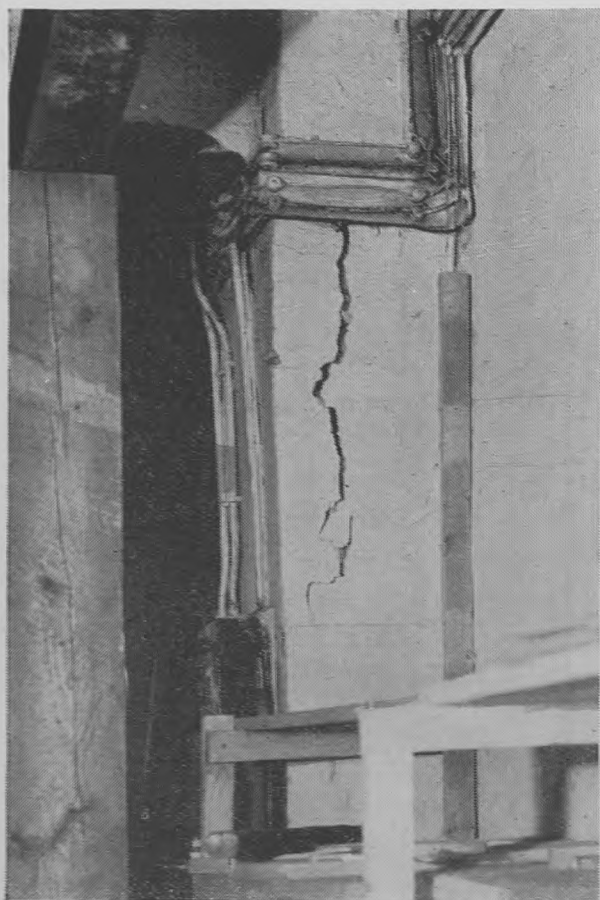

Fig. 1.

Fig. 2.

Brud i to 60 cm×60 cm Portpiller i Stueetagen i Hovedskillerum i en 5-Etages Lager- og Værkstedbygning. Den ene Portpille er knust, og den anden er flækket paa tre Sider.

Sprængning af Murpiller som Følge af Overbelastning.

Bygningsvedtægtens § 38.

DK 624.046:624.025.4

For de fleste bygningsinteresserede staar Sammenstyrtningsulykken paa Amerikavej for nogle Aar siden endnu i frisk Erindring. Skulde nogen imidlertid have glemt Ulykken eller mene, at den hidrørte fra ganske ekstraordinære Forhold, der næppe vilde være tænkelige andet Steds, viser de her gengivne Fotografier fra en 5-Etages Værksted- og Lagerbygning et Eksempel, hvor en Katastrofe af næppe mindre Omfang end den paa Amerikavej blev afværget i sidste Øjeblik.

I Januar 1945 blev Bygningstilsynet tilkaldt til en 5-Etages Mellembbygning paa Vesterbro i Anledning af, at to Portpiller, der var blevet knust af den overliggende Vægt, skulde istandsættes.

Der viste sig at være Tale om to 60 cm×60 cm Piller i Hovedskillerummet (Porten gaar midt igennem Bygningen), hvis øverste Del var fuldstændig knust som Fig. 1 og 2 viser.

Ved en Gennemgang af Bygningen viste det sig, at Etageadskillelserne var stærkt overbelastede, jfr. Fig. 3 og 4.

Afstivning af Bygningen blev beordret øjeblikkelig og Belastningerne krævet bragt ned til det tilfældige.

Bygningen er opført i Aaret 1903 med Etageadskillelser bestaaende af Beton mellem Jernbjælker I NP 19 hvilende paa Jerndragere 2 I NP 20. Paa 1., 2. og 3. Sal hviler Dragerne paa 4 Støbejernsøjler og Gavlene (Støbejernsøjlerne paa 1. Sal var udført med 6" udvendig Diameter og 3/4" Godstykkelser). Ved 1. Sals Gulv staar de to midterste Søjler ned paa de to omtalte 60 cm×60 cm Portpiller. Fig. 5 viser Underlagsplader for disse to Søj-

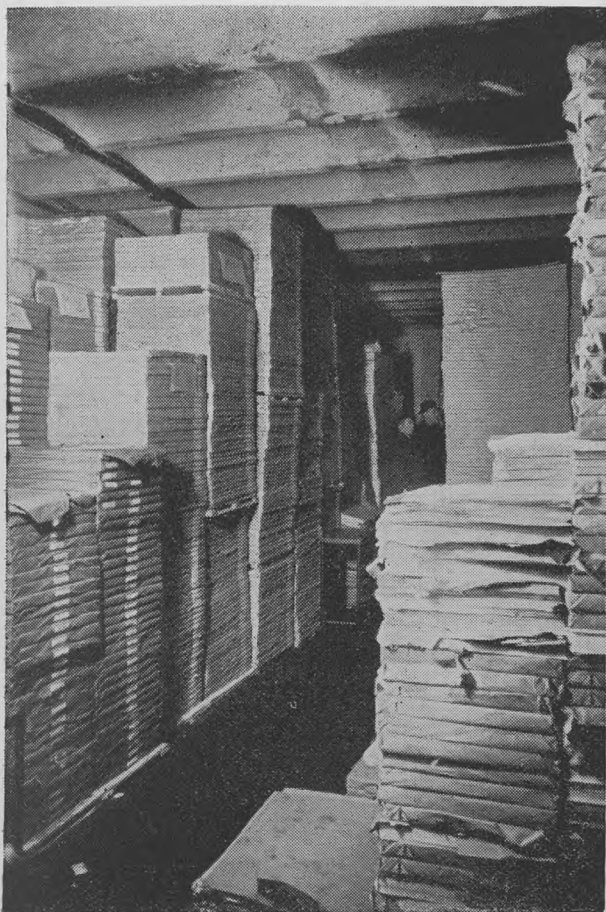

Fig. 3.

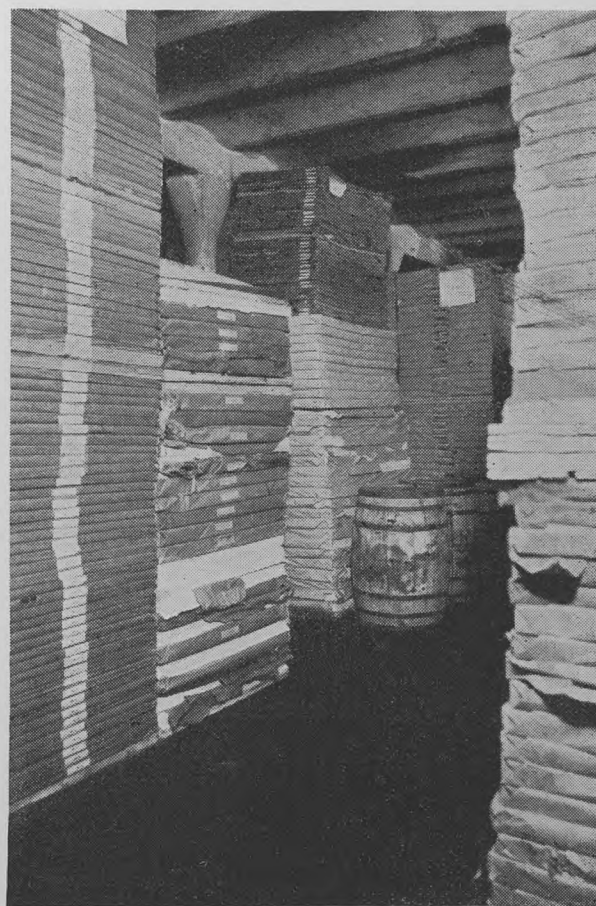

Fig. 4.

Billederne viser tydeligt Overbelastningen paa Etageadskillelserne.

ler. Pladens Dimensioner er $23 \text{ cm} \times 38,5 \text{ cm} \times 0,8 \text{ cm}$. Oven paa denne Plade var anbragt en mindre Plade $15,5 \text{ cm} \times 15 \text{ cm} \times 0,5 \text{ cm}$. Pladerne er paa Fig. 5 anbragt i den Stilling i Forhold til hinanden, hvori de indgik i Konstruktionen. Mærkerne af Søjlen ses paa den lille Plade. Søjlen har saaledes staaet ekscentrisk paa Underlagspladen. Den store Plades Pilhøjde er $2,9 \text{ cm}$ maalt langs den stærkest buede Kant. Underlagspladens ringe Tykkelse i Forbindelse med den skæve Placering af Søjlen og Overbelastningen har bevirket det farlige Brud i Portpillerne, der iøvrigt heller ikke var udført med den foreskrevne Styrke.

Det bemærkes, at Etageadskillelserne ved Bygnings Opførelse var beregnet for en Totallast paa 750 kg/m^2 . Da Egenvægten udgør 350 kg/m^2 , var den største tilladte bevægelige Belastning saaledes oprindelig 400 kg/m^2 . Ved Eftersynet fandtes denne Værdi dog væsentligt overskredet. Herpaa tyder ogsaa Fig. 6, der viser et af Søjlehove-

derne. Ved Efterregning af Støbejernssøjlerne fandtes disse kun at have $40\text{--}60\%$ af den fornødne

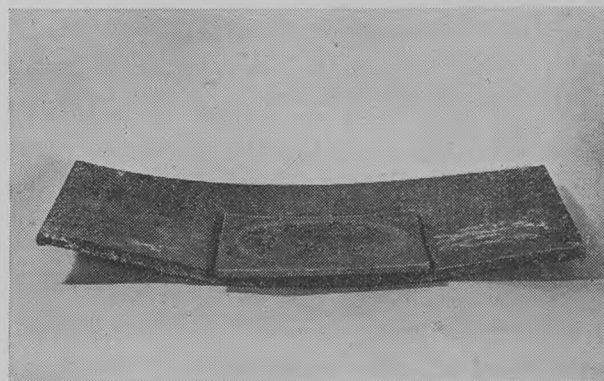

Fig. 5.

Underlagsplader over den ene Portpille for Støbejernssøjle paa 1. Sal. Paa den øverste Plade ses det cirkulære Aftryk af Støbejernssøjlen. Pladerne er stærkt krummede paa Grund af utilstrækkelig Pladetykkelse.

Fig. 6.

Overbelastningens Virkning paa et af Søjlehovederne. Det isolerende Betonlag er knust og delvis faldet ned.

Styrke til at optage den oprindeligt tilladte Belastning. Samtidig med en Ommuring af Portpillerne blev der derfor foretaget en Forstærkning af Søjlerne ved Omstøbning og Forstærkning af Fundamenterne, saa at den fulde Udnyttelse af Etageadskillelserne kunde opnaas.

Tilfældet, der desværre paa ingen Maade er enestaaende, maner til Agtpaagivenhed, særlig ved Belastning af Etageadskillelser i ældre Bygninger.

Bygningsvæsenet har i de senere Aar i Samarbejde med Arbejds- og Fabriktilsynet gjort et stort Arbejde for at komme den ofte utrolige Letsindighed, der udvises med Hensyn til Overbelastninger i Fabrikker og Lagerbygninger, til Livs, men Byggeriets egne Folk, Arkitekter, Ingeniører og Haandværkere, bør overalt, hvor de møder Forhold af denne Art, som giver Anledning til Mistanke, skride ind og foranledige Forholdene grundigt undersøgt.

Sammenlignende Forsøg med forskellige Indskudsmaterialer i Etageadskillelser.

Bygningsvedtægtens § 38.

DK 691:699.8

Fra A/S Rockwool og A/S Dansk Glasuldfabrik har man modtaget Anmodning om til Artiklen i M. K. B. Nr. 2 1946 »Sammenlignende Forsøg med forskellige Indskudsmaterialer i Etageadskillelser« at optage følgende Berigtigelse:

Den Etageadskillelse, som i Tabellen paa Side 11 er angivet udført med Rockwoolmaatter som Indskudsmateriale, var udført helt uden Indskudsbrædder, saaledes at Maatterne laa direkte paa Forskallingen, der bestod af $\frac{3}{4}$ " Forskallingsbrædder. Ved Forsøgets Afslutning var Rockwoolmaatterne ubrudte, og Middeltykkelsen af uforbrændt Træ i Gulvbrædderne var 24—25 mm.

De ved det i Tabel II Side 17 omhandlede Forsøg anvendte Rockwoolmaatter var imprægneret mod Fugtighed. En Prøve foretaget med uimprægnerede Rockwoolmaatter maa antages at give et ringere Resultat.

Damphærdet Gasbeton.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

DK 691.82:691.32.

Magistratens 4. Afdeling har under 22. Februar 1946 tilskrevet Dansk Gasbeton Aktieselskab som følger:

»I Skrivelser af 8. Februar og 9. November 1945 har Aktiselskabet ansøgt om Tilladelse til at benytte damphærdet Gasbeton til følgende Anvendelse:

1. *Opførelse af Huse med 3 Beboelseslag.*
 - A. Udførelse af Façademure (bjælkebærende Mure) i 20 cm Tykkelse i øverste Etage, 25 cm i mellemste Etage og 30 cm i nederste Etage ved Bygninger med fladt Tag, der ikke indeholder noget tilgængeligt Tagrum, og hvor Etagehøjden ikke overstiger 3,5 m, og naar de for Opførelse af Huse af Gasbeton sædvanlige Betingelser iøvrigt overholdes.
 - B. Udførelse af Bagmure og Gavle i 20 cm Tykkelse i de to øverste Etager og 25 cm i Stueetagen.
 - C. Andre Ydermure udført i samme Dimensioner som Bagmure og Gavle.
 - D. Brandmure, udført i 22,5 cm Tykkelse i

øverste Etage og 25 cm Tykkelse i de to nederste Etager.

E. Bærende Skillerum i 20 cm Tykkelse i øverste Etage, 25 cm i mellemste Etage og 30 cm i nederste Etage.

2. Ved Beregning af Gasbeton sætte tilladeligt Tryk til 6 kg/cm^2 i Stedet for 3 kg/cm^2 som hidtil og for Vederlagstryk 9 kg/cm^2 , hvilket oplyses at være mindre end $\frac{1}{7}$ af Blokkenes Styrke.
3. Ved Ydermure i Beboelsesbygninger undlade at pudse Murværkets udvendige Side.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten herved indrømmer Tilladelse til forsøgsvis af Gasbeton at opføre 3-Etages Bygninger med en Taghøjde af højst 1,5 m under Iagttagelse af nedenstaaende Vilkaar:

ad 1. at Façademure (bjælkebærende Ydermure) A—E udføres med en Tykkelse af mindst 25 cm i de to øverste Etager og 30 cm i den nederste Etage,

at Bagmure, Gavlmure, Brandmure og andre Ydermure udføres med en Tykkelse af mindst 25 cm i alle tre Etager,

at bærende Skillerums Dimensioner fastsættes i hvert enkelt Tilfælde paa Grundlag af Beregning, idet dog Tykkelser mindre end 20 cm ikke kan forventes tilladt,

at de i den tidligere Bygningskommissions Skrivelse af 27. Oktober 1938 under Punkterne 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 og 9 stillede Betingelser iagttages,

at Afstanden mellem afstivende Tværskillerum ikke overstiger 8 m,

at Tværskillerum mures i forsvarligt Forbandt med Ydermure, idet der maa fremsendes Forslag til Godkendelse af dette Forbandt, forinden der kan gives Byggetilladelse til Bygninger af den omhandlede Art,

at Etagebjælkernes Forankring, saafremt der anvendes Træbjælkelag, udføres i Overensstemmelse med den paa vedlagte Tegning med 1. mrk. Konstruktion, dog at Ankret ændres som vist med rødt,

at der træffes fornøden Foranstaltning til Beskyttelse af Bjælkeender, samt

at der for saa vidt angaar Forankring af Tagkonstruktioner (Gitterspærfag) fremsendes særlig Redegørelse til Godkendelse.

Det kan godkendes, at Etageadskillelser af Jernbeton og Hulstensdæk ikke forsynes med nogen Forankring i Bæreretningen (Tegningens Figur Nr. 3), naar Vederlaget mindst udføres 12 cm dybt.

ad 2. Der kan ikke paa det foreliggende Grundlag meddeles Tilladelse til at forhøje den tilladelige Trykspænding (3 kg/cm^2 med en garanteret Trykbrudstyrke 35 kg/cm^2). Spørgsmaalet vil imidlertid paany kunne tages op efter Afholdelse af yderligere Forsøg.

ad 3. Forsøgsvis Tilladelse indrømmes, idet Magistraten dog tager ethvert Forbehold med Hensyn til en i æstetisk Henseende acceptabel Udformning af Façaden.«

Beton-Hulbloksten.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

DK 691.82:681.32.

Magistratens 4. Afdeling har under 23. Marts 1946 tilskrevet Ingeniørfirmaet Steensen & Varming som følger:

»I Andragender af 20. November og 18. December 1945 har De ansøgt om Tilladelse til at benytte Beton-Hulbloksten fremstillet paa Termex-Maskine til Formure, Hovedskillerum, Kældermure og Udfyldningsmurværk i Skeletbygninger.

Saaledes foranlediget skal man meddele:

Beton-Hulbloksten fremstillet paa Termex-Maskine kan — efter at Sagen under 11. Marts 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — forsøgsvis tillades anvendt i den nedenfor angivne Udstrækning paa Betingelse af, at følgende *almindelige Bestemmelser* iagttages:

- 1) Trykstyrken maa som Middeltal af 3 Prøver mindst være 50 kg/cm^2 svarende til ca. 35 kg/cm^2 af hele Tværnittet inclusive Hulhederne. Prøver skal, hvad Omfang og Prøve-maade angaar, foretages efter Magistratens Bestemmelser og uden Bekostning for denne.
- 2) Murværk af Hulblokstenene maa ikke udsættes for større Paavirkning end 3 kg/cm^2 af Brutto-tværsnittet, idet der dog for lokal Paavirkning (Bjælkevederlag o. l.) kan tillades en Paavirkning af 5 kg/cm^2 .
- 3) Til Opmuring skal anvendes Bastardmørtel (for Kældermure se dog Stk. 27). Kun fuldkantede Sten maa anvendes.
- 4) Alle Fuger skal være fyldte, dog tillades det ved Opførelse af Ydermure at udføre Opmuringen

ved saavel Skiftegangs fuger som Stødfuger saaledes, at der fremkommer et ca. 4 cm bredt Luftmellemrum i Murværkets Midte. Tilladelser gives kun rent forsøgsvis, saaledes at den kan tilbagekaldes, saafremt det paa Byggepladsen konstateres, at Opmuringen ikke sker med tilstrækkelig Omhu.

- 5) Der maa ikke foretages Udhugninger i Murværket. I Murværk af mindst 25 cm Tykkelse kan tillades udført Nicher, naar disse er til dannet samtidig med Blokkenes Støbning og ikke har større Dybde end 5 cm.
- 6) Bærende Piller skal uanset deres Belastning have en Bredde af mindst 75 cm. Ved smaa 1-Etages Bygninger, saasom Toiletbygninger, Kiosker o. l., kan 50 cm brede Piller dog tillades.
- 7) Der maa i de enkelte Tilfælde gøres Rede for Anbringelse og Forankring af Bjælkelag og Tagværk, der saa vidt muligt skal anbringes saaledes, at Muren belastes centralt.
- 8) Murens udvendige Sider skal pudses, idet dog herfra undtages Garager, mindre Udhuse o. l. Ydermure i Beboelsesbygninger skal pudses paa begge Sider.
- 9) Alle Ydermure i Kælder skal, saafremt de ikke udføres af Hulbloksten, i Henhold til de nedenfor anførte Bestemmelser være mindst 30 cm tykke og udføres af Beton eller Murværk i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægten.
- 10) Etagehøjden maa ikke overstige 3,5 m maalt fra Gulv til Gulv.
- 11) Hulblokstenene maa ikke anvendes til Opmuring af Skorstensrør eller Røgkanaler.
- 12) Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 22 samt i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5a, og Bestemmelserne i Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningkonstruktioner, herunder særlig § 12, maa iagttages.

ANVENDELSE.

Hulblokstenene tillades anvendt ved:

- a) *mindre 1-Etages Bygninger*, eventuelt med udnyttet Tagetage med en højst 1 m høj Trimpel (Tagets Højde maa ikke overstige Bygningens halve Bredde). Det tillades at udføre:
 - 13) *Façademure* med mindst 20 cm Tykkelse, og
 - 14) *bærende Skillerum* med mindst 15 cm Tykkelse i Tagetagen og med mindst 20 cm Tykkelse i de to underliggende Etager,

b) *mindre 2-Etages Bygninger* med ikke over 1,5 m højt Tag. Det tillades at udføre:

- 15) *Façademure* med mindst 20 cm Tykkelse i øverste Etage og med mindst 25 cm Tykkelse i Stueetagen og
- 16) *bærende Skillerum* med mindst 20 cm Tykkelse i de to øverste Etager og med mindst 25 cm Tykkelse i Kælderen.
Ved saavel 1- som 2-Etages Bygninger af de under a) og b) angivne Typer tillades det at udføre:
 - 17) *Bagmure, Gavlmure og andre Ydermure* med 20 cm Tykkelse,
 - 18) *indvendige Brandmure* med 22,5 cm Tykkelse,
 - 19) *ikke bærende Skillerum* af ikke over 5,5 m Længde med mindst 10 cm Tykkelse i de to øverste Etager og med mindst 15 cm Tykkelse i Kælderen,
 - 20) *Fundamenter* (over Fundamentklods) mindst i samme Tykkelse som den over Fundamentet værende Mur (Ydermur eller Skillerum), naar Fundamentet ikke ensidigt paavirkes af Jordtryk, og det tilladte Tryk, 3 kg/cm², ikke overskrides.
Det kan iøvrigt uanset *Etageantallet* tillades at udføre:
 - 21) *Udfyldningsmurværk i Skeletbygninger* med mindst 15 cm Tykkelse for Vægge med et Areal af indtil 16 m² og med mindst 20 cm Tykkelse for Vægge med et Areal af indtil 25 m², idet dog en endelig Fastsættelse af Tykkelserne først kan ske ved Bedømmelse af Forholdene i hvert enkelt Tilfælde.

Det kan desuden i den nedenfor angivne Udstrækning *rent forsøgsvis* ved Opførelse af enkelte Forsøgsbygninger tillades at anvende Hulblokstenene til Ydermure i Kælder samt til Skillerum, der danner Støtte for Jordfyld.

1-ETAGES BYGNINGER.

- 22) *Kældermure* med 20 cm Tykkelse, saafremt Muren i Stueetagen bestaar af 20 cm Hulbloksten,
- 23) *Kældermure* med 25 cm Tykkelse, saafremt Muren i Stueetagen bestaar af 1 Stens almindelig Mur, og
- 24) *Kældermure* med 30 cm Tykkelse, saafremt Muren i Stueetagen bestaar af 30 cm hul Mur.

2-ETAGES BYGNINGER.

Det tillades at udføre:

- 25) *Kældermure* med 35 cm Tykkelse, saafremt Muren i Stueetagen bestaar af 35 cm hul Mur. Foruden de under almindelige Bestemmelser (Stk.erne 1—12) anførte Betingelser gælder for Kældermure, der danner Støtte for Jordfyld, følgende særlige Bestemmelser:
- 26) Ved 20 cm og 25 cm Mure maa Etagehøjden i Kælderen højst være 2,2 m og Jordens Højde mod Muren højst være 1,5 m.
- 27) Kældermuren skal opmures med Cementmørtel.
- 28) Kældermuren skal pudses med Cementmørtel paa den mod Jorden vendende Side.
- 29) Der skal, saafremt ikke Bygningens Beliggenhed og Jordens Kvalitet gør det unødvendigt, foretages en effektiv Dræning omkring Bygningen.

Det er en Forudsætning for de givne Tilladelser, at der, forinden Hulblokstenene anvendes, fremsendes tilfredsstillende Prøveattester for Materialet, hvad angaar Trykstyrke, Isoleringsevne mod Varme og Lyd, Frostbestandighed, Vandopsugning, Volumenbestandighed og Brandsikkerhed, ligesom der maa angives en Benævnelse af Stenene.«

Danatex Træfiberplade.

Bygningsvedtægtens § 30.

»	» 31.
»	» 31, Stk. 3.
»	» 38, Stk. 12.
»	» 45, Stk. 5.
»	» 45, Stk. 5 d.
»	» 51, Stk. 11.

DK 691.84:691.11

Magistratens 4. Afdeling har i Skrivelser af 2. Juni 1944, 9. Marts 1945 og 15. Februar 1946 som Svar paa A/S Axel Prior's Andragender af 15. Februar 1944, 16. Oktober 1944 og 27. December 1945, efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, givet Tilladelse til at anvende den af A/S Troldhede Pladeindustri fabrikerede Træfiberplade — blød »Danatex« i 12 mm Tykkelse — til nedenfor anførte Formaal paa ligeledes anførte Vilkaar:

- 1) yderligere Isolering af Ydervægge af lovmæssig Tykkelse og foreskrevet Varmeisoleringsevne,
- 2) Isolering af Vinduesbrystninger med ikke-lovmæssige Murtykkelser,
- 3) Beklædning af lovmæssige, murede eller støbte Skillerum,
- 4) Beklædning paa lovmæssige, dobbelte Bræddeskillerum, idet Pladerne forsynes med et 15 mm Pudslag,

- 5) Beklædning paa Lægteskillerum, idet der anvendes 2" Lægter, og der mellem Lægterne bliver en Afstand af højst 0,4 m fra Midte til Midte, samt Pladerne forsynes med et 15 mm Pudslag,
- 6) yderligere varme- og lydisolierende Beklædning paa lovmæssige Etageadskillelser, idet Pladerne dels anvendes som Underlag for Gulvbelægninger og dels fastgøres til Etageadskillelsens Underside, hvorefter denne røres og pudses,
- 7) Beklædning paa Lofter i Stedet for ¾" Forskalling og Rør, fastgjort saaledes, at der højst bliver en Afstand af 0,4 m fra Midte til Midte af Bjælker, Spær eller lignende Underlag, idet Pladerne forsynes med et 15 mm Pudslag,
- 8) Beklædning paa pudsede Lofter,
- 9) Beklædning paa Undersiden af Tagflader eller flade Tagkonstruktioner som Erstatning for det ene af de i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d, krævede to Lag ¾" Forskalling,
- 10) Beklædning paa Undersiden af Trappeløb som Erstatning for Forskalling, Rør og Kalkpuds,
- 11) indvendig Beklædning uden Kalkpuds i Garage, Udhuse og lignende, samt
- 12) udvendig Anvendelse i Garager, Udhuse og lignende, idet Pladerne forsynes med Cementpuds.

ad 1, 3, 6 og 8. Tilladelse meddeles herved som ansøgt.

ad 2. Tilladelse meddeles, hvor det drejer sig om Ydervægge af mindst 1 Stens Mur. Med Hensyn til mindre Murtykkelser eller Ydervægge af Jernbeton m. m. kan intet afgøres, forinden der foreligger nærmere Redegørelse for de forskellige Konstruktioners Varmeisolationsevne.

ad 4, 5, 7, 9 og 10. Tilladelse meddeles paa Betingelse af,

at Pladerne fastgøres med bredhovedede Søm,

at der over Samlingerne sømmes 10 cm brede Strimler af Traadvæv,

at Pladerne pudses paa den ru Side, og

at der forinden Pudsningen udkastes med Cementmørtel i Blandingsforholdet 1:3, hvorpaa der pudses i almindelig Kalkmørtel i 15 mm Tykkelse.

ad 11. Maa nægtes som stridende mod Justitsministeriets § 5.

ad 12. Kan ikke tillades paa det foreliggende Grundlag.

Lindapter Boltehoveder.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk 1.

DK 691.88.

Magistratens 4. Afdeling har under 29. April 1946 tilskrevet Fa. J. Bang Cruse som følger:

»I Skrivelse af 29. Marts 1946 har De forespurgt, hvorvidt Magistraten kan give Tilladelse til Benyttelse af de i vedlagte Brochurer angivne specielle Boltehoveder benævnt »Lindapter« til Sammen-spænding af Bjælker m. m.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten ikke kan give en principiel Godkendelse af selve Boltehovedet »Lindapter« i dets forskellige Former, ligesom der ikke kan gives en generel Godkendelse af de Samlinger, hvortil »Lindapter« ifølge Brochurerne kan anvendes.

Principielt har Magistraten imidlertid intet imod, at Samlingsmaaden anvendes ved dertil egnede Konstruktioner, men Tegning af Forbindelsen og den dertil hørende Konstruktion maa fremsendes til Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde.«

Wellit Isoleringsplader.

Bygningsvedtægtens § 22, Stk. 1.

DK 699.86:691.14.

Magistratens 4. Afdeling har under 12. Juni 1946 tilskrevet Ingeniørfirmaet Steensen & Varming som følger:

»I Andragende af 18. Januar 1946 med supplerende Oplysninger senest den 14. Marts d. A. har De ansøgt om Tilladelse til at anvende WELLIT Isoleringsplader i Forbindelse med forskellige Konstruktioner ved indvendig Varmeisolering af

- 1) ½ Stens Bindingsværksydermure med 20 mm Wellit,
- 2) 1 Stens Ydermure med 16 mm Wellit,
- 3) 20 cm Ydermur af Betonhulbloksten med 16 mm Wellit,
- 4) 10—15 cm Jernbetonydervægge med 25 mm Wellit,
- 5) Tage af 8 cm støbt Jernbetonplade med 25 mm Wellit, og
- 6) Tagkonstruktioner af Træ, hvor Tagrummet ikke kan udnyttes, idet der anvendes 16 mm Wellit.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 21. Maj d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten, indtil der

haves nærmere Erfaring om Materialet, kun ser sig i Stand til at tillade de omhandlede Plader anvendt paa Ydervægge, der har lovmæssig Tykkelse, og kun i Bygninger med brandsikre Etageadskillelser, samt iøvrigt paa Betingelse af,

at Kanalerne til det fri anbringes i et efter Magistratens Skøn passende Antal og sikres med Net eller lignende, hvorom nærmere Forslag maa fremsendes til Godkendelse.

Til de i Andragendets Poster 1—5 ansøgte Anvendelser vil Magistraten derhos være sindet at meddele Tilladelse i et Prøvehus, naar særligt Andragende herom maatte foreligge.

Den under Post 6 ansøgte Anvendelse vil *ikke* kunne forventes tilladt under Hensyn til, at denne Anvendelsesmetode rummer en væsentlig større Brandfare.«

Indkastningslaage til Affaldsskakter.

Regulativ vedr. Affald § 10, Stk. 1.

DK 624.026.

Magistratens 4. Afdeling har under 6. Juli 1946 tilskrevet Helmuth Ploug saaledes:

»I Andragende af 15. Juni 1946 har De ansøgt om Godkendelse af en Aluminiums Indkastningslaage til Affaldsskakter mrk. FM paa Laagens indvendige Side.

Saaledes foranlediget meddeler Magistraten — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — herved den ansøgte Godkendelse paa Betingelse af, at der anbringes Slidbane af Messing eller lignende Metal paa Indkastningslaagens Karm ved Fallen, hvorom nærmere Forslag med Model maa fremsendes til Godkendelse«.

Tropal Isoleringsmaatter.

Bygningsvedtægtens § 44, Stk. 1.

DK 691 15:699.86.

Magistratens 4. Afdeling har under 11. Juli 1946 tilskrevet A/S Th. Wessel & Vetts Fabriker saaledes:

»I Anledning af Firmaets Andragender af 3. Maj og 29. Maj 1946 om Tilladelse til Anvendelse af Tropal Isoleringsmaatter, der bestaar af Plantefibre (Kapok), til Isolering af Køleanlæg, giver Magistraten — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — herved Tilladelse til den ønskede Anvendelse under Forudsætning af, at Materialet — som oplyst — anbringes mellem 2 Lag Asfaltpap til Beskyttelse mod Fugtighed«.

Isolering af Skorstene med Molersten

Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 2.

DK 697.81:691.5.9

Magistratens 4. Afdeling har under 19. Juli 1946 tilskrevet d'Hrr. Murermester Carlo Jensen og Skorstensfejermester Reinold Christensen som følger:

»I Andragende af 17. Juni 1945 med senere supplerende Oplysninger har De ansøgt om Tilladelse til Anvendelse af Molersten som indvendig Varmeisolering i Skorstene i Forbindelse med Anbringelse af »Zenith« Afdækning paa Skorstenspiben.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 2. Juli 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten herved indrømmer en forsøgsvis Tilladelse — efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde — til en indvendig Molerisation i Skorstene med Anvendelse af Specialsten med en Størrelse af 280 mm×250 mm×57 mm, der er forsynet med Fals paa 60 mm×12 mm, i Bygninger med højst 3 Etager paa Betingelse af,

at Molerstenene fremstilles med en Længde af 28 cm, saaledes at Sidelinien i det kvadratiske Skorstensrør bliver 21 cm, og

at Skorstenspiben forsynes med en Skorstensoverdækning af godkendt Type.

Magistraten har ikke med denne Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran afgjorte. Naar Byggeandragende indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse«.

Elementkonstruktion af Trælaston.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728

Magistratens 4. Afdeling har under 20. Juli 1946 tilskrevet I/S Trælastonhuse som følger:

»I Andragende af 12. Februar 1946 med supplerende Oplysninger af 26. s. M. har De ansøgt om Godkendelse af en Elementkonstruktion »Trælaston« til Opførelse af 1-Etages Beboelsesbygninger.

Magistraten har i Skrivelse af 11. Juni 1946 givet Tilsagn om Byggetilladelser efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde, dog saaledes, at Byggetilladelserne begrænses til et Aaremaal af højst 25 Aar.

Under Henvisning til Deres fornyede Henvendelse har Sagen paany været forelagt Bygningskommissionen den 2. og 16. d. M.

Elementkonstruktionen »Trælaston« vil herefter — indtil videre for en Periode indtil 1. August 1951

— efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kunne forventes tilladt til Opførelse af mindre 1-Etages Bygninger uden udnyttet Tagetage og til Bolig for 1 Familie paa Betingelse af,

at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, dog senest 40 Aar efter Byggetilladelsens Dato,

at Selskabet ved en sagkyndig Tekniker kontrollerer hver enkelt Bygnings Opførelse,

at Bygningen opføres paa en mindst 40 cm høj, forskriftsmæssigt udført Betonsokkel,

at Konstruktionen udføres af Bindingsværk af Jernbeton og i Enkeltheder i hvert enkelt Tilfælde godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat,

at de i Normerne for Bygningskonstruktioner, Belastningsforskrifter, gældende Bestemmelser vedrørende Belastningerne iagttages ved Beregningen af Jernbetonkonstruktionerne,

at Jernbetonsøjlerne paa forskriftsmæssig Maade forsynes med Bøjler efter nærmere Godkendelse,

at intet Søjletværsnit udføres mindre end 10 cm×10 cm,

at der fremsendes Detailtegning af Samlingerne mellem de forskellige Jernbetonelementer til Godkendelse, idet bemærkes, at hvor Bjælker blades sammen, maa Bladet forsynes med Armering,

at Vægtykkelsen i Elementernes udvendige Side bliver 3,5 cm,

at Ydervæggen forsynes med Net over Samlingerne, udkastes med Cementmørtel og pudses med Bastarmørtel,

at Grunden belægges med mindst 10 cm Beton, og at Rummet under Stuegulvet ventileres,

at der udføres forskriftsmæssig Isolation mod Grundfugtighed,

at det ved Prøver af Statsprøveanstalten efter nærmere Aftale med Magistraten godtgøres, at Elementernes Styrke er tilstrækkelig,

at der vedrørende Tagets, Ydervæggenes og Gulvets Isoleringsevne fremsendes nærmere Redegørelse til Godkendelse,

at Taget, som tilbudt, afdækkes med fastklæbet Tagpap, og

at Bygningen forsynes med Tagrender og Nedløbsrør.

Opmærksomheden henledes paa, at den foreslaaede, udvendige Asfalternig af Væggene frembyder en Risiko for Dannelse af Kondensvand, me-

dens paa den anden Side Væggenes udvendige Behandling maa være tilstrækkelig modstandsdygtig mod Slagregn. Det er en Forudsætning for den Stilling, der nu er taget til Konstruktionens Anvendelse, at Selskabet fuldt ud garanterer for en rigtig Udførelse af Isolationen og eventuelt lader Forholdet undersøge ved Forsøg.

Der maa i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Administrationsvedtægten hertil fremsendes et Sæt lysbestandige Tegninger til Opbevaring i Sagen.

Magistraten har ikke ved nærværende Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran afgjorte. Naar Byggeandragende i hvert enkelt Tilfælde indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse.

Baumadæk.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 16.

DK 624.025:691.82

Magistratens 4. Afdeling har under 29. Juli 1946 tilskrevet Ingeniørfirmaet Steensen & Varming som følger:

»I Andragende af 17. April 1946 med supplerende Oplysninger modtaget 28. Maj 1946 og 15. Juni 1946 har De ansøgt om Tilladelse til ved Bygningsarbejder i Københavns Kommune at udføre Etageadskillelser og lignende som Jernbetonhulstensdæk, saakaldt *Baumadæk*, med Hulsten af brændt Tegl med de paa vedlagte Tegning angivne Former og iøvrigt i principiel Henseende udført i Henhold til vedlagte Bilag.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 16. Juli 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde indtil videre vil kunne forventes Tilladelse til at udføre de omhandlede Hulstensdæk paa Betingelse af,

- at Konstruktionen beregnes som en almindelig Jernbetonkonstruktion saaledes, at kun det effektive Trykareal regnes nyttigt,
- at Hulstenene, som angivet i Andragendet, har en Trykbrudstyrke paa mindst 300 kg/cm^2 ,
- at den tilladelige Bøjningsspænding paa sædvanlig Maade fastsættes i Forhold til den anvendte Betons Kvalitet (Bøjningsbrudstyrke), der maa opgives i hvert enkelt Tilfælde og ikke maa paaregnes at overstige 300 kg/cm^2 , bestemt ved Prøvebjælker,
- at den frie Ribbebredde mellem Stenrækkerne mindst er lig den største af Værdierne $2,5 d$ og

$d + 2 \text{ cm}$ (ved Armering med Istegjern $4 d$ og $2 d + 2 \text{ cm}$), hvor d er Jerndiametren,

- at Etageadskillelsen forankres til Bygningens Murværk efter nærmere godkendt Forslag i hvert enkelt Tilfælde,
- at de omhandlede Dæk belægges med Slidlag eller Gulvbelægning afpasset efter den tilfældige Belastnings Natur, samt
- at Prøver, saavel med selve Hulstenene som med de iøvrigt anvendte Materialer og de udførte Konstruktioner, foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelse og uden Bekostning for denne.

Magistraten har ikke med denne Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran afgjorte. Naar Byggeandragender indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse.

Aabne Støbejernskaminer.

Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 1.

DK 679.19

Magistratens 4. Afdeling har under 29. Juli 1946 tilskrevet d'Hrr. Arkitekter Povl Ernst Hoff og Benet Windinge som følger:

»I Skrivelse af 15. April 1946 har De forespurgt, om der vil kunne forventes Tilladelse til Opsætning af aabne Støbejernskaminer saaledes som nærmere beskrevet.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 2. Juli 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Tilladelse til Anvendelse af den omhandlede Kamin udkræver Dispensation fra Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 1 og 2.

Magistraten er dog sindet over for Indenrigsministeriet at anbefale den i saa Henseende fornødne Dispensation paa Betingelse af,

- at Fabrikanten ved en til Magistraten afgiven Erklæring paatager sig Ansvaret for, at Magistratens Tilladelse indhentes i hvert enkelt Tilfælde, forinden Kaminen leveres den paagældende Køber,
- at Fyrstedets aabne Side forsynes med et Jerngitter af passende Højde, hvorom Forslag maa fremsendes til Godkendelse,
- at Aftrækket føres til Skorsten, der ikke modtager Aftræk fra andre Ildsteder, samt
- at Ildstedet og Aftræksrøret holdes i en Afstand af mindst 30 cm fra Træværk og andet brændbart Materiale, jfr. Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 3.

Elementkonstruktionen Hafnia-House.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728

Magistratens 4. Afdeling har under 20. September 1946 tilskrevet Civilingeniør Frode V. Nyegaard som følger:

»I Skrivelse af 6. August 1946 har De i Forbindelse med Andragender af 4. og 10. Juli d. A. fra Firmaet I. P. Petersen ansøgt om Udvidelse af den ved Magistratens Skrivelse af 20. Juni 1946 meddelte midlertidige Tilladelse til Anvendelse af en Elementkonstruktion »Hafnia-House« ved Opførelse af 1-Etages Beboelsesbygninger fra 25 Aar til 40 Aar, eventuelt helt uden Tidsbegrænsning, samt ansøgt om Godkendelse af Samlingerne og Elementerne som nu angivet.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været gjort til Genstand for fornyet Overvejelse og paany forelagt Bygningskommissionen i dennes Møde den 10. September 1946, meddele, at Tilladelse til mindre 1-Etages Bygninger uden Kælder og udnyttet Tagetage og til Bolig for een Familie herefter indtil 1. August 1951 vil kunne forventes givet efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde paa Betingelse af bl. a.,

at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, dog senest 40 Aar efter Byggetilladelsens Dato,

at det ved Prøver af Statsprøveanstalten efter nærmere Aftale med Magistraten godtgøres, at Elementernes Styrke er tilstrækkelig,

at der vedrørende Taget, Ydervæggene og Gulvets Isoleringsevne fremsendes nærmere Redegørelse til Godkendelse,

at Gulv- og Tagelementernes Jernbetonkonstruktioner beregnes i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Normer for Bygningskonstruktioner, 1. Belastningsforskrifter, i hvilken Forbindelse Opmærksomheden henledes paa § 5, hvorefter hvert enkelt Bygningselement skal beregnes for en Enkeltkraft paa mindst 150 kg i den farligste Stilling,

at der fremsendes tydelig Detailtegning af Forbindelsen mellem de enkelte Jernbetonelementer til Godkendelse,

at Vægelementernes Jernbetonkonstruktioner beregnes for den farligste af følgende to Belastningstilfælde: 1) Vindtryk i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Normer for Bygningskon-

struktioner, eller 2) en vandret Enkeltkraft paa 150 kg i den farligste Stilling,

at Vægelementernes Søjler ikke udføres mindre end 8 cm×8 cm og forsynes med Bøjler,

at der fremsendes nærmere Redegørelse for Stolperne, der understøtter Gulvet,

at Konstruktionen i Enkeltheder i hvert enkelt Tilfælde godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspektøren),

at Ydervæggene forsynes med Net over Samlingerne, udkastes med Cementmørtel og pudses med Bastardmørtel,

at Grunden under hele Bygningen belægges med mindst 10 cm Beton,

at Rummet under Stuegulvet ventileres,

at Ydervæggene forsynes med et gennemgaaende Isoleringsslag 15 cm over Jordsmonnet,

at der ved Opstillingen af Elementerne efter Stadsbygmesterens Direktorats (Bygningsinspektørens) nærmere Anvisninger foretages de nødvendige Afstivninger, samt

at Bygningen forsynes med Tagrender og Nedløbsrør.

Der maa i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Administrationsvedtægten hertil fremsendes et Sæt lysbestandige Tegninger til Opbevaring i Sagen.

Magistraten har ikke ved nærværende Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran afgjorte. Naar Byggeandragende i hvert enkelt Tilfælde indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse.

Herefter betragtes Magistratens Skrivelse af 20. Juni 1946 som bortfaldet.«

Mangehulsten af Tegl.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

DK 691.82

Magistratens 4. Afdeling har under 12. September 1946 tilskrevet Ingeniørfirmaet Steensen & Varming som følger:

»I Andragende af 25. Juni 1946 med supplerende Oplysninger senest den 31. August 1946 har De for A/S Teglværkernes Centralkontor ansøgt om Tilladelse til at anvende Mangehulsten af Tegl i dansk Murstensmaal med Middeltrykstyrke paa mindst 150 kg/cm² af Bruttoarealet i samme Udstrækning som almindelige Teglsten.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 13. August 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at det ikke endeligt kan afgøres, hvorvidt Teglstenen vil kunne tillades anvendt i Brandmure og Skorstensvanger, forinden der er foretaget sammenlignende Forsøg ved Statsprøveanstalten og Resultaterne forelagt Magistraten.

Iøvrigt tillader Magistraten herved Mangehul-teglsten anvendt paa samme Maade som almindelige, fuldbrændte Mursten paa Betingelse af,

at Celleteglstens Trykstyrke mindst er 150 kg/cm², bestemt ud fra Stenens fulde Areal uden Fradrag af de deri værende Huller,

at Hullernes Antal og Størrelse begrænses til henholdsvis 78 (6×13) og 8 mm×8 mm, og

at Magistraten paa Fabrikantens Bekostning til enhver Tid kan lade foretage paakrævede Brudbelastningsforsøg med Cellesten for at konstatere, om de stillede Betingelser overholdes.«

Puutalo finske Træhuse.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.37 : 691.11

Magistratens 4. Afdeling har under 25. September 1946 meddelt Firmaet Trækontoret v. J. L. Bjørner & Søn Tilladelse til Opstilling af *Puutalo finske Træhuse*.

Efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, vil der indtil videre for en Periode indtil 1. Oktober 1951 — efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde — kunne forventes Tilladelse til at opføre mindre 1-Etages Bygninger uden udnyttet Tagetage og til Bolig for een Familie paa Betingelse af,

at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, dog senest 40 Aar efter Byggetil-ladelsens Dato,

at Opførelsen kun sker paa Arealer, der ved Ser-vitutter eller paa anden Maade er sikret til aaben og lav Bebyggelse,

at Huse, opført i Række og beliggende med Lang-side eller Gavl mod hinanden uden at være for-sat, faar en indbyrdes Afstand af mindst 12,5 m,

at Huse, der forsættes for hinanden, i det mindste saaledes at Bagsiden af det ene Hus ligger paa Linie med Forsiden af Huset paa Nabogrund, op-føres med en Afstand af 4 m fra Skel, saaledes at den indbyrdes Afstand mellem Husene bliver mindst 8 m,

at Huse, hvor der findes grundmurede Bygninger paa Nabogrundene, anbringes 4 m fra Skel,

at Husene holdes i 6,25 m Afstand fra Skellinierne, hvor Opførelse finder Sted paa Grunde, hvis Nabogrund endnu ikke er bebygget,

at Husene opføres paa en mindst 30 cm høj Sokkel, og at der støbes gennemgaaende Fundamen-ter til frostfri Dybde under hele Huset,

at der vedrørende Tagets, Ydervæggens og Gulvets Isoleringsevne fremsendes nærmere Redegørelse til Godkendelse,

at Konstruktionen, herunder Forankringen, i hvert enkelt Tilfælde i Enkeltheder godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspek-tøren),

at Grunden under hele Bygningen belægges med mindst 10 cm Beton,

at Rummet under Stuegulvet ventileres,

at Bjælkelag over eventuel Kælder udføres med for-skriftsmæssige Dimensioner,

at Ydervæggene forsynes med et gennemgaaende Isoleringslag over den støbte Sokkel,

at Taget, saafremt det dækkes med Tagsten, enten faar en Hældning i Forholdet mindst 2:3 eller beklædes med Tagpap paa pløjet Bræddebe-klædning under Tagstenene,

at Bygningen forsynes med Tagrender og Nedløbs-rør,

at Baderummet omgives med forskriftsmæssige Skillerum, idet Træ ikke kan tillades anvendt,

at der tilvejebringes Mulighed for Opvarmning af samtlige Værelser i Huset,

at Ildstederne opstilles efter forud indhentet Godkendelse, hvorved bemærkes, at Afstanden fra Kakkelovne til Træværk forøges til mindst 75 cm,

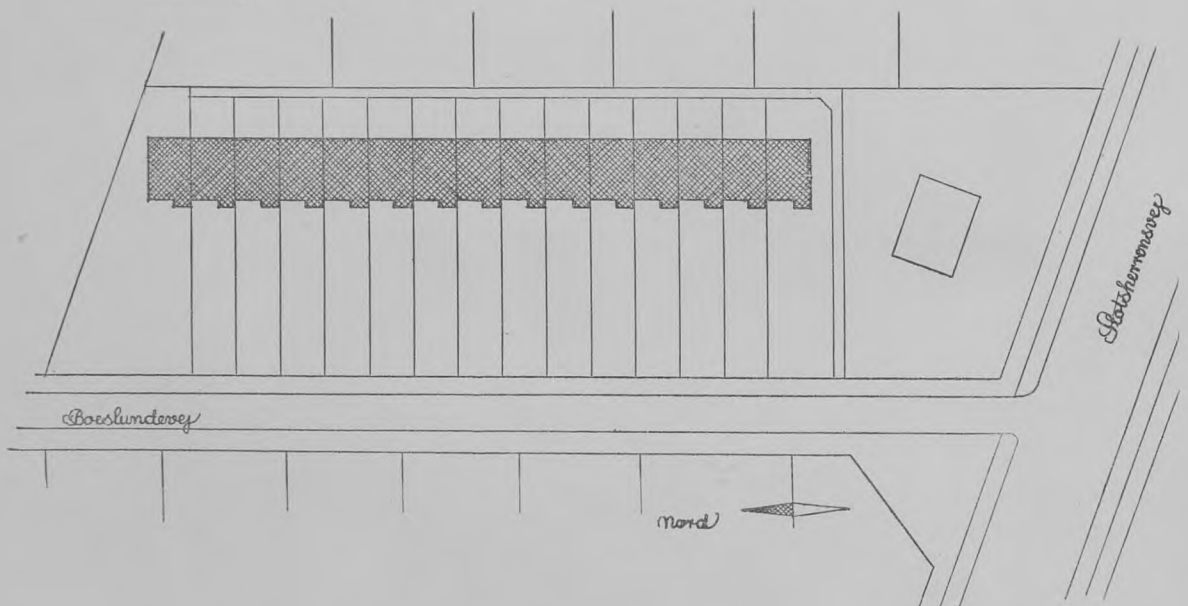
at eventuelt Gasildsted i Køkken holdes i forskrifts-mæssig Afstand fra Træværk.

Magistraten har ikke ved nærværende Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran af-gjorte. Naar Byggeandragende i hvert enkelt Til-fælde indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgs-maal, som Sagen maatte rejse.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser en Rækkehusbebyggelse opført paa Boeslundesvej af Snedkermester John Christensen & Søn ved Arkitekt Knud Thorball i Aarene 1945-46.

Husene er opført med Statslaan og indeholder 4 Værelser, W.C. og Brusebad. De opvarmes med Kaminovne med Kanaler til alle Værelser. Bygningerne blev i 1946 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Bekendtgørelse.

DK 352:711.554.

Det bekendtgøres herved, at Indenrigsministeriet den 8. Januar 1947 med Hjemmel i Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner har stadfæstet den af Københavns Kommunalbestyrelse den 24. Januar 1946 vedtagne Byplanvedtægt med tilhørende Planer for et Areal i Vigerslev langs Vestsiden af Vigerslevvej.

De af Byplanen omfattede Ejendomme er Matr. Nr. 2131, 2233, 2234, 2235 og 2247 samt Dele af Matr. Nr. 8 a, 8b og 9, alle af Vigerslev.

Tinglysning af Vedtægten paa Ejendommene vil herefter finde Sted i Henhold til Byplanlovens § 10.

Københavns Magistrats 4. Afdeling,
den 4. Februar 1947.

Johannes Hansen.

/Ch. Abrahamsen.

Anlæg af nye, private Gader.

Administrationsvedtægtens § 12.

DK 351.811.

Under Henvisning til Administrationsvedtægtens § 12 (Anlæg af nye, private Gader) skal det oplyses, at Planerne almindeligvis skal udføres i Maalestoksforholdet 1:250, dog vil det, naar Projektet kun frembyder faa og let overskuelige Detailler, kunne tolereres, at Maalestoksforholdet 1:500 undertagelsesvis anvendes. Herom maa der i paagældende Tilfælde forud forhandles med Vejafdeling I.

Endvidere meddeles, at Markering af Omfanget af det ansøgte ønskes foretaget med en smal, rød Bræmme.

Regulativ for Udførelse af Gasinstallationer.

Af Civilingeniør K. Frost-Hansen,
Gasværkernes Ingeniørkontor.

DK 696.2.

Oplaget af det gamle »Regulativ for Udførelse af Gasinstallationer i Københavns Forsyningsdistrikt«, der traadte i Kraft 1. Maj 1933, var opbrugt for ca. 1 Aar siden, og omtrent samtidig var det Regulativ, der udkom 1937 og var gældende for Provinsen, ogsaa udsolgt. Sidstnævnte Regulativ var udarbejdet i Samarbejde med Dansk Gasteknisk Forening, og derfor var det naturligt, at det nye Regulativ for Københavns Forsyningsdistrikt ogsaa

blev udarbejdet i Samraad med denne Forening, saaledes at Regulativet blev ens for hele Landet.

De første tre Afsnit af Regulativet omhandler tekniske Bestemmelser. Afsnit IV omhandler derimod særlige Bestemmelser alene gældende for Københavns Forsyningsdistrikt, der som bekendt foruden Københavns Kommune omfatter Kommunerne Taarnby, Rødovre og Hvidovre.

I Forhold til det tidligere for København gældende Regulativ er der foretaget en væsentlig Omredigering, og der er tilkommet en Del nye Bestemmelser, men Grundlaget for Dimensionering af Ledninger og Aftræksrør er ikke undergaaet væsentlige Ændringer.

I det følgende gives en kort Oversigt over de vigtigste Forskelligheder mellem det gamle og det nye Regulativ.

I den Tid, der er gaaet, efter at det gamle Regulativ traadte i Kraft i 1933, er der sket en stor Udvikling paa mange Omraader inden for Gasindustrien, og denne Udvikling har man selvfølgelig maattet tage Hensyn til ved Udarbejdelsen af det nye Regulativ.

Det danske Standardiseringsraad har, f. Eks. hvad angaar Ledningsmateriale, udstedt visse Betingelser og Krav, der stilles til Materiale, Rør, Fittings, Hæner o.s.v. Disse Betingelser er indføjet i det nye Regulativ. Desuden skal *Danske Gasværkers Prøvningsudvalgs* Bestemmelser og Krav overholdes, hvilket medfører, at f. Eks. Hæner, Apparater, Ovne, Armaturer, Gasslanger o.s.v. skal godkendes af dette Udvalg og forsynes med Danske Gasværkers Prøvningsudvalgs Godkendelsesmærke.

I Afsnit I, § 27, der omhandler *Apparat- og Ovnforbindelser*, er det præciseret, inden for hvilken Grænse Gasforbruget for fuldt Blus pr. Time maa være for Forbrugsapparaters og Ovnes Vedkommende, uden at der stilles Krav om fast Forbindelse til Ledningsnettet. Slangeforbindelsens Længde er fastsat til ikke at maatte overstige 1,5 m.

Sikkerhedsanordninger (Afsnit I, § 28). Denne Paragraf er i det nye Regulativ blevet i høj Grad udvidet. Der omtales Hænesikring, Gasmangel- og Tændblussikring, Luftmangelsikring, Termostat- eller Damptrykregulator; endvidere Tilbageslagsventil og Maalersugningssikring, Gastrykregulator og Spjældsikring. De opstillede Krav er Minimumskrav; men Gasværkernes Ingeniørkontor vil til enhver Tid være berettiget til udover de nævnte Krav at kunne stille yderligere, dersom det skønnes nødvendigt.

Afsnit II omhandler udelukkende Dimensionering af Maalere og Ledninger. Dette Afsnit er som tid-

ligere nævnt ikke forandret væsentligt, men man har ved en fuldstændig Omredigering af Stoffet søgt at opnaa en bedre Oversigt og forhaabentlig en lettere Forstaaelse af dette. I det gamle Regulativ savnede man en Opstilling eller Tabel, hvoraf det fremgaar, hvilken Gasføring (Belastning), der skal regnes med i mindre Ejendomme (indtil 8 Maalere). Denne Tabel er nu udarbejdet og findes i det nye Regulativ (Tabel 5, Side 38). Hvad angaar Ledningsdimensionering i Rækkehuse bemærkes, at man i det nye Regulativ har indført to nye Tabeller (§ 37, Tabel 8 og 9). Tabel 8 vedrører Rækkehuse, hvor hver Huslængde i Rækken ikke overstiger 6 m. Tabel 9 omhandler Huse med en Længde paa 6—10 m. Paa Siderne 65—78 i det nye Regulativ er vist nogle gennemregnede Eksempler paa Ledningsdimensionering, og Side 79 findes en Tabel, der er et Sammendrag af forskellige Tabeller vedrørende Dimensionering af Maalere, Ledninger og Aftræksrør. Denne Tabel er udført for

at undgaa at slaa op paa flere forskellige Steder i Regulativet for at finde det, man ønsker.

I Afsnit IV, der omhandler *Særlige Bestemmelser*, er foruden de Bestemmelser og Krav, som Gasværkernes Ingeniørkontor forlanger overholdt, angivet de Regulativer, udstedt af Københavns Magistrat, der vedrører *Anbringelse af Gasildsteder, Udførelse af Aftrækskanaler og Ventilation, Indretning af Baderum og bygningsmæssige Foranstaltninger i Forbindelse med tekniske Installationer*. Det bemærkes, at de tre førstnævnte Regulativer er traadt i Stedet for Sundhedsvedtægtens § 68, der var optrykt i det gamle Regulativ. Som Slutning af Afsnit IV er der Side 88 i det nye Regulativ anbragt Tabel 15, i hvilken der angives de mindste Dimensioner af Badeværelser og Vaskerum samt de Krav, der stilles efter Bygningsvedtægten i nye københavnske Ejendomme.

Til Slut skal nævnes, at der Side 93 er trykt et Sagregister, der skulde lette Brugen af Regulativet.

Jernbetonkonstruktioner — Jernkonstruktioner.

Bygningsvedtægtens § 36.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 13.

DK 624:666.98.
DK 624:669.1.

Billedet viser en Søjle- og Dragerkonstruktion udført af Jernbeton, der nærmest er upaavirket af Branden, medens selve Etageadskillelsen, der er udført af Jernbjælker, er ødelagt.

Overhedning paa Grund af uhensigtsmæssig Isolering.

Af Civilingeniør Folke Lundgren.

Efter »Brandskydd«, Nr. 3, 1946,
ved Brandinspektør, Civilingeniør *H. W. Schmidt*.

Bygningsvedtægtens §§ 59 og 61.

Regulativ vedrørende

Udførelse af Centralvarmeanlæg m. m.

DK 697.3:699.86.

Den svenske Statistik over Brandaarsager for Aarene 1922—1941 viser, at ca. 7 % af samtlige Brande skyldes Overhedning. Med stor Sandsynlighed turde ogsaa en ret stor Del af de ca. 8 % uopklarede Brande være opstaaet paa samme Maade. Overhedningsrisikoen er i mange Tilfælde overmaade svær at bedømme sammenlignet med de fleste andre Brandaarsager. Det, der her tænkes paa, er den sædvanligste Form for Overhedning, d. v. s. at et brændbart Materiale paa Grund af utilstrækkelig eller uhensigtsmæssig Isolering fra en eller anden Varmekilde ophedes til Antændelse. I mange Tilfælde er denne Brandrisiko aabenbar selv for usagkyndige, f. Eks. i alle de Tilfælde, hvor Kakkelovne med deres Røgrør er opstillede for tæt ved ubeskyttede Trævægge; men i mange Tilfælde er Brandrisikoen langt mindre aabenbar, og det er nogle saadanne Tilfælde, der skal paavises her.

Ved Bedømmelse af Risikoen for Antændelse ved Overhedning gælder det først om at forsøge at fiksere den Temperatur, ved hvilken Risiko for Antændelse foreligger. Denne Temperatur maa ikke forveksles med det, vi i daglig Tale kalder Antændelsestemperatur, d. v. s. den Temperatur, ved hvilken Materialet antændes ved Ophedning i Løbet af Minutter eller endog Brøkdele af disse, da jo som bekendt de fleste brændbare Emner har den Egenskab, at de ved langvarig Ophedning antændes ved betydelig lavere Temperatur end den normale Antændelsestemperatur. Som Eksempel kan nævnes, at vore sædvanlige som Bygningsmaterialer anvendte Træsarter har en Antændelsestemperatur, som normalt ligger mellem 350° og 450° C, varierende efter Harpiksindhold, Haardhed o. s. v.; men ved langvarig Ophedning opstaar ofte ved godt hundrede Grader en langsom Forkulningsproces, som efterhaanden kan føre til Antændelse. Processen maa nærmest betegnes som en Slags Selvantændelse, der begynder med en langsom Forkulning. Hvor de laveste Temperaturer for Mulighed for denne Forkulning ligger, hersker der blandt Fagmænd delte Meninger om. I den amerikanske Faglitteratur an-

gives, at Risiko for saadan Antændelse forefindes hos Træ allerede ved en Temperatur af 70° — 80° C, men i Sverige anses en Temperatur under 100° — 110° C at være betryggende. Alle Erfaringer fra Varmtvandsledninger med Temperaturer op til 90° — 95° tyder jo ogsaa paa, at Risikoen ved denne Temperatur er minimal. Et Tilfælde er dog bekendt, hvor man ved Nedrivning af et Beboelseshus kunde konstatere ret langt fremskreden Forkulning af Gulvbjælkerne, hvor Varmtvandsrørene havde ligget tæt op ad disse. Paa den anden Side viser Erfaringerne, at Temperaturer mellem 110° og 125° C ikke saa sjældent fører til Antændelse under Forudsætning af, at Opvarmningen er nogenlunde kontinuerlig og udstrækkes over længere Tid. Ved Temperaturer omkring 140° — 150° C kan en saadan Antændelse ske efter relativ kort Tid; et Eksempel herpaa er en Brand i et Tøjvarelager i Borås i 1942. Op imod dampopvarmede Ribberør med ca. 150° Temperatur var opstallet Papæsker med Noteringsblokke, Reklamehuer, Sytraad o. lign. Allerede efter $6\frac{1}{2}$ Times Forløb var Materialet antændt, og de paafølgende Skader beløb sig til ca. 700.000 Kr. Ved mere permanente Varmekilder bør Træ og lignende Materialer derfor isoleres paa en saadan Maade, at de ikke kan udsættes for mere end ca. 110° C. At dette Krav ikke altid opfyldes i Praksis, navnlig paa Steder, der tilsyneladende ikke rummer nogen Brandrisiko, skal vises med nogle Eksempler.

1. Fyrrum eller Røgrør af 1 Stens Mur.

Et Fyrrum til en Varmeovn udføres efter den gældende (svenske) Bygningslovgivning af 1 Stens Murværk (almindelige Teglsten), se Fig. 1. Røggassernes Temperatur beregnes til 240° , hvilket turde

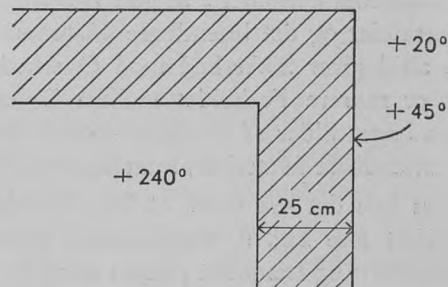

Fig. 1.

være normalt ved en Ovn, hvori der fyres paa rigtig Maade med Træ. Hvis den omgivende Luft har en Temperatur paa ca. 20° C, faar Murstenenes Yderside efter længere Tids Forløb en Temperatur

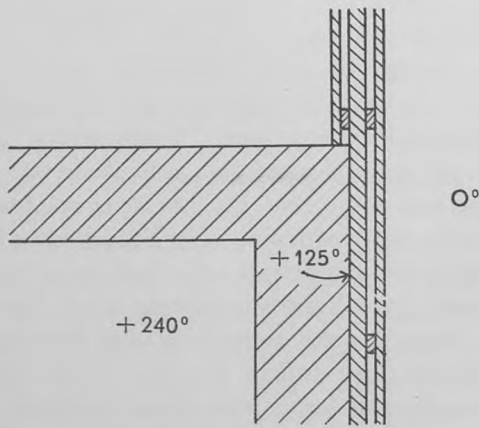

Fig. 2.

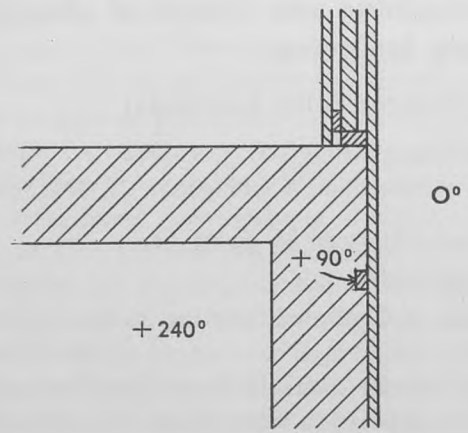

Fig. 3.

paa ca. 45° C, d. v. s. at de føles behageligt varme ved Berøring. Er derimod samme Fyrsted anbragt mod en isoleret Ydervæg af Træ, se Fig. 2, hvilket stadig er i fuld Overensstemmelse med Bygningslovgivningen, vil der paa Grænsen mellem Mur og Træ opstaa en Temperatur paa ca. 125° C, selv om Temperaturen paa Væggens Yderside kun er 0° . Jo bedre Isoleringsevne Trævæggen har, desto højere kommer givetvis Temperaturen i Overgangen mellem Mur og Træ til at ligge, og den øvre Grænse ligger umiddelbart under 240° C. Et saadant Forhold indtræffer f. Eks., hvis en større Spaanbunke anbringes op mod Trævæggen. Tænker vi os derimod, at Fyrstedet sluttes til Trævæggen paa den i Fig. 3 viste Maade, hvilket strider imod gældende (svensk) Bygningslovgivning, vil Ordningen ud fra Overhedningssynspunkter være betydeligt mindre brandfarlig, afhængigt af, om Træbeklædningens Temperatur holdes nede ved Udeladelse af yderligere Isolering paa Ydersiden.

Vi kan saaledes konstatere, at god Isolering mellem Varmekilder og det brændbare Materiale i sig selv ikke altid giver Sikkerhed mod Overhedning, men det er snarere Forholdet mellem Isoleringsevnen paa begge Sider af Grænsen mellem brændbart og ubrændbart Materiale, man skal tage i Agt.

Hvordan kan det saa være, at ikke alle Anlæg, der er udført som Fig. 2, efterhaanden brænder? Dette beror først og fremmest paa, at der i de fleste Tilfælde ikke sker nogen kontinuerlig Fyring i saa lang Tid, at en stationær Tilstand med tilstrækkelig høj Temperatur naar at optræde i Væggen. Hertil medvirker ogsaa Murværkets relativt høje specifikke Varme, d. v. s. Evne til at binde store Varmemængder uden alt for voldsom Temperaturstigning; der hængaar altsaa kort sagt relativt lang Tid, inden Væg-

gen bliver opvarmet. Ud fra dette Synspunkt bør der saaledes iagttages en vis Forsigtighed ved højporøse Isoleringer med lav specifik Varme, f. Eks. Glasuld og Stenuld, som ikke har samme Evne som f. Eks. Murværk til at binde Varmen. Ved Anlæg med nærmest permanent Fyring, f. Eks. visse Dampanlæg i Industrien, maa der rettes speciel Opmærksomhed mod dette Problem. I den nye, svenske Bygningslov, der traadte i Kraft 1. Januar 1946, foreskrives for Kedler over 5 m^2 , at Træ eller andre brændbare Bygningsdele ikke maa anbringes nærmere end $1\frac{1}{2}$ Sten fra Røgrørets Inderside.

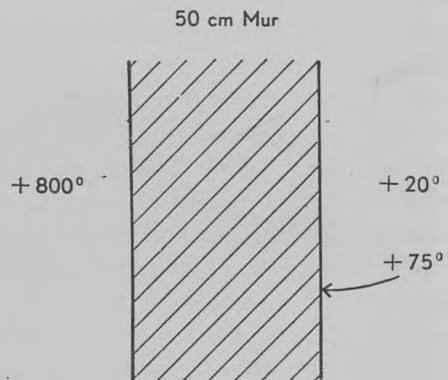

Fig. 4.

2. Hærdeovn af 2 Stens Murværk.

Fig. 4 viser en Hærdeovn for ca. 800° Temperatur, der er opført af 2 Stens Murværk. Ved kontinuerlig Fyring og 20° Rumtemperatur faar Luftsiden en Temperatur paa ca. 75° . Mod den ene Side af Ovnens findes en Trævæg opført som Fig. 5; men den er med Henblik paa Brandfaren

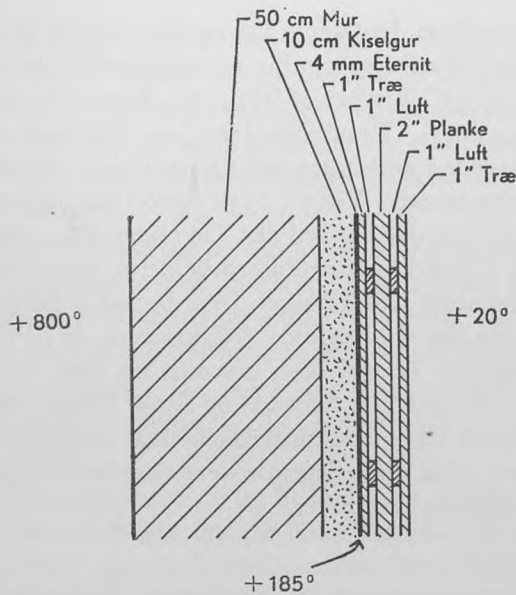

Fig. 5.

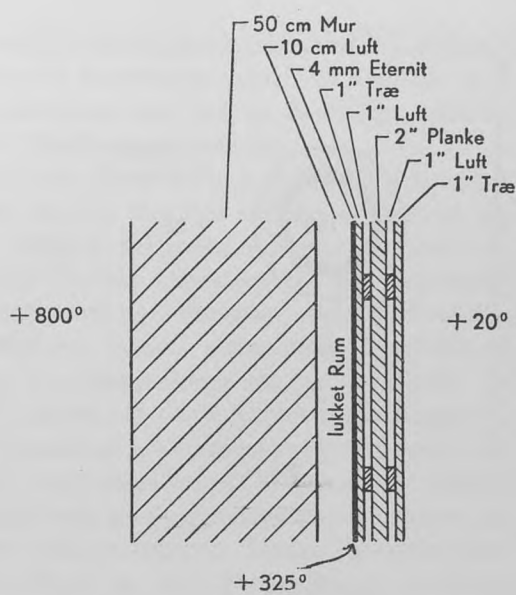

Fig. 6.

isoleret med 10 cm Kiselgur og desuden beklædt med 4 mm Eternit. Det gælder for den tilsynsførende om at afgøre, om denne Isolering er tilstrækkelig. Han lægger Haanden paa Ovnens uisolerede Yderside og konstaterer blot, at den er behagelig varm. En Teglstensvæg ved denne Temperatur føles nemlig ikke særlig varm som Følge af, at Varmen paa Grund af Materialets Egenskaber ikke tilstrækkeligt hurtigt overføres til Haanden. End ikke ved en Temperatur af 100° C vil man med Sikkerhed brænde sig, hvorfor Følesansen ikke duer som Temperaturmaaler ved mere porøse Emner, i Modsætning til ved Metaller og Vand. Der er saaledes stor Risiko for, at den viste Konstruktion betragtes som ufarlig til Trods for, at Temperaturen ved det indre Træpanel ligger omkring 185° C.

Saaframt Kiselguren erstattes med et lukket Luftmelletrum som Fig. 6, bliver Anlægget, som det ses, nærmest en ren Ildebrandsmaskine. For den uindviede synes det maaske underligt, at et 10 mm Luftmelletrum i dette Tilfælde medfører saa daarlig Isolering, da jo almindelig Luft har særdeles gode isolerende Egenskaber. Dette beror paa, at Lufts Isoleringsevne aftager meget hurtigt med stigende Temperatur. Fig. 7 viser Isoleringsevnen af et 5 cm tykt Luftmelletrum ved forskellige Temperaturer paa de omgivende Vægge, idet Isoleringsevnen ved sædvanlig Rumtemperatur er sat til 100%. Som det ses, er et lukket Luftmelletrum temmelig værdiløst som Isolering ved højere Temperaturer. Forholdet bliver selvfølgelig et ganske andet, hvis Melletrummet ikke er lukket, mens den opvarmede Luft stadig erstattes med kold Luft. Det er blandt

andet ud fra dette Synspunkt meget vigtigt, at Beskyttelsesplader bag Kaminer opsættes paa en saadan Maade, at der kan ske en stadig Luftstrøm mellem Plade og Væg.

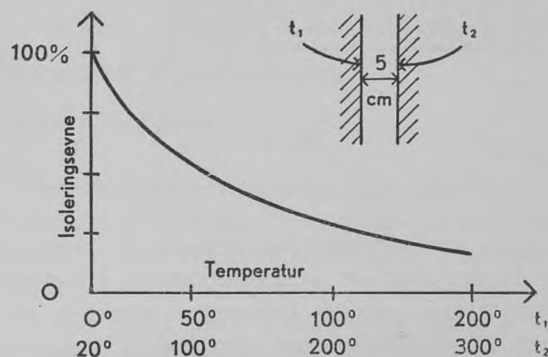

Fig. 7.

3. Isoleret Dampør for 8 atm.

At Dampør af Hensyn til Brandfaren ikke maa isoleres med brændbare Materialer er velkendt, men selv om Isoleringen nærmest Røret er ubrændbar, kan Anlægget under visse Omstændigheder blive brandfarligt.

Omkring et Dampør med Damp ved 180° C er lagt et Isoleringsslag af 4 cm Stenuld som Fig. 8, hvorved Temperaturen paa Isoleringens Yderside bliver ca. 38° ved sædvanlig Rumtemperatur af den omgivende Luft. Ledningen synes saaledes at være ganske ufarlig i brandmæssig Henseende. Paa en

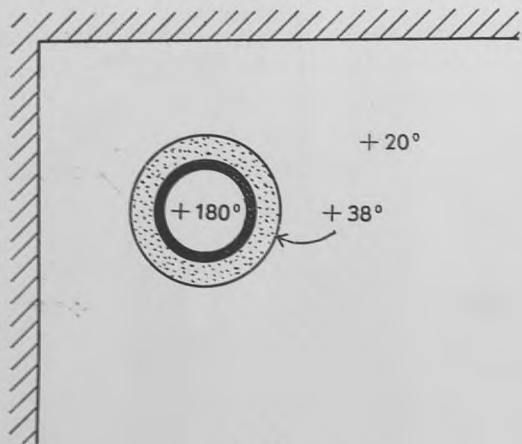

Fig. 8.

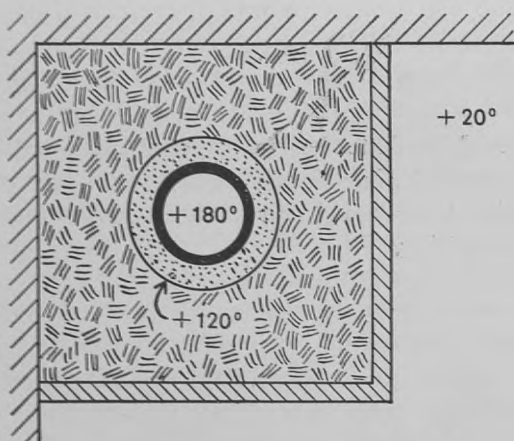

Fig. 9.

Strækning er Ledningen ført gennem et Lagerrum, men da det viser sig, at Temperaturen i Rummet bliver for høj, omgives Ledningen yderligere med 10 cm Maskinhøvlspaaner som Fig. 9. Resultatet bliver, at Spaanerne nærmest Isoleringen faar en Temperatur paa ca. 120° , og Risiko for Antændelse er til Stede.

4. Kulfyret Jernkamin paa Betonbjælkelag.

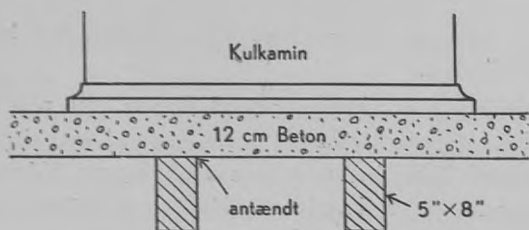

Fig. 10.

En kulfyret Jernkamin var opstillet paa et 12 cm tykt Betonbjælkelag som Fig. 10, under hvilket var anbragt 5"×8" Bjælker af Træ (jfr. Forstærkning af Tilflugtsrum). Resultatet blev, at Træbjælkerne efterhaanden antændtes ved Overhedning. Branden i Biskopgaarden i Visby i 1938 opstod paa lignende Maade. Gaarden var ved den Tid under Reparation, og for Udtørring efter Pudsearbejderne havde man opstillet nogle Kokskaminer. Disse bestod af tidligere Oliefade, der var ændrede til Formaalet, og de blev anbragt paa Trægulv kun isolerede fra dette ved et 8—10 cm tykt Lag Mursten og Sand. Denne Isolering havde ikke været tilstrækkelig til at hindre Overhedning af de underliggende tørre Gulvbrædder, der efterhaanden antændtes.

5. Elektrisk Bageovn under velisoleret Træbjælkelag.

En elektrisk Bageovn var opstillet umiddelbart under et Træbjælkelag som Fig. 11. Paa Grund af den høje Temperatur i Ovn, ca. 300° C, var den isoleret med 40 cm Kiselgur. Trods denne gode Isolering steg Temperaturen paa Gulvbjælkernes Underside til ca. 130° C, da ogsaa Bjælkelaget her ifølge Konstruktionen var isoleret. Resultatet blev, at Bjælkerne efterhaanden antændtes.

Af de nævnte Eksempler kan saaledes følgende Regler drages til Bedømmelse af Risikoen for Antændelse gennem Overhedning.

1. For Træ, Træaffald, Papir, Pap og lignende Materialer foreligger Risiko for Antændelse, dersom Materialet gennem længere Tid opvarmes til mere end ca. 110° C.
2. For permanente Varmekilder er det ikke Isoleringen mellem Varmekilden og det brændbare Materiale, der alene er afgørende for Bedømmelsen af Risikoen for Brand ved Overhedning,

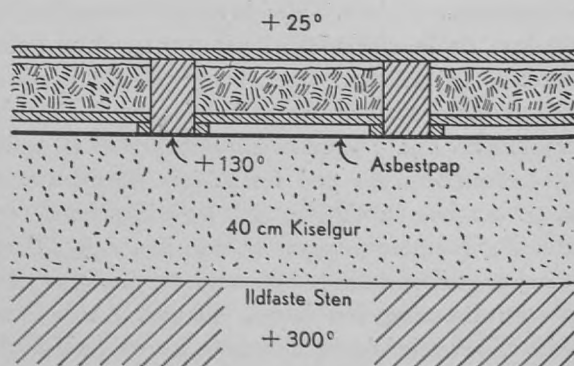

Fig. 11.

men snarere Forholdet mellem Isoleringerne paa Varme- henholdsvis Luftsiden af Grænseomraadet mellem brændbart og ikke-brændbart Materiale. Jo bedre Isoleringen er paa Luftsiden, desto kraftigere skal Isoleringen være mod Varmekilden.

3. En vis Forsigtighed ved Anvendelse af Isoleringsmateriale med lav specifik Varme (porøse Materialer) bør iagttages under Hensyn til, at stationær Tilstand hurtigere naas i saadant Materiale.
4. Luftisolering bør ved højere Temperaturer altid udføres saaledes, at der opnaas stadig Luftfornyelse.
5. En nogenlunde rigtig Bedømmelse af Temperaturen kan ikke opnaas ved Følesansen, hvor det drejer sig om Materialer som Træ, Murværk, Pap o. lign. Ved højere Temperaturer føles saadanne Materialer altid koldere, end de i Virkeligheden er.
6. Tvivlsomme Tilfælde bør kontrolleres enten ved direkte Maalinger eller ved Beregning af Temperaturerne.
7. At et Varmeanlæg er udført i Overensstemmelse med gældende Bestemmelser, er ikke altid en Garanti for, at Risikoen for Antændelse gennem Overhedning er fjernet. Særlig ved konstant Fyring gennem længere Tid kan der foreligge en Risiko.

Vejledning i Afløbsfaget.

DK 628.2:696.1

Olaf Forchhammer: Vejledning i Afløbsfaget, udarbejdet paa Foranledning af Københavns Magistrat, Stadsingeniørens Direktorat, 4. Udgave 1946.

I 1931 udarbejdede Stadsingeniør Olaf Forchhammer paa Magistratens Foranledning den første Udgave af »Vejledning i Afløbsfaget«, som skulde danne Grundlag for Undervisningen ved Forberedelsen til den samtidig indførte aarlige Autorisationsprøve for Sanitets- og Kloakmestre i København og omliggende Kommuner. De i 1935 og 1941 udsendte Udgaver sluttede sig ret nær til 1. Udgave, hvorimod den nu foreliggende 4. Udgave fremtræder i en noget ændret Form, idet Stoffet er omordnet, saaledes at de første fire Dele behandler Afløbsanlægget i Almindelighed og i nær Tilknytning til Ingeniørforeningens Afløbsforskrifter, hvorimod femte Del behandler de københavnske Forhold og særlige Bestemmelser. Naar denne Omordning har fundet Sted, skyldes det, at Bogen har

fundet udstrakt Anvendelse som Lærebog ogsaa uden for København saavel ved Sanitets- og Kloakmesterkursus som ved de forskellige tekniske Skolers Teknikundervisning.

Udover Omordningen er Stoffet dels ført à jour, dels udvidet. Det skal saaledes anføres, at nogle af de tidligere behandlede Emner er givet en mere fyldig Omtale (Vandrejsning og Højvandslukker, Fabriksafløb og Hustanke), ligesom forskellige Installationer saasom automatiske Trykløftpumpeanlæg, Opvaskemaskiner etc. nu er omtalt. Endelig skal anføres, at der i Bogens sidste Kapitel er omtalt saadanne afløbsmæssige Bestemmelser, som findes i de forskellige af Magistraten i Henhold til Byggeloven og Bygningsvedtægten udgivne Regulatorer, idet autoriserede Mestre og andre, der alene beskæftiger sig med Udførelsen af Afløbsanlæg, i Almindelighed har vanskeligt ved at holde sig bekendt med de mere eller mindre omfattende afløbsmæssige Krav, der findes anført i en Række af Regulatorerne. Civilingeniør Knud Erichsen i Direktoratets Spildevandsafdeling har medvirket ved den nu stedfundne Omarbejdelse.

Bogen kan købes i Stadsingeniørens Direktorat, Spildevandsafdelingen, Vester Voldgade 83, Pris Kr. 8,00.

Danwood Byggeplader.

Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 4.

DK 691.85.

Pladerne bestaar udvendig af to haarde Fiberplader, der er limet paa Tværlameller af henholdsvis haarde og bløde Plader. I Kanterne er Pladerne forstærket med en 1½" Planke. Hulrummene i Pladerne har aldrig større Udstrækning end $9 \times 6 \times 4,2$ cm. Langs Rammerne kan der fremkomme mindre Fuger, der dog aldrig har større Længde end 0,5 m og ikke større Bredde end 1½ cm. Langs Dørfalse udføres en 2 cm Aabning til Gennemføring for Elektrikerrør.

Magistratens 4. Afdeling har under 18. November 1946 tilskrevet Arkitekt Erik Stengade som følger:

»I Andragende af 7. August 1946 med supplerende Oplysninger af 27. Oktober 1946 har De ansøgt om Tilladelse til at benytte DANWOOD Byggeplader som almindelige, lette Skillerum i Beboelsesbygninger og Forretningslokaler.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 5. November 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — herved meddele, at der ikke

kan gives Tilladelse til Pladernes Anvendelse i Almindelighed, men at der intet vides at indvende imod, at Byggepladerne anvendes til de i Bygningsvedtægtens § 31, Stk 4, under a, b og c nævnte Skillerum, der kan udføres af et enkelt Lag høvlede og pløjede Brædder, idet det dog er en Forudsætning for Pladernes Anvendelse, at Skillevæggene kun udføres i en saadan Størrelse, at tilstrækkelig Stivhed opnaas.«

Bøsningssten af brændt Tegl.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

DK 691.82.

Magistratens 4. Afdeling har under 4. Oktober 1946 tilskrevet Ingeniørfirmaet Steensen & Varming:

»I Skrivelser af 14. Maj og 25. Juni 1946 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende Bøsningssten af brændt Tegl i bærende Murværk.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 24. September 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — herved meddele den ønskede Tilladelse paa Betingelse af,

at Stenenes Trykstyrke mindst er 300 kg/cm² af Nettoarealet, og

at Bestemmelserne i Regulativ vedrørende bygningsmæssige Foranstaltninger i Forbindelse med tekniske Installationer iagttages ved Anvendelse af Bøsningsstenene.«

Bellavista Vippevindue.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8.

DK 624.028.2.

Magistratens 4. Afdeling har under 28. November 1946 tilskrevet Firmaet Hegeler & Co. angaaende »Bellavista« Vippevinduet i saavel Beboelses- som Forretningsejendomme. Vinduet er et dobbelt Vippevindue. Hængslerne muliggør, at Vinduet kan drejes om en vandret Akse indtil 180° og kan indstilles stabilt i enhver Vinkel op til 40°.

»I Andragende af 30. August 1946 har Firmaet ansøgt om Tilladelse til at anvende »Bellavista« Vippevinduet i saavel Beboelses- som Forretningsejendomme.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 19. November 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — udtale følgende:

»Bellavista« Vinduet opfylder ikke Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8, hvorefter Vinduer skal være indrettet med mindst een ikke

under 50 cm bred og 1 m høj oplukkelig Ramme, men under Hensyn til nogle af Brandvæsenet med en lignende Vindueskonstruktion foretagne Forsøg for at finde den tilstedelige Grænse for forsvarlig Gennemførelse af Personredning med den fornødne Sikkerhed og Hurtighed meddeles den ansøgte Tilladelse paa Betingelse af,

at Vinduerne indrettes til at kunne fastholdes i vandret Stilling ved en indvendig anbragt Krog eller lignende, og

at Vinduerne ved Brug i Kontorlokaler og lignende Rum udføres med en mindste fri Aabning fra Vinduets Underkarm til Vippevinduet i vandret Stilling paa 70 cm og en Bredde paa mindst 100 cm og i Beboelsesrum med tilsvarende Maal paa henholdsvis 90 cm og 110 cm.

Med Hensyn til Beboelsesbygninger i 1 Etage vil der, efter Ansøgning i det enkelte Tilfælde blive taget Stilling til, hvorvidt de ovenfor omhandlede Krav til den fri Aabnings Størrelse vil kunne lempes, naar der foreligger særlige Omstændigheder, som paa anden Maade forøger Redningsmulighederne.«

Snoede Staaltraadsbindere.

Bygningsvedtægtens § 32, Stk. 3.

DK 624.022.4.

Mag. 4. Afdeling har under 30. Januar 1947 tilskrevet Repræsentant Chr. Frederiksen som følger:

»I Skrivelse af 18. Januar 1946 forlængede Magistraten den d. 16. Juli 1943 meddelte Tilladelse til at anvende Staaltraadsbindere, snoet af 2 Stk. 4 mm Traad, i Stedet for Bindere af 5 mm Traad, i 1- Etages Beboelseshuse uden Beboelse i Tagetagen og med tilstrækkelig god Tværafstivning ved murede Skillerum paa Vilkaar,

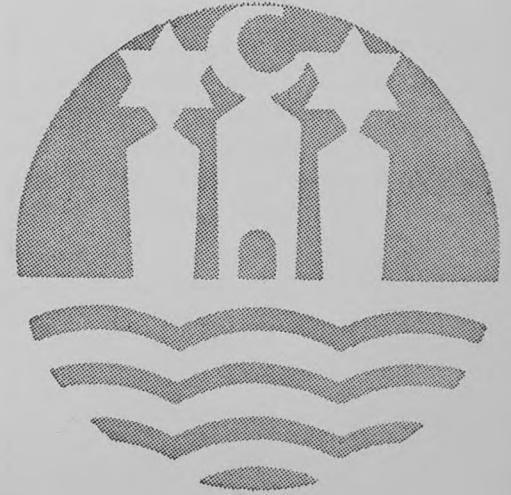
at Binderne galvaniseres efter Snoningen, samt at Magistratens Tilladelse i hvert enkelt Tilfælde forud er indhentet.

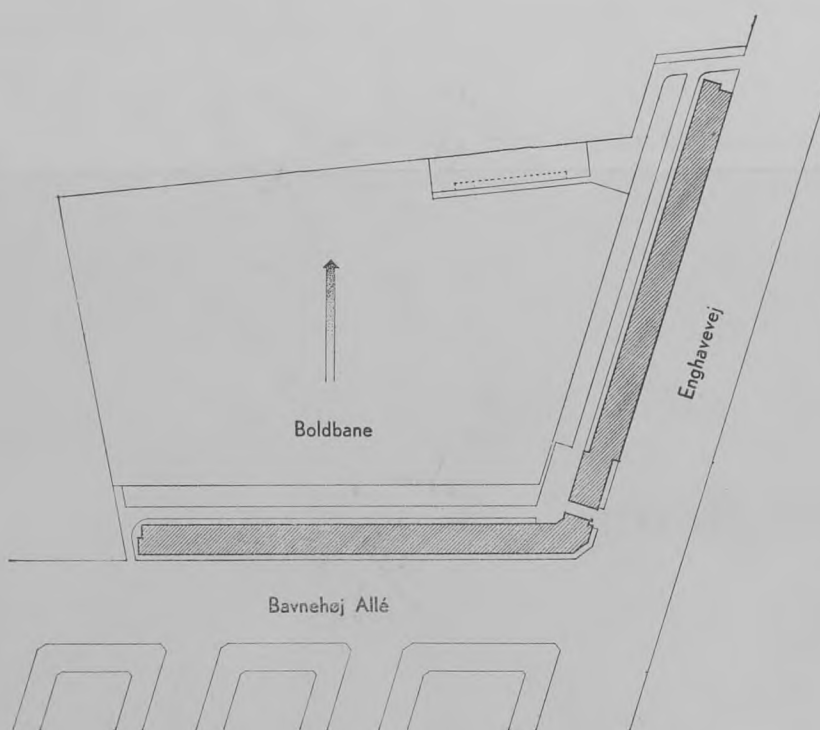
Denne Tilladelse er udløbet den 18. Januar 1947.

Paa Foranledning heraf har Magistraten rettet Forespørgsel til flere Firmaer, som forhandler Murbindere, og da det herved er oplyst, at Bindere af forskriftsmæssig Udførelse nu igen kan leveres, vil yderligere Forlængelse af den meddelte Tilladelse ikke blive indrømmet.

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser Boligkomplekset paa Hjørnet af Enghavevej og Bavnehøj Allé, opført i Aarene 1943-1945 for Arbejdernes Andels-Boligforening, Afdeling 35, af Arkitekt Knud Hansen i Samarbejde med Civilingeniørerne Chr. Ostenfeld og Wisborg Jønsson. Bebyggelsen, der bestaar af en 6 Etages Fløj mod Enghavevej og en 5 Etages Fløj mod Bauehøj Allé, indeholder 280 Lejligheder. Lejlighedstypen er 2 Værelser, 2 Værelser med Kammer og 3 Værelser. Bygningerne blev i 1946 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Bygeomraader efter Byggelovens § 12.

DK 711.55

I Henhold til Byggelov af 29. Marts 1939 for Staden København, § 12, kan Kommunalbestyrelsen bestemme, at nærmere angivne Omraader skal være forbeholdt henholdsvis Boligbebyggelse, Forretningsbebyggelse eller Industribebyggelse.

I Byggelovens § 44 er nærmere anført, hvilke Arter af Bebyggelse der maa opføres paa de i Medfør af § 12 fastlagte Omraader.

I Boligomraader maa kun opføres Beboelsesbygninger med dertil hørende Garager m. m. samt Forretningslokaler og mindre Værksteder, der har deres naturlige Plads i Tilknytning til Boligbebyggelsen.

Forretningsomraader skal hovedsagelig reserveres til større Forretninger, Banker o. lign. og maa kun indeholde Boliger til Driftsledere, Opsyn og andre Personer, der paa lignende Maade har Tilknytning til de Forretninger med tilhørende Virksomheder, der er beliggende inden for Omraadet.

I Industriomraader maa kun opføres Bygninger til industrielt Brug, saasom Fabrikker og Værkstedbygninger. Dog kan det tillades at indrette Forretningslokaler i Tilknytning til Virksomhederne, ligesom der kan tillades indrettet enkelte Boliger for Driftsledere, Opsyn eller lignende Personer.

 Industriomraader Forretningsomraader Boligomraader

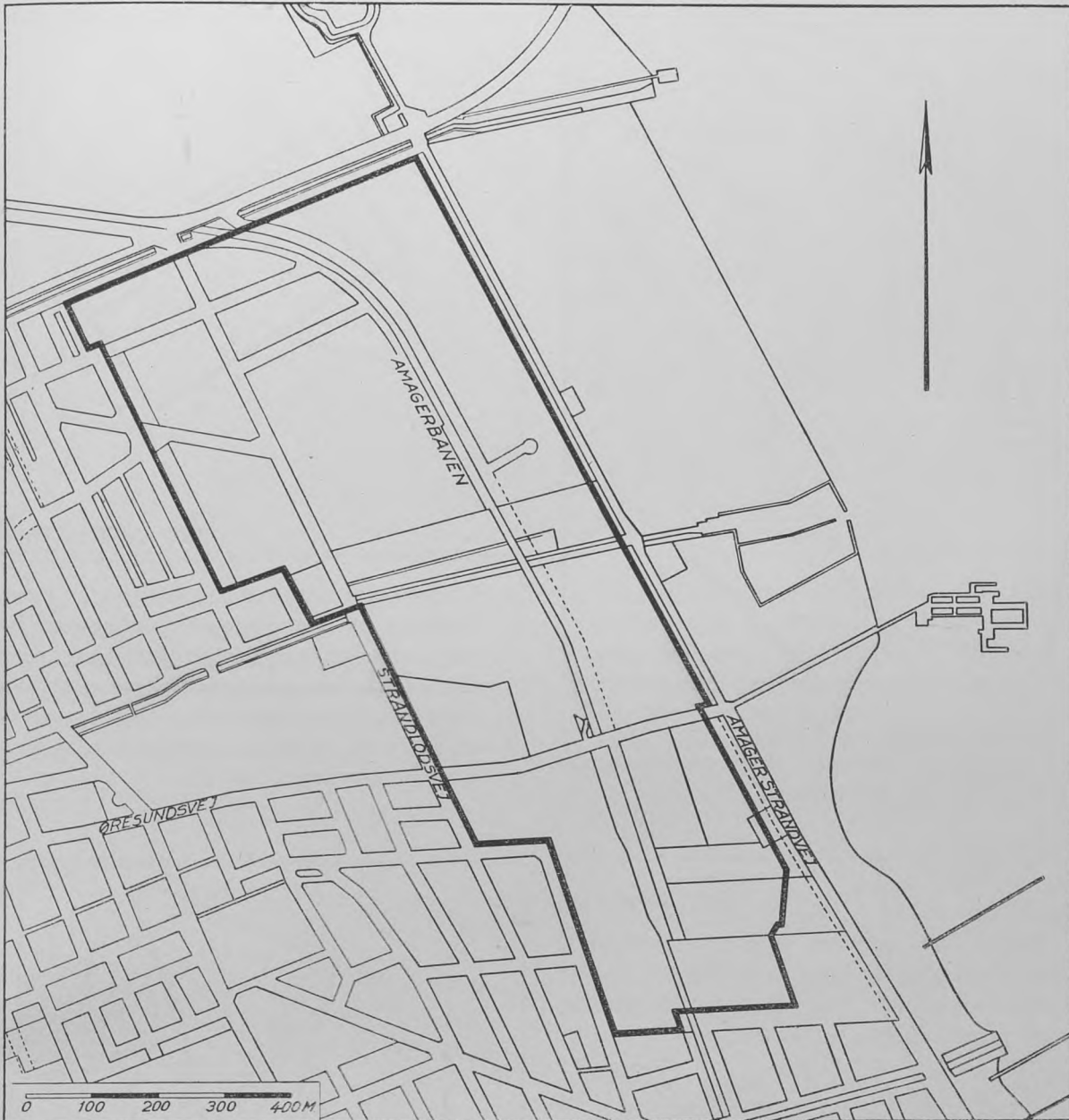
Fig. 1.

1. Industriomraade i Valby Syd for Vigerslev Allé omkring Gammel Køge Landevej, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 28. Marts 1940.

2. Industriomraade i Utterslev omkring Tomsgaardsvej, Frederiksborgvej og Lygten, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 28. Marts 1940.

3. Industriomraade i Sundbyøster omkring Strandlodsvej, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 28. Marts 1940.

Med de ved Byggeloven af 29. Marts 1939 indførte Lovregler er det muligt at opnaa en rationel Ordning af Bebyggelsen ved Fastlæggelse af afgrænsede Bygeomraader i Bylegemet. Der kan ved Fastlæggelsen tages Hensyn til de for de enkelte Omraaders Anvendelse nødvendige Betingelser saasom for Boligbebyggelsen: fri og sund Beliggenhed, for Forretningsbebyggelsen: Beliggenhed ved Hovedgader og for Industribebyggelsen: Beliggenhed ved eksisterende eller fremtidige Havne- og Jernbaneanlæg eller — i mindre Byenheder — i Tilknytning til de andre Bebyggelsesarter med en passende Isole-

ring fra disse ved Afskærmning paa forskellig Maade. Endelig giver Byggeloven ikke blot Pligt for de byggende til at holde Bebyggelsen af en vis Art inden for bestemte Omraader, men ogsaa Ret for de gende til at fritages for Bebyggelsen af en for det paagældende Omraade fremmed Art.

Naar et Omraade af Kommunalbestyrelsen i Medfør af § 12 er vedtaget anvendt til et bestemt Formaal, udfærdiges en offentlig Bekendtgørelse herom.

Kommunalbestyrelsens Afgørelser kan — bortset

4. Industriområde ved Sydhavnen Syd for Scandiagade, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 28. Marts 1940.

fra Tilfælde, der omfattes af Reguleringsbestemmelser — indankes for Indenrigsministeriet.

I Overensstemmelse med det foran anførte har Borgerrepræsentationen vedtaget de paa Fig. 1 viste Områder.

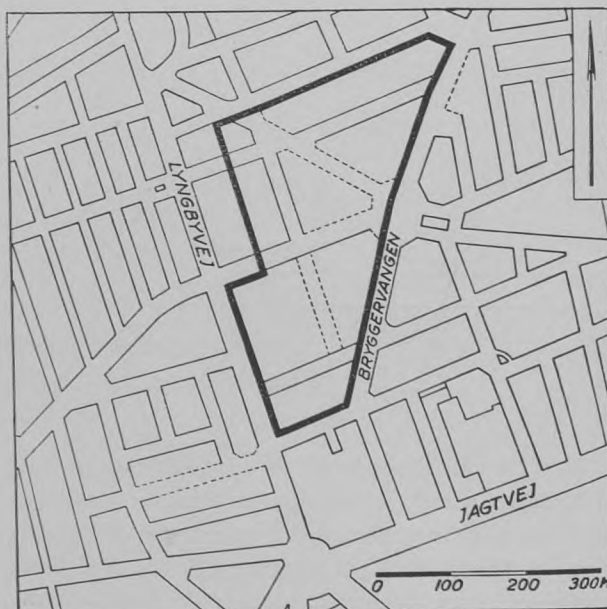
De først angivne fire Områder, 1, 2, 3 og 4, var allerede i 1934 vedtagne som Industriområder med Støtte i Lov Nr. 173 af 1. Maj 1934,

Paa Oversigtsplanerne 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 og 11 er følgende Signaturer anvendt:

- Industriområder
- Forretningsområder
- Boligområder

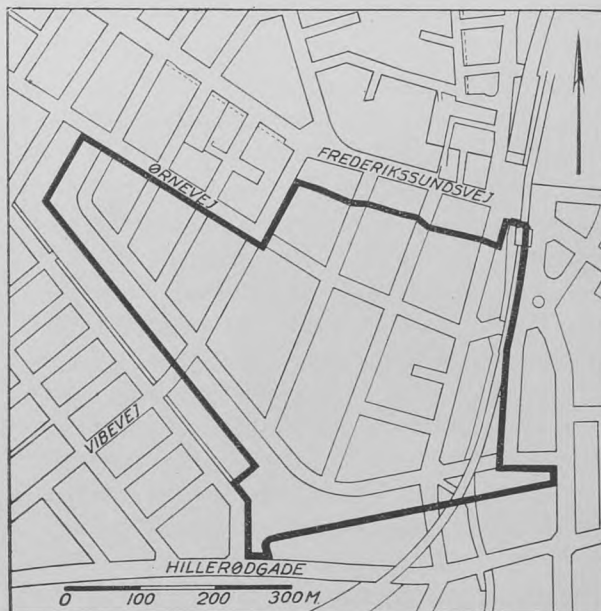
5. Erhvervsområde ved Nørrebrogade, Ravnsborggade og Sortedamsgade, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 18. Juni 1942. Under Hensyn til Nørrebrogades Udvidelse er Industriområdet begrænset mod Nørrebrogade af en Linie ca. 17 m fra Forlængelsen af Dronning Louises Bros Midtlinie,

6. Industriområde ved Lyngbyvej, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 18. Juni 1942. De paa Området hvilende »røde« Servitutter skal hindre, at der bygges Virksomheder til Gæne for den omliggende Boligbebyggelse. Paa en Del af Området er der fastlagt Højdebegrænsning for Bebyggelsen.

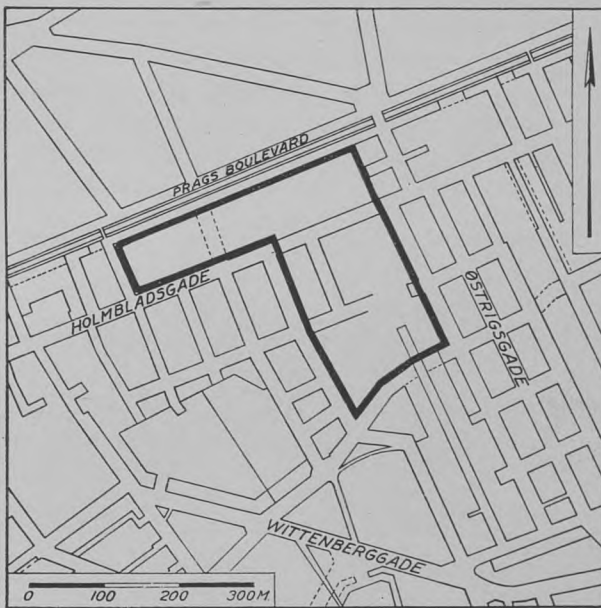
7. Industriomraade i Sundbyvester, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 15. April 1943. Mod den omliggende Boligbebyggelse anbringes grønne Afskærmningsbælter. Anlægget af disse gennemføres, efterhaanden som Bebyggelsen gør det paakrævet.

9. Industriomraade i Utterslev ved Hillerødgade, Ørnevej m. fl., vedtaget af Borgerrepræsentationen den 20. Juni 1946. Af Hensyn til de omliggende Boligkvarterer vil de enkelte Grunde blive paalagt Servitut om, at Udnyttelsen ikke maa være til Ulempe for de omboende.

8. Industriomraade i Husum langs Frederikssundsvej med et tilstødende Boligomraade og et Forretningsomraade, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 24. Januar 1946.

10. Industriomraade ved Prags Boulevard og Holmbladsgade, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 4. Juli 1946. Grundene inden for Omraadet agtes paalagt Servitut om, at Virksomhederne ikke maa være til Gêne for de omboende.

11. Boligomraade i Husum ved Frederikssundsvejs Sydside uden for Vestenceinten, vedtaget af Borgerrepræsentationen den 19. September 1946.

D. I. T. A. Isolermørtel.

Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 3.
 § 38, Stk. 12 og 17.
 § 44, Stk. 1.
 § 45, Stk. 5, 5 a, 5 b og 5 c.
 § 55, Stk. 2.
 Reg. Centr. § 22.

DK 699.86:691.53

Magistratens 4. Afdeling har under 21. November 1946 ifølge Andragende af 13. August 1946, og efter at Sagen under 5. November 1946 har været forelagt Bygningskommissionen, meddelt Firmaet Dansk Isolations og Tætningsindustri A/S Tilladelse til at anvende D.I.T.A. ISOLERMØRTEL til Varmeisolering paa Vægge og Lofter samt til Rørisolering. Materialet bestaar af Kiselgur iblandt Papirmasse og tilsat Kalk, Lim og Konserveringsmidler.

En forsøgsvis Tilladelse til følgende Anvendelser indrømmes paa de anførte Vilkaar:

- 1) Erstatning for Kalkpuds og til yderligere Isolering paa forskriftsmæssigt Murværk eller godkendte Betonsten med foreskrevet Varmeisolationsevne paa Betingelse af,
 - at Materialet ikke benyttes til Pudsning af Vægge i Nødtørftsrum, Baderum eller an-

dre Lokaler, hvor særlige Forhold gør sig gældende, og hvor der stilles bestemte Krav til Vægbeklædningens Udførelse. (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 a).

- 2) Varmeisolering af 1 Stens Brystningsmure (Blændinger) paa Betingelse af,
 - at Isolermørtelen gives en Tykkelse af mindst 1 cm. (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 a).
- 3) Isolering af Fugerne ved Bagmuring af Molersten, Klinkerbetonsten o. lign. paa Betingelse af,
 - at Fugerne udkradses i en Dybde af højst 1,5 cm og derefter udfyldes med Isolermørtel. (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 a).
- 4) Isolering af Skorstene paa Betingelse af,
 - at eksisterende Skorstene forinden Isoleringen underkastes et grundigt Eftersyn,
 - at Fugerne i Murværket udkradses, samt
 - at Isolermørtelen fastholdes til Underlaget med galvaniseret Traadnet med højst 3 cm Maskevidde. (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 b, og Bygningsvedtægtens § 55, Stk. 2).
- 5) Erstatning for Kalkpuds paa forskriftsmæssige Trævægge og Træetageadskillelser paa Betingelse af,
 - at Isolermørtelen fastholdes til Underlaget ved Hjælp af galvaniseret Traadnet med højst 3 cm Maskevidde, fastsømmet til Underlaget med galvaniserede Rørsøm. (Bygningsvedtægtens §§ 31, Stk. 3, 38, Stk. 12, 45, Stk. 5 d, samt 51, Stk. 14 og 21).
- 6) Yderligere Isolering af forskriftsmæssigt udførte støbte Etageadskillelser.
- 7) Varmeisolation til Loft i Kedelrum med forskriftsmæssige, støbte Etageadskillelser og som Erstatning for Kalkpuds paa Etageadskillelse over Kedelrum med Kedelanlæg, hvis Hedeflade ikke overstiger 5 m², eller Kedelrum i Beboelsesbygninger med højst 4 Lejligheder, paa Betingelse af,
 - at Isolermørtelen fastholdes til Underlaget ved Hjælp af galvaniseret Traadnet med højst 3 cm Maskevidde, fastsømmet til Underlaget med galvaniserede Rørsøm. (Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 17, og Regulativ vedrørende Centralvarmeanlæg m. v. § 10, Stk. 2).
- 8) Isolering af Koldtvaandsrør paa Betingelse af,
 - at der i fugtige Rum og lignende Steder foretages en udvendig Bevikling med Asfaltpa-

pir. (Bygningsvedtægtens § 44, Stk. 1, og Regulativ vedrørende Centralvarmeanlæg m. v. § 22), samt

- g) Isolering af Varme- og Damprør samt Dampkedler og Varmtvandsbeholdere med et Damptryk paa indtil 7 Atm., svarende til en Temperatur af ca. 160° C. (Bygningsvedtægtens § 44, Stk. 1, og Regulativ vedrørende Centralvarmeanlæg m. v. § 22).

De under 10. Marts, 8. September og 26. September 1941 til A/S William Boas og 24. December 1943 til Firmaet Dansk Isoler-Mørtel meddelte Tilladelser betragtes hermed som bortfaldet.

Elektrisk Rumopvarmning.

Bygningsvedtægtens § 61.

Reg. vedr. Centralvarme § 20.

DK 697:621.36

Magistratens 4. Afdeling har under 7. December 1946 tilskrevet Teknisk Forskning Aktieselskab angaaende Rumopvarmning ved elektrisk Straalevarme.

Systemet gaar ud paa at anbringe Staaltraadsnet i Pudslaget under Etageadskillelsen og herigennem lede en Strøm paa 32 Volt, hvorved Pudslaget hurtigt opvarmes til 40°.

Udførelsen kan foregaa som nedenfor beskrevet:

1. Under Træbjælkerne indlægges en Rockwool-Isoleringsmaatte, hvorefter der forskalles paa sædvanlig Maade. Forskallingen røres og udkastes med ren Cementmørtel, og herunder fastgøres Baner af Traadnet. Disse Baner forbindes i Enderne skiftevis med Kobberbaand eller lignende, godt ledende Forbindelser, saaledes at Strømmen maa løbe i Zigzag over hele Loftet. Derefter pudses saa tyndt som muligt, dog saaledes, at Traadvævet dækkes.

2. Under Træbjælkerne og støbte Etageadskillelser fastgøres Plader af Træbeton, hvorpaa Traadvævsbaner sømmes, og Loftet behandles paa samme Maade som ovenfor angivet.

I en Udsparring i Muren under Loftet anbringes Transformatorer og de nødvendige Sikringer, der omformer Strømmen til 32 Volt.

»I Andragende af 4. April 1946 med supplerende Oplysninger af 10. Maj 1946 har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til at anvende elektrisk Straalevarme til Bygninger med saavel Træetageadskillelser som støbte Etageadskillelser.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 8. Oktober 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten ikke paa det foreliggende Grundlag ser sig i Stand til at ind-

rømme en generel Tilladelse som ansøgt, men der vides intet at erindre mod, at Aktieselskabet *forsøgsvis* udfører et begrænset Antal Installationer af denne Art, og at disse tages i Brug, naar det nugældende Forbud mod elektrisk Rumopvarmning til sin Tid bortfalder, paa følgende Betingelser:

1. De til Spændingsnedsættelsen anvendte Transformatorer maa være godkendt af Prøvningsudvalget specielt med denne Anvendelse for Øje. De maa ikke være for større Effekt end 2 kVA, og den sekundære Tomgangsspænding maa ikke overstige 24 Volt.
2. Mellem de enkelte Baner af Traadnettet maa der ikke være mindre Afstand end 3 cm, og samme Afstand maa holdes mellem de to Ender af Nettet ved Tilslutningen til Forbindelsesledningerne til Transformatoren.
3. Afstanden mellem Traadnettet og alle Metaldele, som er indlagt i eller ført igennem Etageadskillelsen, saasom Vand- og Gasrør, Installationsrør eller Blykabler for elektriske Installationer, Ringeledninger, Telefonledninger m. m. samt Metaltraade i eventuelt Traadvæv, skal være mindst 3 cm. Afstanden mellem Traadnettet og eventuelle i Etageadskillelsens Konstruktioner indgaaende faste Jern (Jernbjælker, Armeringsjern) skal mindst være 2 cm. Nettets Fastgørelse skal saa vidt muligt ske uden Anvendelse af Søm af ledende Materiale. Anvendes saadanne Søm eller Kramper, maa disses Længde ikke overstige 1,5 cm.
4. De Skinner, hvortil Traadnettene forbindes ved Banernes Ender, maa af Hensyn til Faren for elektrolytisk Tæring ikke være af Kobber, men skal være af galvaniseret Jern.
5. Anbringes Transformatoren ikke i umiddelbar Nærhed af Traadnettets Ender, maa Ledningerne fra Transformatoren til Traadnettet med Hensyn til Konstruktion og Oplægning tilfredsstillende Stærkstrømsreglementets Bestemmelser.
6. Der maa ved Elektricitetsmaaleren eller -maalernes opsættes et Metalskilt med let læselig Tekst, hvori der gøres opmærksom paa, at elektrisk Varmeinstallation er indlagt i Loftet, og at nye Installationer eller Forandring af bestaaende Installationer af enhver Art i Etageadskillelsen kun maa udføres efter Aftale med det (nærmere angivne) Firma, som har udført Varmeinstallationen. Tilsvarende Skilte maa eventuelt — efter nærmere Aftale ved Besigtigelsen af Forsøgsinstallationerne — anbringes paa passende Steder i det eller de Rum, hvor Varmeinstallationen findes.«

Byggesystemet Træbotex.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.37

Magistratens 4. Afdeling har under 30. Januar 1947 tilskrevet Firmaet Dansk Bygnings Entreprise angaaende Opførelse af 1-Etages Beboelsesbygninger efter Byggesystemet Træbotex. Husene opføres med 20 cm tykke Ydervægge af Træbetonhulblokke med 2,5 cm Godstykkelser med Hulrummet udfyldt med Beton og pudset paa begge Sider. Standardhusene udføres uden Kælder med almindeligt Betonfundament og med Gulvkonstruktion af Beton, Træbotex Plade, Afretning, Asfaltering, Strøer og Bøgeparket. Tagkonstruktionen er Gitterspær med Eternit-Bølgeplader og Underside isoleret med 2,5 cm Træbotex Plade. Skillerum udføres paa almindelig Maade.

Efter at Sagen under 17. December 1946, 7. Januar og 21. Januar 1947 har været forelagt Bygningskommissionen, kan en forsøgsvis Tilladelse i Tidsrummet indtil 1. August 1951 og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde indrømmes til mindre 1-Etages Bygninger uden udnyttet Tagetage og til Bolig for 1 Familie paa Betingelse af blandt andet,

- at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det og senest 40 Aar efter Byggetilladelsens Dato,
- at Firmaet ved en sagkyndig Tekniker kontrollerer hver enkelt Bygnings Opførelse,
- at Udfyldningsbetonen i Ydervæggene udføres som Singelsbeton i Blandingsforholdet mindst 1:5:8 eller med garanteret Terningsstyrke efter 28 Døgns Hærdning paa mindst 56 kg/cm², jfr. Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 35, Stk. 1 a og b,
- at Ydervæggene udkastes med Cementmørtel og pudses med Bastardmørtel,
- at Rummet under Stuegulvet, saafremt Kælder ikke udføres, i hvert enkelt Tilfælde ventileres efter Stadsbygmesterens Direktorats (Bygningsinspektørens) nærmere Godkendelse,
- at der vedrørende Tagkonstruktionen og Vinduesoverdækningerne fremsendes Beregning til Godkendelse,
- at Lægteafstanden for Bølgeeternitpladerne højst bliver 30 cm fra Midte til Midte,
- at der i Tagrummet i fornødent Omfang lægges Gangbro efter Stadsbygmesterens (Bygningsinspektørens) Godkendelse, samt
- at Konstruktionen i Enkeltheder i hvert enkelt Til-

fælde godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspektøren).

Uanset at de viste Vippevinduer ikke opfylder Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8, vides der i Betragtning af, at Vinduerne kun er anbragt ca. 1 m over Terræn, og at Udgangsforholdene er gode, efter Omstændighederne intet at indvende i dette særlige Tilfælde; men Opmærksomheden henledes paa, at det under andre Forhold vil blive krævet, at Vinduerne udføres i Overensstemmelse med Byggelovgivningens Forskrifter.

Velux Ovenlysvinduer.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 10.

DK 624.024.92

Magistratens 4. Afdeling har under 8. Februar 1947 tilskrevet Civilingeniør V. Kann Rasmussen & Co. som følger:

»I Andragende af 27. September 1946 med supplerende Oplysninger af 29. Oktober 1946 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende Velux Ovenlysvinduer i Opholdsrum i Beboelseslejligheder i Tagetager som Erstatning for Kviste med forskriftsmæssige Vinduer.

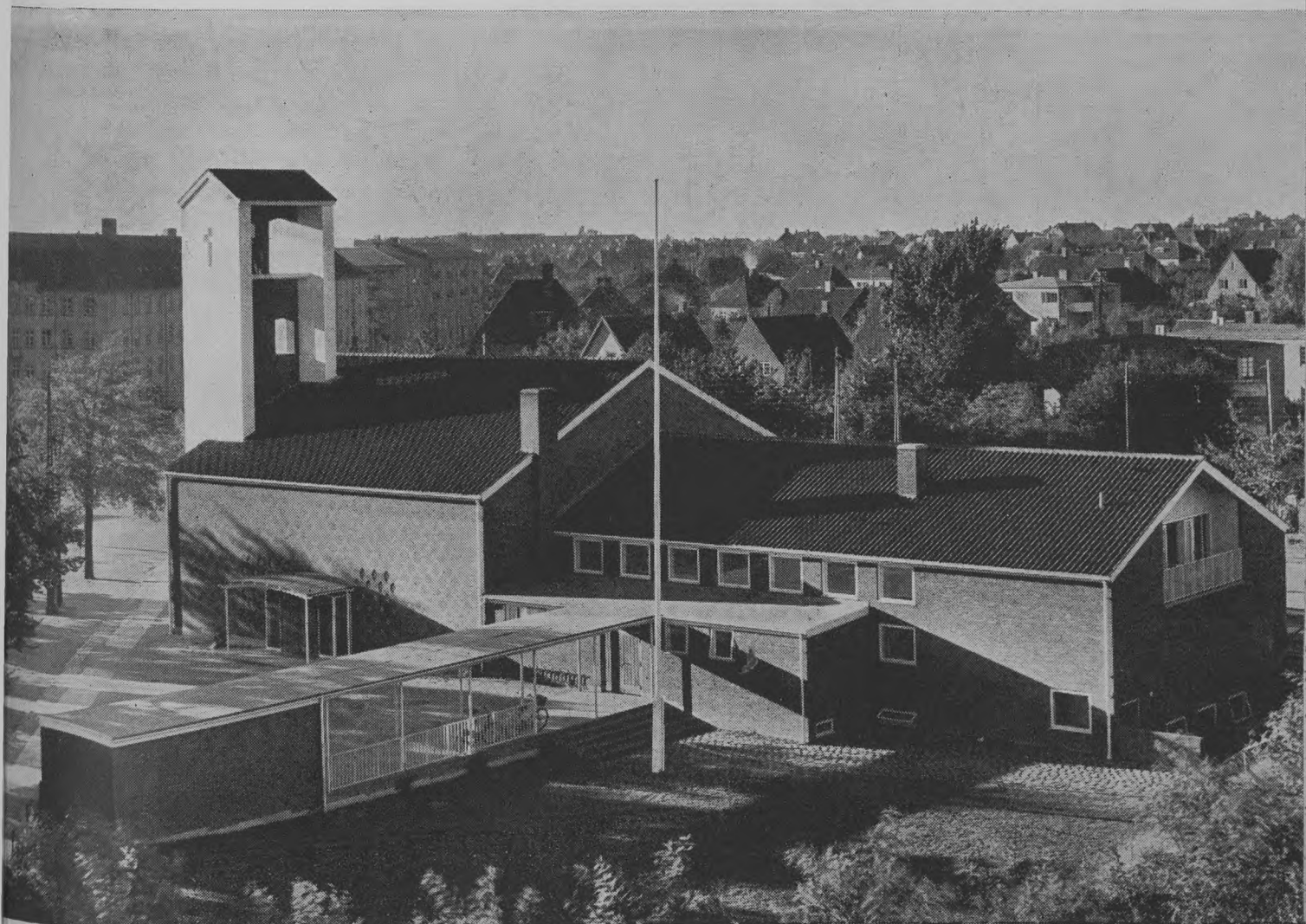
Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 21. Januar 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at en almindelig Tilladelse til det ansøgte *ikke* kan gives, idet Anvendelse af Ovenlysvinduer i Stedet for Kviste i Opholds- eller Arbejdsrum er i Strid med Bestemmelserne i Byggelovens § 54, Stk. 2, og Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 8, og idet Ovenlysvinduet ikke opfylder de Krav, der stilles til almindelige, lodretsiddende Vinduer.

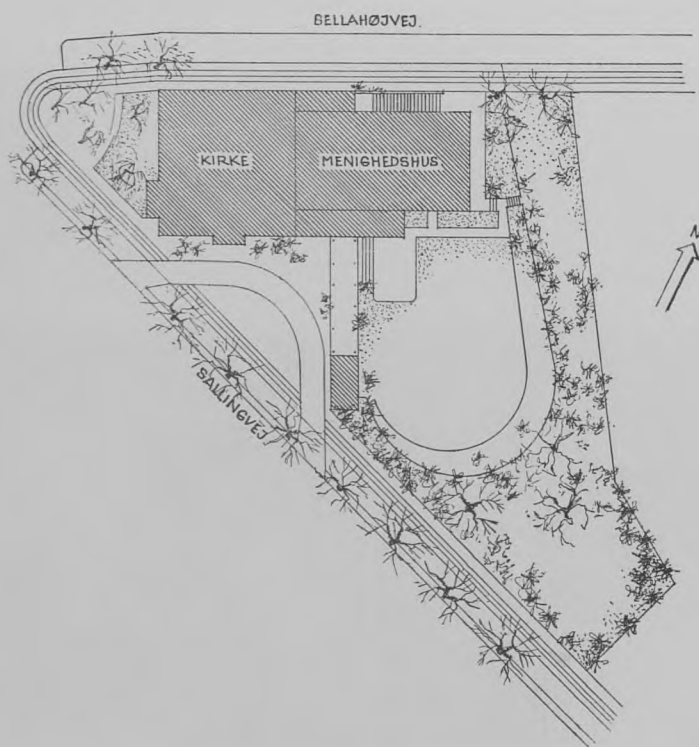
Saaledes kan nævnes, at Vinduet af Type V i oplukket Tilstand vinkelret paa Tagfladen kun giver en fri Aabning paa ca. 62 cm × 78 cm og ved sin skraa Anbringelse yderligere frembyder Vanskelighed ved Anvendelse som Nødudgang i Katastrofetilfælde.

Da Ovenlysvinduet imidlertid har visse Fordele, fremfor Kvisten, vil der i særlige Tilfælde, hvor der er tilfredsstillende Udgangsmuligheder, og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kunne forventes Tilladelse til at anvende de ansøgte Ovenlysvinduer.«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser „Adventskirken“, Hjørnet af Bellahøjvej og Sallingvej i Vanløse, opført af „Ungdommens Kirke“ i Forbindelse med „det københavnske Kirkefond“ i Aarene 1942–1944 ved Arkitekt Erik Møller.

Bygningen blev i 1946 belønnet med Københavns Kommunes Præmie for godt og smukt Byggeri.

Bekendtgørelser.

DK 352:711.554

Det bekendtgøres herved, at Kommunalbestyrelsen i Medfør af § 12, Stk. 1, i Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939 har bestemt, at Arealet beliggende mellem Amager Strandvej og det ved Kommunalbestyrelsens Beslutning af 28. Marts 1940 fastlagte Industrikvarter omkring Strandlodsvej, jfr. Magistratens Bekendtgørelse af 1. Juli 1940, ligeledes fastlægges til Industrikvarter.

Grænsen for det nu fastlagte Industrikvarter følger mod Nord og Vest Grænsen for det ovenfor nævnte Industrikvarter omkring Strandlodsvej; mod Syd og Øst følger Grænsen henholdsvis Sydskellet af Matr. Nr. 643 Sundbyøster og den vestlige Side af Amager Strandvej.

En Plan, der viser Industrikvarterets Grænser, er fremlagt i Magistratens 4. Afdeling, Direktoratet for Staden Københavns Bygningsvæsen, 1. Ekspeditionskontor, Raadhuset, 2. Sal, Værelse 36.

Københavns Magistrats 4. Afdeling,
den 3. Juli 1947.

Rich. Lillie,
kst.

/Sverre Borring.

Det bekendtgøres herved, at Indenrigsministeriet den 18. Juni 1947 med Hjemmel i Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner har stadfæstet den af Københavns Kommunalbestyrelse den 6. Juni 1946 vedtagne Byplanvedtægt med tilhørende Plan for et Omraade i Sundbyvester omfattende »Eberts Villaby« m. m.

De af Byplanen omfattede Ejendomme er Matr. Nr. 15bx, 15er, 15es, 15bm, 15bø, 15bn, 15bo, 15dq, 15dr, 15bq, 15cs, 15eh, 15fd, 15fe, 15ei, 15ek, 15bk, 15bæ, 15bz, 15dc, 15db, 15dy, 15da, 15fo, 15fh, 15eg, 15dt, 15fc, 15ff, 15fq, 15fp, 15z, 15fi, 15fk, 24e, 24h, 24f, 24a, 24g, 15s, 15ev, 15ez, 15eæ, 15eø, 15fa, 15eq, 15ep, 15eo, 15ct, 15by, 15ca, 15dg, 15dp, 15dæ, 15ey, 15ex, 15dh, 15el, 15em, 15en, 15ee, 15do, 15fg, 15fn, 15fm, 15cø, 15cæ, 15cz, 15cl, 15cd, 15cc, 15cb, 15bu, 15bi, 15ch, 15aø, 15eb, 15ea, 15ef, 15dk, 15cq, 1227, 15bh, 15bg, 15bf, 15ar, 15x, 15am, 1656, 15bd, 15bc, 15cu, 15bb, 15ba, 15ed, 15ec, 15de, 15ce, 15bv, 15ci, 15ck, 146, 15dø, 15a, 15cp, 15co, 15cn, 15bt, 15cf, 15dd, 15dl, 15dm, 15cg, 15cy, 131, 701, 1583, 15dn, 15cm, 15ds, 781, 849, Del af 1346, 15ai, 15f, 15ay, 15h, 15ad, 15at, 15al, 15av, 15au, 15y, 15d, 15bs, 15cx, 15e, 15df, 15an, 15az, 15ao, 15dv, 15u, 15ap, og 165 alle af Sundbyvester.

Tinglysning af Vedtægten paa Ejendommene vil herefter finde Sted i Henhold til Byplanlovens § 10.

Københavns Magistrats 4. Afdeling,
den 10. Juli 1947.

Rich. Lillie,
kst.

/Ch. Abrahamsen.

Det bekendtgøres herved, at Kommunalbestyrelsen den 29. Maj 1947 i Medfør af § 12 i Byggelov for Staden København af 29. Marts 1939 har bestemt at forbeholde Omraadet mellem Sortedamsdosseringen, Lundingsgade, Ryesgade og Helgesensgade som Boligomraade.

En Plan over det paagældende Omraade er fremlagt i Magistratens 4. Afdeling, Direktoratet for Staden Københavns Bygningsvæsen, 1. Ekspeditionskontor, Raadhuset, 2. Sal, Værelse 36.

Københavns Magistrats 4. Afdeling,
den 22. Juli 1947.

Edel Saunte,
kst.

/Sverre Borring.

Lidt om Døre.

Af Brandinspektør, Civilingeniør *K. Mønsted.*
Byggelovens § 62.
Bygningsvedtægtens § 27, Stk. 6c.

DK 624.028 1

Under Inspektion af Virksomheder og Forsamlingslokaler kan man aldrig tit nok forklare, at en Dør skal være lukket, men ogsaa skal kunne aabnes, for hvis man ikke lukker Døren, kan man lige saa godt nøjes med et Hul, og kan Døren ikke aabnes, er en Væg tilstrækkelig. Denne lille, nemme Regel er maaske saa ligetil, men hvor ofte syndes der ikke mod den? Mange Brande skyldes deres store Udbredelse, at een eller flere Døre ikke har været lukkede; og Menneskeliv har været i Fare eller er gaet tabt, hvor Døre ikke har kunnet aabnes.

Hvor det er af særlig Betydning, at Døre er lukkede, anvendes selvlukkende Døre. Saadanne Døre bør udføres saaledes, at Lukkemekanismen virkelig fungerer efter Hensigten. Ved Prøve af en saadan selvlukkende Dør maa man forlange, at Døren lukker helt selv fra enhver Stilling, altsaa at den gaar helt i, selv om den slippes efter at være aabnet paa Klem. Dette Krav tilfredsstilles normalt kun, naar der er anbragt Dørpumpe paa Døren; anbringes der

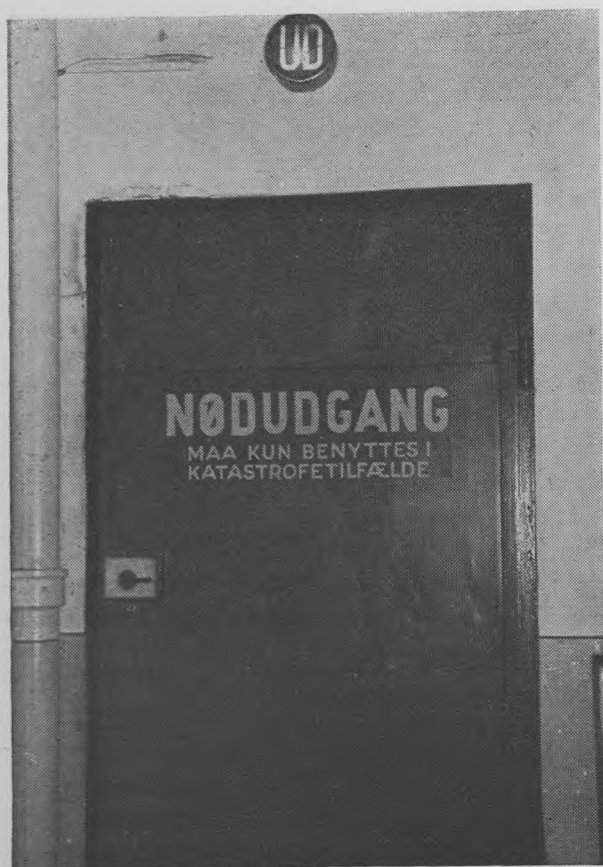

Fig. 1.

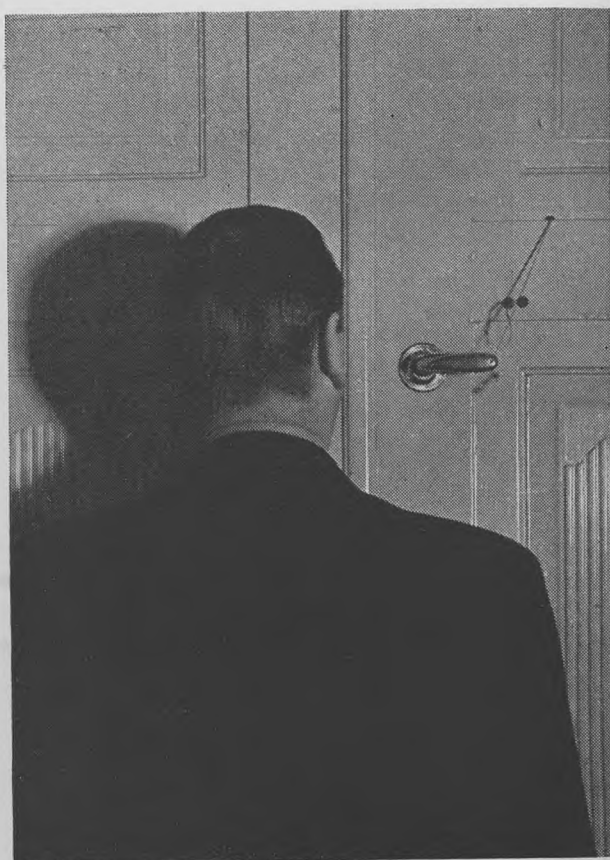

Fig. 2.

kun Fjeder paa Døren, vil den enten smække saa haardt, at det er ubehageligt i Driften, eller ogsaa kan den ikke lukke helt selv. Visse brandsikre Døre (Jernasbestdøre) leveres med skraa Hængsler for at kunne lukke selv, men Tilstedeværelsen af disse Hængsler alene giver ikke en betryggende sikker Lukning.

En daarlig Erstatning for den lukkede Dør haves i en selvlukkende Dør, der er forsynet med Smelte-lukke, som skal frigøre Døren i Tilfælde af Brand. En saadan Dør lukker imidlertid først, naar Temperaturen ved Smelteleddet er kommet op paa ca. 70° , og paa dette Tidspunkt kan Branden have passeret Døraabningen. Naar man uanset dette af og til tolererer saadanne Døre, er det i trist Erkendelse af, at i Virksomheder, hvor en selvlukkende Dør er til Gene under Arbejdet, sættes Selvlukkemekanismen ofte ud af Funktion ved at binde Døren fast i aaben Stilling eller sætte Kiler under den, og af to Onder vælger man det mindste: Døren med Smeltelukket. Der bør dog altid forlanges Opslag ved Døren om at holde Døren lukket uden for Arbejdstiden.

Syndes der mod Kravet om, at en Dør skal være lukket, saa syndes der endnu mere mod Fordringen

om, at en Dør skal kunne aabnes. Af sikkerhedsmæssige Grunde eller af Ubetænksomhed holdes Døre, der ikke bruges i den daglige Drift, men kun tjener som Reserveudgange, spærrede paa en saadan Maade, at deres Værdi i Brandtilfælde er lig med Nul.

Den groveste Form for Afspærring bestaar i, at Døren dækkes med Reoler, Skabe eller andet Inventar. Denne Afspærring beror oftest paa Tankeløshed, men kan ogsaa forklares med en Formodning om, at man i Ildebrandstilfælde kan flytte Inventaret væk. Først naar man ved nærmere Diskussion af Emnet faar Virksomhedens Ledelse til at genemtænke Situationen under en Ildebrand, hvor Personalet maaske staar med Ilden »i Hælene«, bliver de ansvarlige klar over Problemets Alvor.

Ikke sjældent møder man aflaaede Døre og faar den Oplysning, at der altid er een, der har Nøglen, i Nærheden. Det er heller ikke sjældent, at denne Person netop ikke er til Stede ved Eftersynet, og Muligheden for, at han heller ikke er det ved Ildebrand, medfører, at Ordningen maa betegnes som uanvendelig.

Noget mere Betænksomhed møder man, hvor

Fig. 3.

Fig. 4.

Døre blot er aflaaet, men Nøglen er anbragt i Glaskassen ved Dørene. Heller ikke denne Ordning er imidlertid anbefalelsesværdig, idet en Nøgle, der hænger paa en saadan Plads, under mindre ordentlige Forhold ofte forsvinder eller maaske er rusten, saaledes at den ikke kan aabne Døren, naar det gælder, ligesom Laasen ofte kan være rustet fast. Iøvrigt kan der ogsaa medgaa nervepirrende Sekunder, inden man faar knust Glasset, taget Nøglen ud, anbragt den rigtigt i Laasen og laaset op.

En bedre Ordning faas, hvis man aflaaer Døren med en Cylinderlaas og dækker dennes indvendige Side med en Glaskasse. Denne Konstruktion har imidlertid den Mangel, at Laasen i den daglige Drift ikke kan aabnes indefra uden at knuse Glasset. Dette Problem kommer man udover, hvis man anvender en Laas som vist paa Fig. 1.

Her er Døren forsynet med en Laas, der kun har bevægeligt Haandtag paa Indersiden, mens der er fast Haandtag (Knop) paa Ydersiden. Det bevægelige Haandtag er dækket med en Kasse med Cellofan- eller Glaslaag. Naar Glasset knuses, kan Døren umiddelbart aabnes. Hvis Døren skal kunne bruges i Driften, kan den aabnes med en Nøgle fra den

ene eller anden Side ved Benyttelsen af det Nøglehul, der sidder under Kassen. Denne Konstruktion er særlig anvendelig i Hoteller, Pensionater m. v.

En anden Ordning er vist paa Fig. 2, der er Billedet af et Pasquilhaandtag. Haandtaget er her plomberet. Man maa ved saadan Plombering passe, at der ikke anvendes Staaltraad, men kun Dokumenttraad, der i Faretilfælde kan overrives.

Mod enhver forsvarlig Ordning vil der kunne rejses den uimodsigelige Indvending, at Døren kan aabnes af uberettigede. I Virksomheder kan der saaledes fjernes Varer ad ukontrollable Veje, og i Hoteller kan Kufferter fjernes ad Bagtrappen, saaledes at et Tilbagetog uden at betale Regningen kan forberedes paa denne Maade. Der kan imidlertid ikke gennemføres en Ordning, hvorefter en Dør til enhver Tid skal kunne aabnes af hvemsomhelst, uden at dette kan medføre Muligheden for Misbrug, medmindre de bygningsmæssige Forhold er saadan, at man fra enhver Udgang, f. Eks. gennem Gaard, passerer en Portnerloge eller Vagt. Oftest vil man imidlertid kunne komme ud over Spørgsmaalet ved at forsyne saadanne Døre med Tyverialarmanlæg, der i sin simpleste Form sætter en Skræmmeklokke

ved Døren i Funktion, naar Døren aabnes, og i en noget bedre Udførelse underretter Personalet, f. Eks. i Portnerlogen, naar en Dør aabnes. En saadan Installation vil ogsaa af Hensyn til Indbrudstyveri være betryggende.

I Forsamlingslokaler maa Kravet til Muligheden for Døres Aabning sættes meget højt. Her hvor store Menneskemasser kan presse paa, maa Dørene kunne aabnes særdeles bekvemt. Aflaasning af Døre kan derfor normalt slet ikke tillades her. For at sikre dette forlanges det ofte, at der slet ikke er Laasetøj i de Døre, der indgaar i Udgangsvejene.

Enkeltfløjede Døre i Forsamlingslokaler skal kunne aabnes med et almindeligt Dørhaandtag anbragt i normal Højde. Ved dobbeltfløjede Døre kan det samme opnaas (hvis man ikke af driftsmæssige Grunde ønsker den ene Fløj som »fast« og den anden som »gaaende«), naar man lader Dørhaandtaget paavirke Pasquiller, der frigør Døren med Haandtaget, mens den anden Fløj, der fastholdes af en Slagliste paa den første Fløj, herved frigøres samtidig. Ved en saadan Ordning maa man paase, at Dørene frigøres ved »normal« Drejning (højest ca. 60°) af Haandtaget.

Skal den ene Dørfløj benyttes som fast Fløj, maa man benytte almindeligt Dørhaandtag paa den gaaende Fløj og Pasquillukke paa den faste Fløj. Kant-rigler og Skodrigler kan vanskeligt aabnes under Trængsel og godkendes derfor normalt ikke. Pasquilhaandtaget bør anbringes saaledes, at den faste Fløj kan aabnes selv under Trængsel; Haandtaget bør derfor sidde ca. 1,6 m over Gulvet. Den mest almindelige Konstruktion af Pasquilhaandtag er vist paa Fig. 3 og 4. Af en eller anden mærkelig Grund plejer Snedkerne, hvis man ikke passer paa, at anbringe Haandtaget »paa Hovedet«, saaledes at det bliver særdeles ubekvemt at aabne. Ogsaa ved dette Haandtag maa man paase, at Døren frigøres efter en passende kort Drejning som vist paa Fig. 4. Den paa Fig. 3 viste Konstruktion har i visse daarligere Udførelser den Mangel, at Haandtaget i aaben Stilling stikker vandret ud i Luften, saaledes at Publikum kan slaa Hovedet imod den. Pasquilhaandtag med Fjeder, der fører Haandtaget tilbage i lodret Stilling har ikke denne Mangel.

I England benyttes meget Katastrofehaandtag af en særlig Konstruktion, der f. Eks. kan ses i København paa Raadhusshallens store Porte mod Grønegaarden. Ved et Tryk ind mod Porten frigøres Portfløjene. Denne Ordning kræver imidlertid særdeles god Vedligeholdelse og er ikke særlig driftssikker. Konstruktionen har derfor ikke fundet større bredelse her i Landet.

Tilladelige Højder for fritstaaende Skorstenspiber.

Bygningsvedtægtens § 55.

DK 624 027.1

Vanger	Lysning	Største Højde	
		Højtliggende Skorstenspiber	Lavtliggende Skorstenspiber
1/2 Sten	1×1 Sten	1,9 m	3,0 m
1/2 —	1×1 1/2 —	1,7 m	2,8 m
1/2 —	1 1/2×1 1/2 —	2,5 m	4,0 m
1 —	1×1 —	5,2 m	6,0 m
1 —	1×1 1/2 —	5,0 m	
1 —	1 1/2×1 1/2 —	6,0 m	
1 Sten over Taget 1/2 — under —	1×1 —	3,5 m	
1 Sten over Taget 1/2 — under —	1×1 1/2 —	3,3 m	
1 Sten over Taget 1/2 — under —	1 1/2×1 1/2 —	4,6 m	

Højtliggende Skorstenspiber er Skorstenspiber, hvis øverste Punkt er beliggende mellem 6 m og 30 m over Terræn (Vindtryk 96 kg/m²).

Lavtliggende Skorstenspiber er Skorstenspiber, hvis øverste Punkt er beliggende indtil 6 m over Terræn (Vindtryk 60 kg/m²).

Skorstenspiber, der har andre Dimensioner end angivet i Tabellen, maa beregnes i hvert enkelt Tilfælde.

Hermed bortfalder de i »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« 1940, Nr. 1, 1. Aargang, angivne Retningslinier for tilladelige Højder af fritstaaende Skorstenspiber.

Danfiber Isoleringsmaatter.

Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 3.

» § 45, Stk. 5, 5a, 5c og 5d.

» § 46, Stk. 2 a.

DK 699.86:691.15

Materialet bestaar af Tørvefibre, der anbringes mellem 2 Lag Papir og sammensyes til Maatter.

Magistratens 4. Afdeling har under 4. Juli 1946 og 9. Januar 1947, ifølge Andragender af 20. og 22. Marts, 12. September, 7., 18. og 22. Oktober samt 13. December 1946, og efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen, meddelt Firmaet Monberg & Carøe Tilladelse til at anvende

15 mm brandimprægnerede DANFIBER Isoleringsmaatter til indvendig Varmeisolering i Forbindelse med forskellige Konstruktioner.

Paa Betingelse af,

at Tørvefibre imprægneres mod Brand ved Paa-sprøjtning fra alle Sider med Brandimprægneringsvædsken »Cupran F F« i Styrkeforholdet 350 gr + 150 gr Vand til 1 kg Fiber, jfr. Prøveattest af 6. December 1946 fra Statsprøveanstalten, Prøve II, samt

at Maatterne har en Tykkelse af mindst 15 mm ved en Belastning af 10 g/cm²,

kan en forsøgsvis Tilladelse til følgende Anvendelser indrømmes paa de anførte Vilkaar:

1) Varmeisolering af murede og støbte Ydervægge af forskriftsmæssig Tykkelse paa Betingelse af, at der ved Isolering af Jernbetonydervægge i hvert enkelt Tilfælde fremsendes Forslag til Godkendelse med Oplysning om Isoleringsevnen, samt

at Maatterne fastgøres paa Væggene, saaledes at der ikke fremkommer Hulrum, hvorefter Væggene forskalles, røres og pudses. (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 a).

2) Isolering af Tagflader og flade Tagkonstruktioner samt Hanebjælkelag, over hvilke Tagrummet ikke kan udnyttes, som Erstatning for et Lag 3/4" Forskalling og Pap paa Betingelse af, at Maatterne kun anvendes i Bygninger med højst 3 Beboelseslag, heri eventuel Tagetage medregnet,

at Maatterne fastgøres til Underlaget, hvorefter der forskalles, røres og pudses,

at de mellem Beboelseslejlighederne forskriftsmæssigt udførte Skillerum føres op i Tagrummet i tæt Tilslutning til Undersiden af Tagfladen og udføres i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 46, Stk. 2, samt

at der for at forhindre en Ødelæggelse af Maatterne i Hanebjælkelaget lægges Gulv i hele Loftets Udstrækning, og at der ved Gitterkonstruktioner og lignende lægges Gulv i fornødent Omfang efter Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde. (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 d).

3) Yderligere Varmeisolering af forskriftsmæssigt udførte Træetageadskillelser paa Betingelse af,

at Maatterne ikke henlægges gennemgaaende over Bjælkerne, men anbringes oven paa

Indskudsmaterialet. (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 c).

4) Varmeisolering af støbte Etageadskillelser. (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 c).

5) Isolering imellem Bræddelagene i forskriftsmæssige, dobbelte, pudsede Bræddeskillerum. (Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 3, og § 46, Stk. 2).

Det kan ikke tillades at anvende *uimprægnerede* Maatter.

Dana-Dæk – Jernbetonhulstensdæk med Hulsten af brændt Tegl.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

» § 38, Stk. 16.

DK 624.025.4

Magistratens 4. Afdeling har under 9. December 1946 tilskrevet Ingeniørfirmaet Steensen & Varming som følger:

»I Andragender af 1. Juli og 16. September 1946 har De ansøgt om Tilladelse til ved Bygningsarbejder i Københavns Kommune at udføre Etageadskillelser o. l. som Jernbetonhulstensdæk, saakaldt Dana-Dæk, med Hulsten af brændt Tegl med de paa vedlagte Tegninger angivne Former.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der indtil videre efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde vil kunne forventes Tilladelse til at udføre de omhandlede Hulstensdæk paa Betingelse af,

at Konstruktionen beregnes som en almindelig Jernbetonkonstruktion, saaledes at kun det effektive Trykareal regnes nyttigt,

at Hulstenene, som angivet i Andragendet, har en Trykbrudstyrke paa 300 kg/cm²,

at den tilladelige Bøjningsspænding paa sædvanlig Maade fastsættes i Forhold til den anvendte Betons Kvalitet (Bøjningsbrudstyrke), der maa opgives i hvert enkelt Tilfælde og ikke maa paa-regnes at overstige 300 kg/cm², bestemt ved Prøvebjælker,

at den frie Ribbebredde mellem Stenrækkerne mindst er lig den største af Værdierne 2,5 d og d + 2 cm (ved Armering med Istegjern 4 d og 2 d + 2 cm), hvor d er Jerndiametren,

at Tolerancen paa de nominelle Stenhøjder ikke overstiger + 3 mm for Stenhøjder indtil 16 cm inclusive og + 4 mm for Stenhøjder paa 18 cm eller mere, og at Godstykkelserne forudsættes at overholdes praktisk talt uden Tolerance,

- at eventuel Overbeton paa Dækket for at kunne regnes statisk virksom udføres i mindst 3 cm Tykkelse og forsynes med Fordelingsarmering, mindst 4 ø 7 mm pr. m, vinkelret paa Dækkets Ribber,
- at Etageadskillelsen forankres til Bygningens Murværk efter nærmere godkendt Forslag i hvert enkelt Tilfælde,
- at de omhandlede Dæk belægges med Slidlag eller Gulvbelægning afpasset efter den tilfældige Belastnings Natur, og
- at Prøver, saavel med selve Hulstenene som med de iøvrigt anvendte Materialer og de udførte Konstruktioner, foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelser og uden Bekostning for denne.«

Steno-Dæk – Jernbetonhulstensdæk med Hulsten af Beton.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

» § 38, Stk. 16.

DK 624.025.4

Magistratens 4. Afdeling har under 10. December 1946 tilskrevet Ingeniørfirmaet Steensen & Varming:

»I Andragende af 1. August 1946 har De ansøgt om Tilladelse til ved Bygningsarbejder i Københavns Kommune at udføre Etageadskillelser og lignende som Jernbetonhulstensdæk, saakaldt Steno-Dæk, med Hulsten af Beton med de paa vedlagte Tegning angivne Former.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 3. December 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der, efter at De har foretaget Rettelser paa Tegningen, indtil videre efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde vil kunne forventes Tilladelse til at udføre de omhandlede Hulstensdæk paa Betingelse af,

- at de med rødt paa Tegningen angivne Rettelser iagttages,
- at Konstruktionen beregnes som en almindelig Jernbetonkonstruktion saaledes, at kun det effektive Trykareal regnes nyttigt,
- at Hulstenene, som angivet i Andragendet, har en Trykbrudstyrke paa mindst 260 kg/cm²,
- at den tilladelige Bøjningsspænding bestemmes med den sædvanlige Sikkerhedsgrad ud fra den mindste af følgende 2 Brudstyrker:
 - a) En Bøjningsbrudstyrke paa 1,15 Gange Hulstenenes ved Trykforsøg bestemte Trykbrudstyrke (260 kg/cm²),

- b) en Bøjningsbrudstyrke paa Grundlag af den paa Byggepladsen udstøbte Betons Kvalitet. Denne sidste maa opgives i hvert enkelt Tilfælde og maa ikke paaregnes at overstige 300 kg/cm², bestemt ved Prøvejælker,
- at den frie Ribbebredde mellem Stenrækkerne mindst er lig den største af Værdierne 2,5 d og d + 2 cm (ved Armering med Istegjern 4 d og 2 d + 2 cm), hvor d er Jerndiametren,
- at saafremt Dækket forsynes med Overbeton, skal denne for at regnes statisk virksom mindst være 3 cm tyk og forsynet med Fordelingsarmering, mindst 4 ø 7 mm pr. m vinkelret paa Dækkets Ribber,
- at Etageadskillelsen forankres til Bygningens Murværk efter nærmere godkendt Forslag i hvert enkelt Tilfælde,
- at de omhandlede Dæk belægges med Slidlag eller Gulvbelægning afpasset efter den tilfældige Belastnings Natur,
- at Prøver, saavel med selve Hulstenene som med de iøvrigt anvendte Materialer og de udførte Konstruktioner, foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelse og uden Bekostning for denne, og
- at Firmaet garanterer, at Betonblokkene ikke udleveres til Brug, forinden forsvarlig Lagring har fundet Sted.

Det bemærkes, at de fremsendte Beregninger er annulleret.«

H. C. Hulstensdæk.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

» § 38, Stk. 16.

DK 624.025.4

Magistratens 4. Afdeling har under 20. December 1946 tilskrevet Hr. Civilingeniør J. Brüel, kuv. Hr. Civilingeniør Lauge Laugesen som følger:

»I Andragende af 11. Oktober 1946 med supplerende Andragende af 31. s. M. fra Civilingeniør Lauge Laugesen har De ansøgt om Tilladelse til ved Bygningsarbejder i Københavns Kommune at udføre Etageadskillelser og lignende som Jernbetonhulstensdæk, saakaldte H.C. Hulstensdæk, med Hulsten af Beton med de paa vedlagte Tegning angivne Former.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 17. December 1946 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde indtil videre vil kunne

forventes Tilladelse til at udføre de omhandlede Hulstendæk paa Betingelse af:

at Konstruktionen beregnes som en almindelig Jernbetonkonstruktion saaledes, at kun det effektive Trykareal regnes nyttigt,

at Hulstenene, som angivet paa Tegningen, har en Trykbrudstyrke paa mindst 260 kg/cm²,

at den tilladelige Bøjningsspænding bestemmes med den sædvanlige Sikkerhedsgrad ud fra den mindste af følgende 2 Brudstyrker:

a) En Bøjningsbrudstyrke paa 1,15 Gange Hulstenenes ved Trykforsøg bestemte Trykbrudstyrke (260 kg/cm²),

b) en Bøjningsbrudstyrke paa Grundlag af den paa Byggepladsen udstøbte Betons Kvalitet. Denne sidste maa opgives i hvert enkelt Tilfælde og maa ikke paaregnes at overstige 300 kg/cm², bestemt ved Prøvebjælker,

at den frie Ribbebredde mellem Stenrækkerne mindst er lig med den største af Værdierne 2,5 d og d + 2 cm (ved Armering med Istegjern 4 d og 2 d + 2 cm), hvor d er Jerndiametren,

at saafremt Dækket forsynes med Overbeton, skal denne for at regnes statisk virksom mindst være 3 cm tyk og forsynet med Fordelingsjern, mindst 4 ø 7 mm pr. m vinkelret paa Dækkets Ribber,

at Etageadskillelsen forankres til Bygningens Murværk efter nærmere godkendt Forslag i hvert enkelt Tilfælde,

at de omhandlede Dæk belægges med Slidlag eller Gulvebelægning afpasset efter den tilfældige Belastnings Natur, og

at Prøver, saavel med selve Hulstenene som med de iøvrigt anvendte Materialer og de udførte Konstruktioner, foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelse og uden Bekostning for denne.

Det bemærkes, at de fremsendte Beregninger er annulleret.«

Sørnas finske Træhuse.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.37:691.11

Magistratens 4. Afdeling har under 3. Januar 1947 tilskrevet A/S Dominia angaaende *finske Træhuse, fremstillet af A/B Oj. Sørnas, Jokela, Finland*. Bygningens Ydervægge udføres af 1,25 m brede Flager af 2"×4" Planker, beklædt udvendig med

2 Lag Brædder og Pap og indvendig med Pap, Brædder og Insulite. Skillevæggene udføres af lignende Bræddeflager, og samtlige Elementer udføres uden Puds og med udfyldte Hulrum. Etageadskillelsen over Kælderen udføres af 2"×9" Tømmer med 60 cm Afstand med Pap og Brædder paa Undersiden og med 5 cm Molerindskud. Tagkonstruktionen udføres med Bjælker af 2"×8" og Spær af 2"×5" Planker. Undersiden isoleres med 16 mm Arkimaatter, forskalles med Brædder og beklædes med Insulite. Taget dækkes med pløjede Brædder, Pap og Teglsten.

»I Andragende af 31. September 1946 med supplerende Oplysninger af 5. Oktober s. A. har De ansøgt om principiel Godkendelse af finske Træhuse, fremstillet af A/B Oj. Sørnas, Jokela, Finland.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der indtil videre for en Periode indtil 1. Oktober 1951 — efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde — vil kunne forventes Tilladelse til Opførelse af mindre 1-Etages Bygninger uden udnyttet Tagetage og til Bolig for een Familie paa Betingelse af blandt andet,

at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, dog senest 40 Aar efter Bygnings-tilladelsens Dato,

at Opførelsen kun sker paa Arealer, der ved Servitutter eller paa anden Maade er sikret til aaben og lav Bebyggelse,

at Huse, opført i Række og beliggende med Langside eller Gavl mod hinanden uden at være forsat, faar en indbyrdes Afstand af mindst 12,5 m,

at Huse, som forsættes for hinanden i det mindste saaledes, at Bagsiden af det ene Hus ligger paa Linie med Forsiden af Huset paa Nabogrunden, opføres med en Afstand af 4 m fra Skel, saaledes at den indbyrdes Afstand mellem Husene bliver mindst 8 m,

at Huse, hvor der findes grundmurede Huse paa Nabogrundene, anbringes i en Afstand af mindst 4 m fra Skel,

at Husene holdes i 6,25 m Afstand fra Skellinier, hvor Opførelsen finder Sted paa Grunde, hvis Nabogrunde endnu ikke er bebygget,

at der vedrørende Ydervæggens Isoleringsevne fremsendes nærmere Redegørelse til Godkendelse,

at der vedrørende Etageadskillelsen og Tagkonstruktionen fremsendes Beregning til Godkendelse,

at Konstruktionen, herunder Forankringen, i hvert enkelt Tilfælde i Enkeltheder godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspektøren),

at Ydervæggene forsynes med gennemgaaende Isoleringsslag over den støbte Sokkel,

at Moleret i Etageadskillelsen anbringes i en Tykkelse af mindst 5 cm og henlægges paa et Lag Fidelepapir, der udlægges i hele Baner og bøjes op langs Bjælkesiderne indtil Bjælkernes Overside,

at Toiletrummet som angivet i Andragendet omgives med forskriftsmæssige Vægge af Slaggeplader med Puds,

at Ildstederne opstilles efter forud indhentet Godkendelse, hvorved bemærkes, at Afstanden fra Kakkellovnen til Træværk skal være mindst 75 cm, samt

at eventuelt Gasildsted i Køkken holdes i forskriftsmæssig Afstand fra Træværk.

Magistraten har ikke ved nærværende Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran afgjorte. Naar Byggeandragende i hvert enkelt Tilfælde indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse.«

Troldtekt Træbetonplader til Tagbeklædning.

Bygningsvedtægtens §40, Stk. 2.

DK 691.11:695.1

Magistratens 4. Afdeling har under 19. Marts 1947 tilskrevet Axel Prior Aktieselskab som følger:

»I Andragende af 17. Januar 1947 har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til at anvende 5 cm TROLDTEKT Træbetonplader til Tagbeklædning i Stedet for pløjede Brædder som Underlag for Tagpap.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 4. Marts 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde indtil videre vil kunne forventes Tilladelse til at anvende de omhandlede Troldtekt-Træbetonplader til Tagbeklædning, naar Pladerne henlægges mellem Spærfag med 75 cm indbyrdes fri Afstand og understøttes af en Ramme med Trimpler af 1"×2" Lægter med en Afstand af 40 cm fra Midte til Midte, paa Betingelse af, at Lægterne, der fastgøres paa Spærsiderne, mindst gives en Højde af 3",

at Trimpellægterne anbringes paa Højkant, kæm-

mes 1½" ned i de paa Spærene anbragte Lægter og fastsømmes omhyggeligt, og

at Stød i Træbetonpladerne lægges over en Lægte.

Magistraten har ikke ved nærværende Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran afgjorte, og man forbeholder sig, saafremt det maatte vise sig nødvendigt, at forlange Pladerne afrettet med et Pudslag paa Oversiden, forinden Henlægning af Tagpap. Naar Byggeandragende i hvert enkelt Tilfælde indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse.

Kakkellovnforrist.

Bygningsvedtægtens § 59, Stk. 6.

DK 697.2

Kakkellovnstristen fra Ribe Støbegods adskiller sig fra almindeligt anvendte Riste ved, at de vandrette Ribber, for at modvirke Deformering ved stærk Opvarmning, er forsynet med Gennemskæringer, som er skraat afskaaret med største Bredde fortil ca. 16 mm og bagtil ca. 9 mm.

Magistratens 4. Afdeling har under 25. Februar 1947 tilskrevet Ribe Støbegods, Jansen & Ravn A/S, som følger:

»I Skrivelse af 26. November 1946 har De ansøgt om Godkendelse af Kakkellovnforrist af den hertil fremsendte Type.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 18. Februar 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten her ved godkender den ansøgte Type af Kakkellovnforriste.«

Stjerne Samlejern.

Bygningsvedtægtens § 39, Stk. 7.

DK 691 88

Magistratens 4. Afdeling har under 20. December 1946 tilskrevet Fa. Lemvigh-Müller & Munck A/S angaaende Samlejern.

»I Andragende af 13. September 1946 og 1. November 1946 med vedlagt Forsøgsrapport fra Laboratoriet for Bygeteknik har De til Samling af Trækonstruktioner ansøgt om Godkendelse af 6 Stk. Stjerne Samlejern (heri inkluderet 2 Stk. Samlejern, 8,3 cm rund og 10,3 cm rund, der tidligere har været godkendt under Betegnelsen S. M. Samleplader).

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 17. December 1946 har været forelagt Byg-

ningskommissionen — meddele, at de omhandlede Stjerne Samlejern med tilhørende Underlagsplader og Bolte efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde ind-

til videre vil kunne forventes godkendt som Samlingsmiddel for Trækonstruktioner med de nedenfor nævnte maximale tilladelige Belastninger.

Samlejernets Størrelse	6,0×6,0 cm			7,5 cm rund			9,5 cm rund		
Boltediameter	3/8"	1/2"	5/8"	3/8"	1/2"	5/8"	1/2"	5/8"	3/4"
Tilladelig Belastning pr. Jern, t.	0,7	0,9	1,0	0,8	1,0	1,2	1,0	1,3	1,5
Underlagsplade i mm	60×60×6			75×75×7,5			95×95×9,5		

Samlejernets Størrelse	10,0×10,0 cm			11,5 cm rund			12,0×12,0 cm				
Boltediameter	5/8"	3/4"	1"	5/8"	3/4"	1"	5/4"	3/4"	7/8"	1"	5/4"
Tilladelig Belastning pr. Jern, t.	1,6	1,8	2,1	1,8	2,0	2,3	2,6	2,2	2,5	2,9	3,4
Underlagsplade i mm	100×100×10			115×115×11,5				120×120×12			

Den under Rubrikken »Samlejernets Størrelse« angivne Dimension angiver Afstanden mellem de yderste Tandflige maalt parallelt med Sidelinien ved firkantede Plader og diametralt ved runde Plader.

Antallet af Udstansninger (à 4 Tænder) i Samlejernerne 6×6 cm, 7,5 cm rund, 9,5 cm rund,

10×10 cm, 11,5 cm rund og 12×12 cm, skal være henholdsvis 8, 10, 12, 20, 18 og 28 med Halvdelen til hver Side.

Samlejernerens Pladetykkelse (ca. 1,5 mm) og Materialets Kvalitet skal være som for de Jern, med hvilke der har været foretaget Forsøg.«

Stramit Halmplader.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5a.

» § 31.

» § 38, Stk. 12.

» § 45, Stk. 5d.

DK 691.12:691.85

Stramit Pladerne udføres af sammenpresset Halm. Paa begge Sider klæbes Papir.

Magistratens 4. Afdeling har under 21. Marts 1947 tilskrevet Københavns Maskin-Forretning A/S som følger:

»I Skrivelse af 21. Maj 1946 med supplerende Oplysninger af 7. og 18. Januar 1947 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende 5 cm Stramit Halmplader i Forbindelse med forskellige Bygningskonstruktioner.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 18. Marts 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at den ansøgte Tilladelse herved forsøgsvis indrømmes, dog kun efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde og kun til Anvendelse

i mindre, fritliggende 1-Etages Bygninger med eller uden Kælder og udnyttet Tagetage og til Bolig for 1 Familie samt i følgende Omfang:

- 1) Indvendig Isolering af Ydermure af lovmæssig Tykkelse og foreskrevet Varmeisoleringsevne paa Betingelse af,
 - at Pladerne opsættes paa 1"×3" Lægter med en indbyrdes Afstand af 0,6 m fra Midte til Midte;
- 2) Indvendig Isolering af 1-Stens Ydermure og Jernbetonydervægge paa Betingelse af,
 - at Pladerne opsættes paa 1"×3" Lægter med en indbyrdes Afstand af 0,6 m fra Midte til Midte, og
 - at Luftmelle rummet mellem Ydervæggen og Isoleringspladerne ventileres efter nærmere godkendt Forslag;
- 3) Udførelse af indvendige lette Skillerum paa Betingelse af,
 - at Pladerne opsættes paa et »Lægteskillerum«

af 2"×4" Træ med lodrette Støtter med 0,6 m indbyrdes Afstand og vandrette Inddelinger med højst 1,5 m Mellemlum, eller af 2¼"×2¼" Lægter med en indbyrdes Afstand i begge Retninger paa højst 0,6 m, og at Pladerne ikke anvendes i W.C. eller Badrum;

- 4) Isolering af Undersiden af Tagflader og flade Tagkonstruktioner, hvor der ikke lægges Gulv, men kun eventuelt en Gangbro i Tagrummet, som Erstatning for 2 Lag Forskalling, Pap og Puds paa Betingelse af,

at Pladernes Fritliggende ved Anbringelse af Trimpler eller lignende indskrænkes til ikke at overstige 0,6 m fra Midte til Midte;

- 5) Lodrette Vægge i Tagetager ved Tagskraaninger paa Betingelse af,

at Pladerne opsættes paa Stolpevægge af 1½"×4" Træ med højst 0,6 m Afstand fra Midte til Midte;

- 6) Beklædning af Lofter som Erstatning for Forskalling og Puds paa Betingelse af,

at Etageadskillelsen iøvrigt udføres med forskriftsmæssig Indskud og Gulv, og

at Bjælkernes Afstand ikke overstiger 1 m fra Midte til Midte, saaledes at den ansøgte Afstand paa 1,22 m ikke kan godkendes, idet man dog forbeholder sig efter afholdt Prøve at kræve anbragt Trimpler til Indskrænkning af Pladernes Fritliggende.

En Betingelse for, at Tagetagen maa udnyttes til Beboelse, er, at Vægge og Lofter i Stueetagen røres og pudses.

Iøvrigt bemærkes, at alle Søm, der benyttes ved Pladerne, maa være galvaniserede.

Til den ansøgte Anvendelse af Pladerne som Indskud (ad Andragendets Punkt E) kan der ikke tages endelig Stilling, forinden der foreligger nærmere Redegørelse for Pladernes Understøtning, ogsaa med Henblik paa Gennemtrængning under Arbejdets Udførelse.

Angaaende den i Andragendets Punkt J ansøgte Anvendelse af Pladerne ved Konstruktion af særlige Ydervægge skal bemærkes, at der efter tidligere af Magistraten truffne Afgørelser vedrørende lignende Konstruktioner, til hvilke der ogsaa anvendtes Træbindingsværk, næppe vil kunne forventes Tilladelse for en længere Periode end 25 Aar.

Magistraten forbeholder sig dog sin Stilling her til, indtil Konstruktionen er nærmere undersøgt i

Forbindelse med en Undersøgelserække, der før Tiden er under Forberedelse i Samarbejde med Statsprøveanstalten for Træbetons Vedkommende.

Iøvrigt henledes Opmærksomheden paa, at der med Hensyn til den fremsendte Tegning vedrørende et 1-Etages Jernbeton-STRAMIT Hus ikke kan forventes Fritagelse for Opførelse af en muret Skorsten og Fritagelse for Udførelse af Kakkellovnsplads, ligesom der heller ikke vil kunne forventes Tilladelse til Skillerum af STRAMIT-Plader omkring Vandklosetrum og til Opstilling af Ildsted i Vaskerum.«

Carol Indkastningslaage til Affaldsskakter.

Reg. vedr. Affald § 10, Stk. 1.

DK 624.026

Magistratens 4. Afdeling har under 17. Marts 1947 tilskrevet C. Olsens Metalstøberi som følger:

»I Andragende af 20. Februar 1947 har De ansøgt om Godkendelse af Carol Indkastningslaage til Affaldsskakter.

Godkendelse meddeles — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — herved som ansøgt paa Betingelse af,

at Laagen ved Fastgørelse i *Murværk* forsynes med 3 mindst 12 cm lange, solide, galvaniserede, splittede Fladjernsankre, og

at der fremsendes en Prøve af nævnte Ankre til Opbevaring i Magistraten.«

Mangehulteglsten.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

DK 691.82

Magistratens 4. Afdeling har under 26. Marts 1947 tilskrevet Interessentskabet Søsund Teglværk som følger:

»I Andragende af 20. Januar 1947 ansøger Interessentskabet om Tilladelse til at anvende saakaldte Mangehulten i dansk Normalmurstensmaal med Middeltrykstyrke 211 kg/cm² i samme Udstrækning som almindelige Teglsten.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 18. Marts 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at det ikke endeligt kan afgøres, hvorvidt Mangehulteglstenene vil kunne anvendes i Brandmure og Skorstensvanger, forinden der er foretaget sammenlignende Forsøg paa Statsprøveanstalten og Resultatet heraf forelagt Magistraten.

Iøvrigt tillader Magistraten herved indtil videre Mangelteglsten anvendt paa samme Maade som almindelige, fuldbrændte Sten paa Betingelse af,

at Trykstyrken mindst er 150 kg/cm² bestemt ud fra Stenens fulde Areal uden Fradrag af de deri værende Huller, og

at Magistraten paa Interessentskabets Bekostning til enhver Tid kan lade foretage paakrævede Brudbelastningsforsøg for at konstatere, om de stillede Betingelser overholdes.«

Porøse Mursten.

Bygningsvedtægtens § 21, Stk. 1.

DK 691.82

Magistratens 4. Afdeling har under 26. Marts 1947 tilskrevet Interessentskabet Søsnum Teglværk som følger:

»I Andragende af 20. Januar 1947 med supplerende Oplysninger af 30. Januar og 24. Februar s. A. ansøger Interessentskabet Søsnum Teglværk om Tilladelse til at anvende porøse Mursten i almindeligt Murstensformat med en Middeltrykstyrke paa 150 kg/cm² til Bagmuring i Facademure.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 18. Marts 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at de omhandlede porøse Mursten indtil videre tillades anvendt under Forudsætning af, at Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens §§ 21—32 og Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningkonstruktioner nøje iagttages, og iøvrigt paa Betingelse af,

at Trykstyrken er mindst 70 kg/cm², og at Prøver, som maatte blive forlangt, hvad Omfang og Prøvemaaade angaar foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelse og paa vedkommende Bygherres Bekostning,

at Murværk udført helt eller delvis af porøse Mursten med ovennævnte Trykstyrke ikke udsættes for større Paavirkning end henholdsvis 5 kg/cm², 6,5 kg/cm² og 8 kg/cm², saafremt Murværket er opmuret med henholdsvis Kalkmørtel, Bastardmørtel og ren Cementmørtel,

at Trykket i Murværket altid eftervises i den underste Etage, saafremt de porøse Mursten anvendes i 3 Etager, og iøvrigt hvor Belastningens Størrelse og Fordeling er af en saadan Art, at en Undersøgelse skønnes nødvendig,

at Murværket udføres med normalt Forbandt, og

at der ikke uden forud i hvert enkelt Tilfælde ind-

hentet Tilladelse udføres Nicher eller andre Udsparinger i Murværket.

For de enkelte Anvendelsesområder fastsættes i øvrigt følgende særlige Bestemmelser:

a) *Bagmuring i Facademure, Bagmure, Gavlzure, udvendige Brandmure og andre Ydermure.*

Porøse Mursten tillades anvendt i 1-, 2- og 3-Etages Bygninger samt i de 3 øverste Etager i Bygninger med 3—6 Etager. Kældermure skal dog altid udføres som angivet i Bygningsvedtægtten.

Tentorstaal.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

DK 691.87

Magistratens 4. Afdeling har under 28. Marts 1947 tilskrevet Civilingeniør A. J. Moe som følger:

»I Andragende af 15. Januar 1947 med supplerende Oplysninger af 10. Februar 1947 bilagt Forsøgsresultater fra Danmarks tekniske Højskole, Laboratoriet for Metallære, har De ansøgt om Tilladelse til ved Udførelse af Bygningskonstruktioner i Københavns Kommune at anvende Tentorstaal til Armering i Jernbetonkonstruktioner og at regne med en tilladelig Trækspænding i Armeringen paa 2200 kg/cm², samt at anvende de i Jernbetonnormerne for almindeligt Rundjern foreskrevne Stødlængder og Krav til Kroge.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 18. Marts 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at det ansøgte med nedenfor nævnte Undtagelse indtil videre efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde vil kunne forventes tilladt paa Betingelse af,

at Tentorstaalet til enhver Tid svarer til de i fremsendte Prøveattester fundne Materialegenskaber, herunder at Flydegrænsen mindst er 5200 kg/cm², og

at Dansk Ingeniørforenings gældende Normer for Jernbetonkonstruktioner iagttages, idet dog bemærkes, at Samling af strakte Jern ved Svejsning ikke er tilladt, og at der vedrørende Stødlængder, Krav til Kroge og Afstand mellem Jern ikke kan fastsættes Regler, forinden nærmere Oplysninger om Tentorstaalets Profil foreligger, idet det maa være en Forudsætning, at der sikres Bygningsmyndighederne Adgang til uden egen Bekostning at føre enhver Kontrol, herunder at udføre saadanne Brudbelastningsforsøg, som maatte skønnes fornødne, saavel med selve Tentorstaalet som med dermed armerede Konstruktioner.

Magistraten har ikke ved nærværende Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran afgjorte. Naar Byggeandragende i hvert enkelt Tilfælde indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse.«

Betonit Vægbeklædningsmateriale.

Reg. vedr. Nødtørftsrum § 5, Stk. 1.

Reg. vedr. Baderum § 5, Stk. 1.

DK 691.56

Materialet, der bestaar af Cement, tilsat forskellige Kemikalier, paasprøjtes et Underlag af Cementpuds og fremtræder med en vandtæt, fugefri, letbølget Overflade.

Magistratens 4. Afdeling har under 12. April 1947 tilskrevet I/S Betonit som følger:

»I Andragende af 27. Februar 1947 har De ansøgt om Godkendelse af Betonit som Vægbeklædning i Toiletter.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der indtil videre vil kunne forventes Tilladelse til at anvende Betonit som vandtæt Vægbeklædning i Baderum og Toiletrum i det i Bestemmelserne i Regulativ af 15. August 1940 vedrørende Indretning af Baderum § 5, Stk 1, og Regulativ af 15. Februar 1943 vedrørende Indretning af Nødtørftsrum § 5, Stk. 1, angivne Omfang.«

M. L.-Stenplader.

Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 1.

DK 691.3:624.022.5

M.L.-Stenplader bestaar af Flyveaske med 10 % Cement samt et særligt Tilsætningsmateriale. De fremstilles i Standardstørrelse paa $45 \times 22 \times 7,5$ cm og er i Kanterne forsynet med Not og tilsvarende Fals.

Magistratens 4. Afdeling har under 28. April 1947 tilskrevet Firmaet Peter O. Federspiel som følger:

»I Andragende af 29. November 1946 med supplerende Oplysninger af 9. December 1946, 13. og 17. Februar 1947 har Firmaet ansøgt om Tilladelse til at anvende M.L.-Stenplader af Kvalitet B til indvendige, ikke-bærende Skillerum.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 15. April 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der indtil videre vil

kunne forventes Tilladelse til at anvende de omhandlede M.L.-Stenplader af Kvalitet B til indvendige, ikke-bærende Skillerum paa Betingelse af,

at Pladerne opmures i Bastardmørtel,

at Skillerummenes Længde ikke overstiger 5,5 m og Højden ikke 3,5 m,

at der i de vandrette Fuger med en indbyrdes Afstand af højst 70 cm anbringes 5 mm Rundjern, og

at der over Stød anbringes galvaniseret Traadnet i en Bredde af mindst 15 cm til hver Side.«

Tartex Tjæretagpap med Stenbelægning.

Bygningsvedtægtens § 40, Stk. 2.

DK 695

Magistratens 4. Afdeling har under 29. April 1947 tilskrevet Aktieselskabet for kemisk Industri som følger:

»I Andragende af 1. Oktober 1946 med supplerende Oplysninger af 27. Januar, 17. Februar og 1. Marts 1947 har Aktieselskabet ansøgt om Tilladelse til at anvende Tartex Tjæretagpap med Stenbelægning i samme Omfang som det i Bygningsvedtægtens § 40, Stk. 2, omhandlede tjærefri Tagpap.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 15. April 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Tartex Tjæretagpap forsøgsvis vil kunne tillades anvendt i samme Omfang som det i Bygningsvedtægtens § 40, Stk. 2, omhandlede tjærefri Tagpap paa Betingelse af,

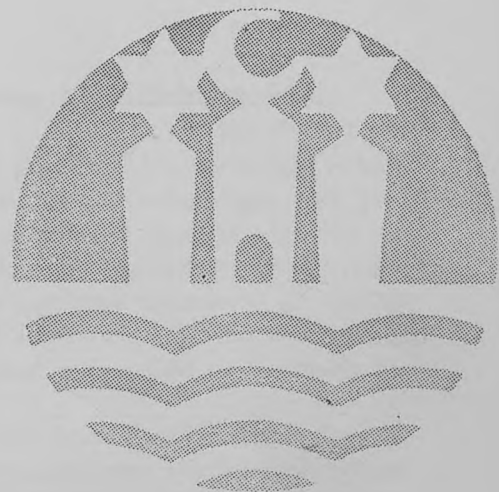
at der fremsendes Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde,

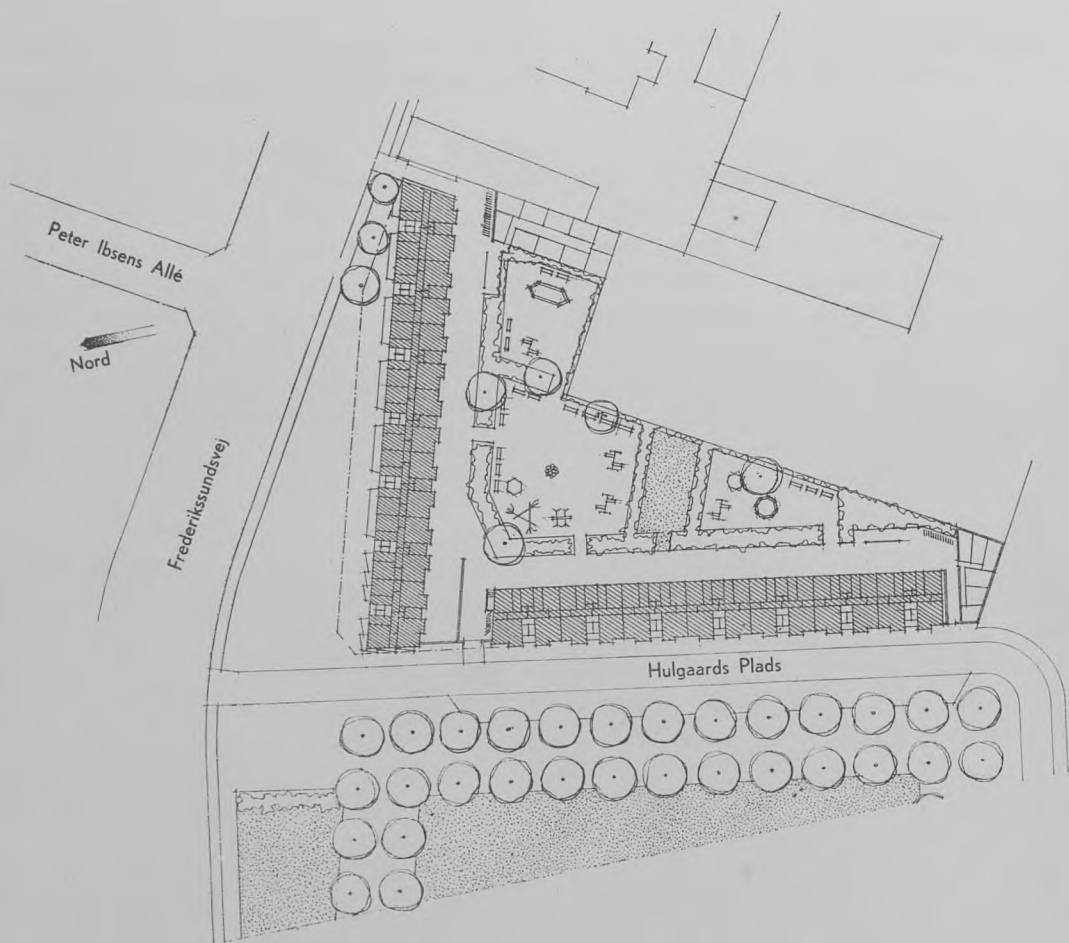
at den anvendte Raapap har en Vægt af mindst $0,5 \text{ kg/m}^2$, og

at den færdige Tartex Tjæretagpap har en Vægt af mindst $3,5 \text{ kg/m}^2$.«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.

MEDDELELSER FRA KØBENHAVNS BYGNINGSVÆSEN

Omslagsbilledet viser et Boligkompleks ved Hjørnet af Frederikssundsvej og Hulgaards Plads opført i Aarene 1944-46 for Københavns Kommune af Stadsarkitekten i København. Medarbejder Hans Chr. Hansen. Bebyggelsen bestaar af 2 Stokke paa henholdsvis 5 $\frac{1}{2}$ og 3 $\frac{1}{2}$ Etage, der indeholder 1 Stk. 1 Værelses med Kammer, 56 Stk. 2 Værelses, 62 Stk. 2 Værelses med Kammer, 2 Stk. 3 Værelses og 1 Stk. 3 Værelses med Kammer, ialt 122 Lejligheder, samt en Børnehave for 45 Børn og 2 Butikker.

Bekendtgørelse.

DK 352:711.554

Det bekendtgøres herved, at Indenrigsministeriet den 5. Juli 1947 med Hjemmel i Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner har stadfæstet den af Københavns Kommunalbestyrelse den 19. September 1946 vedtagne Byplanvedtægt med tilhørende Plan for Arealer i Vigerslev og Valby paa og ved »Ny Østensgaard«.

De af Byplanen omfattede Ejendomme er Matr. Nr. 1324 Valby, 1813, 1814 og 1815 samt 3012 Vigerslev samt Dele af Ejendommene Matr. Nr. 8b og 422 Valby, 2a, 8a, 8b og 9 Vigerslev.

Tinglysning af Vedtægten paa Ejendommene vil herefter finde Sted i Henhold til Byplanlovens § 10.

Københavns Magistrat, 4. Afdeling,
den 9. August 1947.

Rich. Lillie,
kst.

/Sverre Borring.

Bekendtgørelse fra Københavns Magistrat angaaende Maling af Husfacader.

Bl. § 60, Stk. 2.

DK 72.012:698.1

Paa given Foranledning skal Magistraten herved meddele, at Magistratens Bekendtgørelser af 6. November 1943 og 6. November 1944 angaaende Facademaling herved ophæves, i hvilken Forbindelse Magistraten dog skal henlede Opmærksomheden paa nedenstaaende »Ordensbestemmelser« i Byggeslov for Staden København af 29. Marts 1939 § 60:

1. Enhver Grund tillige med dens Bebyggelse, Hegning, Skiltning m. v. skal fremtræde paa en efter Magistratens Skøn sømmelig Maade.

2. Magistraten kan kræve, at en Bebyggelses Ydre faar den arkitektoniske Form og den Farve, som Gade- og Gaardbilledet kræver, for at der kan opnaas en god Helhedsvirkning.

3. Hvor arkitektoniske Hensyn kræver det, kan det forlanges, at en Bebyggelses ydre Fremtræden bevares i samme Skikkelse, i hvilken den forefindes.

Man gør særligt opmærksom paa, at det for at undgaa senere eventuel Paatale fra Magistratens Side med deraf følgende Krav om Omgørelse af udført Arbejde vil være formaalstjenligt, at der angaaende Facademaling af saavel eksisterende som nye Bygninger under Iagttagelse af Administrationsvedtægtens Bestemmelser i hvert enkelt Tilfælde forud for Arbejdets Paabegyndelse indsendes Andra-

gende herom ledsaget af fornødne Oplysninger, herunder eventuelt Farveprøve.

Københavns Magistrats 4. Afdeling,
den 1. November 1947.

Johannes Hansen.

Ch. Abrahamsen.

Gulvbelægning og Stikkontakter.

DK 624.025.3:696.6:621.315.6

Da Byggeriet i Øjeblikket i stort Omfang er nødt til at anvende andre Gulvbelægninger end Træ, henledes Opmærksomheden paa, at man bør tilstræbe Anvendelsen af Gulvbelægningsmaterialer, som er isolerende i elektrisk Henseende, da man ellers indfører et Faremoment i Forbindelse med de elektriske Brugsgenstande, f. Eks. transportable Belysningslegemer.

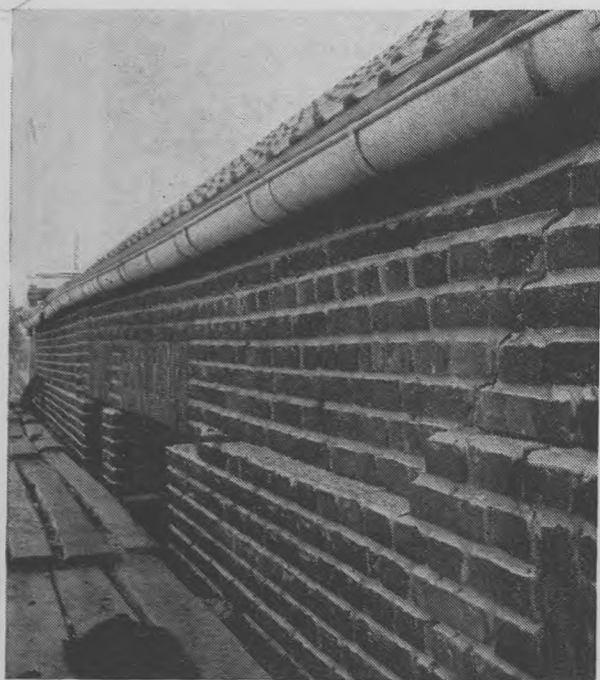
Med Henblik paa denne Fare foreskrives der i det for Storkøbenhavn gældende »Fællesregulativ«, at der i Rum med ledende Gulvflade (selv om disse er at betragte som »tørre Rum«) skal etableres Jordforbindelse af de i Rummet værende elektriske Brugsgenstande.

Denne Regel medfører, at alle Stikkontakter i et saadant Rum skal være forsynet med »Jordkontakt«, hvilket maa tages i Betragtning allerede ved Installationsarbejdets Planlæggelse, og hvilket fordyrer Installationen.

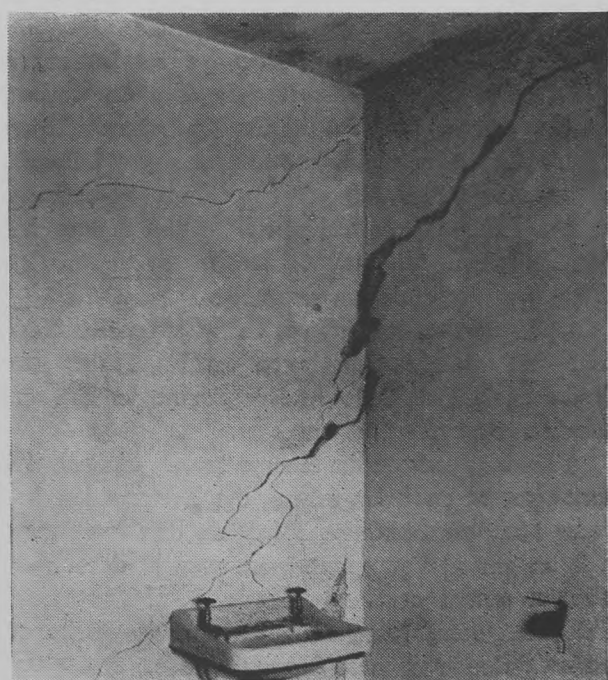
Det er vanskeligt uden forudgaaende Undersøgelse at afgøre, hvorvidt et Gulvbelægningsmateriale er betryggende isolerende i elektrisk Henseende. Som Eksempler kan nævnes, at Gummi, Kork, Linoleum og Træ er fyldestgørende. Det samme gælder Asfalt og Materialer, som i overvejende Grad indeholder dette som Bindemiddel: derimod er f. Eks. Materialer, hvori Bindemidlet udgøres af Magnesiacement, ledende.

Frostsprængninger.

Den sidste Vinters stærke og vedvarende Frostperiode har igen givet Anledning til forskellige Frostsprængninger paa Steder, hvor der ikke er foretaget de fornødne Sikkerhedsforanstaltninger. Idet der iøvrigt henvises til tidligere Redegørelse i »Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen« 3. Aargang Nr. 3, 1942, er de her viste Billeder typiske Eksempler paa, hvorledes Frostens ved utilstrækkeligt beskyttede Fundamenter har hævet Hovedskillerum

Billederne viser, hvorledes Ydermurenes Murværk indtil Vinduesoverkanten er skudt ud af sin lodrette Stilling, medens den øverste Del af Bygningens Ydermure er holdt tilbage af Tagkonstruktionen.

Billederne viser de tilsvarende Frostsprængninger set inde fra Bygningen, hvor Forbindelsen mellem Tværskillerummene og Ydermurene er sprængt.

og Kældergulve, hvorved Ydervæggene er skudt ud til begge Sider. Den øverste Del af Ydermurene er holdt paa Plads af Tagkonstruktionen, men alle afstivende Skillerum er sprængt fra langs Ydermurene, saaledes at der maa foretages betydelige Reparationer for at genoprette Stabiliteten i Bygningsens Murværk.

Gasjordledninger.

DK 696.2

Det forekommer af og til, at Gasværkernes Ingeniørkontor ved Ledningseftersyn eller paa anden Maade konstaterer, at der er opført Bygninger over Gasjordledninger — i Almindelighed over Jordstikket til vedkommende Bygning. Det viser sig da gerne, at det drejer sig om en Tilbygning, der er opført efter, at Jordstikket er indført, og at man ikke ved Grundudgravning eller paa anden Maade er blevet opmærksom paa, at der findes Gasjordledning det paagældende Sted.

Det er selvfølgelig absolut forkasteligt at opføre Bygninger over Jordledninger, idet disse altid skal være tilgængelige ved Nedgravning, da Utætheder paa Gasledninger i Jord kan medføre Fare ved, at Gassen trænger op gennem Bygningen. I Regulativ for Gasforsyning fra Københavns Belysningsvæsen 1946 anføres i Stk. 5 a: »Jordstikket skal være tilgængeligt ved Nedgravning, og der maa derfor ikke placeres Bygninger over et Jordstik; dette skal i givet Fald omlægges, saaledes at det føres uden om Bygningerne efter nærmere Aftale med Belysningsvæsenet.«

Desværre viser Erfaringen, at den ovenfor citerede Bestemmelse ikke saa sjældent maa praktiseres. I Almindelighed staar Ejeren ganske uforstaaende overfor Tilfældet og er meget vred over den ham saa uforudset paaførte Udgift, der jo ofte er ret betydelig. Han henviser gerne indigneret til, at han gennem sin Arkitekt har søgt og faaet Tilladelse til Arbejdets Udførelse, og at der foreligger Bygningsattest. Han mener da, at man paa et tidligt Tidspunkt burde have gjort opmærksom paa Forholdet, for at der i Tide kunde være taget Hensyn hertil.

Gasværkerne maa naturligvis for sit Vedkommende anføre, at man ikke har Mulighed for at kontrollere, om der ved Tilbygninger bygges over eksisterende Jordledninger, og at Københavns Bygningsvæsen i sin Administrationsvedtægt § 8, Stk. 6, udtaler:

»Bygningsvæsenet paatager sig ikke Ansvar for, om eksisterende Ledninger eller andre Anlæg er til

Hinder for Projektets Udførelse efter Planen«, og i § 8, Stk. 5:

»Det paahviler Andrageren selv at undersøge, hvorvidt Arbejdets Udførelse kræver særlig Tilladelse af andre kommunale Institutioner end Bygningsvæsenet, af Statsinstitutioner eller private.«

Som Følge heraf maa man sige, at det i paakommende Tilfælde paahviler Andrageren (Arkitekten) at fremskaffe Oplysninger om, hvorvidt eksisterende Ledningsanlæg i givet Fald har nogen Indflydelse paa det projekterede Byggearbejdes Udførelse.

Herlov Jensen.

Alvorlige Følger af manglende Rustbeskyttelse.

Byggelovens § 61.

Bygningsvedtægtens § 37, Stk. 1.

DK 693.2

I 1928 opførtes her i Byen 3 Stk 5. Etages Beboelsesbygninger, hvis Facadevinduer bestod af 2 sammenkoblede Vinduer med en smal, ikke-bærende Midterpille. Over Vinduerne blev henlagt 2 Stk. gennemgaaende Jernbjælker NP 16 som vist paa Snittet, Fig. 1. Omkring Vinduerne blev muret Indfatninger med 4 cm Fremspring i 1/2 Stens Bredde.

Bygningerne er opmuret med Anvendelse af røde Facadesten.

I 1943 opdagede Ejeren, at Skifterne ud for Vinduesbjælkerne var skudt vandret ud — indtil 17 mm — med delvis Sprængning og Afskalning af Stenenes Forside. Fig. 2 og 3.

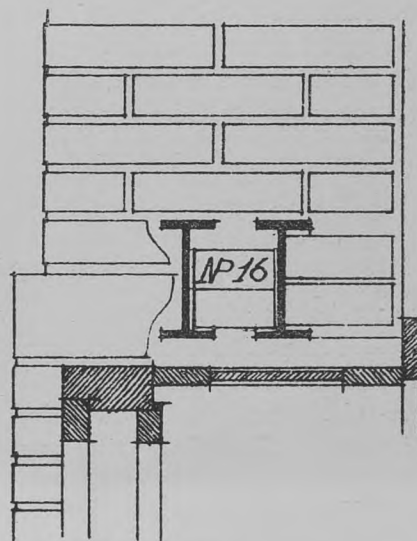

Fig. 1.

Billedet viser Snit af Vinduespartiernes Konstruktioner.

Fig. 2.

Billedet viser, hvorledes Murværket er skudt ud af Rustdannelserne paa Jernbjælkerne.

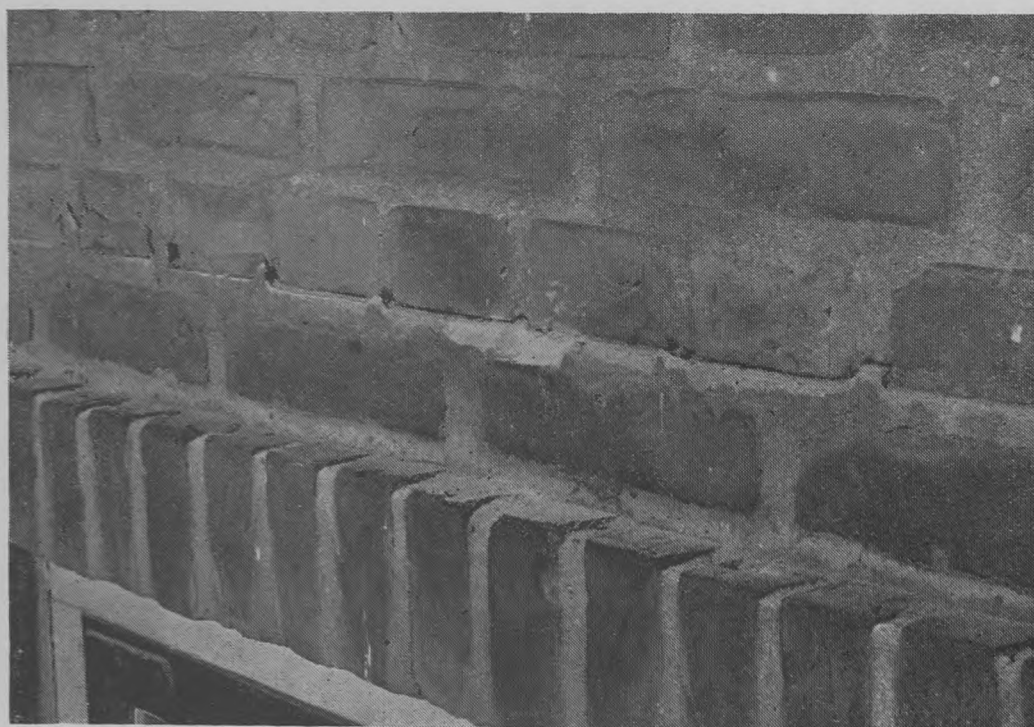

Fig. 3.

Billedet viser, hvorledes Løberskiftet over Rulleskiftet er skudt ud af Rustdannelserne paa Jernbjælkerne. Udskydningen er paa sine Steder maalt til 17 mm.

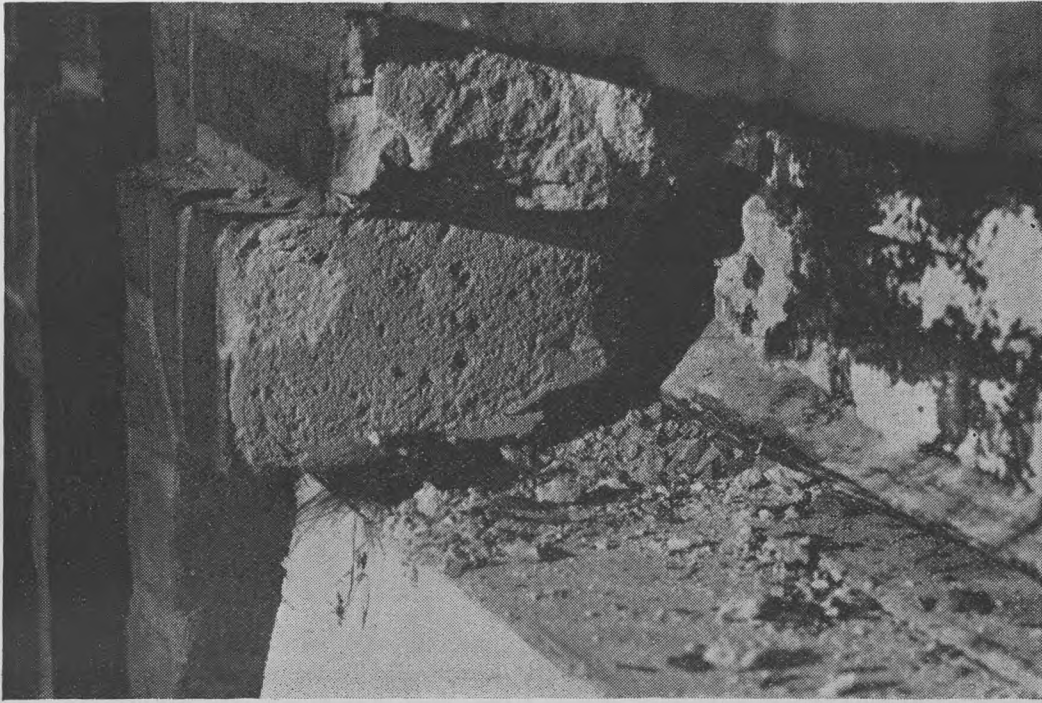

Fig. 4.

Billedet viser Rulleskiftets Placering i Forhold til Jernbjælken. Skiftet er ikke ført ud til Jernet og Mellemrummet mellem Sten og Jernbjælke ikke udfyldt. I dette Luftmelletrum har Luftens Tilstedeværelse formentlig virket fremmende paa Rustdannelsen.

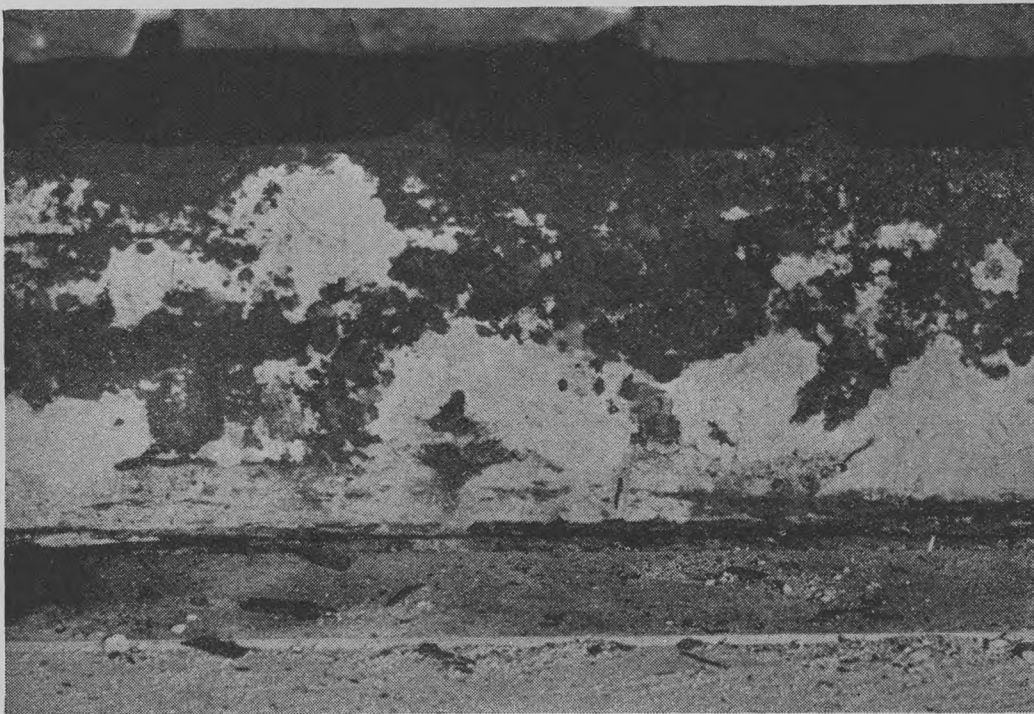

Fig. 5.

Billedet viser Rustdannelse paa Krop og Underflange. Der er maalt indtil 12 mm tykke Rustskaller paa Kroppen.

En Undersøgelse gav til Resultat, at Vinduesbjælkerne er oplagt ubeskyttede og indmuret i almindelig Kalkmørtel. Denne Forsømmelse alene skønnes dog ikke at kunne bevirke saa svære Skader.

Professor E. Suenson, Danmarks tekniske Højskole, har derefter foretaget en nærmere Undersøgelse af Forholdene, herunder en Analyse af Mørtelen. Det blev herved paavist, at Mørtelen indeholder indtil 0,106 % Klor, medens en Prøve, udtaget fra en Kalkbænk paa en Byggeplads, kun udviser et Klorindhold paa 0,016 %.

Professor Suenson udtaler i sin Erklæring bl. a.:

»Da Klor i meget høj Grad begunstiger Rustdannelse, er der næppe Tvivl om, at Skaderne stammer fra dette Stof, og Spørgsmaalet er da, hvorledes Klorret er kommet ind i Murværket.

Det kan næppe tænkes at stamme fra det røde Farvestof, der er iblandet Fugemørtelen, men det er sandsynligere, at det stammer fra Facadens Afsyring. Angaaende denne staar der i Udbudsbetingelserne:

»Facaderne renses med Syre, hvori der er iblandet Farve efter nærmere Aftale. Afsyringen maa ikke finde Sted efter Fugningen.«

At denne Syre har været Saltsyre, kan der ikke være Tvivl om, og da der er iblandet Farve, kan man gaa ud fra, at Facaden ikke er blevet afskyllt efter Syrebehandlingen.

Syren er altsaa forblevet i Murværket, hvor den i Tidens Løb er blevet opspædt af Regn og er vandret indefter saavel gennem Fugerne som gennem Stenene. Syren i Mørtelfugerne er blevet omdannet til Kalciumklorid, som er vandret videre. Syren i Murstenene er vandret videre uden væsentlig kemisk Omdannelse, indtil den traf Kalkmørtel, som omdannede den til Kalciumklorid.

Kalciumklorid er meget stærkt rustfremkaldende. Denne Forklaring er i Overensstemmelse med Analyseresultaterne, som viser, at Klorindholdet er mindst nærmest Facaden, hvor Regnen har fortyndet Syren, samt væsentlig større i Mørtelen end i Stenene, idet Stenene ikke har kunnet binde Syren, som derfor er havnet i Mørtelen, hvor den er bundet i Form af Kalciumklorid.

Med Henvisning til Snittegningen Fig. 1 kan yderligere anføres, at der ikke overalt er fyldt ud mellem Rulleskiftet og det overliggende Fladskifte og Jernbjælken, saaledes at fugtig Luft i dette Mellemrum sandsynligvis i høj Grad har befordret Rustdannelsen, der er langt voldsommere paa det forreste Jerns Forside end andre Steder. Paa Fig. 4 ses Rulleskiftets Placering mod Jernbjælken.

Det drejer sig om ret svære Rustangreb paa saavel Jernbjælkens Krop som Flanger. Der er maalt indtil 12 mm tykke Rustskaller, og Rustbelægningen paa Flangekanten er i flere Tilfælde sprængt og spaltet i vandrette Lag. Fig. 6.

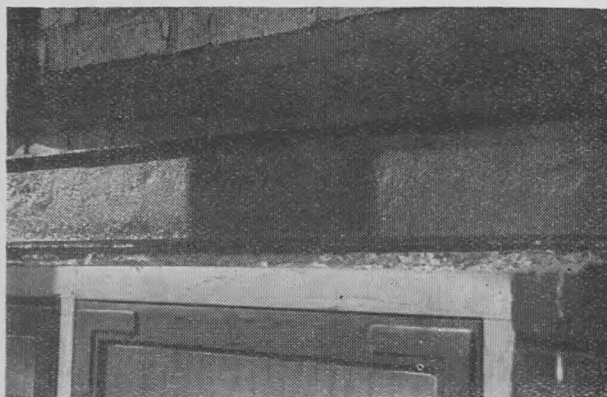

Fig. 6.

Billedet viser Tæringen paa Jernbjælke efter Afvaskning i rent Vand. Rusttæringen har ikke maaleligt mindsket Jernets Godstykkelse.

Efter Rensning af Jernene viser Maalinger dog kun et ubetydeligt Svind i den oprindelige Godstykkelse, saaledes at Jernenes Bæreevne praktisk talt er uændret. Fig. 7.

Ved samtlige 700 Vinduer bliver det omgivende Murværk nu nedhugget, saaledes at Jernenes Krop og Flanger blottes, hvorefter al Rustdannelse fjernes ved Hjælp af mekanisk Værktøj. Derefter svummes Jernene, udkastes i ren Grus og Cement, hvorefter Tilmuringen sker i Grus og Cement.

Var dette gjort oprindeligt, vilde meget betydelige Udgifter være sparet.

Klinkerbeton.

Bygningsvedtægtens	§ 21, Stk. 1.
»	§ 32, Stk. 1.
»	§ 36, Stk. 1.
»	§ 45, Stk. 5.

DK 691.32:691.82

Magistratens 4. Afdeling har under 3. Maj 1947 sammenfattet samtlige tidligere meddelte Tilladelser til at anvende Klinkerbeton som følger:

Tæt Klinkerbeton er Beton, hvortil der i Stedet for almindelige Sten anvendes de saakaldte Klinker (kalkfrit Ler, der brændes til haard Sintring).

Tæt Klinkerbeton tillades anvendt til Udstøbning paa Stedet med eller uden Armering og til Fremstilling af Klinkerbeton-Sperlesten.

A. Armerede Konstruktioner.

Tæt Klinkerbeton tillades efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde anvendt til armerede Konstruktioner under Iagttagelse af følgende Bestemmelser:

- 1) Tæt Klinkerbeton maa af støbetekniske Hensyn ikke anvendes til Søjler, bærende Vægge eller lignende.
- 2) Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Jernbetonkonstruktioner skal iagttages med følgende Undtagelser:
Den tilladelige Bøjningsspænding r_b bestemmes ved 0,25 Gange Bjælkebrudstyrken, bestemt ved Prøvebjælker, naar Konstruktionens Spændvidde ikke overstiger 5,5 m, og ved 0,21 Gange Bjælkebrudstyrken, naar Konstruktionens Spændvidde overstiger 5,5 m. Andre tilladelige Spændinger bestemmes ud fra det saaledes bestemte r_b .
- 3) Bjælkebrudstyrken maa ikke paaregnes at overstige 300 kg/cm².
- 4) Rumvægten af armeret Klinkerbeton regnes til mindst 1850 kg/m³.
- 5) Klinkerbeton maa af støbetekniske Hensyn ikke anvendes til Udstøbning af Hulstensdæk.

B. Klinkerbeton-Sperlesten.

Hulsten af tæt Klinkerbeton, Klinkerbeton-Sperlesten, tillades efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde anvendt til Udførelse af Hulstensdæk, System Sperle, under Iagttagelse af følgende Bestemmelser:

- 6) Der maa kun anvendes »positive Sten«. Stene skal være udført som angivet paa Tegning og i Beregning henhørende til Civilingeniør A. J. Moe's Andragende af 8. Juli 1939.
- 7) Konstruktionen skal beregnes som en almindelig Jernbetonkonstruktion, saaledes at kun det effektive Trykareal regnes nyttigt.
- 8) Hulstenene skal have en Trykbrudstyrke paa mindst 260 kg/cm².
- 9) Den tilladelige Bøjningsspænding bestemmes med den sædvanlige Sikkerhedsgrad ud fra den mindste af følgende 2 Brudstyrker:
 - a) En Bøjningsbrudstyrke paa 1,15 Gange Hulstenenes ved Trykforsøg bestemte Trykbrudstyrke (260 kg/cm²).
 - b) En Bøjningsbrudstyrke paa Grundlag af den paa Byggepladsen udstøbte Betons Kvalitet. Denne sidste maa opgives i hvert enkelt Tilfælde og maa ikke paaregnes at overstige 300 kg/cm², bestemt ved Prøvebjælker.

- 10) Den frie Ribbebredde mellem Stenrækkerne skal altid være mindst lig den største af Værdierne 2,5 d og $d + 2$ cm (ved Armering med Istegjern 4 d og $2 d + 2$ cm), hvor d er Jerndiameteren.
- 11) Etageadskillelsen skal forankres til Bygningens Murværk efter nærmere godkendt Forslag.
- 12) De omhandlede Dæk skal belægges med Slidlag eller Gulvbelægning afpasset efter den tilfældige Belastnings Natur.
- 13) Prøver, saavel med selve Hulstenene som med de iøvrigt anvendte Materialer og de udførte Konstruktioner, skal foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelse og uden Bekostning for denne.

Afsnit II.

Porøs Klinkerbeton.

Porøs Klinkerbeton (Klinker — Letbeton) er Beton, hvortil der i Stedet for saavel almindelige Sten som Grus anvendes Klinkermaterialer.

Porøs Klinkerbeton tillades anvendt til Hulbloksten, Sten i Murstensformat, massive Plader, armerede Konstruktioner samt til Udstøbning paa Stedet.

C. Hulbloksten.

Hulbloksten fremstilles med en Længde af 30,8 cm, en Højde af 18,8 cm og en Tykkelse fra 4,5 til 26 cm. Rumvægt af Hulbloksten incl. Hulrum 800—900 kg/m³. Varmeledningstallet 2 opgives af Lemvigh-Müller & Munck til 0,17 (ved 20° C.).

Almindelige Bestemmelser.

- 14) Trykstyrken maa som Middeltal af 3 Prøver af Hulbloksten mindst være 50 kg/cm² svarende til ca. 35 kg/cm² af hele Tværsnittet incl. Hulhederne. Prøver skal, hvad Omfang og Prøve-maade angaar, foretages efter Magistratens Bestemmelser og uden Bekostning for denne.
- 15) Murværk af ovennævnte Sten maa ikke udsættes for større Paavirkning end 3 kg/cm² af Bruttotværsnittet, idet der dog for lokal Paavirkning (Bjælkevederlag 0,1) kan tillades en Paavirkning paa 5 kg/cm².
- 16) Til Opmuring skal anvendes Bastardmørtel. Alle Fuger skal være fyldte, og kun fuldkantede Sten maa anvendes. (Se dog Stk. 17).
- 17) Ved Opførelse af Ydermure af Hulbloksten tillades det at udføre Opmuringen ved saavel Skiftegangsfuger som Stødfuger saaledes, at der fremkommer et ca. 4 cm bredt Luftmelletrum i Murværkets Midte, idet de to midterste Ræk-

ker Huller i Stenene gøres gennemgaaende for derved at markere Afstanden mellem Mørtelstriberne. Tilladelsen gives kun rent forsøgsvis, saaledes at Tilladelsen kan tilbagekaldes, saafremt det paa Byggepladsen konstateres, at Opmuringen ikke sker med tilstrækkelig Omhu.

- 18) Der maa ikke foretages Udhugninger i Murværket. I Murværk af mindst 25 cm Tykkelse kan tillades udført Nicher, naar disse er tildannet samtidig med Hulblokstenenes Støbning og ikke har en større Dybde end 5 cm.
- 19) Bærende Piller skal uanset deres Belastning have en Bredde af mindst 75 cm. Ved smaa 1-Etages Bygninger, saasom Toiletbygninger, Kiosker o. lign., kan 50 cm brede Piller dog tillades.
- 20) Der maa i de enkelte Tilfælde gøres Rede for Anbringelse og Forankring af Bjælkelag og Tagværk, der saavidt muligt skal anbringes saaledes, at Muren belastes centralt.
- 21) Murens udvendige Side skal pudses, idet dog herfra undtages Garager, mindre Udhuse o. lign. Ydermure i Beboelsesbygninger skal pudses paa begge Sider.
- 22) Alle Ydermure i Kælder skal være mindst 30 cm tykke og udføres af Beton eller Murværk (ikke af porøs Klinkerbeton) i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægten.
- 23) Etagehøjden maa ikke overstige 3,5 m maalt fra Gulv til Gulv.
- 24) Klinkerbeton maa ikke anvendes til Murværk, der danner Støtte for Jord, eller til Opmuring af Skorstensrør eller Røgkanaler.
- 25) Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 22 samt i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 a, og Bestemmelserne i Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningskonstruktioner, herunder særlig § 12, maa iagttages.

Anvendelse.

Hulbloksten kan under Iagttagelse af foranstaaende almindelige Bestemmelser forsøgsvis efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde tillades anvendt ved:

a) *Mindre 1-Etages Bygninger*, eventuelt med udnyttet Tagetage og med en højst 1 m høj Trimpe. (Tagets Højde maa ikke overstige Bygningens halve Bredde). Det tillades at udføre:

- 26) *Facademure* med mindst 20 cm Tykkelse, og
- 27) *bærende Skillerum* med mindst 15 cm Tykkelse

se i Tagetagen og med mindst 20 cm Tykkelse i de to underliggende Etager.

b) *Mindre 2-Etages Bygninger* med ikke over 1,5 m højt Tag. Det tillades at udføre:

- 28) *Facademure* med mindst 20 cm Tykkelse i den øverste Etage og med mindst 25 cm Tykkelse i Stueetagen, og
- 29) *bærende Skillerum* med mindst 20 cm Tykkelse i de to øverste Etager og med mindst 25 cm Tykkelse i Kælderen.

Ved saavel 1- som 2-Etages Bygninger af de under a) og b) angivne Typer tillades at udføre:

- 30) *Bagmure, Gavlmure og andre Ydermure* med 20 cm Tykkelse,
- 31) *udvendige Brandmure* med 25 cm Tykkelse,
- 32) *indvendige Brandmure* med 22,5 cm Tykkelse, og
- 33) *ikke bærende Skillerum* af ikke over 5,5 m Længde med mindst 10 cm Tykkelse i de to øverste Etager og med mindst 15 cm Tykkelse i Kælderen.

Det kan iøvrigt uanset Etageantallet tillades at udføre:

- 34) *Lette Skillerum* med 5 cm Tykkelse i samme Udstrækning og paa samme Betingelser som gældende for Slaggeplader.
- 35) *Udfyldningsmurværk i Skeletbygninger* med mindst 15 cm Tykkelse for Vægge med et Areal af indtil 16 m², og med mindst 20 cm Tykkelse for Vægge med et Areal af indtil 25 m², idet dog en endelig Fastsættelse af Tykkelserne først kan træffes ved Bedømmelse af Forholdene i hvert enkelt Tilfælde.

D. Klinkerbetonsten i Murstensformat.

a. *Klinkerbetonsten med Trykstyrke 45/cm².*

Rumvægt 625 kg/m³. Vægt af 1 m² 1 Stens Mur med Puds paa begge Sider er 230 kg. Varmeledningstallet 7 opgives af Lemvigh-Müller & Munck A/S til 0,12.

Almindelige Bestemmelser.

- 36) Trykstyrken skal være mindst 45 kg/cm². Prøver skal, hvad Omfang og Prøvemaade angaar, foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelser og uden Bekostning for denne.
- 37) Murværk, udført helt eller delvis af Klinkerbetonsten med Trykstyrke 45 kg/cm², maa ikke udsættes for større Paavirkning end 3 kg/cm², hvilket i de enkelte Tilfælde maa paavises.

- 38) Klinkerbetonsten med ovennævnte Trykstyrke skal være mærket med en halvrund Rille i ca. 10 mm Bredde midt i Stenenes korte Endeflade og i dennes hele Længde.
- 39) Klinkerbetonsten med Trykstyrke henholdsvis 45 kg/cm² og 70 kg/cm² maa ikke anvendes paa samme Byggeplads.
- 40) Desuden gælder de i Stykkerne 46, 47, 48 og 49 under almindelige Bestemmelser for Klinkerbetonsten med Trykstyrke 70 kg/cm² anførte Bestemmelser.

Anvendelse.

Klinkerbetonsten i Murstensformat med Trykstyrke mindst 45 kg/cm² kan under Iagttagelse af foranstaaende almindelige Bestemmelser forsøgsvis efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde forventes tilladt til:

- 41) *Bagmuring* i Forbandt med almindelige Mursten i Ydermure i 1-Etages Bygninger og i 2-Etages Bygninger med en Taghøjde af højst 1,5 m.
- 42) *Skillerum* i Bygninger af samme Art som angivet i Stk. 41. Tykkelsen, afhængig af Belastning og Udstrækning, maa fastsættes i hvert enkelt Tilfælde. Det bemærkes dog, at Klinkerbetonsten ikke maa anvendes til fælles Brandmur og indvendige Brandmure, da der ikke foreligger Attest for afholdte Brandprøver.
- 43) $\frac{1}{2}$ -Stens *Bagmur* i *Vinduesbrystninger*, der bestaar af 2 halve Sten indbyrdes forbunden med Staaltraadsbindere, i de i Stk. 41 angivne Bygninger.

b. *Klinkerbetonsten med Trykstyrke 70 kg/cm².*

Rumvægt 825 kg/m³. Vægt af 1 m² 1 Stens Mur med Puds paa begge Sider er 265 kg. Varmeledningstallet 2 opgives af Lemvigh-Müller & Munck A/S til 0,16.

Almindelige Bestemmelser.

- 44) Trykstyrken skal være mindst 70 kg/cm². Prøver skal, hvad Omfang og Prøvemaade angaar, foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelse og uden Bekostning for denne.
- 45) Murværk, udført helt eller delvis af Klinkerbetonsten med Trykstyrke 70 kg/cm², maa ikke udsættes for større Paavirkning end 5 kg/cm², saafremt Murværket er opmuret med Kalkmørtel, 6,5 kg/cm² ved Anvendelse af Bastardmørtel, og 8 kg/cm², saafremt der anvendes ren Cementmørtel til Opmuringen.

- 46) Ved Udførelse af Murværk, bestaaende helt eller delvis af Klinkerbetonsten, skal der i fugtige Vejrperioder tages de nødvendige Hensyn til Materialets særlige Karakter, idet Bygningstilsynet i modsat Fald maa forbeholde sig at stille ethvert Krav til Ændring af allerede udførte Konstruktioner.

Trappeskillerum skal altid opmures i Bastardmørtel, ligesom andre Skillerum kan kræves opmuret i Bastardmørtel, naar Magistraten skønner det nødvendigt.

- 47) Der maa ikke uden forud i hvert Tilfælde indhentet Tilladelse udføres Nicher eller andre Udsparinger i Murværket.
- 48) Klinkerbetonsten maa ikke anvendes i Murværk, der danner Støtte for Jord eller til Opmuring af Skorstensrør og Røgkanaler.
- 49) Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens §§ 21—32 samt i Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningskonstruktioner maa iøvrigt iagttages.

Anvendelse.

Klinkerbetonsten i Murstensformat med Trykstyrke mindst 70 kg/cm² kan under Iagttagelse af foranstaaende almindelige Bestemmelser forsøgsvis efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde tillades anvendt til:

- 50) *Bagmuring* i Forbandt med almindelige Mursten i *Facademure*, *Bagmure* og *andre Ydermure* i 1-, 2- og 3-Etages Bygninger samt i de 3 øverste Etager i Bygninger med 3—6 Etager paa Betingelse af:
- at der fremsendes Beregning af Trykket i Murværket i den underste Etage, saafremt Klinkerbetonstenene anvendes til Bagmuring i tre Etager, samt iøvrigt hvor Belastningens Størrelse og Fordeling er af en saadan Art, at en Undersøgelse skønnes nødvendig.
- 51) *Bagmuring* i Forbandt med almindelige Mursten i *samtlig Etager i Gavlmure*, *udvendige Brandmure*, *Facademure* og *andre Ydermure* i *Bygninger med indtil 6 Etager* paa Betingelse af:
- at *Murene ikke er bærende*, men kun modtager Belastning fra Tagværket,
- at der ikke findes Blændinger i Gavlmure samt
- at der, saafremt der i Murene findes Muraabninger, fremsendes Beregning af Trykket i Murværket, naar Bygningen har flere end 4 Etager, heri medregnet Tagetage med

Gavlmur, eller mere end 1 m høj Trimpelmur.

- 52) *Bagmuring i 1½ Stens Vinduesbrystninger* i alle Etager i højere Bygninger. I Etager, hvor Bagmuring med Klinkerbetonsten ikke er tilladt, maa Forbandtet mellem Brystningerne og Murpillerne udføres af almindelige Mursten (d. v. s. saaledes, at Klinkerbetonstenene intetsteds gaar ind i Murpillerne).
- 53) *½-Stens Bagmur i Vinduesbrystninger*, der bestaar af 2 halve Sten, indbyrdes forbundet med Staaltraadsbindere, i den i Stk. 50 angivne Udstrækning.
- 54) *Trappeskillerum i samtlige Etager i Bygninger med indtil 6 Etager*, som indrettes til Beboelse eller til andet hermed i statistisk Henseende ligestillet Formaal paa Betingelse af,
- at Murtykkelserne ikke bliver mindre end de i Bygningsvedtægtens § 30, Stk.erne 4 og 5 angivne,
- at Skillerummene altid opmures i Bastardmørtel eller Cementmørtel,
- at der, med Undtagelse af de to øverste Etager, fremsendes Beregning af Trykket i Murværket, samt
- at Klinkerbetonsten ikke anvendes, hvor der benyttes indspændte Jernbetontrin.
- 55) *Skillerum* i samme Udstrækning som angivet i Stk. 50. Tykkelsen, afhængig af Belastning og Udstrækning, maa fastsættes i hvert enkelt Tilfælde, idet dog Tykkelsen ikke maa være mindre end angivet i Bygningsvedtægten for den tilsvarende Mur.

Det bemærkes, at Klinkerbetonsten *ikke* maa anvendes til fælles Brandmure og indvendige Brandmure, da der ikke foreligger Attest for afholdt Brandprøve.

E. Klinkerbetonplader.

Massive Klinkerbetonplader fremstilles af porøs Klinkerbeton med en Længde af 50 cm, en Bredde af 25 cm og med Tykkelser fra 5—12 cm.

Rumvægten er 625 kg/m³, og Varmeledningstallet 2 opgives af Lemvigh-Müller & Munck A/S til 0,12.

Anvendelse.

Klinkerbetonplader tillades anvendt til:

- 56) *Isolering* (se Stk. F) og til *ikke bærende Skillerum*, baaret i hver Etage, herunder »lette Skillerum« med 5 cm Tykkelse, der tillades udført i samme Udstrækning og paa samme Betingelser som Skillerum af Slageplader.

F. Porøs Klinkerbeton til Isolering.

Sten og Plader af porøs Klinkerbeton og porøs Klinkerbeton udstøbt paa Stedet kan efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde tillades anvendt til *saavel indvendig som udvendig Isolering* under Iagttagelse af følgende Bestemmelser:

- 57) Sten og Plader til udvendig Isolering skal være frostbestandige (d. v. s. udført af samme Blandingsforhold som de Bloksten, der er godkendt som frostbestandige).
- 58) Ved Anvendelse af Sten og Plader til udvendig Isolering skal der i hvert enkelt Tilfælde fremsendes Forslag til disses Forankring.
- 59) Ved udvendig Isolering skal Isolationsmaterialet pudses paa den udvendige Side.
- 60) Det maa ved Fremsendelse af Beregning eftervises, at Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5 a, er iagttaget.

G. Porøs Klinkerbeton til armerede Konstruktioner.

Porøs Klinkerbeton med Rumvægt ca. 1250 kg/m³ tillades forsøgsvis efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde anvendt til færdigstøbte, armerede Bjælker under Iagttagelse af følgende Bestemmelser:

- 61) Bøjningsbrudstyrken maa mindst være 150 kg/cm², bestemt ved Prøvebjælker. Prøver skal, hvad Omfang og Prøvemaade angaar, foretages efter Magistratens nærmere Bestemmelse og uden Bekostning for denne.
- 62) Armeringsjernene skal omstøbes med tæt Mørtel.
- 63) Bjælkerne skal af Hensyn til Transporten forsynes med en passende Armering i Oversiden.
- 64) Oversiden skal tydeligt mærkes »op«, og Bjælkerne skal iøvrigt mærkes paa saadan Maade, at Bygningsmyndighedernes Tilsynsførende let kan faa Vished for, at de er vendt rigtig i Tilfælde, hvor de allerede er henlagt, og Oversiden dækket med Murværk. Siderne kan f. Eks. mærkes med Pile, der vender opad.
- 65) Bjælkerne maa i Almindelighed kun anvendes i Mure helt udført af Klinkerbeton, og kun til Overdækning af Muraabninger af almindelig Størrelse.
- 66) Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Jernbetonkonstruktioner maa iagttages.

K. Hindhede Standardgarager.

Bygningsvedtægtens § 63, Stk. 1.

DK 725.38

Standardgaragerne udføres af færdigstøbte Beton-elementer bestaaende af et bærende Jernbetonskelet

med Vægplader og Tagplader af armeret Beton. Der er ikke gennemgaaende Fundament, men kun Betonstøbning under Stolperne. Taget dækkes med Tagpap.

Magistratens 4. Afdeling har under 30. Maj 1947 tilskrevet Civilingeniør K. Hindhede som følger:

»I Andragende af 18. Marts 1947 har De ansøgt om Godkendelse af Standardgarager af færdigstøbte Betonelementer.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 13. Maj 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde forsøgsvis vil kunne forventes Tilladelse til at opføre de omhandlede Garager paa Betingelse af blandt andet:

at der under Mellemsolperne udstøbes Betonpuder, med Størrelse afpasset efter Bundforholdene, og at Arbejdet iøvrigt udføres efter nærmere Godkendelse af Stadsbygmesterens Direktorat.«

Arki Isoleringsmaatter.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5a.

» § 31, Stk. 3,

» § 45, Stk. 5c og d,

» § 46, Stk. 2.

DK 691.1

Arki Isoleringsmaatter bestaar af Tang, indsyet mellem 2 Lag Papir.

Magistratens 4. Afdeling har i Skrivelse af 30. Maj 1947 (H-226) til A/S Dansk Arki forsøgsvis tilladt Anvendelse af Arki Isoleringsmaatter, der bestaar af Tang, indsyet mellem 2 Lag Papir, paa Betingelse af, at Maatterne har en Tykkelse af mindst 16 mm ved en Belastning paa 10 g/cm², idet følgende Anvendelser er indrømmet paa de nedenfor anførte Vilkaar:

- 1) Varmeisolering af murede og støbte Ydervægge af forskriftsmæssig Tykkelse paa Betingelse af, at der ved Isolering af Jernbetonydervægge i hvert enkelt Tilfælde fremsendes Forslag til Godkendelse med Oplysning om Isoleringsevnen, samt at Maatterne fastgøres paa Væggene, saaledes at der ikke fremkommer Hulrum, hvorefter Væggene forskalles, røres og pudses (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5a).
- 2) Isolering af Tagflader og flade Tagkonstruktioner samt Hanebjælkelag, over hvilke Tagrummet ikke kan udnyttes, som Erstatning for et Lag $\frac{3}{4}$ " Forskalling og Pap paa Betingelse af,

at Maatterne kun anvendes i Bygninger med højst 3 Beboelseslag, heri eventuelt Tagetage medregnet,

at Maatterne fastgøres til Underlaget, hvorefter der forskalles, røres og pudses,

at de mellem Beboelseslejlighederne forskriftsmæssigt udførte Skillerum føres op i Tagrummet i tæt Tilslutning til Undersiden af Tagfladen og udføres i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 46, Stk. 2, samt

at der for at forhindre en Ødelæggelse af Maatterne i Hanebjælkelaget lægges Gulv i hele Loftets Udstrækning, og at der ved Gitterkonstruktioner og lignende lægges Gulv i fornødent Omfang efter Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5d).

- 3) Yderligere Varmeisolering af forskriftsmæssigt udførte Træetageadskillelser paa Betingelse af, at Maatterne ikke henlægges gennemgaaende over Bjælkerne, men anbringes oven paa Indskudsmaterialet (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5c).
- 4) Varmeisolering af støbte Etageadskillelser (Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5c).
- 5) Isolering imellem Bræddelagene i forskriftsmæssige, dobbelte, pudsede Bræddeskillerum (Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 3, og § 46, Stk. 2).«

Samtidig hermed bortfalder de ved Bygningskommissionens Skrivelser af 7. September 1929 og 15. Marts 1939 og Magistratens Skrivelser af 3. December 1940 og 29. August 1944 meddelte Tilladelser til Anvendelse af Arki Tangmaatter.

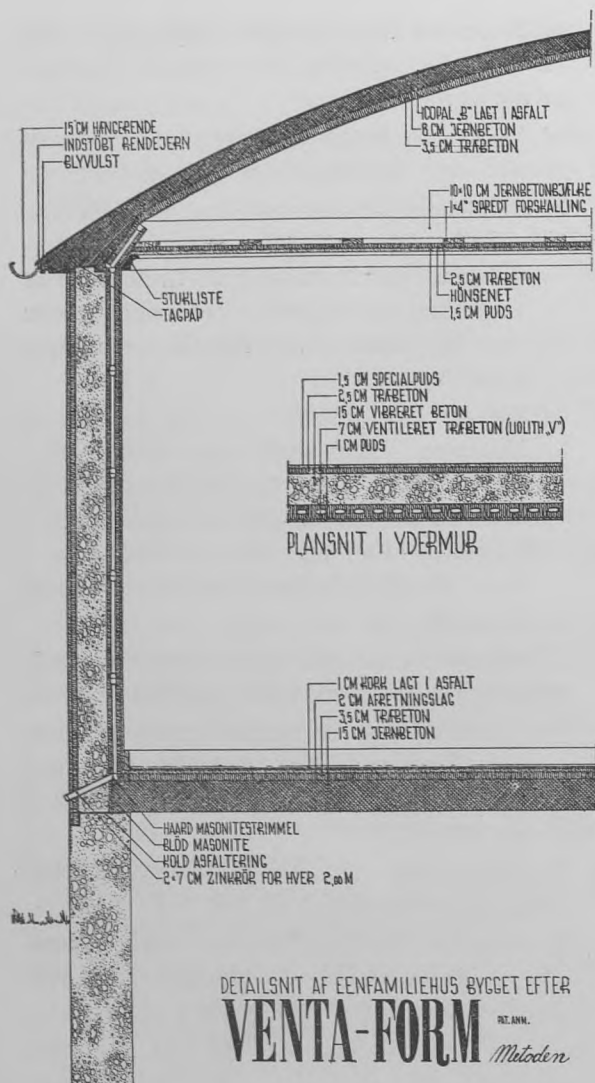
Venta-Form Betonhuse (før kaldt Skalhuse).

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.37

Husene opføres med Ydervægge af delvis armeret Beton, udvendig beklædt med pudset Træbeton og indvendig med Træbeton med ventilerede Luftkanaler. Taget er en Jernbetonbue, isoleret med Træbeton og dækket med Tagpap; det ophængte Loft af Brædder isoleres med Træbetonplader og granuleret Rockwool. Etageadskillelsen er af Jernbeton med Træbetonisolering og Korkbelægning.

Magistratens 4. Afdeling har under 20. Maj 1947 tilskrevet Arkitekt Jørn Windfeld Lund som følger:

at der til Isolering kun anvendes Træbetonplader af godkendt Fabrikat, samt

at der udføres forskriftsmæssigt Fundament under Hovedskillerummet.

Iøvrigt maa Magistraten forbeholde sig sin Stilling til de øvrige Spørgsmaal, der maatte opstaa, naar Byggeandragende fremsendes i de enkelte Tilfælde.«

Terracol Murmaling og Facadepuds.

Bygningsvedtægtens § 17, Stk. 1.

DK 691.57

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Juni 1947 tilskrevet Dansk Bygnings Entreprise, Fredericia-gade 16, som følger:

»I Andragende af 14. April 1947 har De ansøgt om Godkendelse af Materialet Terracol dels som Murmaling og dels som Facadepuds, idet Malingen blandt andet agtes anvendt paa Ydervægge af Huse opført efter Træbotex-Systemet.

Saaledes foranlediget skal man meddele, at den ansøgte Tilladelse — efter at Sagen under 10. Juni 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — herved meddeles som ansøgt.

Det bemærkes, at Prøveattest af 29. Marts 1941 fra Statsprøveanstalten maa fremsendes hertil i Original, Fotokopi eller lignende.«

M-H-Systemhuse.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.37

Systemhusene opføres af Jernbetonbindingsværk med 10×10 cm Søjler forbundet foroven og forneden med gennemgaaende Betonrem. Udvendig beklædes med Ribbeplader af 2 cm Beton og 3,5 cm Træbetonplade. Indvendig benyttes 2,5 cm pudset Træbetonplade. Tagkonstruktionen udføres af armeret Jernbetonribbeplade med 4 cm Beton og 7,5 cm Træbetonplade, pudset paa Undersiden. Gulvkonstruktionen bestaar af 1) 10 cm Beton, der asfalteres, 16 mm Rockwoolmaatter samt Bræddegulv paa Gulvstrøer, eller 2) 20 cm Slagger, 10 cm Beton, 3,5 cm Træbeton, Afretning og Dafoleumbelægning, eller 3) 20 cm Slagger, 5 cm Beton, 5 cm Klinkerbeton, Afretning og Dafoleumbelægning.

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Juni 1947 tilskrevet Firmaet Manniche & Hartmann A/S som følger:

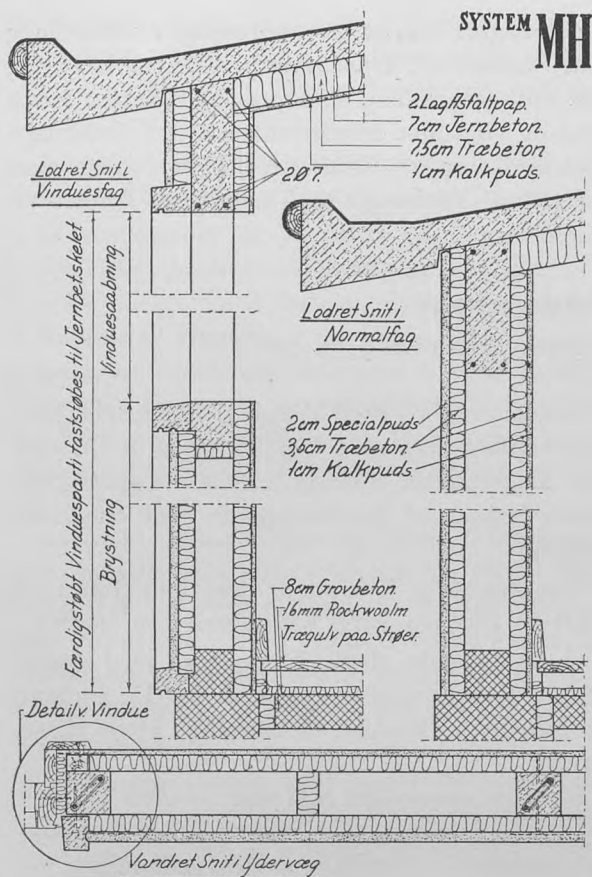
»I Andragende af 14. Marts 1947 med supplerende Oplysninger af 1. og 9. April 1947 har De ansøgt om Godkendelse af seriefremstillede, helstøbte Betonhuse, »Skalhuse«, som 1-Etages Beboelsesbygninger uden udnyttet Tagetage.

Godkendelse meddeles — efter at Sagen under 13. Maj 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — herved forsøgsvis og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde til Opførelse af mindre 1-Etages Bygninger uden udnyttet Tagetage og til Bolig for een Familie paa Betingelse af bl. a.:

at Ydervæggene udføres med 15 cm Tykkelse i Stedet for 12 cm som ansøgt,

at Tykkelsen af Jernbetonbuen, af Hensyn til Unøjagtigheder ved Udførelsen, bliver 8 cm og ikke 6 cm som ansøgt,

at der ved hvert enkelt Byggeforetagende fremsendes Beregninger og Detailtegninger af Konstruktionerne til Godkendelse,

»I Andragende af 7. Februar 1947 med rettede Tegninger og supplerende Oplysninger af 5. Marts 1947 har De ansøgt om Tilladelse til at anvende »M-H-Systemhuse« som Beboelseshuse med 1 Etage uden Kælder.

Saaledes foranlediget skal man meddele, at Magistraten under Hensyn til, at der ifølge Deres Transmissionsberegninger er opnaaet tilstrækkelig Varmeisolering og under Hensyn til de for Tiden herskende Forhold herved indtil videre for en Periode indtil 1. August 1951 og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde er sindet at meddele forsøgsvis Tilladelse til Opførelse af mindre 1-Etages Bygninger som ansøgt og til Bolig for 1 Familie paa Betingelse af bl. a.:

- at Bygningen fjernes, naarsomhelst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, dog senest 40 Aar fra Byggetilladelsens Dato,
- at hver enkelt Bygnings Opførelse kontrolleres af en sagkyndig Tekniker,
- at der i hver enkelt Byggesag fremsendes Detailtegning og Beregning af Jernbetonkonstruktionerne til Godkendelse,
- at der kun benyttes Træbetonplader af godkendt Fabrikat,

- at Bygningen opføres med en mindst 30 cm høj Sokkel,
- at der ved den foreliggende Plantype udføres forskriftsmæssige, oplukkelige Vinduer i passende Omfang, dog mindst i Soveværelse og Kammer,
- at Vinduerne ved andre Plantyper udføres efter Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde, og
- at Bygningens Konstruktion i hvert enkelt Tilfælde i Enkeltheder udføres efter Stadsbygmesterens Direktorats (Bygningsinspektørens) nærmere Godkendelse.«

2 Etagers Bygninger efter Træbotex-Systemet.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.2

Magistratens 4. Afdeling har under 13. Juni 1947 tilskrevet Firmaet Dansk Bygnings Entreprise, Byggeafdelingen, som følger:

»I Andragende af 14. April 1947 har De ansøgt om Tilladelse til at opføre 2-Etagers Bygninger efter Træbotex-Systemet og Godkendelse af Træbotexhuse for en længere Periode end 40 Aar.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 10. Juni 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten *ikke* paa nuværende Tidspunkt kan fravige Kravet om den tidligere fastsatte Tidsberegning paa 40 Aar, men at Tilladelse til at anvende Træbotex-Systemet til Ydervægge i 2-Etagers Bygninger med ikke over 1,5 m højt Tag i Tidsrummet indtil 1. August 1951 og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde herved forsøgsvis indrømmes paa Betingelse af blandt andet:

- at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, og senest 40 Aar efter Byggetilladelsens Dato,
- at Firmaet ved en sagkyndig Tekniker kontrollerer hver enkelt Bygnings Opførelse,
- at Ydervæggene i Stuen og paa 1. Sal udføres med mindst 20 cm Betontykkelse (25 cm Træbotex-Blokke),
- at Udfyldningsbeton i Ydervæggene udføres som Singelsbeton i Blandingsforholdet mindst 1:5:8 eller med garanteret Terningstyrke efter 28 Døgns Hærdning paa mindst 56 kg/cm², jfr. Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 35, Stk. 1 a og b,
- at Ydervæggene udkastes med Cementmørtel og pudses med Bastarmørtel,

- at Ydervæggene i Kælderen udføres af mindst 30 cm Beton eller 35 cm Murværk i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Bygningsvedtægten,
- at Etageadskillelsen over Stuen udføres af Jernbeton eller Hulstensdæk,
- at Tagudhænget udføres saaledes, at det ikke føres ned foran Vinduer i Beboelsesrum, som det er vist paa Tegning 5 og 9,
- at Tagkonstruktionen konstrueres saaledes, at der ikke kommer udskydende Kræfter paa Ydermurene, og
- at Bestemmelserne i Bygningsvedtægtens § 22 og i Dansk Ingeniørforenings Normer for Beregning af Husbygningkonstruktioner, herunder særlig § 12, nøje iagttages.

Iøvrigt maa Magistraten forbeholde sig sin Stilling til de øvrige Spørgsmaal, som maatte opstaa, naar Bygeandragender i de enkelte Tilfælde fremsendes.

Kramfors og Rauma Isoleringsplader.

Bygningsvedtægtens § 38, Stk. 15.

» § 45, Stk. 5.

DK 691.1:691.86

Kramfors og Rauma Pladerne er udført af Cellulosefibre og anvendes til indvendig Varmeisolering i Forbindelse med forskellige Konstruktioner.

Magistratens 4. Afdeling har under 30. Maj 1947 tilskrevet Arkitekt Carl R. Frederiksen som følger:

»I Andragende af 6. Marts 1947 har De i Fortsættelse af Andragende af 21. Oktober 1946 fra Firmaet Tage Peetz & Co. ansøgt om Tilladelse til at anvende højporøse »Kramfors« og »Rauma« Isoleringsplader til indvendig Varmeisolering i Forbindelse med forskellige Konstruktioner.

Saaledes foranlediget skal man meddele, at Magistraten — efter at Sagen under 13. Maj 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — herved indrømmer en forsøgsvis Tilladelse til, efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde, at anvende højporøse Kramfors og Rauma Isoleringsplader i følgende Omfang:

Isolering af brandfri Etageadskillelse af Beton og indvendige Betonskillelser paa Betingelse af,

at Pladerne inden Pudsningen overspændes med galvaniseret Traadnet, og

at der redegøres for Pladernes Fastgørelse paa Skillelserummet.

De øvrige ansøgte Anvendelser kan *ikke* tillades af Hensyn til Brandfarligheden og Pladernes Forhold til Kondensvand, idet bemærkes, at der, forinden

der foreligger danske Forsøgsresultater vedrørende disse Forhold ved Opsætning paa Betonydervægge, ikke kan tages Stilling til, hvorvidt Pladerne i et vist Omfang vil kunne tillades anvendt som Isolering i Hanebjælkelag og Skraavægge i Tagetager, samt Isolering af Ydervægge og Tagflader af Beton.«

Betongarage.

Bygningsvedtægtens § 63, Stk. 1.

DK 725.38

Garagen udføres med Vægge af fabriktøbt Jernbetonbindingsværk med Udfyldning af 6 cm pudse Slaggeplader, anbragt i Noter. Tagkonstruktionen bestaar af Jernbetonplade med paaklæbet Tagpap.

Magistratens 4. Afdeling har under 17. Juni 1947 tilskrevet Ingeniør Arno Kristiansen som følger:

»I Andragende af 18. Marts 1947 med supplerende Oplysninger af 8. Maj s. A. har De anmodet om principiel Tilladelse til Udførelse af en Betongarage.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 10. Juni 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at den omhandlede Garage vil kunne forventes tilladt efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde.«

Vilmo Bygningsisoleringsmaatte.

Bygningsvedtægtens § 31, Stk. 3,

» § 38, Stk. 5 d,

» §45, Stk. 5 d.

DK 691:699.8

A/S Det østasiatiske Kompagni har i Skrivelse af 12. Juni 1947 oplyst, at Firmaet ophører med at fremstille Vilmo Bygningsisoleringsmaatter, hvorefter Magistraten ved Skrivelse af 9. Juli 1947 til Det østasiatiske Kompagni har meddelt, at de til Isoleringsmaatternes Anvendelse givne Tilladelser betragtes som bortfaldet.

A. B. S. Betonhuse.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.37

Betonhusene opføres med Ydervægge af 5,5 cm tykke Ribbeplader, indvendig isoleret med 7,5 cm Træbetonplade, der pudses. Støbningen af Ydervægelementerne foregaar paa Stedet. Tagkonstruktionen bestaar af færdigstøbte Jernbetonplader, der paa Undersiden isoleres med 5 cm pudse Træ-

betonplader. Taget dækkes med Tagpap. Gulvkonstruktionen udføres af 10 cm Beton og 6 cm Slagbeton, hvorpaa der lægges Bræddegulv paa Strøer, eller fugefri Gulvbelægning.

Magistratens 4. Afdeling har under 19. Juni 1947 tilskrevet Civilingeniør Ove Arkil som følger:

»I Andragende af 7. Marts 1947 med supplerende Oplysninger af 26. Marts og 24. April s. A. har De ansøgt om Tilladelse til at opføre A.B.S.-Betonhuse til Beboelse.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 10. Juni 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Magistraten herved foreløbig indrømmer Tilladelse til Opførelse af et enkelt Prøvehus.

Saafermt dettes Opførelse efter Magistratens Skøn maatte falde tilfredsstillende ud, vil der indtil videre for en Periode indtil 1. August 1951 og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde kunne forventes forsøgsvis Tilladelse til at opføre mindre 1-Etages Bygninger til Bolig for een Familie paa Betingelse af bl. a.,

at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, dog senest 40 Aar fra Byggetilladelsens Dato,

at der ved hvert enkelt Byggeforetagende fremsendes Tegninger og Beregninger af Konstruktionerne,

at hver enkelt Bygnings Opførelse ledes af en sagkyndig Tekniker,

at den støbte Sokkel gives en Højde af mindst 15 cm over Terræn,

at Grænsen mellem Ydervægsfundamentet og den paastøbte Sokkel hæves 5 cm over Terræn,

at der kun benyttes Træbetonplader af godkendt Kvalitet,

at Gulvkonstruktionen i alle Tilfælde udføres med 10 cm Grovbeton og Isoleringsslag,

at de 1" tykke Gulvbrædder lægges paa Strøer med højst 70 cm indbyrdes Afstand fra Kant til Kant,

at Hulrummene under Gulvbrædderne ventileres efter Stadsbygmesterens Direktorats (Bygningsinspektørens) nærmere Godkendelse,

at Insulite-Loft ikke udføres, idet et saadant ikke kan godkendes,

at der ved Rejsning af Væggene opstilles fornøden Afstivning efter Stadsbygmesterens Direktorats (Bygningsinspektørens) nærmere Godkendelse, og

at Konstruktionerne udføres efter Stadsbygmeste-

rens Direktoratets nærmere Godkendelse paa Stedet.

Magistraten har ikke ved nærværende Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran afgjorte. Naar Byggeandragende i hvert enkelt Tilfælde indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse.«

X-B Huse.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.37

X-B-Husene udføres med Ydervægge af 5 cm tykke Stigelementer af Træ, der ved 2 Stk. 5 mm Papplader opdeles i 3 varmeisolerende Hulrum. Udvendig beklædes med Tagpap og 2,5 cm Træbetonplade, der udvendig pudses med Bastardmørtel. Indvendig opsættes 12 mm Træfiberplade. Tagkonstruktionen udføres som en Gitterkonstruktion med almindelig Teglstensdækning. Loftet isoleres med 25 mm Rockwool-Maatte, forskalles og beklædes med 12 mm Træfiberplader. Gulvkonstruktionen udføres med Trægulv paa forskriftsmæssig Maade.

Magistratens 4. Afdeling har under 19. Juni 1947 tilskrevet Aktieselskabet X-Beton, Haslev, som følger:

»I Andragende af 21. Marts 1947 med supplerende Oplysninger af 15. April 1947 har De ansøgt om Godkendelse af X-B Huse for en 40-aarig Periode.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 10. Juni 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at den ansøgte Godkendelse for en 40-aarig Periode for Tiden ikke kan gives, men at der for en Periode indtil 1. August 1951 og efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde herved indrømmes en forsøgsvis Tilladelse til at opføre mindre 1-Etages Bygninger til Bolig for een Familie paa Betingelse af bl. a.,

at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, dog senest 25 Aar efter Byggetilladelsens Dato,

at hver enkelt Bygnings Opførelse kontrolleres af Firmaet ved en sagkyndig Tekniker,

at der kun benyttes Træbetonplader af godkendt Kvalitet,

at Soklen overalt faar en Højde af mindst 30 cm,

at Bade- og Vaskerum udføres med forskriftsmæssige Vægge og Loft,

- at Grunden belægges med et mindst 10 cm tykt Betonlag,
- at Afstanden mellem Bjælker eller Gulvunderliggere ikke overstiger 55 cm fra Kant til Kant,
- at Gulvkonstruktionen forsynes med godkendt Isoleringsslag,
- at Hulrum under Gulvunderliggerne ventileres, samt
- at Fiberplader, der erstatter Pudsplader, pudses, og
- at Konstruktionerne i Enkeltheder i hvert enkelt Tilfælde godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspektøren).

Det bemærkes, at det for en eventuel senere Udvildelse af Tilladelsen til at gælde for 40 Aar er en Forudsætning, at der af Statsprøveanstalten i Forbindelse med Danmarks tekniske Højskole med tilfredsstillende Resultat foretages Undersøgelser vedrørende Modstandsevnen for Vandgennemtrængningen med den angivne Træbetonbeklædning med Puds.

Herefter bortfalder den ved Magistratens Skrivelse af 25. November 1943 meddelte Tilladelse til X-B Huse.«

Elementkonstruktion Hafnia House.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.

Magistratens 4. Afdeling har under 20. Juni 1946 tilskrevet Civilingeniør Frode V. Nyegaard som følger:

»I Skrivelse af 8. Marts 1946 har De ansøgt om Tilladelse til Anvendelse af en Elementkonstruktion »Hafnia-House« ved Opførelse af 1-Etages Beboelsesbygninger.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 4. Juni d. A. har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at Tilladelse til mindre 1-Etages Bygninger uden Kælder og udnyttet Tagetage og til Bolig for een Familie vil kunne forventes givet efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde paa Betingelse af blandt andet,

- at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, dog senest 25 Aar efter Byggetilladelsens Dato,
- at det ved Prøver af Statsprøveanstalten efter nærmere Aftale med Magistraten godtgøres, at Elementernes Styrke er tilstrækkelig,
- at der vedrørende Taget, Ydervæggene og Gulvets

Isoleringsevne fremsendes nærmere Redegørelse til Godkendelse,

- at Gulv- og Tagelementernes Jernbetonkonstruktioner beregnes i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Normer for Bygningskonstruktioner, 1. Belastningsforskrifter, i hvilken Forbindelse Opmærksomheden henledes paa § 5, hvorefter hvert enkelt Bygningselement skal beregnes for en Enkeltkraft paa mindst 150 kg i den farligste Stilling,
- at Vægelementernes Søjler ikke udføres mindre end 8 cm×8 cm og forsynes med Bøjler,
- at der fremsendes tydelig Detailtegning af Forbindelsen mellem de enkelte Jerbetonelementer til Godkendelse,
- at der fremsendes nærmere Redegørelse for Stolperne, der understøtter Gulvet,
- at Konstruktionen i Enkeltheder i hvert enkelt Tilfælde godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspektøren),
- at Ydervæggene forsynes med Net over Samlingerne, udcastes med Cementmørtel og pudses med Bastardmørtel,
- at Grunden under hele Bygningen belægges med mindst 10 cm Beton,
- at Rummet under Stuegulvet ventileres,
- at Ydervæggene forsynes med et gennemgaaende Isoleringsslag 15 cm over Jordsmonnet,
- at der ved Opstillingen af Elementerne efter Stadsbygmesterens Direktorats (Bygningsinspektørens) nærmere Anvisninger foretages de nødvendige Afstivninger, samt
- at Bygningen forsynes med Tagrender og Nedløsrør.

Der maa i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Administrationsvedtægten hertil fremsendes et Sæt lysbestandige Tegninger til Opbevaring i Sagen.

Magistraten har ikke ved nærværende Skrivelse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de foran afgjorte. Naar Byggeandragende i hvert enkelt Tilfælde indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil Magistraten træffe Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse.«

Byggesystem P. P.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.37

Termo-Husene opføres med Ydervægge af lodrette 2"×4" Planker med 0,5 m Afstand, der ud-

vendig beklædes med P. P.-Materiale bestaaende af 8×20 mm Trælister, der samles ved Traadfletning og klæbes paa Fiberpap. Denne Beklædning udkastes med cementblandet Mørtel og pudses paa almindelig Maade. Indvendig beklædes med 5/8" Forskalling, Rør og Puds. Imellem de to Beklædningslag indskydes et Lag Fiberpap. Skillerummene udføres af 2"×4" Planker med Udmuring. Bjælkelaget bestaar af 2" Planker med 50 cm Afstand. Herover lægges et Bræddelag, Indskudslag og 1"×2" Lægter med Trægulv.

I Skrivelse af 17. Marts 1944 og 20. Juni 1946 har Arkitekterne Hother A. Paludan og Johannes Paludan ansøgt om principiel Godkendelse af Bygemaaden i *System P. P. til Opførelse af »Termohuse»* i København.

I denne Anledning har Magistratens 4. Afdeling i Skrivelser af 13. Juli 1944 og 6. Maj 1947 udtalt, at den ansøgte Konstruktion godkendes paa Vilkaar,

at Tilladelsen kun omfatter mindre 1-Etages Bygninger med Kælder og Tagetage til Bolig for een Familie,

at Tilladelsen kun gælder for et Tidsrum af 40 Aar, dog saaledes at den forinden kan inddrages, saafremt Magistraten paa Grund af manglende Vedligeholdelse maatte finde Anledning hertil,

at Opførelsen af Bygningerne ledes af en med Konstruktionen erfaren Tekniker,

at der fremsendes nærmere Redegørelse og erholdes godkendt Beregninger vedrørende Bjælkelagenes styrkemæssige og isolationsmæssige Egenskaber, idet intet nærmere kan afgøres herom paa det foreliggende Grundlag,

at Bindingsværksskillerummene udføres af 4"×4" Tømmer for Hovedskillerums Vedkommende, og at Konstruktionen udmures,

at Bygningens Yderside beklædes med Traadnet, udkastes med Cementmørtel og pudses i Bastardmørtel, samt

at Konstruktionen i Enkeltheder i hvert enkelt Tilfælde godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsinspektøren).

Det er dog en Forudsætning, at Bygninger af den omhandlede Art iøvrigt opføres i Henhold til Byggelovens og Bygningsvedtægtens Bestemmelser, idet der ved nævnte Skrivelser kun er taget Hensyn til Konstruktionen af Ydervægge, Bjælkelag og Skillerum.

Indkastningslaage til Affaldsskakter.

Reg. Affald § 10, Stk. 1.

DK 624.029

Indkastningslaagen er udført af en Aluminiumslegering med Falle af haard Bronze og Slidbane af slidfast Støbegods.

Magistratens 4. Afdeling har under 1. Juli 1947 tilskrevet Aktieselskabet De Smithske Jernstøberier og Maskinværksteder som følger:

»I Skrivelse af 5. Maj 1947 med supplerende Oplysninger af 7. Juni s. A. har De ansøgt om Godkendelse af en Indkastningslaage, mrk. »De Smithske, Aalborg 4«, til Affaldsskakter.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen har været forelagt Bygningskommissionen — herved meddele, at den omhandlede Indkastningslaage godkendes paa Betingelse af,

at Laagen, saafremt den anvendes paa Trapper, indrettes aflaaeselig,

at Fallen og Slidbanen udføres af Fosforbronze, eller at det ved Forsøg paa Statsprøveanstalten oplyses, at den ansøgte Slidbane af slidfast Støbegods har en tilsvarende Slidstyrke, hvorom nærmere Redegørelse maa fremsendes til Godkendelse, og

at Laagekarmen ved Anbringelse i Murværk, som tilbudt, forsynes med 3 mindst 12 cm lange, solide, galvaniserede, splittede Fladjernsankre.«

Ved Magistratens Skrivelse af 23. Oktober 1947 er Indkastningslaagen efter tilfredsstillende Forsøg paa Statsprøveanstalten tilladt med en Slidbane af slidfast Støbejern.

Flygtningebarakker.

Bygningsvedtægtens § 64.

DK 728.37

Magistratens 4. Afdeling har under 8. Juli 1947 tilskrevet Overborgmesterens Afdeling som følger:

»I Anledning af, at Overborgmesteren fra det under Arbejds- og Socialministeriet nedsatte Udvalg til Realisation af Barakker m. v. har modtaget Henvendelse vedrørende Anvendelse af de fra Flygtningelejrene frigjorte Barakker, skal man — efter at Sagen under 24. Juni 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at der under Henvisning til Indenrigsministeriets Cirkulære af 11. Marts 1947 indtil videre for en Periode indtil 1. Oktober 1951 vil kunne forventes Tilladelse til efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde at opføre mindre 1-Etages Eenfamiliehuse med eller uden

Kælder af en Træelementkonstruktion bestaaende af Elementer fra tyske Barakker, uvendig beklædt med Tagpap og $\frac{7}{8}$ " Brædder og indvendig beklædt med 15 mm Rockwool — eller Glasuldmaatter samt lodrette 2" Lægter med $\frac{5}{8}$ " pudset Forskalling paa Betingelse af bl. a.,

at Bygningen fjernes, naar som helst Magistraten paa Grund af mangelfuld Vedligeholdelse maatte forlange det, dog senest 40 Aar fra Byggetil-ladelsens Dato,

at Opførelsen kun sker paa Arealer, der ved Ser-vitutter eller paa anden Maade er sikret til aaben og lav Bebyggelse,

at Huse, opført i Række og beliggende med Lang-side eller Gavl mod hinanden uden at være for-sat, faar en indbyrdes Afstand af mindst 12,5 m,

at Huse, der forsættes for hinanden, i det mindste saaledes, at Bagsiden af det ene Hus ligger paa Linie med Forsiden af Huset paa Nabogrunden, opføres med en Afstand af 4 m fra Skel, saaledes at den indbyrdes Afstand mellem Husene bliver mindst 8 m,

at Huse, hvor der findes grundmurede Bygninger paa Nabogrundene, anbringes 4 m fra Skel,

at Husene holdes i 6,25 m Afstand fra Skellinierne, hvor Opførelse finder Sted paa Grunde, hvis Nabogrunde endnu ikke er bebygget (Afstandsbestemmelserne gælder ogsaa Udhuse),

at Husenes Bruttoetageareal ikke overstiger 90 m²; idet der dog maa opføres et Udhus paa højst 25 m², forudsat at Husene ikke udføres med Kælder,

at indvendige Vægge og Lofter pudses,

at Husene opføres paa en mindst 30 cm høj Sokkel, og at der støbes gennemgaaende Fundamen-ter til frostfri Dybde under hele Huset,

at der vedrørende Tagets og Gulvets Konstruktion i hver enkelt Tilfælde fremsendes nærmere Re-degørelse til Godkendelse,

at Konstruktionen iøvrigt, herunder Forankringen, i hvert enkelt Tilfælde i Enkeltheder godkendes af Stadsbygmesterens Direktorat (Bygningsin-spektøren),

at Grunden under hele Bygningen belægges med mindst 10 cm Beton,

at Rummet under Stuegulvet ventileres,

at Etageadskillelse over eventuel Kælder udføres som støbt Etageadskillelse,

at Ydervæggene forsynes med et gennemgaaende Isoleringsslag over den støbte Sokkel,

at Tagdækningen, saafremt der anvendes Tagpap, udføres af to eller flere Lag Tagpap, sammenklæbet i Rullens hele Bredde,

at Bygningen forsynes med Tagrender og Nedløbs-rør,

at Gulvet i Baderummet udføres af Beton med Ter-razzo eller anden vandtæt Belægning,

at Væggene i Baderummet, for saa vidt de udføres af Træ, beklædes med Tagpap, sammenklæbet i Samlingerne, og at Vægge og Lofter pudses med 3 cm Monierpuds, hvis Overflade for Væg-genes Vedkommende i en Højde af 1,8 m over Gulvet gøres uigennemtrængelig for Vand,

at der ikke anbringes indmuret Badekar,

at mindst eet Vindue i hvert Rum udføres sidehængt og med et frit Oplukke paa 0,5 m i Bredden og 1 m i Højden,

at der tilvejebringes Mulighed for Opvarmning af samtlige Værelser i Huset,

at der i Huse med Kakkelovnsopvarmning udføres lovlige Kakkelovnspladser,

at eventuelt Gasildsted i Køkkenet holdes i for-skriftsmæssig Afstand fra Træværk, og

at der, naar Bygningen udføres uden Kælder, skaf-fes fornøden Udenomsplads til Brændsel, Vaske-rum, Cykler og eventuelt Viktualierum.

Nærværende Afdeling har ikke ved denne Skri-velse taget Stilling til andre Spørgsmaal end de for-an afgjorte. Naar Byggeandragende i hvert enkelt Tilfælde indsendes paa forskriftsmæssig Maade, vil der blive truffet Afgørelse af de øvrige Spørgsmaal, som Sagen maatte rejse.«

Træuld-Beton.

Bygningsvedtægtens § 45, Stk. 5.

DK 691.11

Magistraten har i Skrivelse af 14. Juli 1947 til Indenrigsministeriet taget nedenstaaende Betingelser til Efterretning:

»Foreløbige Betingelser for Produkter fremstillet under Anvendelse af Træuld-Beton.

Ved Træuld-Beton skal forstaas Materialer, frem-stillet under Anvendelse af et Mørtelbindemiddel og et Tilslag, der i det væsentlige bestaar af Træuld.

Mørtelbindemidlet skal være en Cement, der til-fredsstiller de gældende danske Normers Krav.

Træulden skal være af god Kvalitet, fremstillet af frisk, ikke beskadiget Træ, der er saaledes im-prægneret (mineraliseret):

- 1) at Træet beskyttes mod Angreb,
- 2) at Cementen hæfter paa Træet uden at beskadiges af dette,
- 3) at Træspaanerne ikke mister deres Elasticitet og bliver for skøre eller smuldrende.

Træspaanerne skal overalt synligt være dækket af Cement, og Materialet skal fordeles jævnt, saaledes at iøjnefaldende træuldsfattige Partier (Fugle-reder) undgaas.

Produkter af Træuld-Beton skal være saaledes mærket, at Oprindelsen kan afgøres.

Almindelige Betingelser for ikke overfladebehandlede og ikke armerede Plader eller andre Bygningsmaterialer af Træuld-Beton.

Kvalitet og Ensartethed skal for hvert Fabrikat sikres gennem fortløbende Prøveudtagninger og Prøvning mindst 1 Gang paa en Produktion af 10.000 m², dog mindst 2 Gange om Aaret. Prøveudtageren skal være en uvildig Person med et officielt Ansvar. Der udtages af hver Art Plade eller Elementer mindst 10 Stk., der stemplet, forsynet med Segl eller Plombe, indsendes til Prøvning paa Statsprøveanstalten. Udgifter ved Prøveudtagning, Transport og Prøvning afholdes af Producenten.

Prøvningen skal, medmindre der foreligger særlige Aftaler, omfatte følgende:

- 1) Kontrol af opgivne Maal,
- 2) Undersøgelse af Rumvægt, Vægtsvind ved Tørring samt Forøgelse af Vægt ved Opbevaring i Vand,
- 3) Bøjningsstyrke*)
- 4) Sammentrykkelighed*)

*) Prøvningerne foretages med Træuld-Beton, der har et Fugtighedsindhold paa 6-8%, frembragt ved Tørring af Prøverne i 2 Døgn ved 100° C og Lagring 5 Døgn i konditioneret Rum med 70% Fugtighed og ved ca. 17,5° C.

1) Kontrol af opgivne Maal.

Paa mindst 2 af Pladerne foretages paa hver Plade mindst 10 Maalinger af Længde, Bredde og Tykkelse jævnt fordelt paa Pladen. De maalte Længder og Bredder skal være som opgivet med en Tolerance paa ± 5 mm. Tykkelser skal maales ved Anvendelse af 2 cirkulære, planparallelle Staalplader (10 gr/cm²), der anbringes over hinanden paa hver Side af Træuld-Betonpladen. Middeltallet af de maalte Tykkelser for Træbetonplader skal være som

opgivet med en Tolerance paa ± 3 mm
 ± 2 mm.

Tykkelser paa 2,5 — 3,5 — 5 — 7,5 og 10 cm foretrækkes.

2) Undersøgelse af Rumvægt m. m.

Til Undersøgelsen benyttes mindst 2 Plader. Af hver Plade udtages 6 kvadratiske Prøvestykker med Siden 25 cm. 3 Stykker udtages paa en Diagonal, 2 Stykker udtages, hvor Træulden synes at være særlig tæt, 1 Stk., hvor den synes at være løsere. Modsat Udtagningsregel benyttes paa den anden Plade. Prøvestykkerne vejes. 3 Prøvestykker fra hver Plade tørres ved ca. 100° C i 3 Døgn, hvorpaa der atter vejes. De tre andre Plader lægges i Vand og vejes efter 1 og 10 Døgns Lagring i Vand, idet Pladerne før Vejningen har henligget 15 Minutter til Afdrivning af Vand paa en stormasket Sigtedug, og aftørres paa Overfladen med fugtet Lærred, hvorpaa Prøvningen afsluttes. Sammenhængen mellem Træulden maa da ikke være løsnet.

Højeste tilladelige Rumvægt for tørret, indsendt og gennemfugtet Træuld-Beton ses i efterfølgende Tabel.

3) Bøjningsstyrke.

Til Undersøgelsen benyttes mindst 2 Plader eller 2 Bygningselementer. Pladerne deles i 2 Halvdele, hvoraf der udtages Prøvestykker med Dimensioner 75×50 cm, eventuelt i Længde- og Tværetning, idet Pladestykkerne anbringes paa 2 vandrette og parallelle 25 mm Rundstaalet i 60 cm Afstand og midt mellem Understøtningerne og parallelt med disse gennem et tilsvarende Rundstaalet paavirkes trinvis af en Enkeltkraft, indtil der fremkommer Brud i Pladestykkerne, som beskrevet under Maaling af Nedbøjning. Rundstaaletens Længde skal være større end eller lig med Pladestykkets Bredde. Idet der ikke tages Hensyn til Momenter som Følge Pladens Egenvægt, beregnes Bøjningsstyrken α

$$= \frac{P \cdot l}{4W}, \text{ hvor } P \text{ betyder største opnaaede Belastning i kg før Brud, } l \text{ betyder Afstanden mellem Understøtningerne i cm og } W \text{ Modstandsmomentet. } W = \frac{1}{6} b \cdot h^2, \text{ hvor } b \text{ og } h \text{ henholdsvis betyder Pladestykkets Bredde og Højde maalt i cm.}$$

ning i kg før Brud, l betyder Afstanden mellem Understøtningerne i cm og W Modstandsmomentet. W = 1/6 b · h², hvor b og h henholdsvis betyder Pladestykkets Bredde og Højde maalt i cm.

Af Bygningselementer samt Plader med saadanne Dimensioner, at Prøvelegemer som ovennævnt ikke kan fremstilles, udtages mindst 4 Pladestykker, der saa vidt muligt prøves i Længde- og Tværetning, analog med den beskrevne Fremgangsmaade.

Hvis Nedbøjningen er af Betydning ved den paagældende Konstruktion, kan den kræves maalt. Bøjningspaavirkningen paaføres trinvis med ca. 5

Trin inden for den krævede Minimumsbelastning, og Nedbøjningen maales 2 Minutter efter, at Kraften er paaført.

4) Sammentrykkelighed.

Til Prøvningen anvendes 2 Plader, hvoraf der af hver Plade efter en Diagonal udtages 3 kvadratiske Prøvestykker med Siden 10 cm. Prøverne anbringes mellem planparallelle kvadratiske Staalplader med Siden 12 cm. Prøven paavirkes med en jævnt voksende Trykkraft med en Indtrykshastighed 1,25 mm/Min., indtil 15% Sammentrykning.

Minimumsbelastningen ses i efterfølgende Tabel.

De anførte Prøvninger skal tjene til en almindelig Bedømmelse af Egenskaber for Træuldbeton anvendt i Plader og Bygningselementer. Ved specielle Anvendelser, f. Eks. til Tagplader, Indskud og Beklædning i fugtige Rum, kan kræves specielle Prøvninger i Henhold til Aftale, se det følgende Afsnit.

Tabel over Godhedskrav for Træuld-Beton.

Tykkelse cm		2,5	3,5	5	7,5	10
Tolerance i mm for	Tykkelse	+ 3 - 2	+ 3 - 2	+ 3 - 2	+ 3 - 2	+ 3 - 2
	Bredde	+ 5 - 5	+ 5 - 5	+ 5 - 5	+ 5 - 5	+ 5 - 5
	Længde	+ 5 - 5	+ 5 - 5	+ 5 - 5	+ 5 - 5	+ 5 - 5
Højeste Rumvægt for Træuld-Beton	tørret	0,460	0,415	0,390	0,375	0,360
	indsendt	0,550	0,500	0,470	0,450	0,435
	gennemfugtet	0,760	0,685	0,645	0,620	0,595
Bøjningsstyrke mindst kg/cm ²		10	7	5	4	4
Belastning v. mindst kg/cm ² 15% Sammentrykning		3	3	3	3	3

Specielle Betingelser for overfladebehandlede eller armerede eller baade overfladebehandlede og armerede Plader eller andre Bygningselementer fremstillet under Anvendelse af Træuld-Beton.

Selve Træuld-Betonen skal tilfredsstillende de ovennævnte Krav, hvilket kan kræves bevist gennem Prøvning, medmindre der kræves andre specielle Prøvninger, der erstatter de ovennævnte Prøvninger. Specielle Prøvnings Art, Omfang og Hyppighed maa gøres til Genstand for Særaftaler mellem de interesserede Parter: Producent, Bygherre og Prøveanstalt, afhængigt af Elementernes Anvendelse og de Paavirkninger, de udsættes for.

Hvis det skulde vise sig at være nødvendigt, vil disse specielle Krav, naar de har taget fast Form, blive meddelt som en Fortsættelse af de foreliggende Betingelser.

Angaaende Benyttelse af ny Materialer, hvori Træuld-Beton indgaar, gælder, at der forud for enhver speciel Anvendelse gennem Prøvning skal føres de af Myndighederne krævede Beviser for, at Materialet mindst ækvivalerer med tidligere godkendte Konstruktioner af Træuld-Beton, samt at disse Prøvninger skal gentages ved hver ny Fabrikation, der optages.«

RM-Dæk.

Bygningsvedtægtens § 36, Stk. 1.

» § 38, Stk. 16.

DK 624.025.4

Magistratens 4. Afdeling har under 12. Juli 1947 tilskrevet Civilingeniør Ralph M. Mogensen, Niels Brocks Gade 4, som følger:

»I Andragende af 22. Marts 1947 med supplerende Oplysninger af 22. Maj og 23. Juni s. A. har De ansøgt om Tilladelse til ved Bygningsarbejder i Københavns Kommune at anvende fabriksstøbte Jernbetonbjælker, saakaldte RM-Dæk, til Etageadskillelser og lign.

Saaledes foranlediget skal man — efter at Sagen under 8. Juli 1947 har været forelagt Bygningskommissionen — meddele, at de omhandlede Jernbetonbjælker forsøgsvis vil kunne forventes tilladt anvendt paa Betingelse af,

at der fremsendes forskriftsmæssigt Andragende med tilhørende Beregninger og Tegninger i hvert enkelt Hilfælde,

at Fremstillingen af Bjælkerne udføres saaledes, at Letbetonen ikke opblandes i den bærende Beton, at Bjælkerne af Hensyn til Transporten forsynes med en passende Overarmering,

at Bjælkerne oplægges paa nøjagtigt afrettede Vederlag,

at de omhandlede Dæk belægges med Slidlag eller Gulvbelægning afpasset efter den tilfældige Belastnings Natur, og

at Magistraten uden egen Bekostning faar Adgang til at udøve den efter eget Skøn fornødne Kontrol med Konstruktionen.«

Redaktion: Stadsbygmester Svend Møller,
Stadsbygmesterens Direktorat, Raadhuset.
Redaktion: Central 3800, Lokal 154.
Ekspedition: Central 3800, Lokal 98.
Bogtrykker L. Wichmann, København A/S.